

STRATEGIAOHJELMAN 2013-2016 TOIMENPITEIDEN SEURANTA

Virastojen ja liikelaitosten toteuttamat toimenpiteet

Seurantareportin otsikot ja vasen sarake ovat kaupunginvaltuuston 24.4.2013 hyväksymä strategiaohjelma 2013-2016.
Taulukon sarakkeessa "Toteutunut 2013-2014" on virastojen ja liikelaitosten toimittamat toteutumatiedot.
Taulukon sarakkeessa "Ennuste 2015-2016" on virastojen ja liikelaitosten arvio tulevista toimenpiteistä.

Sivu	
2	1. Hyvinvoiva helsinkiläinen
2	
13	Nuorille tilaa kuuluja ja loistaa
15	Ikääntyvistä huolehditaan
16	Helsinki on vahvasti kaksikielinen
24	Kansainvälinen Helsinki – Maahanmuuttajat aktiivisina kaupunkilaisina
32	Helsinkiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat, ja terveyserot kaventuvat
36	Helsinkiläisten liikunta lisääntyy
36	2. Elinvoimainen Helsinki
36	
43	Kansainvälisesti tunnettu ja vetovoimainen kaupunki
50	Suomen yritysmyönteisin kaupunki
56	Uudistumalla kilpailukykyä
59	Kulttuurista iloa ja vetovoimaa
62	Osaavien ihmisten kaupunki
62	3. Toimiva Helsinki
67	
70	Kaupunginosat kehittyvät eloisina ja houkuttelevina
77	Kaupunkirakenteen eheytyminen parantaa saavutettavuutta ja sujuvuutta
83	Asukkaille sujuvat ja integroidut palvelut
89	Kaupungin toiminta on kestävä, vaikuttavaa ja tehokasta
89	Monipuolisia asumisvaihtoehtoja kasvavassa kaupungissa
99	4. Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen
117	
119	Talous tasapainottuu ja tuottavuus paranee
131	Taitava johtaminen ja osaava henkilöstö
131	Kaupunkikonsernia johdetaan kokonaisuutena
	Tehokkaat ja toimivat tukipalvelut
	Demokratia ja osallisuus vahvistuvat
	Avoin ja osallistava Helsinki

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

1 HYVINVOIVA HELSINKILÄINEN

Nuorille tilaa kuulua ja loistaa

Lisätään nuorten koulutusta, työllisyyttä sekä osallisuutta yhteiskuntaan ja lähiyhteisöön. Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä vähenee.

Toteutetaan nuorten koulutus- ja yhteiskuntatakuu. Yhteiskuntatakuun toteuttaminen koordinoidaan kaupungin tasolla yhtenä kokonaisuutena. Kaupunginhallitus ohjaa kehittämistyötä.	Kanslia: Nuorisotakuun koordinaatioryhmä on perustettu ja toiminnasta raportoidaan kaupunginhallitukselle vuosittain.	Kanslia: Koordinaatioryhmä jatkaa toimintaansa raportointeineen.
	Nk: Yhteiskuntatakuun koordinoinnista vastaa kaupunginkanslia. Respa -hanke on toteutunut.	
	OPEV: Ammatillisen koulutuksen koulutuspaikkoja lisätty yli 460 opiskelijalla. 510 peruskoulun päättäneitä jäi yhteishaussa ilman koulutuspaikkaa. Määrällisesti luku on puolittunut aikaisempiin vuosiin. Ks. erillinen Nuorisotakuun seurantaraportti	OPEV: Koulutus- ja nuorisotakuun toteuttaminen paranee. Opiskelijapaikkoja lisätään. Ohjaamo-hanke eri virastojen kanssa tehostaa nuorisotakuun toteuttamista.
	Liv: NYT -hankkeen (Nytliikunta.fi) toiminta käynnistynyt ja yhteistyöverkostoja luotu.	Liv: Toimivien toiminta- ja yhteistyömallien tehostaminen.
	Tieke: Työmarkkinoiden monipuoliset tilastot. Koulutustilastot. Muutosten kuvaus. Nuorten hyvinvointikertomus.	Tieke: Työmarkkinatilastot. Koulutustilastot. Muutosten kuvaus. Nuorten hyvinvointikertomus.
	Stara: Nuoria palkattu keskitetyllä rahoituksella kesätöihin 150-200/vuosi.	Stara: jatketaan samalla mallilla.
Harkitaan nuorten yhteiskuntatakuun toteutumista edistävän eri toimijat yhteen tuovan Duuni-ryhmän perustamista. Olennaista on elinkeinoelämän, järjestöjen, yrittäjien ja työnantajien mukanaolo.	Kanslia: Duuni-ryhmää ei ole perustettu.	Kanslia: Selvitetään onko syytä ottaa käyttöön Helsingin malli Duuni-ryhmästä.
	Nk: Ryhmää ei ole perustettu.	
Alle 18-vuotiaiden kesätyöpaikkoja lisätään yhdessä yritysten ja kolmannen sektorin kanssa.	Kanslia: On tehty alustava suunnitelma nuorten kesätyösetelin käyttöönotosta v. 2015.	Kanslia: V. 2015 todennäköisesti kokeillaan kesätyöseteliä, kokeilun tulokset arvioidaan ja tehdään tarvittavat päätökset jatkosta.
	Helen: tarjoaa kesätyöpaikkoja myös alle 18 vuotiaille	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Nk: Nuorisoasiainkeskuksessa panostettiin laajasti nuorten työllistämiseen kesällä 2013. Kesätyöntekijöitä palkattiin ennätyksellisen monta, 185 alle 20-vuotiaasta. Vuonna 2014 alle 20-vuotiaita kesätyöntekijöitä oli 253, joista 85 % oli alle 18-vuotiaita. Kesätyöntekijöille on muodostunut keskeinen rooli esimerkiksi Fallkullassa, Lasten liikennekaupungissa ja Roihuvuoressa. Kesätyöntekijöiden määrää aikaisemmista vuosista nostivat koko kaupungin yhteistyöprojektit Tall Ships Races ja Tullaamo vuonna 2013 sekä Utopia-elokuva-projekti 2014. Nuorisoasiainkeskus sai vuonna 2013 kunniamaininnan Vastuullinen kesätyö –kampanjassa. Tunnustuksen myötä virasto on jakanut osaamistaan kesätyökäytännöistä kaupungin muille virastoille ja Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen tilaisuuksissa. Vuonna 2014 puutarhatoimintaan on palkattu työntekijöitä Lasten ja nuorten puutarhayhdistyksen kanssa. Kaakossa käynnistettiin 2013 ”Kesätöitä! Kohdennettu kesätyömalli, joka tähtää nuorten nivelvaiheen tukemiseen kesätyöllistämisen keinoin. Hankkeessa on vuosina 2013-2014 ollut kaksi nuorten ryhmää (yhteensä 20 nuorta). Ryhmätoimintaan sitoutuminen lukuvoodeksi takaa nuorille kesätyön seuraavana kesänä. Hankkeen toiminnalle on luotu rakenteet ja toimintaan on kytketty nuorten alueellinen Ansio-kurssi. Osa hankkeen työelämätaitoja tukevasta toiminnasta kohdistuu myös muihin alueella toimiviin nuorten ryhmiin, esimerkiksi nuorisotaloilla toimiviin vertaisohjaajiin. Liv: Vuonna 2013 Siisti kesä-työntekijöitä 139. Vuonna 2014 Siisti kesä-työntekijöitä 154. ZOO: Korkeasaari on yksi koko Suomen halutuimmista kesätyöpaikoista. Kesätyöpaikkoja tarjotaan mahdollisimman monelle budjetin puitteissa.	Nk: Tulevina vuosina nuorten kesätyöissä kehitetään määrän sijaan erityisesti toiminnan sujuvuutta. Nuoriso-ohjaajien osaamista työnjohdollisissa tehtävissä vahvistetaan. Erityisesti panostetaan siihen, että eri lähtökohdista olevilla nuorilla on mahdollisuus saada kesätyöpaikka nuorisoasiainkeskuksesta. Yhteistyötä lisätään nuorisoasiainkeskuksen ja yritysten välillä. Tavoitteena on, että nuoret löytävät entistä paremmin töitä myös lähialueeltaan ja nuorisoasiainkeskus tukee nuorten työelämävalmiuksia. Esimerkkinä kehittämistyöstä toimii Kaakon alueen Kesätöitä! Kohdennettu kesätyömalli. Hankkeen vuosien 2015-2016 tavoitteena on siirtää hankkeen hyvät toimintamallit osaksi Kaakkoisen nuorisotyöyksikön aluetyötä. Nuorten kesätyöllistymistä kasvatetaan alueella tukemalla sekä nuorten työnteon valmiuksia että luomalla nuorisotyön ja yritysten välille luonteva yhteistyömalli, joka tukee nuorten työllistymistä ja onnistumista kesätyöissä. Hanke jatkuu mahdollisesti vuoteen 2016, jos se saa jatkorahoitusta Talkkari-kokeilun toteuttamiseen. Kokeilussa nuoret luovat oman työpaikkansa taloyhtiöiden ja asukkaiden kanssa taloyhtiön tarpeen mukaan. Liv: Palkataan nuoria kesätyöntekijöiksi. ZOO: Sama Stara: Tulee jatkossa vähenemään.
Ennaltaehkäistään nuorten työttömyyttä Tulevaisuustiskillä, josta jokainen peruskoulun päättänyt nuori saa tarpeensa mukaan lyhyt- tai pitkäkestoista tukea tulevaisuuden suunnitteluun	Kanslia: Tulevaisuustiski on vakinaista toimintaa. Jokainen peruskoulun päättänyt, ilman 2. asteen koulutuspaikkaa jäänyt tai 2. asteen koulutuksen keskeyttänyt 15-17-vuotias helsinkiläinen nuori on saanut mahdollisuuden tukeen oman tulevaisuuden suunnittelussa. Ohjaus Tulevaisuustiskille tapahtuu joko vapaaehtoisesti hakeutumalla tai nuorisolain edellyttämällä tiedonsiirrolla. V. 2013 asiakkaita oli 521. Vuoden 2014 asiakasmäärä jää hieman vähäisemmäksi johtuen yhteishaun muutoksesta.	Kanslia: Toimintaa jatketaan ottaen huomioon v. 2014 uudistuneen yhteishaun vaikutukset. Huolehditaan siitä, että v. 2015 käynnistyvä Ohjaamo-hanke täydentää Tulevaisuustiskin toimintaa.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Tieke: Nuorten työttömyys- ja työllisyystilastot tilastot. Nuorten hyvinvointikertomus.	Tieke: Nuorten työttömyys- ja työllisyystilastot tilastot. Nuorten hyvinvointikertomus.
Toteutetaan nuorten yhteiskuntatakuuhanke Respa, josta kaikki koulutuksen ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevat alle 30-vuotiaat nuoret saavat uraohjausta ja tukea.	Kanslia: Respa on aloittanut toimintansa toukokuussa 2013. Te-toimiston arvioinnin perusteella 18-29-vuotiaat helsinkiläiset työttömät ovat saaneet mahdollisuuden uravalmennukseen Respassa. Uravalmennus on nuorelle vapaaehtoista lisätukea työllistymiseen tai koulutukseen ohjautumiseen. Joulukuuhun 2014 mennessä Respassa on käynnistynyt yli 2700 asiakkuutta. Tavoitteena on asiakkaiden päätyminen työhön avoimille työmarkkinoille joko suoraan tai koulutuksen ja/tai muiden palvelujen kautta. Päättäneistä asiakkuuksista 55 % on päättynyt työllistymiseen avoimille työmarkkinoille tai koulutukseen.	Kanslia: Toimintaa jatketaan ja kehitetään projektisuunnitelman mukaisesti. Huolehditaan siitä, että v. 2015 käynnistyvä Ohjaamo-hanke täydentää Respan toimintaa.
	OPEV: Tehdään yhteistyötä Respan kanssa. Respasta ohjautuu työttömiä nuoria avoimeen ammattiopistoon ja Stadin aikuisopistoon.	OPEV: Tehdään yhteistyötä Respan kanssa. Respasta ohjautuu työttömiä nuoria avoimeen ammattiopistoon ja Stadin aikuisopistoon.
	STO: Alustavaa yhteistyökeskustelua Respa-hankkeesta käyty.	STO: Suunnitteilla osallistuminen Respa-
	Taimu: Taidemuseo kokoelma/tyt -osastot ovat työllistäneet v. 2014 yhden henkilön ja taidemuseon hallinto on työllistänyt yhden henkilön Respan kautta.	
	Tieke: Seurantatutkimusta suunnitellaan. Yhteistyöhanke.	Tieke: Seurantatutkimus. Yhteistyöhanke.
	ZOO: Korkeasaari on tarjonnut Respan nuorille työkokeilupaikkoja lipunmyynnissä, aluevalvonnassa, markkinoinnissa, asiakaspalvelussa sekä kiinteistö- ja ympäristönhoidossa. Valtaosa työkokeilijoista on jatkanut työkokeilujakson jälkeen palkkatuettuun työsuhteeseen. Korkeasaarella peruskoululaisten on mahdollista tutustua työelämään 1-2 viikon mittaisen tet-jakson aikana. Alemman ja ylemmän korkeakouluasteen sekä opistotason opiskelijoille on tarjolla harjoittelupaikkoja ympäri vuoden. Vastavalmistuneita nuoria eläintenhoitajia on työllistämistuella 3 henkeä vuoden 2014 aikana, lisäksi toimistosihteri ja lisäksi soten työllistämisrahoilla kesätoimistotyöntekijä.	ZOO: sama
Peruskoulun päättäneiden sijoittumista ja kiinnittymistä toisen asteen koulutukseen tuetaan Avoimen opiston avulla ja lisäämällä koulujen vastuuta nuorten ohjauksesta toisen asteen koulutukseen	OPEV: Avoimen ammattiopiston toiminnassa on ollut yli 600 nuorta. Kehitetään avoimen ammattiopiston toimintamallia.	OPEV: Avoimen ammattiopiston toiminta vakiintuu, kohderyhmänä keskeyttämisvaarassa ja koulutuksen ulkopuolella olevat.
	Tieke: Seurantatilastot tältä ilmiöalueelta.	
Nuorten kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen sekä	Kanslia: Valmisteltu ehdotus nuorten aloitejärjestelmästä.	Kanslia: Khs/Kvsto-käsittely keväällä 2015.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
nuorten äänen kuulumista tuetaan. Nuorten vaikuttamiskanavat Ruuti ja RuutiExpo vakiinnutetaan, niiden vaikuttavuutta parannetaan ja varmistetaan eri sosiaaliryhmien osallistumismahdollisuudet.	Nk: Verkkosivuja (Ruuti.net) on kehitetty ja sisällöntuotantoa vaikuttamistoiminnasta tuettiin. Aloitteiden käsittelyä parannettiin. RuutiExpon sisältöjä selkiytettiin. Kouluyhteistyötä vahvistettiin.	Nk: Kouluyhteistyötä vahvistetaan erityisesti alueellisesta näkökulmasta. Aloitteet siirretään käsittelyyn kaupungin palautejärjestelmään.
	Opev: Toteutettu Ruuti vuosikellon mukaisesti, Keväällä 2014 ylipormestarin oppilaskuntapäivät. Syksyllä oppilaskuntapäivät, joissa teemana Tulevaisuuden koulu. Vahvistettu erilaisten osallisuusryhmien toimintaa kouluissa. Koulut osallistuneet Ruuti Expoon. Ollut aiheena rehtoreiden kokouksissa.	
	STO: Työväenopisto on osallistunut RuutiExpo-tapahtumaan.	STO: Työväenopisto osallistuu Ruuti-hankkeeseen.
	Kir: Osallistuttu RuutiExpoon 2013 ja 2014. Etelä-Haagan ja Jakomäen kirjastojen työpajat nuorille tulevien remonttien suunnittelemiseksi. Alle 18 v kesätyöpaikkojen tarjontaa lisätty. Pulssi-yhteistyö mm Kannelmäen ja Malmin alueilla.	Kir: RuutiExpoon 2015+2016, Keskustakirjaston pelisääntöjen laatiminen käyttäjien kanssa, kirjastot mukaan lastenosaston suunnitteluun. Alueellista nuorten kuulemista ja osallistumista lisätään.
	Tieke: Nuorten hyvinvointikertomus.	Tieke: Nuorten hyvinvointikertomus.
	ZOO: Korkeasaari osallistui RuutiExpoon järjestämällä Itämerityöpajan yhteistyössä järjestöjen kanssa.	ZOO: Tarkoitus osallistua RuutiExpoon jatkossakin ympäristökasvatuksen teemoin.
Nuorisotoimessa kokeillaan nuorten omalla vastuulla olevia tiloja.	Nk: Vuonna 2013 ja 2014 nuorten vertaisohjaajapilottitoimintaa on ollut neljässä eri nuorisotalossa: Viikissä, Pihlajamäessä, Kettutiellä ja Jakomäessä. Vertaisohjaajien ansiosta nuorisotalojen aukioloaikoja saatiin laajennettua, sillä he järjestivät toimintaa nuorisotaloilla painottuen viikonloppuihin ja tiistai-iltoihin. Vertaisohjaajat toimivat itsenäisesti tai yhden työntekijän tukemana illoissa. Illat onnistuivat hyvin ja nuoret kehittyivät vastuutehtävissä.	Nk: Vuonna 2015 vertaisohjaajapilottien kaltaista toimintaa toteutetaan noin 10 toimipaikassa eri puolilla Helsinkiä. Samoin vertaisohjaajuutta kehitetään niin pelitoiminnassa kuin tapahtumatuotannossa. Yhdessä nuoriso-ohjaajien ja vertaisohjaajanuorten kanssa kehitetään vertaisohjaajien koulutusta ja nuorten oman toiminnan arviointia. Lisäksi tehdään näkyväksi toiminnassa tapahtuvaa oppimista ja vaikutusta nuorisotalojen toimintakulttuuriin.
Nuorisotyötä tehdään aktiivisesti verkossa - nuoret kohdataan kasvokkain ja virtuaalisesti.	Kanslia: Turvallisuus- ja valmiusyksikkö on mukana Aseman Lasten etsivän nuorisotyön ohjausryhmässä. Myös kauppakeskukset ovat itse aktiivisesti kehittäneet toimintamalleja nuorten parissa, ja kertoo näistä toimintamalleista kauppakeskusverkostotapaamisissa, joissa turvallisuus- ja valmiusyksikkö on mukana.	Kanslia: Etsivä nuorisotyö sekä kauppakeskusverkostotapaamiset jatkuvat.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Nk: Verkossa kohdattiin nuoria noin 61 000 kertaa vuonna 2013 ja vuoden 2014 luvuksi arvioidaan vajaan 50 000. Nuorisosiainkeskuksessa toimii myös kansallinen verkkonorisotyön kehittämiskeskus Verke. Vuonna 2013 Verke selvitti laajasti norisotyön kentän toimijoiden internetin käyttöä ja siihen liittyviä osaamis- ja resurssitarpeita. Verke avasi myös verke.org-sivuston, joka kokoaa yhteen verkkonorisotyön keskeistä osaamista. Vuonna 2014 Verke on keskittynyt nuorisalan toimijoiden joukkoistamiseen, osaamisen toiminnalliseen kehittämiseen ja tiedon kuratointiin. Vuonna 2014 nuorisosiainkeskuksessa on otettu käyttöön MunStadi-sivusto, joka mahdollistaa vahvemman vuorovaikutuksen ja sisällöntuottamisen toiminnasta yhdessä nuorten kanssa. Norisotyön eri toiminnoissa käytetään erilaisia sosiaalisen median sovelluksia. Vuonna 2014 käytettiin noin 30 sosiaalisen median eri palvelua. Vuonna 2014 on panostettu myös työvälineiden päivittämiseen ja hankittu sekä tabletteja että uusia mobiililaitteita, joiden avulla vuorovaikutus eri sosiaalisen median palveluissa on mahdollistunut luontevana osana norisotyön arkea. Pelitalo vakinaistettiin vuonna 2013 osaksi nuorisosiainkeskusta. Talon toiminta koostuu avoimesta iltatoiminnasta, erilaisista tapahtumista ja esimerkiksi pelinkehitystoiminta GameDevistä. Vuonna 2013 Pelitason kävijämäärät nousivat kaikilla osa-alueilla. Esimerkiksi yksilö- ja ryhmätoiminnassa henkilökohtainen kontakti luotiin 239 nuoreen, mikä tarkoittaa 206 prosentin kasvua edelliseen vuoteen. Vuoden 2013 lopussa Pelitalolla päättyi pilotti, jossa syrjäytymisvaarassa olevista pojista muodostettiin oma toimintaryhmä. Kehitys peliryhmäläisten sosiaalisissa taidoissa ja elämänhallinnassa oli merkittävä. Ryhmä järjesti talolle peliturnauksia, pojat saivat uusia kavereita ja useimmat heistä ovat aktivoituneet työ- ja opiskelurintamalla. Vastaavanlaista ryhmätoimintaa on sittemmin jatkettu uuden ryhmän kanssa. Pelitalon etäpisteitä sijaitsee neljässä norisotalossa ja pelitoimintaa kehitetään yhteistyössä alueiden kanssa.	Nk: Nuorisosiainkeskus kehittää aktiivisesti digitaalista työtettä, jolla luodaan tapoja tuottaa sisältöjä verkkoon yhdessä nuorten kanssa ja löytää uusia tapoja kohdata nuoria verkossa. MunStadi-sivustoa laajennetaan ja kehitetään.
		Arbis: Yhteistyö ruotsinkielisten lukioden kanssa, mm. digilehden tuottaminen ja kielikursseja.
Kehitetään keinoja päiväkot- ja koulukiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi	OPEV: Tilasuunnittelulla voidaan ehkäistä kiusaamista. OPEV: KiVa koulu (Kivakoulu.fi) käytössä 90 prosentissa kouluista. Myös muita sosiaalisia taitoja vahvistavia ohjelmia	OPEV: Tilasuunnittelulla voidaan ehkäistä kiusaamista. KiVa ja muut sosiaalisia taitoja vahvistavia ohjelmia jatketaan ja niihin koulutetaan mahdollisuuksien mukaan

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Vaka: On hyödynnetty vuonna 2011 laadittua kiusaamisen ehkäisysuunnitelmaa yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmien päivitysten yhteydessä. Lasten osallisuus sekä leikin ja leikkiympäristöjen kehittäminen on ollut henkilöstön täydennyskoulutuksen painopisteenä.	Vaka: Hyve4 toimintamalliin lisätään vanhempien toteuttama lapsen haastattelu, jonka yhdessä kysymyksessä selvitetään lapsen omaa kokemusta kiusaamisesta.
Tavoitteena on, että kaikilla nuorilla on mahdollisuus harrastukseen. Lisätään ryhmälähtöiseen harrastustoimintaan osallistuvien nuorten määrää	Nk: Nuorisosiainkeskuksen toiminnassa toteutui vuonna 2013 yhteensä 1176 pienryhmää ja vuonna 2014 joulukuun alkuun mennessä oli kirjattu 1437 pienryhmää. Vuonna 2013 aloitettiin Hyvä vapaa-aika -kehittämisen ja tutkimushanke 2013-2017, jonka tavoitteena on sekä tuottaa tietoa nuorten vapaa-ajanviettotavoista ja siihen vaikuttavista tekijöistä että tuottaa uusia tapoja tukea nuorten harrastamista.	Nk: Nuorten matalan kynnyksen harrastustoimintaa lisätään kaikilla Helsingin alueilla ja se on yksi osastojen vuoden 2015 tulokorttien keskeisistä toimenpiteistä. Nuorisosiainkeskus lisää yhteistyötä muiden hallintokuntien ja järjestöjen kanssa nuorten harrastustoiminnan toteutuksessa. Hankkeiden (esim. Hyvä vapaa-aika) kokemuksia ja tuottamia toimintamalleja hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Nuorisosiainkeskuksen tavoitteena on lisätä toiminnassaan matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia nuorille. Vuoden 2015 aikana pilotoidaan Läntisellä alueella ja Mellunmäessä matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien lisäämistä yhteistyössä liikuntaviraston ja paikallisten järjestöjen kanssa. Keskeisenä tavoitteena on ratkaista tilojen käyttöön liittyviä kysymyksiä ja luoda toimivia malleja eri toimijoiden yhteistyölle.
	OPEV: Harrasteharava -hankkeen kokemuksia on hyödynnetty. Koulujen kerhoraha aktiivikäytössä	OPEV: Koulujen kerhorahaa käytetään edelleen
	STO: Pulssi-projektin yhteydessä toteutettu nuorten harrastustoimintaa. Lisätty perhekurssien määrää. Työväenopiston ja nuorisotoimen kesken aloitettu keskustelut nuorten harrastustoiminnan edistämiseksi.	STO: Toteutetaan nuorten fokusryhmän ideoita syksy 2015. Kehitetään nuorisotoimen kanssa yhteistyötä harrastustoiminnan tukemiseksi.
	Taimu: Taidemuseo toteutti yhteistyöhankkeen Annankadun nuorten ryhmän kanssa.	
	Kir: Kaupunginosakirjastoissa kesäkuussa toteutettu tuunausta ja tarinoita -työpajat varhaisnuorten harrastusten tukemiseksi.	Kir: Kesän työpajojen toteutus jatkuu.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Liv: 7-12-vuotiaille alakoululaisille lapsille on järjestetty monipuolista maksutonta tai edullista harrasteliikuntaa iltapäivisin koulujen tiloissa tai koulujen lähellä olevissa liikuntapaikoissa (EasySport). Toiminta on vakiintunut. LIKES:n tutkimus (vaikuttavuuden arviointi). Tehty seurayhteistyön kehittämistä (koulutukset, mentorointi), vaikutus laadun parantamiseen. Liikuntavirasto on järjestetänyt laadukasta ja monipuolista matalan kynnyksen harrasteliikuntaa myös 13 - 17-vuotiaille yläkouluikäisille nuorille (FunAction). Toiminta on vakiintunut Itä-Helsingissä. FunAction -toiminta on laajentunut Jakomäkeen ja Maunulaan. Manuva-hankkeeseen osallistuminen vuonna 2013. Nivelohjaus -hanke käynnistynyt 2014. FunAction liikuntaneuvonnan käynnistäminen 2014.	Liv: Seurayhteistyön kehittämiseksi järjestetään koulutusta ja kehitetään mentoritoimintaa. Laadun seuraamisessa hyödynnetään Helsingin OKL:n kanssa tehtävää yhteistyötä (mm. gradut). FunAction- liikuntaneuvonnan kehittämistä ja jalkauttamista esimerkiksi osaksi koulujen oppilasterveydenhuollon toimia edistetään. FunAction toiminnan jatkuminen ja mahdollinen laajentuminen.
	Tieke: Nuorten hyvinvointikertomus.	Tieke: Nuorten hyvinvointikertomus.
	Arbis on järjestänyt teemapäiviä kolmen peruskoulun oppilaille, jonka tavoitteena on tutustuttaa oppilaat Arbiksen toimintaan ja harrastus-tarjontaan. Arbis on myös järjestänyt käsityön taiteen perusopetusta nuorille.	Yhteistyö peruskoulujen kanssa jatkuu. Etsitään aktiivisemmin toisen asteen ulkopuolelle jääneet nuoret ja tarjotaan heille sopivaa "kurssipalettia". Käsityön taiteen perusopetus nuorille jatkuu.

Lapsi ja nuori tulee autetuksi omassa lähiyhteisössään.

Selvitetään terveystarkastuksista poisjääneiden lasten ja nuorten tilanne	Sote: Sosiaali- ja terveysvirasto, opetusvirasto, ja varhaiskasvatusvirasto ovat laatineet ja toteuttaneet yhteistyömallin. Opiskeluterveydenhuolto on kutsunut aktiivisesti nuoria terveystarkastuksiin. Kouluterveydenhuollossa on sovittu kutsukäytännöistä yhteistyössä opetusviraston henkilöstön kanssa. Lisäksi kouluterveydenhuollossa on kuvattu prosessi, miten terveystarkastuksista poisjääneiden tuen tarpeet selvitetään peruskoulussa. Terveystarkastuksista poisjääneiden määriä seurataan ja selvitetään poisjäännin syitä ottamalla yhteyttä vanhempiin ja selvitetään mahdollinen erityisen tuen tarve.	Sote: Yhteistyömalli on käynnistetty v.2015 ja arvioitu v.2016. Opiskeluterveydenhuollossa on nuoria kutsuttu aktiivisesti terveystarkastuksiin. Kouluissa on opiskelijoita ohjattu tarvittaessa kuraattorille. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria on kutsuttu ja ohjattu terveystarkastuksiin nuorten sosiaalityöstä sekä erilaisissa tilaisuuksissa, missä nuoria on tavattu. Neuvolassa määräaikaistarkastuksista pois jääneet lapset on kutsuttu kirjeellä tarkastuksiin kaksi kertaa vuodessa. Tarvittaessa on oltu yhteydessä lastensuojeluun. Malli on ollut aktiivisesti käytössä kouluterveydenhuollossa.
Tehdään syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten tukemisesta yhteinen prosessi sosiaali- ja terveysviraston, varhaiskasvatuksen, opetustoimen, liikuntatoimen ja nuorisotoimen kanssa	Nk: Ei ole toteutunut mainitulla kokoonpanolla. Sen sijaan on aktiivisesti kehitetty monihallintokuntaista Nuorten palvelupistettä keskustaan. OPEV: Prosessi on kuvattu osana Vakava- hanketta sosiaali- ja terveysviraston kanssa. Varhaiskasvatusviraston kanssa on kuvattu ja toteutettu prosessi esiopetuksesta perusopetukseen.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Liv: LASU-kollegion kokouksessa on selvitetty ja esitelty hallintokuntien alueelliset johtamisrakenteet ja olemassa olevat ongelmakohtat sekä esitelty ja hyväksytty lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen johtamisrakenne. ZOO: Korkeasaari on hinnoittelussaan huomionnut syrjäytymisuhan alla olevat nuoret. Korkeasaari tarjoaa näille nuorisoryhmille ilmaisen sisäänpääsyn kunhan sitä on haettu määrätyn hakumenettelyn mukaisesti. Sote: Lastensuojelun resurssitarkastelussa otetaan huomioon alueelliset indikaattorit. Kouluterveydenhuolto on ollut mukana Vakava-hankkeessa, yhteistyössä on tehty "toiminta-malli tilanteessa, jossa lapsella on vakavia koulunkäyntiongelmia ja lastensuojelun tarve". Malli on otettu käyttöön v. 2014.	Liv: Valmistelu jatkuu ja vuonna 2015 on virastopäälliköiden ja kollegion yhteinen tilaisuus. ZOO: Sama Sote: Uusi resurssitarkastelu on ollut käytössä avohuollon sosiaalityössä v.2015. Nuorten ohjaamon ja palvelupisteen toiminta on alkanut ESR-hankkeena 1.3.2015 lukien (hankekausi 3 vuotta), mikäli rahoitus on saatu. Tämä toiminta on edistänyt yhteisen prosessin toteutumista nuorten kohdalla. Ohjaamon vastuutaho on ollut nuorisoasiainkeskus. Lastensuojelun, opetus- ja varhaiskasvatusviraston yhteinen työmalli on otettu käyttöön v.2015 ja arvioitu v.2016. Kouluterveydenhuollossa on vakiinnutettu toimintamallin käyttö.
Palveluverkon kehittämisessä ja palvelujen määrässä otetaan huomioon eriarvoistumisen torjuminen ja nuorten määrä eri alueilla	Nk: Nuorisoasiainkeskus on osallistunut aktiivisesti niin koko kaupungin tasolla kuin paikallisessa yhteistyössä nykyisen palveluverkon arviointiin ja palvelujen riittävään mitoitukseen. Tietoperustaisessa toiminnan johtamisessa on käytetty keväällä 2014 tehtyä asiakastutkimusta, jossa koko henkilöstö jalkautui haastattelemaan noin 1000 nuorta. Johtoryhmälle ja nuorisolautakunnalle on tuotettu tästä aineistosta alueanalyysieja ja palvelujen kohdentumisen tietoja. OPEV: Toteutuu. Alueellista ja koulujen välistä eriarvoistumiskehitystä estetään kouluverkko- ratkaisuille ja oppilaaksiottoa säätelämällä (määritellään koulujen enimmäisoppilasmäärät). Nuorten syrjäytymistä ehkäistään tukemalla heidän kiinnittymistään yhteiskuntaan ja kulttuuriin monihallintokuntaisena yhteistyönä. Kouluja vahvistetaan erityisesti niillä alueilla ja niissä toimintoissa, joissa nuorten yhdenvertaisen aseman varmistaminen sitä edellyttää.	Nk: Osana nuorisoasiainkeskuksen suunnantarkistusta palveluverkkoa ja tuotettuja toimintoja viritetään vastaamaan nykyistä paremmin nuorten havaittuihin tarpeisiin. Kasvu- ja muutosalueiden, kuten Kalasataman, Herttoniemen, Jakomäen ja Kruunuvuorenrannan toimintojen suunnitteluryhmissä työskennellään aktiivisesti. Viikin ja Maunulan nuorisotalojen rakentaminen aloitetaan 2015 vastaamaan alueilta nousevia tarpeita.

Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Vaka: On auditoitu vuosina 2013-2014 Lapsen tukemisen (erityinen tuki) palveluja varhaiskasvatusalueilla ja tehty vuosittaiset kehittämissuunnitelmat	Vaka: Lapsen tukeminen (erityinen tuki) auditointi jatkuu vielä vuonna 2015. Tällöin keskitytään siihen prosessiin, miten lapset valitaan erityisryhmiin. PD-rahoitus jatkuu strategiaikauden loppuun ja se kohdistetaan perusmitoituksen ylittävään hoito- ja kasvatushenkilöstön lisäämiseen.
Kir: Positiivinen diskriminointi otettu mukaan strategiapäivitykseen. NKn kanssa yhteistyö palveluverkon suunnittelussa (Maunula, Herttoniemi, Laajasalo)	Kir: PD-mittari mukaan resurssien mitoitukseen, kirjastojen profilointi tältä kannalta. NKn kanssa yhteistyön vahvistaminen ja tiivistäminen. profilointi tältä kannalta.
Tieke: Perustietoja (demografia ym.) palveluverkon suunnittelun ja seurannan avuksi.	Tieke: Perustietoja palveluverkon suunnittelun ja seurannan avuksi.
Sote: Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäreille on laadittu priorisointilista, jossa erityistä tukea tarvitsevat nuoret ovat etusijalla.	Sote: Palveluverkon suunnittelussa ja palvelujen uudistamissuunnitelmassa rakennetaan asiakasanalyysien ja -segmentointien kautta uudenlaisia palveluja. Näkökulmia on kolme: 1. Paljon palveluja tarvitsevien ryhmien palvelut uusissa keskuksissa moniammatillisena yhteistyönä ja myös keskusten välisenä yhteistyönä. 2. Satunnaisesti ja vähän palveluja käyttävien kuntalaisten palvelujen mahdollisimman tehokas ja omaa vastuuta korostava uudistaminen. 3. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi myös vähän palveluja käyttävistä on tunnistettava syrjäytymisuhan alaiset ja enemmän tukea tarvitsevat. Heidän palveluissaan korostuu moniammatillinen yhteistyö ja palveluohjaus. Nuorten palvelupiste aloittaa Kampissa maaliskuussa ja piste palvelee koko Helsinkiä, mutta samalla mietitään palvelun jalkauttamista Itä-Helsinkiin.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia tuetaan varhaiskasvatuspalveluilla ja koko kaupungin kasvatuskumppanuudella.

Monipuolistetaan palveluvalikoimaa ja kehitetään palveluverkkoa varhaiskasvatuspalveluissa.	Vaka: Alle kouluikäisten kerhotoiminnan suosio on kasvanut merkittävästi vuosien 2013-2014 aikana. Kerholasten määrä on kasvanut vuodesta 2012-2014 (11) noin 550 lapsella. Kerhotoiminnan lisäämistä on tuettu kerhojen maksuttomuudella 31.12.2014 asti. Vuosien 2013-2014 aikana on otettu käyttöön uusia kerhotoimintamuotoja: pihakerhot ja metsäkerhot, luontokerhot. Yksityisiä palveluntuottajia on tuettu vuosittain toiminnan käynnistämistuella. Talousarvioon on varattu vuosittain määräraha. Lisäksi yksityisiä palveluntuottajia tuetaan yksityiseen päivähoitoon suunnatulla yksityisen päivähoiton tuen Hki-lisällä. Vuonna 2014 korotettiin lasten yksityisen hoidon tuen kuntakohtaista Hki-lisää 1.8.2014 alkaen alle 3-vuotiaalle ja yli 3-vuotiaalle lapselle kokopäiväiseen päivähoitoon. Yksityisen hoidon tuella olevien lasten määrä on kasvanut vuosina 2012-2014 (11) 331 lapsella.	Vaka: Kerhojen maksuttomuutta jatketaan 31.12.2015 asti ja palvelutarjontaa lisätään ja kehitetään entisestään vuosien 2015-2016 aikana. Vuonna 2015 esitetään käynnistämistuen vakinaistamista. Talousarviossa 2015 on varattu määräraha yksityisen hoidon tuen kuntalisän korottamiseen alle kolmevuotiaiden lasten osalta päiväkotihoidossa elokuun 2015 alusta lukien.
		Kir: Kirjastoauto profiloituu kokonaan lasten ja lapsiperheiden palveluksi. Roihuvuoren kirjaston painopiste samoin. Vuoden 2015 toimintasuunnitelmassa strategian toteutuskohtana lapsille suunnattujen kirjastopalvelujen vahvistaminen.
Toteutetaan varhaiskasvatuksen yhteiset prosessit muiden lapsi- ja perhepalveluja tuottavien hallintokuntien kanssa lapsen tukemisessa.	Palmia: Palmian catering-palvelut on osallistunut Lilla-hankkeessa syntyneen allergiaohjelman jatkotyöstöön ja toteutuksen suunnitteluun yhdessä varhaiskasvatusviraston ja opetusviraston kanssa.	Palmia: Lilla-hankkeen allergiaohjelma otetaan käyttöön. Palmia on mukana ruokakasvatukseen tähtäävän Sapere-koulutuksen käytännön järjestelyissä varhaiskasvatusviraston ja opetusviraston kanssa.
	Vaka: On otettu käyttöön Hyve4 toimintamalli ja koottu tiedot sen kattavuudesta varhaiskasvatusalueittain. On päivitetty yhteistyöohje varhaiskasvatuksen ja perheiden palvelujen perustason toimijoiden käyttöön. On kuvattu kasvun ja oppimisen polku esiopetuksesta kouluun sekä sen edellyttämä yhteistyö toiminnan vuosikellossa.	Vaka: Pilotoidaan 3-vuotiaiden lasten ryhmäneuvolan toteuttamista päivähoitossa. Käynnistetään uuden lain mukainen esiopetuksen oppilashuollon toteutus yhteistyössä Soten kanssa.
	Kir: Mediataikuri -hanke alle kouluikäisten mediakasvatuksen tukemiseksi. Vaka kumppanina. Kallion kirjasto mukana Yhteiset lapset -hankkeessa.	Kir: Lasten lukemisen tukeminen ja lastenkirjastotyön painotus vuoden 2015 toimintasuunnitelmassa. Yhteistyö vakan kanssa keskustakirjaston suunnittelussa. Mediataikurin tulokset käyttöön.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Sote: On tehty yhteinen toimintamalli varhaiskasvatuksen kanssa lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi, kun varhaiskasvatus on tehnyt lastensuojeluilmoituksen tai pyynnön lastensuojelutarpeen arvioimiseksi. Tammi-lokakuussa 2014 varhaiskasvatuksesta on tullut kuusi pyyntöä. Osallistutaan yhteisten lasten hoito- ja kasvatussuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen. Arviointiyksiköt tarjoavat konsultaatiomahdollisuuden myös varhaiskasvatuksen henkilökunnalle - myös vanhemmat voivat osallistua tilaisuuksiin.	Sote: Vakiinnutettu uusi toimintamalli käytännöksi.
Käytetään uudenlaisia asukasosallisuutta lisääviä vuorovaikutuksen välineitä vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä varhaiskasvatuksessa.	Palmia: Palmia on kehittänyt toimintamallin, jolla mahdollistetaan ajantasaisen ruokalistan näkyminen myös vanhemmille nettisivujen kautta. Vaka: On toteutettu vuosittain varhaiskasvatusalueittaiset asukasfoorumit. On otettu käyttöön leikkipuistojen sekä viraston Facebook ja Twitter -sivut.	Vaka: Muotoillaan palveluja yhdessä asiakkaiden kanssa samanaikaisesti kun varhaiskasvatusta koskevaan lainsäädäntöön tulee muutoksia.

Lastensuojelun pitkäaikainen asiakkuus ja kodin ulkopuoliset sijoitukset vähenevät.

Kehitetään kotiin vietäviä palveluja.	Sote: On kehitetty sijoitusten jälkeisiä hoitojatkumoa ja tehostettua perhetyötä. Vuonna 2014 on panostettu nuorten kiireellisten sijoitusten lyhentämiseen. Vastaanottotoiminta ja kotiin vietävä työ ovat tehostaneet yhteistyötä, jolloin palvelut on limitetty nuorille ja perheille sopiviksi lopettaa nuoren sijoitus. Perhetyössä, perhekuntoutuksessa ja tehostetussa perhetyössä on lisätty vertaisryhmätoimintaa, jolla on tehostettu perheiden hoitojatkumoa kotiutuksen yhteydessä ja kotona. Laitoshoidon sisällä on erilaisia palvelutasoja. Asiakasohjausta lastensuojelun ja lapsiperheiden kotipalvelun välillä on tehostettu. Lastensuojeluasiakkaiden osuus kotipalvelussa on noussut.	Sote: Kotiin vietäviä palveluja on lisätty (kriisityö), henkilökunnan osaamista on lisätty. Helsingin omien laitosten hoitotasojen ylläpitoa kaikissa laitoksissa on kartoitettu; mitkä on syytä pitää yllä kaikissa laitoksissa ja mihin keskitetään erityishoitotasoja. Kotipalvelua on tarjottu kaikille sitä tarvitseville lapsiperheille.
Tehdään asiakassuunnitelma kuntouttavista palveluista.	Sote: Sisältyy lastensuojeluasiakkaana oleville lapsille ja vanhemmille tehtävään asiakassuunnitelmiin.	Sote: Kaikille lastensuojelun asiakkaana oleville lapsille ja vanhemmille on tehty asiakassuunnitelma.
Kehitetään koulun, päiväkodin ja lastensuojelun yhteistyötä.	Vaka: On laadittu yhteistyössä Soten kanssa lastensuojelutarpeen arviointipyynnö -toimintamalli. Sote: Ote-sosiaalihojaus tehdään yhdessä opetusviraston kanssa. On tehty yhteinen toimintaohje tilanteisiin, joissa lastensuojelun lapsilla on koulunkäyntivaikeuksia.	Vaka: Arvioidaan em. lastensuojelutarpeen arviointipyynnö toimintamalli sekä kootaan lukumäärätieto sen käytöstä päivähoidon toimipisteissä. Sote: On vakinaistettu toiminta opetustoimen kanssa.
Puututaan varhain asiakaslasten vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmiin.	Sote: Lastensuojelulasten vanhemmille on kehitetty v.2014 toimintamallit päihde- ja mielenterveyshoidon arviointiin.	Sote: Henkilökunta on koulutettu ja prosessit otettu käyttöön v.2015
Selvitetään toimeentulotukea saavien lapsiperheiden tilanteita ja kehitetään kohdennettua	Tieke: Toimeentulotukitilastot. Tuloja ja tulotasoa kuvavat tilastot.	Tieke: Toimeentulotukitilastot. Tuloja ja tulotasoa kuvaavat tilastot.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
perheitä tukevaa ennalta ehkäisevää työtä.	Sote: Tuettu perheitä ehkäisevällä toimentulotuella mm. lasten harrastuksissa. 50 % ehkäisevästä toimeentulotuesta kohdennettu perheille.	Sote: 50 % ehkäisevästä toimeentulotuesta on kohdennettu perheille.
Erityistä tukea syrjäytymisen ehkäisyyn tarvitsevilla alueilla tiivistetään perhetyön ja neuvolatoiminnan toiminnallista yhteyttä ja ensimmäistä lastaan odottaviin perheisiin toteutetaan kotikäynti	Sote: Yhteistyötä on tiivistetty. Asiakasohjausta on kehitetty. Erityistä tukea tarvitseville perheille tehdään kotikäynti raskauden aikana.	Sote: Asiakasohjausta ja työparityöskentelyä on kehitetty edelleen. Erityistä tukea tarvitseville on tehty kotikäynti raskauden aikana ja perheille järjestetty heidän tarvitsemansa apu ja tuki.

Ikääntyvistä huolehditaan

Ikääntynyt ja alle 65-vuotias toimintakyvyltään alentunut asukas saa tarvitsemansa hoidon, kuntoutuksen ja palvelut viiveettä oikeassa paikassa

Toimeenpannaan palvelualue malli ja lisätään kotona asumista.	Kanslia: Hissiprojekti tukee jälkiasennushissien rakentamista ja siten kotona asumista Sote: Palvelualuemalli on käytössä	Kanslia: Jatketaan hissiprojektia (tavoite 70 hissiä / vuosi) Sote: Kotona asuvien osuus on edelleen lisääntynyt.
Määritellään palveluketjun optimaalinen palvelurakenne ja odotusajat.	Sote: Lakisääteiset odotusajat toteutuvat, palvelurakennetta muokataan koko ajan.	Sote: Toimintaa on kehitetty pilotoiden kotiutustiimejä.
Kasvatetaan kotona asuvien osuutta 75 vuotta täyttäneistä ja pienennetään laitoshoidon osuutta ympärivuorokautisesta hoidosta.	STO: Työväenopistossa opiskelee yli 75-vuotiaita. Harrastustoiminta ylläpitää vireyttä ja siten kotona asumisen kykyä. Työväenopistolla yhteistyötä palvelutalojen kanssa. Tieke: Väestötilastot alueittain. Mitä tiedetään helsinkiläisistä 65+-vuotiaista?-lyhyt katsaus vuosittain. Sote: Kotona asuvien osuus 75-vuotta täyttäneistä on noussut seuraavasti: v.2012 90,7%, v.2013 91,1%, v.2014 91,5%. Laitoshoidon osuus pienenee.	STO: Monet yli 75-vuotiaat kotona asuvat opiskelevat edelleen työväenopistossa. Tieke: Väestötilastot alueittain. Mitä tiedetään helsinkiläisistä 65+-vuotiaista?-lyhyt katsaus Sote: Sama kehitys on jatkunut.
Valtuustokauden aikana tehdään ehdotus ikääntyneiden helsinkiläisten palvelujen järjestämisen kokonaisuudesta 2020-luvulla vanhuspalvelulaki huomioiden.	Sote: "Stadin ikäohjelmaa" on valmisteltu laajasti eri hallintokuntien, kolmannen sektorin ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Kir: Kirjasto ollut mukana. Tieke: väestötilastot alueittain. Mitä tiedetään helsinkiläisistä 65+-vuotiaista?-lyhyt katsaus.Tietopalvelua.	Sote: "Stadin ikäohjelma" on valmistunut v.2015 STO: Asiakaspalvelukonseptissa otetaan ikäihmiset huomioon. Kir: Kirjasto on edelleen mukana. Tieke: Väestön ikärakenteen vanhenemiseen liittyvät tiedontarpeet – esiselvitys, tilastot ja tutkimus.
Huomioidaan ikäihmisten päihdeongelmat.	Sote: Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelmassa ikääntyneiden alkoholinkäytön vähentäminen on ohjelman yhtenä painoalueena. Ikäihmisten päihdeprosessin kuvaus on aloitettu yhdessä päihde- ja mielenterveyspalvelujen kanssa tavoitteena kuvata sujuva hoitoketju. Ikääntyneille on palvelukeskuksissa tarjolla ns. Pilke-ryhmiä, jotka ovat varhaisen vaiheen tukiryhmiä ikääntyneille päihteiden käyttäjille. Hoitoketjun kuvausta jatketaan.	Sote, Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelma - Henkilökuntaa on koulutettu, Audit-testien tekemistä on tehostettu - Yleisötilaisuudessa on esilläpidetty tätä teemaa 1/ 2015. - Toimintaa on kehitetty edelleen Ennaltaehkäisevää päihdetyötä on jatkettu palvelukeskuksissa. Pilke-ryhmien määrää on lisätty tarpeen mukaan eri palvelukeskuksissa.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Otetaan huomioon kasvava muistisairaiden määrä palvelujen järjestämisessä.	Museo: On tuottanut Muistojen matkalaukku -palvelun ikäihmisten viriketoimintaan. Vuositasolla kuusi laukkuja on kiertänyt keskimäärin 40 paikassa ja muistelijoita on ollut noin 2500/v. Lisäksi tuotettu muistilutyöpajoja eri näyttelyissä noin 5-10 erilaista muistityöpajaa/vuosi. Muistityöpajoja on järjestetty lisäksi Alzheimer-ryhmille. Erityisesti Rasvaletin yleisöopastukset (22 kpl) ovat toimineet suurten ikäluokkien ja sitä vanhempien jakamisen ja muistelujen foorumina.	Työ jatkuu
	Sote: Toimintamuotoja ovat mm. omahoitovalmennus, muistipoliklinikkatoiminta, muistisairaalan hoitoketjun edelleen kehittäminen, muistikordinaattoriverkosto, sekä työikäntöjen yhtenäistäminen.	Sote: Toimintamuotoja on jatkettu edelleen ja työnjakoa täsmennetty niin, että kotona asuvat muistisairaajat ja heidän omaisensa ovat saaneet tarvittavan avun.
Painotetaan kotipalveluita ja omaishoitoa vanhuspalveluiden järjestämisessä.	Sote: Kotihoito ja kotona asumista tukevat palvelut ovat ensisijaisia; omaishoitoa saavat kaikki kriteerit täyttävät asiakkaat. Erilaisia sähköisiä välineitä, kuten MobiiliPegasos ja sähköinen toiminnanohjausjärjestelmä on otettu käyttöön.	Sote: Sähköisiä työvälineitä on kehitetty edelleen kotona asumisen tukemiseen.
Huomioidaan maahanmuuttajien ikäihmiset vanhuspalveluiden kehittämisessä.	STO: Työväenopisto on järjestänyt maahanmuuttajien ikäihmisille suomen kielen opetusta sekä jakanut opintoseteleitä tietoyhteiskuntataitojen oppimiseen (OPH).	STO: Ikäihmisten suomen kielen opetusta jatketaan yhteistyössä palvelukeskusten kanssa. Asiakaspalvelukonseptissa otetaan kohderyhmä huomioon.
	Sote: Vuonna 2015 valmistuvassa "Stadin ikäohjelmassa" otetaan huomioon ikääntyneet maahanmuuttajat. Idän palvelualueella toimii omia ryhmiä ikääntyneille maahanmuuttajille.	Sote: Ikäihmisten maahanmuuttajien ryhmiä on jatkettu. "Stadin ikäohjelmassa" on suunniteltu ikäihmisten maahanmuuttajien palveluja.
Kotipalveluja vahvistetaan.	Palmia: Palmian puhelin- ja hyvinvointipalvelut on pilotoitu virtuaalihoitajapalvelua.	Palmia: Yhteistyössä kotihoidon kanssa Palmia täydentää kotihoitoa siten, että virtuaalihoitajapalvelulla korvataan v. 2015 n. 10 000 kontaktia / kk. Erittäin paljon hoitoa vaativille kotiateriä-asiakkaille tarjotaan mahdollisuutta päivittäiseen valvottuun kuumaan ateriaan (lounas/päivällinen)
	Kir: Kirjaston kotipalvelulla oli vuonna 2013 yhteensä 376 asiakasta	Kir: Kirjaston kotipalvelu lisää asiakkaita kotipalvelun uudelleen organisoinnin kautta. Kehitetään kulttuurikaveritoimintaa.
	Sote: Kotihoitoa on vahvistettu, virtuaalihoitoa on lisätty.	Sote: Kotihoidon palveluseteliä on pilotoitu v 2015 aikana.

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

Helsinki on vahvasti kaksikielinen

Helsingin kaltaisessa pohjoismaisessa hyvinvointikaupungissa kaksikielisyys on valttia. Helsingin pitää olla maamme paras kaupunki – också på svenska! Tämä edellyttää niin toimivia palvelukokonaisuuksia, sekä johdonmukaista strategista työtä. Palveluverkkoa kehitettäessä huomioidaan ruotsinkielisten palveluiden tarve, jotta palvelut voidaan mitoittaa tarkoituksen mukaisesti.

Kehitetään kaupungin henkilökunnan kielivarantoa.	Kanslia: Kaksikielisuuden edistäminen kaupungin hallinnossa ja palveluissa: KJ:n asettaman Kaksikielinen Helsinki -työryhmän ehdotukset valmistuneet 12/2014	Kanslia: Toimenpiteet työryhmän ehdotusten pohjalta.
	PEL: Ruotsinkielestä (kielikokeen A-taso) ja muun vieraan kielen taidosta saa lisäpisteitä Pelastuskoulun pääsykokeissa.	
	Palmia: Puhelinvaihteessa on järjestetty ruotsinkielien koulutusta ruotsinkielisten palvelujen varmistamiseksi.	
	Tav: Virasto on aktiivisesti mukana oman alansa pohjoismaisessa yhteistyössä.	Tav: Yhteistyötä jatketaan.
	Taimu: Kielikoulutusta järjestetty	Taimu: Kielikoulutusta järjestetään
	Kir: Kirjaston kielikahvilat avoimia myös henkilöstölle.	Kir: Monikielisen henkilökunnan rekrytointi ja osaamisen hyödyntäminen.
	Tieke: Kielitaito huomioidaan rekrytoinneissa.Laaditaan ruotsinkielisten väestöennuste vuosittain. Ikä ja kieli perusmuuttujia tilastoissa.	Tieke: Kielitaito huomioidaan rekrytoinneissa. Laaditaan ruotsinkielisten väestöennuste vuosittain. Ikä ja kieli perusmuuttujia tilastoissa.
	HKR: Virastossa järjestetään mm. ruotsinkielien kursseja.	
	HKL priorisoi raitiovaunukuljettajien valinnassa useita kieliä hallitsevia kuljettajia. Erityisesti palvelutarve englannin kielellä on lisääntynyt.	HKL priorisoi raitiovaunukuljettajien valinnassa useita kieliä hallitsevia kuljettajia.
	YMK: Järjestetty henkilöstölle ruotsin kielen koulutusta	YMK: ruotsin kielen koulutusta jatketaan
	Sote: Kaupunki maksaa suomen kielen kielikoulutuksia niille työntekijöille, jotka ovat jo työsuhteessa. Koulutukset järjestetään soten yksiköissä. Sote-virastossa järjestetään työntekijöille ruotsin kielen koulutusta yhteistyössä Oiva-akatemia ja Helsingfors Arbiksen kanssa.	Sote:Suomen ja ruotsin kielen kouluttaminen on jatkunut.
	Arbis on järjestänyt ruotsin kielen kursseja kaupungin virastoille.	Arbis järjestää ruotsin kielen kursseja kaupungin virastoille.
	Oiva Akatemia: Koulutussivujen kautta linkitys Arbiksen tarjoamiin ruotsin kielen koulutuksiin.	
Palvelusetelit luovat myös mahdollisuuden täydentää kaupungin omaa tuotantoa varsinkin niillä alueilla missä tällä hetkellä on palveluiden suhteen aukkoja.	Vaka: Palvelusetelitoiminta vakinaistettu vuoden 2014 alusta lasten kerhotoiminnan järjestämistapana.	
	Sote: Palvelusetelit ovat käytössä ikääntyneiden palveluasumisessa sekä päivätoiminnassa.	Sote: Uusia palvelusetelejä on kehitetty poliittisten päätösten mukaisesti.

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

Kansainvälinen Helsinki - Maahanmuuttajat aktiivisina kaupunkilaisina

Kansainvälinen Helsinki on poikkihallinnollinen kokonaisuus. Lisätään maahanmuuttajien osallisuutta ja työllisyyttä sekä pienennetään maahanmuuttajien työttömyyttä ja maahanmuuttajannuorten syrjäytymistä Tavoitteena on maahanmuuttajien ja kantaväestön yhdenvertainen asema ja yhdenvertaiset oikeudet ja velvollisuudet.

Parannetaan maahanmuuttajataustaisten helsinkiläisten työllistymisen mahdollisuuksia muun muassa parantamalla opinto-ohjausta, suuntaamalla oppisopimuskoulutusta ja tuettua työllistämistä, jossa työn oppimiseen yhdistetään kielen oppimista. Nostetaan näyttötutkintojen määrää.	Kanslia: Kaupungin työllisyydenhoidon palveluissa olevat asiakkaat ovat saaneet suomen kielen koulutusta, joka on kytketty työnhakuun, työkokeiluun tai palkkatukityöhön. Kielikoulutuksen osallistui v. 2013 yli 900 asiakasta ja kursseja toteutettiin yhteensä 49. Vuoden 2014 luvut tulevat olemaan samaa suuruusluokkaa. Opev: Toisella asteella, ammatillisissa opinnoissa ja lukioissa on kohdennettu lisää resursseja opiskelijoiden opinto-ohjaukseen. Kaupunki on mukana Ohjus-kehittämishankkeissa. Stadin oppisopimuskoulu: 15-17 -vuotiaita informoidaan oppisopimuksen mahdollisuuksista perusopetuksen aikana ja tulevaisuustikin oppisopimusinfoissa. Lisäksi Avoin ammattiopisto järjestää Treenijaksoja ja Yritystreenejä, joilta voi ohjautua suoraan oppisopimuskoulutukseen tai oppisopimuksen ennakkojaksolle. Järjestetty S2 koulutusta kaupungin työntekijöille ja työllisyydenhoidon toimenpiteissä oleville 29 kurssia (600 osallistujaa). Respan ja kuntakokeilun asiakkaista n. 30% puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia.	Kanslia: Kielikoulutusta jatketaan osana työllistymisen edistämistä. V. 2015 kokeillaan kielikoulutuksen tuomista konkreettisesti työpaikoille.
	Nk: Oppisopimuskoulutusta on haettu avoimella haulla. Opiskelijoiden valinnassa kannustetaan erilaisen taustan omaavia henkilöitä hakemaan oppisopimuskoulutukseen. 2013–2014 oppisopimukseen haki 351 henkilöä, joista muunkielisiä oli 95 henkilöä. Oppisopimukseen valittiin viisi henkilöä, joista 4 on maahanmuuttajataustaista. Muunkielisten arvioitu osuus 15-20-vuotiaista kesätyöntekijöistä oli 25 %. Palkkatuetussa työssä 2013–2014 muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia on ollut 13 henkilöä.	Nk: Oppisopimuskoulutusta valittaessa panostamme edelleen erilaisen taustan omaaviin nuoriin. Oppisopimuskoulutusta voimme tarjota vuosittain neljälle helsinkiläiselle työttömälle työnhakijalle palkkatuetuun oppisopimukseen. Nuorten kesätyöntekijöiden rekrytointiprosessia kehitetään hakijalle jouhevammaksi. 2015–2016 nuorisosiainkeskuksen tavoitteena on lisätä muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrää. Tarjoamme muunkielisille työkokeilu- ja palkkatukipaikkoja mahdollisuuksien mukaan.
	Palmia: Palmian siivouspalvelut on järjestänyt oppisopimuskoulutuksia maahanmuuttajataustaisille työntekijöille vuosien -13 ja -14 aikana. Siivouspalvelut on järjestänyt myös suomen kielen koulutuksia työntekijöille.	

Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
OPEV: Stadin aikuisopistossa järjestetään Polku-koulutusta, jossa suomen kielen opetus yhdistyy työn oppimiseen. On toteutettu oppisopimuskoulutuksen ennakkopaksoa, jossa opiskelija voi orientoitua ja perehtyä oppisopimuskoulutukseen.	
STO: Työväenopisto järjestää S2-kielen opetusta, mikä auttaa työllistymistä.	STO: S2 -kielen opetusta jatketaan.
Vaka: On mahdollistettu leikkipuistoissa tapahtuvat kotona lastaan hoitavien vanhempien suomenkielenkurssit järjestämällä lastenhoito kurssin ajaksi.	
Tieke: Monipuolista tilasto- ja tutkimustietoa maahanmuuttajista (vieraskielisestä väestöstä). Vieraskielisen väestön ennuste joka kolmas vuosi. Lisäksi Tieke on tuottanut monipuolista tutkimusta maahanmuuttajien yrittäjyydestä ja maahanmuuttajaväestön asuinoloista.	
ZOO: Maahanmuuttajille tarjotaan räätälöityjä palveluita mm. selkokielisten opastusten muodossa. Peruskoulun valmistelevien luokkien sekä työelämään valmistavien valmennusryhmien tarpeet huomioidaan Korkeasaaren opastuspalveluissa. Maailman eläinten päivänä 4.10. vietetty Korkeasaaripäivä on ilmapäivä, joka houkuttelee poikkeuksellisen paljon maahanmuuttajataustaisia vierailijoita. Mm. kulttuurikeskus Caisan, kaupunginosaryhmien, toimintapajojen ym. ryhmät kokevat Korkeasaaripäivän omakseen. Korkeasaari tarjoaa maahanmuuttajaryhmille ilmaisen sisäänpääsyn, kun sitä on haettu määrätyn hakumenettelyn mukaisesti.	
Sote: Laitoshuoltajien ammattitutkintoon koulutetaan ainoastaan maahanmuuttajataustaisia hakijoita.	Sote: Laitoshuoltajia on koulutettu edelleen. Uutena oppisopimuskoulutuksena on alkanut työkokeilun kautta sosiaali- ja terveysalan perustutkintoon johtava oppisopimuskoulutus, jonka aikana on tuettu kielitaidon kehittymistä erikseen ostetulla koulutuksella.
Arbis on kotoutumisohjelmassaan lisännyt opinto-ohjauksen määrää niin, että sitä hoitaa nyt kaksi henkilöä.	Arbis hakee ESR-rahoitusta suoraan työelämään tähtäävää kotoutumisohjelmaa varten (Yrkesinriktad integrationsutbildning för invandrare på svenska). Koulutus tehdään yhdessä mm Praktikumin kanssa ja koulutus tähtää lähihoitajan työhön.
	HelTu: Edistetään maahanmuuttajien yrittäjyyttä tarjoamalla heille toimitiloja.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Tuetaan maahanmuuttajaopiskelijoiden sijoittumista työmarkkinoille valmistumisen jälkeen.	Kanslia: Tammikuussa 2014 käynnistyneessä HERIEC - hankkeessa kehitetään palvelumallia, jolla tuetaan koulutettujen maahanmuuttajien työnhakua ja kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille. Hankkeessa on käynnistetty nuorille kansainvälisille osaajille suunnattu mentorointiohjelma, joka mahdollistaa osaajien ja työnantajien paremman kohtaamisen.	Kanslia: Toiminnalle on suunnitteilla jatkoa seudullisen HERIEC-jatkohankkeen muodossa. Siinä kehitetään kansainvälisen osaamisen hyödyntämiseen keskittyviä yritys- ja työnantajapalveluita. Hanke toteutetaan yhteistyössä Helsingin seudun kauppakamarin, Espoon ja Vantaan kaupunkien, Uudenmaan liiton, pääkaupunkiseudun yliopistojen ja korkeakoulujen sekä työhallinnon kanssa. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymishaasteista ja niihin liittyvistä tutkintoihin integroiduista suomen/ruotsin kielen opinnoista on keskusteltu oppilaitosten sekä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa, mutta tuloksiin ei ole päästy. Vuoropuhelua kansainvälisten opiskelijoiden tilanteesta jatketaan valtion ja oppilaitosten kanssa.
	PEL: Vakansseja täytettäessä osaamisen ollessa hakijoiden kesken tasavertaista, maahanmuuttajatausta huomioidaan positiivisena valintatekijänä.	
	Nk: Työelämäntaitoja lisääville ansiokursseille, työelämäntutustumisjaksoille, työharjoittelupaikkoihin sekä muihin maahanmuuttajaopiskelijoiden sijoittumista työelämään tukeviin toimenpiteisiin on osallistunut maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita ja tulevia opiskelijoita.	Nk: Mahdollistamme lukioden ja ammatillisten oppilaitosten oppilaiden mahdollisuuden suorittaa opetussuunnitelmaan liittyvän vapaaehtoistoiminnan kurssin nk:n toiminnassa. Maahanmuuttajataustaisten ja englantia puhuvien henkilöiden vapaaehtoistoiminnan paikkoja lisätään heille sopivien toimintapaikkojen kartoituksen jälkeen. Lyhytaikaisesti vapaaehtoisena toimivien määrä tulee siten lisääntymään. Taustalla on lukion opetussuunnitelmaa v. 2016 täydentävä vapaaehtoistoiminnan jakso, joka ammatillisissa oppilaitoksissa jo nyt on.
	Tieke: Koulutustilastot.	Tieke: Koulutustilastot.

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
Turvataan maahanmuuttaja- ja maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten peruskoulun päättäminen ja toiselle asteelle pääsy ja sieltä valmistuminen.	Opev: Nivelvaiheen ohjauksen hankkeessa on resursoitu opinto-ohjausresurssia vaiheeseen, jossa opiskelijat siirtyvät peruskoulusta toiselle asteelle. Perusopetuksen päättäneiden ammatilliseen koulutukseen pääsyä turvataan myös lainsäädännöllä, jonka mukaan juuri perusopetuksen päättäneet saavat muita enemmän lisäpisteitä ammatillisen koulutuksen yhteishaussa. Myös lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen avulla maahanmuuttajataustaisten nuorten lukiovalmiuksia ja lukioon pääsyä parannetaan. Kymppi-luokalla maahanmuuttajataustainen nuori voi korottaa perusopetuksen arvosanoja ja saada valmiuksia toiselle asteelle pääsyyn. Niille nuorille, joilla ei ole perusopetuksen päättötodistusta, järjestetään Stadin ammattiopiston avoimien opintojen yhteydessä valmistavaa opetusta ja aikuislukiossa aikuisten perusopetusta ja näin turvataan heidän perusopetuksen päättötodistuksen suorittaminen. Järjestetään maahanmuuttajien lukioon ja ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta. Lisäksi avoimessa ammattiopistossa on järjestetty oppivelvollisuusiän loppuvaiheessa maahan tulleille nuorille avointa koulutusta. Tuetaan toisen asteen opintoja (suomen kielen opetus, opinto-ohjaus). Yhteistyössä perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen kanssa toteutetaan osana nivelohjauksen hanketta.	Opev: Toimintaa jatketaan.
Maahanmuuttajaperheiden vanhemmuutta tuetaan erilaisin tukimuodoin neuvoloissa, päivähoitossa, leikkipuistossa, perhepalveluissa ja peruskoulussa.	Kanslia: Sote/neuvola: äitiysneuvolan perhevalmennuksen toteutuksessa tehdään yhteistyötä eri järjestöjen kanssa. Tulkin käyttö on hyvin yleistä. Asiakasohjautuvuutta, puheeksi ottamista ja henkilökunnan osaamista parannetaan suunnitelmallisesti. Varhaiskasvatusvirasto: Leikkipuistotoiminnassa perhepuistoissa järjestetään vauvaperhetoimintaa ja kotona lastaan hoitaville vanhemmille suomen kielen kursseja yhdessä työväenopiston kanssa.	Kanslia: Suunnitteilla on hanke, jossa kaupunki yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa tukee somalin-, darin ja soraninkielisten asukkaiden vanhemmuutta, kansalaistaitoja ja työnhakutaitoja vertaistoiminnan avulla.
	OPEV: Perusopetuksen tasa-arvohankkeessa kehitetty ja toteutettu osallistavan vanhemmuuden tukimuotoja erityisesti maahanmuuttajaperheille.	
	STO: Pienten lasten vanhemmille S2-kielen opetusta yhteistyössä leikkipuistojen kanssa.	
	Vaka: On pidetty aktiivisesti yllä Ota Koppi ohjelman sivustoa, jonka avulla henkilöstö on voinut ohjata lasten vanhempia.	
	Kir: Kirjasto mukana KYKY - yhteisöllinen vastuu ja yksilölliset työpolut - maahanmuuttajahankkeen valmistelussa.	Kir: KYKY -ESR -hanke käynnistyy yhdessä Stadin ammattiopiston, Vaka:n, Sote:n, Liv'in ja järjestöjen kanssa, jos rahoitus saadaan.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Sote: Venäjänkieliset perhevalmennukset toteutuvat. Yhteistyötä tehdään mm. HUS:n kanssa.	Sote: Maahanmuuttajaperheiden vanhemmuutta on tuettu erilaisin tukimuodoin neuvoloissa, päivähoidossa, leikkipuistoissa, perhepalveluissa ja peruskoulussa. Maahanmuuttajataustaisille perheille on kohdennettu perhevalmennusta ja sitä on kehitetty yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
	Arbis on järjestänyt lastenhoitoa sinä aikana, kun joku vanhemmista osallistuu ruotsin kielen kurssiin: Swedish for parents.	Swedish for parents jatkuu.
Maahanmuuttajataustaisten lasten kielellistä kehitystä tuetaan päivähoidon, neuvolan ja perusopetuksen toimenpitein.	Kanslia: Sote/neuvola: Neuvolassa ja päivähoidossa toteutetaan Ota Koppi -ohjelmaa, jossa tavoitteena on lasten yhdenvertaiset edellytykset oppimiseen, osallisuuteen ja toimivaan kaksikielisyyteen. Ohjelmaa sovelletaan neuvolan 4-vuotiaan laajennetussa määräraikaistarkastuksessa ja 6-vuotiaan määräraikaistarkastuksessa. Ohjelman kautta vanhemmat saavat tietoa lapsen äidinkielen tukemisesta neuvolassa ja varhaiskasvatuksessa. 4-vuotistarkastuksen yhteydessä tarkastellaan myös lapsen kielellistä kehitystä. Vanhemmat arvioivat lapsensa kielellistä tilannetta erillisen kysymyspatteriston avulla. Terveystarkastaja motivoi vanhempia ohjaamaan lapsen jatkotutkimuksiin tai terapiapalveluihin, mikäli esim. puheterapeutin arvio katsotaan tarpeelliseksi.	Kanslia: Sote/neuvola: Ota Koppi – ohjelmaa toteutetaan ja lasten kielellisen kehityksen kartoitusta jatketaan yhdessä lasten vanhempien kanssa.
	OPEV: Tasa-arvohankeessa on kehitetty ja toteutettu suomi toisena kielenä opetusta sen tehostamiseksi. S2 oppilaan suomen kielen osaamista mittaava Kielikatu - verkkopelitestillä kehitetty yhdessä Turun yliopiston kanssa. Ota Koppi malli käytössä alkuluokilla.	
	Vaka: Lapsille on laadittu kaksikielisuuden suunnitelma ja sen tekemisessä on hyödynnetty Ota Koppi sivuston (Otakoppiohjelma.fi) toiminnallisia malleja.	
	Kir: Läksypiirit suomen kielellä sekä monikielisten sadunkertojen kartoittaminen	Kir: Lasten lukemisen tukeminen. Monikielisten sadunkertojen kielipankki käyttöön.
	Sote: Ota koppi -ohjelma käytössä (päivähoito, neuvola ja opetustoimi). On kehitetty materiaali lasten kielellisen kehityksen tukemiseksi maahanmuuttajaperheille.	Sote: Maahanmuuttajataustaisten lasten kielellistä kehitystä on tuettu päivähoidon, neuvolan ja perusopetuksen toimenpitein. Ota koppi -ohjelman materiaalin käyttöä on jatkettu ja kehitetty yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
	Arbiksen lastenhoitaja puhuu ruotsia lasten kanssa ja tunti viikossa he laulavat yhdessä.	Lastenhoito jatkuu.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Maahanmuuttajien ulkomailta hankitun osaamisen tunnistamista, tunnustamista ja täydentämistä ja työmarkkinoille siirtymistä tehostetaan yhteistyössä työhallinnon kanssa.	Kanslia: Opetushallitus huolehtii korkeakoulututkintojen rinnastuksista ja TE-hallinto, yhteistyössä kuntien kanssa, ammatillisten tutkintojen rinnastamisesta. Opev: maahanmuuttajien osaamiskartoitukset on käynnistetty Stadin aikuisopistossa palvelu-, tekniikka ja hyvinvointialoilla yhteistyössä TE-hallinnon kanssa. Kehitteillä on malli, jossa TE-toimisto ohjaa ammattitaitoa ja/tai koulutusta eri aloilta omaavia kotoutumisasiakkaita viikon kestävään kartoitukseen, jossa kartoitetaan asiakkaiden ammatillisia valmiuksia. Kartoituksen perusteella asiakkaille voidaan suositella sopivaa toimenpidettä. Vastaavaa mallia kehitetään Respan maahanmuuttajataustaisille asiakkaille.	Kanslia: Opev: Osaamiskartoitukset jatkuvat
	Kulke: Käynnistetty Caisa 2.0 -prosessi, jonka yksi painopiste on parantaa maahanmuuttajataustaisten ammattitaiteilijoiden työllistymistä.	Kulke: Caisa 2.0 -malli esitetään kulttuuri- ja kirjastolautakunnalle hyväksyttäväksi. Toiminta alkaa.
	OPEV: Osaamisen tunnistamista ja tunnustamista on systematisoitu Stadin aikuisopistossa.	
	Kir: Maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden vuosittainen neuvottelupäivä, heidän osaamisensa hyödyntäminen esim. aineistonhankinnassa	Kir: Maahanmuuttajataustaisen henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja parempi hyödyntäminen.
	Tieke: Koulutustilastot.	Tieke: Koulutustilastoja kehitetään perustuen Tilastokeskuksen aineistoihin.
Mahdollistetaan myös ruotsinkielinen kotoutuminen.	Arbis: Pääkaupunkiseudun ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen opiskelijamäärät ovat kasvaneet hieman. Opetus kotivanhemmille jatkuu.	Arbis: Suunnitteilla on hanke, jossa kehitetään ammattiin suuntautuvaa kielikoulutusta. Kehitetään ruotsinkielinen kotoutumisyhteistyöverkosto. Valtion rahoitusta kotoutumiskoulutukseen selvitetään.
	OPEV: Opetusvirasto tarjoaa myös ruotsi toisena kielenä opetusta	OPEV: Ruotsinkielistä kotoutumista kehitetään. Erityisenä painopistealueena kielellisen kehityksen tukeminen. Palvelupolkuja kehitetään osana opetussuunnitelma- ja palveluverkon kehittämistyötä.
	Kir: Ruotsinkielinen kielikahvila, avoin kaikille.	Kir: Jatkuu
	Arbis on järjestänyt vapaaehtoisen ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen.	Vapaaehtoinen kotoutumiskoulutus jatkuu mutta osallistutaan myös työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen kilpailutukseen.
Organisoidaan systemaattista vapaaehtoistyötä täydentämään viranomaistoimintaa.	Kanslia: Kuullaan muunkielisten yhdistyksiä säännöllisesti palveluja kehittämissä järejstöfoorumeissa. Järjestöillä on mahdollisuus hakea erityistä kehittämisavustusta toimintansa kehittämiseen ja vahvistamiseen.	Kanslia: Suunnataan tehostettua palveluneuvontaa yhteisöille, kuten moskeijoille vuonna 2015.

Toteutunut 2013-2014**Ennuste 2015-2016**

PEL: Pelastuslaitos tukee alueellisen pelastusliiton ja sopimuspalokuntien toimintaa ja ohjaa tavoitteellisesti turvallisuusviestinnän toimenpiteitä heidän hoidettavakseen.	PEL: Pelastuslaitos tukee alueellisen pelastusliiton ja sopimuspalokuntien toimintaa ja ohjaa tavoitteellisesti turvallisuusviestinnän toimenpiteitä heidän hoidettavakseen.
Nk: Vapaaehtoistoiminta on ollut esillä syksyisin Helsinki Welcome weeks -tapahtumien yhteydessä. Vuosina 2013 ja 2014 on vapaaehtoisten koulutukseen osallistunut 20 maahanmuuttajataustaista henkilöä. Keväällä 2013 alueellisiin maahanmuuttajajärjestöjen pyörittämiin pilottinuorisotaloihin koulutettiin vapaaehtoisia . Noin 15 henkilöä neljästä järjestöstä osallistui nuorisotalojen toiminnan järjestämiseen. Nuoria maahanmuuttajataustaisia nuoria kiinnostaa toimia vapaaehtoisina, koska heidän kesätyöllistyminen tai opiskeluun pääsynsä on heikompaa kuin kantaväestöllä. Heitä on toiminut vapaaehtoisina nuorisotaloilla ja myös osa heistä on toiminut <u>vertaisohjaajina</u>.	
STO: Opistossa toimii vertaisohjaajia ict-taitojen opastamisessa.	STO: Opisto aktivoi vertaisohjaajia ja järjestää vapaaehtoistyön kursseja.
Taimu: Taidemuseo on ollut mukana Kulttuurikaverihankkeessa vuodesta 2013. Kaverilla ja asiakkaalla on ilmainen sisäänpääsy museoon. Olemme myös järjestäneet näyttelyopastuksia ja museoinfoja Kulttuurikavereille. Vapaaehtoistoiminnan edellytyksiä taidemuseolla tutkitaan.	
Vaka: On toteutettu päiväkotien "mummo ja vaari"- toimintaa	
Kir: Kirjaston vapaaehtoistyön selvitys ja suositus valmistunut	Kir: Toimintaa suosituksen mukaan
ZOO: Korkeasaari on osa Helsingin kaupungin VET-verkostoa, jossa koordinoidaan keskitetysti vapaaehtoistoimintaan liittyviä mahdollisuuksia ja rajoitteita.	ZOO: Vuonna 2015 Korkeasaari kehittää vapaaehtoistoimintaansa panostamalla vapaaehtoisten rekrytointiin ja ns. vapaaehtoisasiantuntijoiden kouluttamiseen opaskoulutuksen yhteydessä. Tällä hetkellä Korkeasaaren vapaaehtoisrekisterissä on noin 100 henkilöä, joista aktiivisia on noin neljännes.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Sote: Sotessa on vapaaehtoistyötä sekä palvelutuotannon osana (rikossovittelu, lastensuojelun tukihenkilötoiminta) että vapaaehtoistyön koordinaattoreiden järjestämänä. Vapaaehtoistyön koordinaattorit ylläpitävät SPR:n kanssa verkostoa, jonka tarkoituksena on koota yhteen eri tahoja, joissa maahanmuuttajataustaiset voivat toimia vapaaehtoisina. Verkoston tarkoituksena on helpottaa maahanmuuttaneiden löytämistä vapaaehtoistoiminnan pariin. Lastensuojelu on toteuttanut tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaa.	Sote: Verkoston toimintaa on ylläpidetty ja jatkettu. 1.4.2015 alkaen tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta ovat olleet sosiaalihuoltolain alaista toimintaa. Lain muutos edellyttää toiminnan laajentamista. Vapaaehtoistyön koordinaattori on sijoittunut tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan yksikköön vuoden 2015 alusta. Kaikki vapaaehtoistyön organisointi on osa ydintoimintaa vuoden 2015 alusta lähtien.
	Stara: Vapaaehtoistoimintaa yhdessä HKR:n kanssa	Stara: Vapaaehtoistoimintaa yhdessä HKR:n kanssa
Virastoissa vahvistetaan osaamista maahanmuuttajien kohtaamisessa.	Kanslia: Valtakunnallisesti ensimmäinen kuntatason nimetön työnhakukokeilu järjestettiin keväällä 2013 nuorisosiainkeskuksessa. Lisäksi toteutettiin vuoden kestävä Työhyvinvointia toimivasta monimuotoisuudesta - hanke, jossa kokeiltiin työyhteisösovittelun soveltuvuutta keinona monimuotoisten työyhteisöjen johtamisessa. Käynnistettiin myös monimuotoisuuden johtamisen ohjausryhmä ja toteutettiin erilaisia henkilöstökoulutuksia teemasta yhteistyössä Oiva Akatemian kanssa, kuten esimiesten coaching - ryhmät.	Kanslia: Monimuotoisuuden ohjausryhmän toiminta jatkuu vuonna 2015. Esimiesten koulutusten sisällöt arvioidaan monimuotoisuuden johtamisen ja maahanmuuttajien kohtaamisen näkökulmasta.
	Nk: Maahanmuuttajanuorten ja romaninuorten kuulemistilaisuus järjestettiin syksyllä 2014. Osana yhdenvertaisuussuunnitelmaa monikulttuurinen nuorisotyö on ollut osa yksiköiden koulutuskokonaisuutta. Erityisesti rasismien vastaisella viikolla ja yhdenvertaisuusviikolla erilaisia tempauksia ja koulutuksia on järjestetty osana teemaa. Järjestöyhteistyötä on tehty maahanmuuttajajärjestöjen ja maahanmuuttajanuorten parissa toimivien järjestöjen kanssa. Taloilla toteutetaan Syrjinnästä vapaa alue –toimintaa ja tuetaan ryhmien välistä dialogia.	Nk: Vuodelle 2015 on suunnitteilla rasismien vastainen treenikehä yhteistyössä Punaisen Ristin kanssa sekä muslimina Suomessa –koulutuskokonaisuus (Helsingin kaupungin turvallisuusyksikkö). Lisäksi rasismien vastaisen viikon ja yhdenvertaisuusviikon yhteyteen kytketään teemaan liittyvää toimintaa. Toiminnallisen suomen kielen opetuksessa (yhteistyössä opetusviraston kanssa) pyritään lisäämään hiljattain maahan muuttaneiden nuorten ja kantaväestön välistä dialogia sekä eri taustoista tulevien nuorten kytkemistä yhteiskuntaan.
	OPEV:Kielitaidon kartoitus virastohallinnossa. Tototeuttu kaksi koulutuskokonaisuutta erityisesti rehtoroille moninaisuuden teemasta. Lisäksi useita koulutuksia opettajille teemasta.	
	STO: Maahanmuuttajille tehostettu opintoneuvonta.	STO: Maahanmuuttajille tehostettu opintoneuvonta.
	Kir: Kulttuurien väliset kohtaamiset työyhteisöissä ja asiakastilanteissa/kehittämispäiviä kirjastoissa, oma kouluttaja	Kir: Yhden vuoden 2015n työhyvinvointipäivän teema maahanmuuttajien mukanaan tuomat osaamiset
	Museo: Arooska -somalihäät -näyttelyyn liittyvät työpajat oppimishankkeena ja somalikulttuuriin liittyvä Muistojen matkalaukku yhteistyössä Somaliliiton kanssa.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	YMK: Elintarvikevalvontahenkilöstön osaamista on vahvistettu kielikoulutuksella (englanti ja ruotsi) sekä luentotilaisuudella kulttuurien välisestä viestinnästä. Keskeiset toimijoille osoitetut ohjeet ja elintarvikehuoneiston ilmoituksia koskeva sähköinen asiointipalvelu ovat myös englanninkielellä. Ajanjaksona osastolla on ollut yksi vieraskielinen harjoittelija työkokeilussa kuukauden ajan (eläinlääkäri).	YMK: Vahvistetaan edelleen osaamista erityisesti kulttuurien välisen viestinnän osalta mm. räätälöidyin koulutustilaisuuksin ja hyödyntämällä muuta koulutusta. Ylläpidetään ja vahvistetaan kielitaitoa. Pyritään rekrytoimaan maahanmuuttotustainen tarkastaja.
	Sote: Sosiaali- ja terveysvirastossa on johdonmukaisesti vahvistettu henkilökunnan osaamista maahanmuuttajien kohtaamiseen. Suun terveydenhuollossa maahanmuuttajatyön yhdyshenkilö tukee henkilökuntaa monikulttuuristen potilaiden ja työntekijöiden kohtaamisessa sekä opastaa maahanmuuttajia hoitoonhakeutumisessa ja itsehoidossa. Psykiatria- ja päihdepalveluissa osaamista on vahvistettu erillisellä kehittämishankkeella innovaatorahaston tuella. Terveysasemilla on otettu v.2014 käyttöön päivitetty ohjeistus mm. maahanmuuttajien terveystarkastukseen. Maahanmuuttajapalvelujen henkilöstölle on toteutettu maastokoulutukset (Kongo, Irak, Syyria) maahanmuuttoviraston järjestämänä sekä kaksipäiväinen kriisi- ja traumatyön koulutus. Vastaava koulutus on tulossa myös vuonna 2015.	Sote: Maahanmuuttajien kohtaamisen osaamista on vahvistettu viraston kaikissa toiminnoissa.
		Stara: Asiakkaan kohtaamiseen koulutusta
	Oiva Akatemia: Virastokohtaisia toteutuksia asiakkaiden tarpeiden mukaan.	Oiva Akatemia: Mentorointia tarjolla, toteutunee 2015-2016.

Helsingiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat, ja terveyserot kaventuvat

Helsingiläisten terveys- ja hyvinvointierot kaventuvat. Terveysvaikutukset arvioidaan kaupungin päätöksenteossa tavoitteena terveyserojen kaventaminen. Tupakointi ja päihteiden käyttö vähenevät sekä ylipainoisten helsingiläisten määrä vähenee.

Selvitetään miten hyvinvointierojen muutoksia Helsingissä voidaan entistä tarkemmin seurata ja miten seurannan tuloksia voidaan hyödyntää hyvinvointierojen kaventamiseksi.

Toteutetaan ohjelmat: Savuton Helsinki – ohjelma, vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelma, ylipaino-ohjelma.	PEL: Palomiesten terveys on otettu entistä kokonaisvaltaisempaan seurantaan ja mm. ylipainon aiheuttamiin suorituskykyongelmiin puututaan jo ennakolta.	
---	---	--

Toteutunut 2013-2014

Nk: Toteutettiin oma Savuton nuorisoasiainkeskus –ohjelma 2012-2013. Ohjelmassa järjestettiin oma tupakastavieroitus –ryhmä ja myönnettiin tukea tupakasta vieroitukseen. Nk on vuoden 2014 aikana osallistunut kaupungin lihavuuden ehkäisy ja hoito -toimenpideohjelman valmisteluun ja laatinut toimenpiteet ohjelman toteuttamiselle. Toimenpideohjelman yhtä keskeistä teemaa käsiteltiin hallintokuntien yhteistyönä toteutetulla pisteellä RuutiExpossa 2014, jossa kartoitettiin nuorten näkemyksiä istumisen vähentämiseen.

STO: Työväenopisto on mukana lihavuuden ehkäisyn ohjelmassa. Työväenopisto on aloittanut terveyden edistämiprojektin Sydänliiton kanssa.

Ennuste 2015-2016

Nk: Myönnetään edelleen tukea tupakasta vieroitukseen. Nuorisoasiainkeskus omalta osaltaan edistää ja seuraa lihavuuden ehkäisyn toimenpideohjelman toimenpiteiden toteutumista. Nuorisoasiainkeskuksessa lisätään nuorten liikunnallisten harrastustoimintojen määrää sekä yhdistetään puutarhanhoitoa, kaupunkiviljelyä ja ympäristökasvatuksen teemoja terveelliseen elämäntapaan ja ravintoon. Nuorisoasiainkeskus tekee myös nuorten hyvinvointitietoa näkyväksi kaupungissa ja selvittää nuorten kokemustietoa hyvinvoinnistaan.

STO: Toteutetaan terveysprojektien mukaista opetusta.

Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Sote: Sosiaali- ja terveysvirasto hallinnoi laajaa Savuton Helsinki-ohjelmaa sekä Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelmaa. (puheenjohtajuus ja sihteeriys). Savuton Helsinki-ohjelma; - tutkimus helsinkiläisten savuttomuuteen liittyvistä asenteista ja tupakoinnista tehty v 2014 - äitiysneuvoloissa panostettu raskaana olevien tupakoinnin vähentämiseen - panostettu lasten ja nuorten nuuskaamisen ehkäisyyn - kouluterveyskysely tehty v 2013 ja sen perusteella kohdennetaan ja arvioidaan toimenpiteitä - v 2013 loppui Savuton Helsinki –ohjelmaa tukenut Savuton pääkaupunkiseutu -hanke (2011-2013) - kansainvälistä yhteistyötä Smoke Free Cities-verkostossa Sote: Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelma - ohjelman väliraportointi kaupunginhallitukselle 2013, kohdennetut painoalueet ja seurantaryhmän asettaminen - ohjelmaa kohdennettu painoalueisiin, ikääntyneiden alkoholinkäytön vähentämiseen, ylisukupolviseen syrjäytymiseen, panostettu audit-toiminnan vahvistamiseen Sote: Lihavuuden ehkäisyn ja hoidon toimenpideohjelman valmistelu - vuonna 2014 on aloittanut sosiaali- ja terveysviraston hallinnoimana (puheenjohtajuus ja sihteeriys) kaupunkitasoinen lihavuuden ehkäisyn ja hoidon toimenpideohjelma. vuosina 2013- 2014 on toteutettu esimerkiksi lihavuuden hoidon palvelukartta, OloklubiHki-facebook-sivut, Duodecim Star -käyttöönotto, neuvoloiden lihavuustyöpajat henkilökunnalle sekä RuutiExpossa -ohjelman teemoista osallistettu nuoria - lihavuuskoulutuksia on pidetty soten henkilökunnalle vuosina 2013-2014. Suun terveydenhuollossa tarkastuksen yhteydessä on toteutettu kattavasti tupakka- ja alkoholimini-interventiot. Henkilökunnalle vuosina 2013- 2014. Suun terveydenhuollossa tarkastuksen yhteydessä on toteutettu kattavasti tupakka- ja alkoholimini-interventiot.	Sote: Sosiaali- ja terveysvirasto hallinnoi edelleen kaupunkitasoisia terveyden edistämisen ohjelmia (puheenjohtajuus ja sihteeriys). Savuton Helsinki-ohjelma - savukkeiden käytön ehkäisyyn panostettu - loppuraportti v.2015 Vastuullisen alkoholinkäytön toimenpideohjelma - vuonna 2015 väliraportti ja siinä jatkotoimenpide-ehdotukset - Pakka-toiminnan pilotoiminen Sote: Lihavuuden ehkäisyn ja hoidon toimenpideohjelma - v 2015 kaupunkitasoinen lihavuuden ehkäisyn ja hoidon toimenpideohjelma on valmistunut - tammikuusta 2015 alkaen tupakka- ja alkoholimini-intervention lisäksi toteutettu tarkastuksen yhteydessä ateriarvotmiin liittyvä mini-interventio ylipaino-ohjelmaan mukaisesti. - ITE-nettiin palvelu on ollut kuntalaisten käytössä itsehoidon ja omahoidon tukena - Toiminnassa on hyödynnetty tietokeskuksen selvitystä helsinkiläisten asukkaiden tilasta
	Stara: Kannustetaan omia työntekijöitä tupakoinnin lopettamiseen
Arbis noudattaa Savuton Helsinki -ohjelmaa.	Tehdään toimenpidesuunnitelmaa tupakoinnin lopettamisesta niille työntekijöille, jotka tupakoivat.

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

Hyvinvoinnin ja terveyden suhteen huono-osaiset ovat ensisijaisia asiakkaita.

Huolehditaan aktiivisesta ajanvaraus- ja palveluohjauksesta valituille asiakkaille hoitosuunnitelman laatimiseksi.	Sote: Terveysasemilla ja sisätautien poliklinikoilla on otettu käyttöön monisairaalan potilaan hoitomalli.	Sote: Terveysasemilla on aloitettu hoitovastaavamalli, jossa korkean terveysriskin ja palvelutarpeen asiakkaiden hoitoa on koordinoitu henkilökohtaisen hoitovastaavan mallilla. Suun terveydenhuollossa toimintaa on jatkettu tavoitteena saada mahdoll. moni potilas kattavasti palvelujen piiriin.
--	--	---

Päihde- ja mielenterveyspalveluja tarvitseva asukas saa hoidon tarpeen arvion jonottamatta sekä hoitosuunnitelman, hoidon, kuntoutuksen ja palvelut viiveettä oikeassa paikassa.

Päihde- ja mielenterveyssyistä johtuvat sairauspoissaolot ja työkyvyttömyysjaksot vähenevät.	Sote: Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25-64 -vuotiaat/1000 vastaavanikäistä: Helsinki 2011:18,4; 2012: 17,4; 2013:16,1 (lähde: SOTKANet, THL, 8.12.14). Suomen työkyvyttömyyseläkkeensaajat sairauden mukaan, ikäryhmät 16-69 v. Helsinki, F00-F99 (mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt): 2012: 11 245; 2013: 11 011 (lähde: Tilastotietokanta Kelasto, Kela, 8.12.14).	Sote: Tavoitteena on, että saavutettu myönteinen kehitys on jatkunut.
Määritellään palveluketjun optimaalinen palvelurakenne ja odotusajat.	Sote: Psykiatria- ja päihdepalvelut tarjoaa kiireelliset ja kiireettömät palvelut hoitoonpääsyä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Osa palveluista toimii matalan kynnyksen periaatteella ja osa on läheteellistä erikoissairaanhoidon tukevasti kotona -hankkeen avulla on määritelty yhdessä tekemisen toimintamalli terveysasemien, suun terveydenhuollon ja sosiaali- ja lähtymisen välillä tavoitteena ikääntyneiden tarpeenmukaiset ja oikea-aikaiset palvelut. Ikääntyneiden päihde- ja mielenterveyspalvelujen määrittelyä on tehty yhdessä terveys- ja päihdepalvelujen ja perhe- ja sosiaalipalvelujen osastojen kanssa. Kokonaisuudessaan hoito- ja palveluketjujen toiminta on sujuvoitunut ja odotusajat lyhentyneet.	Sote: Päivystyksessä tavoiteajat hoitopäätöksen tai lähteen tekemisestä jatkohoitoon ovat olleet seuraavat: päivystyspoliklinikalta alle neljässä tunnissa, vuodeosastolta alle vuorokaudessa ja psykiatrian päivystyksen jatkohoito alle tunnissa. Lämpimenoaikataavoite päivystyspoliklinikalla yleislääketieteen päivystyksessä on ollut alle kolme tuntia, perustason kirurgian päivystyksessä alle neljä tuntia ja sisätautien päivystyksessä alle kuusi tuntia. SKH:ssa "Sujuvat käytännöt kotona asumisen tueksi" on kuvattu niin, että päivätoiminta, osavuorokautinen hoito, ympärivuorokautinen lyhytaikaishoito, arviointi- ja kuntoutustoiminta sekä kriisipaikat toimivat tarkoituksenmukaisesti ja osana palveluketjua. Sairaaloiminnan painopistettä on siirretty geriatrisen akuuttihoitoon ja kuntoutuksen suuntaan. Hoitojaksot ovat lyhentyneet ja niiden määrä kasvanut ja kotiutumistaso noussut. Sairaaloiminnalla ympärivuorokautista hoitopaikkaa odottavien potilaiden odotusajat ovat lyhentyneet edelleen. Palvelut on järjestetty noudattaen lainmukaisia odotusaikoja.

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
Nimetään useita palveluja tarvitseville asiakkaille palveluohjaaja.	Sote: Jokaisella psykiatria- ja päihdepalvelujen asiakkaalla ja potilaalla on oma nimetty kokonaishoidosta vastaava työntekijä.	Sote: Hyvä Potku -hankkeen kokonaisuuden osana terveysasemilla ja sisätautien poliklinikalla korkean riskin palvelutarpeen asiakkaiden hoidon koordinaatiota on parannettu käynnistämällä alkuvuonna 2015 hoitovastaavatoiminta. Paljon palveluita tarvitseville korkean terveysriskin asiakkaille on tarjottu hoitovastaava, jonka tehtävä on ollut koordinaa hoidon kokonaisuutta ja toimia valmentavalla työotteella asiakkaan tukena hänen asettamiensa tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteena on kaventaa terveyseroja ja parantaa hoidon vaikuttavuutta, saatavuutta ja tuottavuutta.

Psykiatrian ja päihdehuollon asiakkaiden sairaala- ja laitosjaksot lyhenevät ja toistuvat sairaala- ja laitosjaksot vähenevät.

Vahvistetaan varhaista puuttumista, avohoidon akuuttitoimintoja ja pitkäaikaishoitoa sekä sairaala- ja laitosjaksojen jatkohoitoja.	Sote: Psykiatria- ja päihdepalvelut on tehostanut konsultaatiotoimintaa ja perusterveydenhuollossa toteutettavaa mielenterveys- ja päihdetyötä.	Sote: Psykiatria- ja päihdepalveluissa avohoitopalveluja on vahvistettu parantamalla kiireellistä hoitoa poliklinikoilla ja vakiinnuttamalla liikkuvan avohoidon toiminta erityishoidon poliklinikan yhteyteen Auroran sairaalassa. Yhtenäinen kiireellisen hoidontarpeen arviointi on toteutettu koko sosiaali- ja terveysvirastossa.
Vähennetään hallitusti sairaala- ja laitospaikkoja.	Sote: Psykiatrisia sairaalapakkoja on 250 (vuonna 2014 on vähennetty 40). Päihdehuollon laitospaikkoja on vähennetty 5 paikkaa. Lisäksi vähennetään 9 paikkaa, kun alkoholivieroitus siirtyy Malmin sairaalan yhteyteen. SKH:ssa somaattisesta sairaalahoidosta on vähennetty 40 paikkaa. Iäkkäiden pitkäaikaisesta laitoshoidosta (sekä oma että ostopalvelu) on vähennetty 60 paikkaa.	Sote: Psykiatrisen sairaalahoidon käyttöä on pyritty vähentämään tarvetta vastaavaksi. Tämä on edellyttänyt kuitenkin mahdollisuutta oikea-aikaiseen uloskirjoitukseen ilman asumispalveluihin jonottamista sekä vuokra-asuntojen saamista potilaille. SKH:ssa sairaalapaikkoja ja iäkkäiden pitkäaikaisen laitoshoidon paikkoja on vähennetty edelleen hallitusti huolehtien samalla hoitoketjun toimivuudesta.

Mielenterveys- ja päihdepalveluihin pääsee joustavasti ja tarvittaessa lähetteettömästi.

Käynnistetään seuranta psykiatria- ja päihdekeskusten asiakkaiden hoitosuunnitelmista sekä hoidon keskeyttäneistä potilaista ja asiakkaista.	Sote: Psykiatrian poliklinikoilla tilastoidaan hoitosuunnitelmat.	Sote: On selvitetty hoitosuunnitelmien tilastointi päihdepoliklinikoilla. On myös selvitetty psykiatria- ja päihdekeskusten seuranta hoidon keskeyttäneistä potilaista.
Käynnistetään seuranta hoidon keskeyttäneistä potilaista ja asiakkaista.	Sote: Psykiatria- ja päihdepalveluissa on toteutettu asiakasvirta-analyysi, joka valmistuu tammikuussa 2015	Sote: Psykiatria- ja päihdepalveluissa on tehty tarvittavat toimenpiteet asiakasvirta-analyysin perusteella.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Hoidon jatkuvuus turvataan henkilöstön työtapoja uudistamalla.

Otetaan mobiilipalvelut laajasti käyttöön.	Sote: Sähköistä asiointitapaa on lisätty koko virastossa. SKH:ssa virtuaalihoitoa on lisätty ja toiminnanohjausjärjestelmä on koko kotihoidossa käytössä	Sote: Tavoitteena on ollut monipuolinen sähköisten palvelujen ja hoitoprosessien kehittäminen (mm. eArvopalvelut), jota on toteutettu yhteistyössä Apotti-hankkeen kanssa päällekkäisyyksien välttämiseksi. Tähän on tarvittu suojattu sähköposti asiakkaiden tietojen välittämiseen ja asiakastyöhön. Liikkuvan työn apuvälineet on saatettu ajan tasalle. SKH:ssa sähköisiä palvelun muotoja on lisätty edelleen.
Tunnistetaan hoidon jatkuvuuden kannalta kriittiset asiakasryhmät.	Sote: Terveysasemilla ja sisätautien poklinikoilla on käytössä monisairaalan potilaan hoitomalli. Suun terveydenhuollon päivystyspalveluja runsaasti käyttävät potilaat on ohjattu säännöllisen hoidon piiriin Meilahden hammashoitolaan. Omassa lastenkotitoiminnassa on kehitetty hoitojatkumojia. Sijoitettuna olevien 17-vuotta täyttäneiden asumisen harjoitteluun ja itsenäistymiseen on vahvistettu palveluja. Vanhuspalvelulain mukainen vastuutyöntekijämalli on kehitetty ja otetaan käyttöön v. 2015; useat työryhmät ovat paneutuneet kriittisiin asiakasryhmiin ja heidän palvelujensa kehittämiseen: kriisityöryhmä, geriatrinen lyhytaikainen kuntoutus, päihde ja mielenterveys, kaltoinkohtelun työryhmät.	Sote: Vanhuspalvelulain mukainen vastuutyöntekijämalli on kehitetty ja otettu käyttöön v. 2015.
Palvelutarve arvioidaan moniammatillisesti asiakkaan aidossa ympäristössä, tarvittaessa yhteistyössä omaisten tai läheisten kanssa.	Sote: Suun terveydenhuollon palveluja on jalkautettu liikkuvaa suunhoitoyksikköä (LIISU) hyödyntäen. Lastensuojelulasten vanhemmille on kehitetty v.2014 toimintamallit päihde- ja mielenterveyshoidon arviointiin. SKH:ssa kehitetään moniammatillista tiimityötä; vastuutyöntekijän roolia; kotihoito tekee kotona moniammatillista arviointia, mukana omaiset ja läheiset tarpeen mukaan	Sote: Suuhygienistit ovat menneet päiväkoteihin yhdessä terveydenhoitajien kanssa tekemään suun terveystarkastuksia. Henkilökuntaa on koulutettu ja palveluprosessit on otettu käyttöön. SKH:ssa toimintaa on jatkettu samojen suuntaviivojen mukaisesti

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
Lisätään kotikäyntejä.	Sote: Sosiaalityöntekijöiden käynnit asiakkaan kotona ovat lisääntyneet vuoden 2014 alusta lokakuun loppuun 5 % verrattuna edelliseen vuoteen. Sosiaaliohjaajien tapaamiset ovat lisääntyneet 28%. Perhetyössä on päästy 10 % käyntimäärän kasvuun. Neuvolassa marraskuun loppuun mennessä kotikäyntejä oli tehty 86 %:lle ensisynnyttäjistä. On aloitettu raskauden aikaiset kotikäynnit erityisen tuen tarpeessa oleville. Vammaistyössä välittömän työajan lisäys on ollut 3%. SKH:ssa kotikäynnit ovat lisääntyneet, välitön työaika on lisääntymässä	Sote: Psykiatria- ja päihdepalvelut on lisännyt kotikäyntejä liikkuvassa psykiatrisessa avohoidossa. Päihdehuollon kotikatko on toteutettu ostopalveluna. Kotiin vietävässä kriisityössä on lisätty kotikäyntejä. Kotikäyntejä on tehty suunnitelman mukaisesti neuvolassa. SKH:ssa toimintaa on jatkettu samojen suuntaviivojen mukaisesti
Osallistutaan asiakas- ja potilastietojärjestelmän toteutukseen.	Sote: Helsinki on ollut mukana järjestelmähankinnan valmistelutehtävissä osallistumalla Apotti-hanketoimiston koordinoimiin projekteihin, kuten toiminnan muutos, järjestelmien integraatiot, migraatiot, teknisten ja toiminnallisten vaatimusten määrittäminen, järjestelmien vertailut/arvioinnit, hankintaneuvottelut jne. Helsingin asiantuntijoiden resursointi Apotti-hankkeen tehtäviin toteutetaan keskitetysti sovitulla tavalla Helsinki Apotti -hankkeen hankepäällikön kautta.	Sote: Vuoden 2015 loppupuolella Apotti-hankkeessa on siirrytty järjestelmätoteutukseen. Vuosi 2016 on järjestelmän räätälöinnin ja käyttöönoton valmistelun vuosi. Hankintarenkaan asiantuntijoita tarvitaan aiempia vuosia enemmän. Yhteisten toimintatapojen ja järjestelmän räätälöinti Apotti-alueen tarpeisiin vaati asiantuntijapanostusta sekä toiminnan että tietohallinnon osalta.
Monisairaiden hoitoon kehitetään moniammatillisia toimintamalleja.	Sote: Lääkäri–hoitaja -työparin lisäksi terveysaseman moniammatilliseen hoitotiimiin kuuluvat psykiatrinen sairaanhoitaja, päihdetyöntekijä ja fysioterapeutti	Sote: On jatkettu erityisesti terveysasemien ja päihde- ja psykiatriapalveluiden integraatiota. Toiminnallisia integroitua palvelukokonaisuuksia on luotu terveysasemille, psykiatria- ja päihdetyötä on jalkautettu terveysasemille ja sisätautien jalkautuvat konsultaatiot on otettu käyttöön. Tukevasti kotona -hankkeessa kehitetyt yhteiset toimintakäytännöt terveysasemien, suun terveydenhuollon, päivystyksen, sosiaali- ja lähityön sekä monipuolisten palvelukeskusten kesken on otettu käyttöön. Suun terveydenhuolto on osallistunut paljon terveydenhuollon palveluja tarvitsevien potilaiden moniammatillisen hoidon suunnitteluun ja toteutukseen.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Palvelun saatavuus paranee keskeisissä sosiaali- ja terveyspalveluissa palvelulupausten mukaisesti.

Määritellään palvelulupaus keskeisille palveluille, joiden saatavuutta parannetaan.	Sote: Terveystieteiden tutkimuskeskus määrittelee hoitotakuumääräajat. Vammaistyön hakemusten käsittelyaika: 93% käsitelty 7 arkipäivän aikana ja 95% käsitelty 3 kk sisällä. SKH:ssa palvelulupaukset on määritelty keskeisissä palveluissa. Toimeentulotuen kirjallisten ja sähköisten hakemusten käsittelyaika oli keskimäärin 5 arkipäivää, joista 7 arkipäivän sisällä käsitelty 78 % ja 15 arkipäivän sisällä 98 %. Kaikkien hakemusten käsittelyaika oli keskimäärin 4 arkipäivää, joista 32 % oli käsitelty kiireellisesti (0-1 arkipäivää) 76 % oli käsitelty 7 arkipäivän aikana ja 93 % 15 arkipäivän aikana. Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevista nuorista n. 2000:lle on tehty terveystarkastus.	Sote: On vahvistettu perusterveydenhuollossa toteutettavaa mielenterveys- ja päihdetyötä osana palveluverkkoa. Lisäksi psykiatria- ja päihdepalvelut on parantanut kiireellisen avohoidon saatavuutta. Terveysasemilla ja suun terveydenhuollossa tavoitteena on ollut parantaa palvelujen saatavuutta ja hoitotuloksia. Hoitoon pääsyn parantamisen keinoina on ollut kolme hankekokonaisuutta: Hyvä Potku -hanke, sähköiset avopalvelut sekä palveluverkkosuunnittelun kautta kehitettävät uudet palvelukonseptit. SKH:ssa on jatkettu määrittelyä. Toimeentulotuen osalta on seurattu lain edellyttämän seitsemän päivän käsittelyajan toteutumista. 2000:lle työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevalle nuorelle on tehty terveystarkastus.
Kiinnitetään huomiota diabeteshoitajien saatavuuteen.	Sote: Kaikille terveysasemien terveydenhoitajille/sairaanhoitajille järjestetään Diabeteskeskuksen kanssa Dm-hoidon peruskurssi (5 päivää). Lisäksi terveysasemilla ja sisätautien poliklinikoilla toimii joitakin diabeteksen erityisopinnot (30 opintopistettä) suorittaneita sairaanhoitajia/terveydenhoitajia. Jokaiselle terveysasemalle on nimetty diabeteksen vastuuhoidaja.	Sote: Tyypin I ja vaativien tyypin II Dm-pt -hoitoa on keskitetty Laakson ja Malmin sisätautien poliklinikoille perustettuihin diabeteskeskuksiin.
Vahvistetaan omaishoidon asemaa.	Sote: Omaishoidon palveluja on saatavilla. Vammaistyössä omaishoitoon on tullut kaksi uutta palveluseteliä. SKH:ssa on kehitetty erilaisia tukimuotoja.	Sote: Omaishoidon palvelusetelit ovat käytössä. SKH:ssa toimintaa on jatkettu entisten suuntaviivojen mukaisesti.

Toimeentulotuki kohdistuu nykyistä useammin lyhytaikaiseen tarpeeseen.

Tehdään arviointi ja tarvittavat toimenpiteet varmistamaan toimeentulotuen päätösten tasalaatuisuus, ohjeiden mukaisuus ja takaisinperinnän toteutuminen.	Sote: v. 2014 perustettiin toimeentulotuen asiantuntijaryhmä, joka vastaa toimeentulotuen ohjeistusten kokonaisvaltaisesta päivittämisestä ja tuen myöntämisen yhteisistä linjauksista. Toimeentulotuen päätöksentekijöiden kielenhuollon koulutus toteutettiin toukokuussa 2014. Toimeentulotuen asiantuntijaryhmä on aloittanut työskentelyn v. 2014. Päätöksentekijöiden kielenhuollon koulutus toteutettiin toukokuussa 2014.	Sote: Päivitetty toimeentulotuen ohjeet valmistuivat alkuvuodesta 2015. Asiantuntijaryhmän työskentely ja sen linjausten jalkauttaminen henkilöstölle jatkuivat 2015-2016. Toimeentulotuen asiantuntijaryhmän linjausten jalkauttaminen henkilöstölle on jatkunut. Ohjeiden päivittämisen rakenne on sovittu.
---	---	---

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Edellytetään, että sosiaalityöntekijä tapaa kaikki alle 25-vuotiaat, toimeentulotukea hakevat henkilökohtaisesti ja heidän kohdallaan toimitaan aktiivisesti tilanteeseen puuttuen.	Sote: Nuorten sosiaalityössä poimitaan uusista asiakkaista ne, jotka tarvitsevat tukea ja aktiivista työskentelyä. Noin kolmannes toimeentulotuen hakijoista tarvitsee vain taloudellisen tuen odottaessaan esimerkiksi jotain etuutta, työllistymistä tms. Heillä ovat asiat kunnossa ja koulutus- ja työpolut selvillä, ei ole päihde- ja mielenterveysongelmaa ja tarvittavat asiakkuudet ovat muualla. Toinen kolmannes asiakkaista selviää muutaman kerran ohjauksella ja neuvonnalla. Kolmas nuorten asiakaskolmannes vaatii panostusta ja useita tapaamisia, tukea ym., jotta elämän solmut aukeavat ja elämälle saadaan suunta. Sosiaalityössä on panostettu eniten tukea tarvitseviin.	

Helsinkiläisten liikunta lisääntyy

Tavoitteena on terveyttä edistävän liikunnan lisääminen ja liikkumattomuuden vähentäminen.

Liikunnan kansalaistoimintaa aktivoidaan ja liikuntaseurojen avustusten myöntämisperusteita uudistetaan siten, että painopiste on lasten ja nuorten liikunnan tukemisessa.	Liv: Avustusuudistusta valmistelevaan palkattiin konsultti. Uudistusta on käsitelty useaan otteeseen seminaarityyppisesti liikuntalautakunnan kanssa. Liikuntalautakunta päättii uudesta avustustusjärjestelmästä 11.12.2014.	Liv: Uudet avustusperusteet ja uusi tilojen käytön tukimalli otetaan käyttöön vuosina 2015 ja 2016
Asukkaita kannustetaan omaehtoiseen liikkumiseen ja liikunnallisesti aktiiviseen elämäntapaan toteuttamalla terveysliikuntahankkeita.	STO: Työväenopiston liikunnan opetusta on lisätty ja monipuolistettu.	STO: Liikunnan opetusta kehitetään.
	Liv: Liikuntavirasto on toteuttanut kohdennettuja liikuntakampanjoita ja tapahtumia eri kohderyhmille. Liikuntavirasto on rakentanut uusia lähiliikuntapaikkoja ja ulkokuntoilulaitteita. Ulkokuntoilulaitteiden käytöstä ja suunnittelusta tehtiin asukaskysely.	Liv: Jatketaan liikuntakampanjoita ja tapahtumia. Liikuntavirasto rakentaa uusia lähiliikuntapaikkoja ja ulkokuntoilulaitteita kuntalaispalautteen perusteella.
	Arbiksen kurssitarjonnasta 10 % muodostuu liikunnan kursseista, kattaen kaikki ikäluokat. Suuri osa kohdistuu ikäihmisille.	Jatkuu samoin periaattein.
Koululaisia kannustetaan välitunnilla ulkoiluun.	OPEV: koulupihat rakennetaan liikkumaan houkutteleviksi OPEV: Liikkuva koulu - toimintaa (Liikkuvakoulu.fi) toteuttavien koulujen määrää lisätty. Tavoitteena lisäksi ollut, että kaikki Helsingin iltapäivätoimintaryhmät toteuttavat Liikunnallista iltapäivää (1 tunti ulkoliikuntaa päivässä).	OPEV: Koulupihat rakennetaan liikkumaan houkutteleviksi

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Liv: Liikkuva koulu toiminnalla peruskoulujen koulupäivään ja sen yhteyteen on lisätty liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta peruskoulujen. Liikkuva koulu toiminta on laajentunut 45 kouluun. Helsinki sai valtakunnallisen Liikkuva Koulu tunnustuspalkinnon 2014. Koulujen pihuille tai läheisyyteen on rakennettu lähiliikuntapaikkoja.	Liv: Liikuntavirasto hakee jatkorahoitusta Liikkuva koulu -ohjelman jatkamiseksi. Mahdollisella hankerahalla palkataan ohjaaja(t) jatkamaan toimenpiteiden toteuttamista kouluissa. Välituntiliikunnan kehittäminen on keskeinen tavoite Liikkuva koulu -hankkeessa. Rakennetaan lähiliikuntapaikkoja. Liikuntaviraston on mukana suunnittelussa kun koulujen peruskorjausten yhteydessä kehitetään koulujen pihoja lähiliikuntapaikoiksi.
Terveysvaikutukset arvioidaan kaupungin päätöksenteossa.	STO: Terveysvaikutuksia ei ole arvioitu.	STO: Toimintatapa tulee kehittää johtokuntatyöskentelyn osaksi.
	Liv: Liikuntavirasto on valmistellut liikuntavaikutusten ennakoarviointimallin päätöksentekoa varten. Sote: Sosiaali- ja terveysvirasto on toiminut aktiivisesti terveysvaikutusten arvioinnin toteuttamiseksi päätöksenteossa. - päivitetty ohje "Nopea terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi päätösesitysten valmistelussa" hyväksytty kaupunginjohtajistossa v.2014. Samalla johtajisto kehoitti kaupunginkansliaa huolehtimaan ohjeen soveltamisen ohjeistuksesta ja valmistelijoiden kouluttamisesta. Sosiaali- ja terveysvirasto on järjestänyt koulutukset vaikutusten ennakoarvioinnista kaupungin hallintokunnille ja sosiaali- ja terveysvirastolle vuonna 2013.	Liv: Liikuntavirasto ottaa käyttöön päätöksenteon liikuntavaikutusten ennakoarviointimallin. Sote: - Sosiaali- ja terveysviraston terveyden edistämisen ja hyvinvoinnin koordinaattori toimii terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointimallin asiantuntijana - vuoden 2014 terveys- ja hyvinvointivaikutusten arvioinneista on tehty vuoden 2015 aikana selvitys keskeisistä lautakunnista - sosiaali- ja terveysvirastossa on pilotoitu eri vaihtoehtoja tarkastelevaa terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia - on kehitetty ennakoarviointikäytäntöä
Huomioidaan ulkoliikuntamahdollisuudet kouluissa ja päiväkodeissa.	OPEV: koulupiha rakennetaan liikkumaan houkutteleviksi	OPEV: Koulupiha rakennetaan liikkumaan houkutteleviksi
	Vaka: Toiminnan johtamisessa on painotettu ulkona tapahtuvaa toimintaa: on raportoitu Ulkoleikki Stadissa hanke (näyttely virkagalleriassa 2013) ja käynnistetty Metsäkerho -toimintaa.	
	Liv: Liikkuva koulu toiminnalla peruskoulujen koulupäivään ja sen yhteyteen on lisätty liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta peruskoulujen. Liikkuva koulu toiminta on laajentunut 45 kouluun. Valtakunnallinen tunnustuspalkinto 2014. Koulujen pihuille tai läheisyyteen on rakennettu lähiliikuntapaikkoja.	Liv: Liikuntavirasto hakee jatkorahoitusta Liikkuva koulu -ohjelman jatkamiseksi. Mahdollisella hankerahalla palkataan ohjaaja(t) jatkamaan toimenpiteiden toteuttamista kouluissa. Rakennetaan lähiliikuntapaikkoja. Liikuntaviraston on mukana suunnittelussa kun koulujen peruskorjausten yhteydessä kehitetään koulujen pihoja lähiliikuntapaikoiksi.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Liikunnan poikkihallinnollista järjestämistä vahvistetaan ja luodaan hyviä käytäntöjä eri virastojen välisenä yhteistyönä.	Nk: Kesällä 2013 Vuosaaren liikuntapuiston yhteyteen valmistui uusi skeittipuisto. Skeittipuisto toteutettiin nuorisotoimen ja liikuntaviraston yhteistyöllä, ja nuoret osallistuivat puiston suunnitteluun omien työpajojensa kautta. Puiston lajivalikoima on runsas, ja siihen kuuluvat mm. skate, bleidus, scoot ja bmx. Kesäkuussa 2014 järjestettiin jalkapallon NutaCup-turnaus eri puolilla Helsinkiä yhteensä seitsemällä eri kentällä. NutaCup huipentui 30.6. Sonera-stadionin loppujuhlaan. Alkukesän koleista säistä huolimatta jalkapallo saavutti suuren suosion ja toimintaa laajennetaan tulevina vuosina. Pienryhmätoiminnassa ehdottomasti suosituin toimintamuoto ovat erilaiset tanssiryhmät, joita on määrällisesti selvästi eniten. Vuonna 2013 nuorisotaloilla toimi yli 100 tanssiryhmää. Toiseksi suurin määrä on erilaisia liikunta-käsitteen alle meneviä pienryhmiä, joita nuorisotalojen toiminnoissa raportointiin noin 50 ryhmää.	Nk: Tavoitteena on lisätä toiminnassaan matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia nuorille. Vuoden 2015 aikana pilotoidaan Läntisellä alueella ja Mellunmäessä matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien lisäämistä yhteistyössä liikuntaviraston ja paikallisten järjestöjen kanssa. Tavoitteena on ratkaista tilojen käyttöön liittyviä hankaluuksia ja luoda toimivia malleja toimijoiden yhteistyölle. Tiloja etsitään erityisesti iltapäivisin tapahtuvaan liikuntatoimintaan, jota voidaan toteuttaa niin nuorisoasiainkeskuksen omana toimintana kuin yhteistyössä kolmannen sektorin ja liikuntaviraston kanssa. Kesäajan toiminnoissa panostetaan tulevaisuudessakin ulkoliikuntalajeihin ja erityisesti jalkapallon laajentamiseen. NutaCupin järjestämistä jatketaan ja sitä aiotaan laajentaa kaikkiin yksiköihin. Liikuntaviraston tekonurmikenttiä hyödynnetään kesän toiminnoissa entistä enemmän ja jalkapallotoimintaan palkataan myös nuoria kesätyöntekijöitä. Liikunnallisten pienryhmien määrää kasvatetaan edelleen vuosina 2015 -2016 sekä nuorisoasiainkeskuksen omana toimintana että yhteistyössä liikuntaviraston ja kolmannen sektorin kanssa.
	OPEV: Poikkihallinnollinen yhteistyö lähiliikuntapaikkojen alueellisessa kartoituksessa. Kannelmäen kaupunkipuiston lähiörahamanke.	OPEV: Yhteistyö Kannelmäen kaupunkipuiston lähiörahamankkeessa jatkuu.
	Vaka: Päivähoidon toimipisteitä on osallistunut Valon toimintaan. Henkilöstöä on aktivoitu työmatkaliikuntaan yhteistyössä liikuntaviraston kanssa.	
	Kir: Kirjastoissa lainattavina livin liikuntavälineitä	Kir: Liikuntavälineiden markkinoinnin tehostaminen mm. info-tv:n kautta (tässä myös sote-yhteistyö)
	Liv: Liikuntavirasto pitää vuosittain säännöllisiä tapaamisia keskeisten yhteistyövirastojen kanssa, joissa keskustellaan ajankohtaisiat yhteistyöhankkeista. Liikuntavirasto on mukana sivistystoimen apulaiskaupunginjohtajan Liikuntafoorumissa jossa on mukana kaupunkikonsernin muita toimijoita.	Liv: Yhteistoimintaa jatketaan ja laajennetaan. Kumppanuushankkeet korostuvat.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	HKR: Leikkipuistot on lisätty kaupungin palvelukarttaan lähiliikuntapaikkojen alle.	HKR tarjoaa liikuntaviraston käyttöön ulkoliikunta-alueiden osalta rakennusviraston yleisten alueiden rekisterin.
Liikuntapaikoissa huomioidaan esteettömyys ja erityisryhmien tarpeet.	OPEV: Huomioidaan koulupihojen suunnittelussa.	OPEV: Huomioidaan koulupihojen suunnittelussa.
	STO: Työväenopisto ja liikuntavirasto ovat aloittaneet yhteistyön.	STO: Yhteistyössä liikuntaviraston kanssa järjestetään liikunnan kursseja.
	Liv: Liikuntaviraston on osallistunut liikuntapaikkojen esteettömyyskartoituksen valmisteluun. Liikuntapaikkojen peruskorjauksissa on otettu huomioon esteettömyys.	Liv: Toteutetaan esteettömyyskartoitukset keskeissä liikuntapaikoissa. Jatketaan liikuntapaikkojen peruskorjauksia, joissa otetaan huomioon esteettömyys.
Vahvistetaan liikuntapaikkojen suunnittelun asiakaslähtöisyyttä ja vähän liikkuvia ryhmiä kannustetaan liikkumaan.	OPEV: Oppilaita kuullaan koulupihojen suunnittelussa.	OPEV: Oppilaita kuullaan koulupihojen suunnittelussa.
	Liv: Liikuntaviraston on selvittänyt helsinkiläisten näkemyksiä liikuntapalveluiden kehittämisestä verkkokyselyillä (mm. ulkokuntoilulaitteiden kysely 2014). Lapset ja nuoret ovat osallistuneet lähiliikuntapaikkojen suunnitteluun. Liikunnallisesti passiivisille on järjestetty kohdennettuja liikuntapalveluja. Matalan kynnyksen toimintaa (esim. lähiöliikuntaa, puistojumppaa, vesijumppaa, XXL-jumppa, kuntosalin starttiryhmiä, laiteopastukset), Liikuntainfot, liikuntapalveluista tiedottaminen ja luennointi, kampanjat, tapahtumat, erityisliikunnan yhteistyötoiminta järjestöjen kanssa, Oloklubiin osallistuminen ja lihavuusohjelman valmistelutyöryhmään osallistuminen, mielenterveyskuntoutujien liikuntapalvelut.	Liv: Jatketaan vuorovaikutteista suunnittelua erityisesti lähiliikuntapaikkojen ja ulkokuntoilulaitteiden suunnittelussa. Jatketaan liikunnallisesti passiivisille helsinkiläisille suunnattuja liikuntapalveluja. Vuonna 2015 toteutetaan selvitys helsinkiläisten liikunnanharrastamisesta ja viraston ohjatun toiminnan palveluista. Jatketaan ja mahdollisesti lisätään matalankynnyksen liikuntaryhmien toimintaa. Jatketaan edelleen oloklubi-palvelua yhteistyössä soten kanssa. Soveltavan liikunnan piiriin kuuluvien kuntalaisten palveluja jatketaan ja mahdollisuuksien mukaan lisätään yhteistyössä järjestöjen kanssa. Lihavuusohjelman valmistelu jatkuu vuonna 2015. Mielenterveyskuntoutujien palvelut jatkuvat edelleen. Vammaispalvelun sosiaalityön kanssa toimintaa kehitetään. Jatketaan ja kehitetään lähiöliikuntatoimintaa.

2 ELINVOIMAINEN HELSINKI

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

Kansainvälisesti tunnettu ja vetovoimainen kaupunki

Lisätään Helsingin tunnettuutta vahvistamalla kaupungin markkinoinnin vaikuttavuutta.

Helsinkiä markkinoidaan kohdennetusti, pitkäjänteisesti ja kaupungin vahvuuksiin perustuen.	Kanslia: Kansainvälistä markkinointia on toteutettu erityisesti matkailuun, kongresseihin, tapahtumiin ja kiinteistöalan investointeihin liittyen mm. markkinointikampanjoiden, myyntikäyntien, messujen sekä toimittaja- ja bloggarivierailuiden avulla. Toimenpiteet on kohdistettu alueellisesti (matkailussa 9 päämarkkina-alueella) ja kohderyhmät on valittu tarkkaan Helsingin vahvuuksiin perustuen. Markkinoinnissa on tehty laajasti yhteistyötä yritysten sekä valtion (mm. Matkailun edistämiskeskuksen, MEK:n) kanssa. Kaupungin ja poliisin yhteistyötä on tiivistetty tapahtumaturvallisuuteen liittyvissä asioissa.	Kanslia: Tiivistetään Helsingille hyödyllisiä kumppanuuksia yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Kaupunkiorganisaation sisäistä markkinointi- ja viestintäyhteistyötä lisätään eri yksiköiden ja osastojen välillä, mikä lisää tehokkuutta ja vähentää kuluja.
	Helen: Helsingin maailmanluokan energiajärjestelmää esitellään aktiivisesti kansainvälisille vieraille	Helen Oy: Helsingin energiajärjestelmä keskeinen osa Helenin brändiä
	HelSa: HelSa on markkinoinut Helsinkiä markkinoimalla ja kehittämällä Vuosaaren satamaa ja matkustajasatamia.	HelSa: Markkinointi ja satamien sekä niiden palvelujen kehittäminen jatkuu edelleen
	Taimu: Museot kulttuurimatkailun kärkeen -hanke.	
	ATT on uusinnut omat asuntojen myynnin markkinointisivut 2014. Markkinointiin on teetetty uusi kauttaaltaan yhteneväinen ilme.	ATT pyrkii luomaan sähköisen esitteiden lähettämisyhteistyötä, joka perustuu ATT:n oman asiakasrekisterin tietokantaan.
	Tieke: Perustietoa ja tietopalvelua. HRI - avointa tietoa.	
	Stara: Osallistutaan toimialan kansainväliseen toimintaan ja samalla mainostetaan Helsinkiä	
	Helsingin Tukkutori on markkinoinut kansallisesti ja kansainvälisesti kaupungin ruokakulttuuria, kauppahalleja, toreja ja teurastamoa.	Toiminta jatkuu kärkeenään ruokakulttuuri.
Kaupungin markkinoinnin periaatteet, kohteet ja toimenpiteet uudistetaan.	Kanslia: On tehty ehdotus kaupunginmarkkinoinnin kehittämisestä. Matkailumarkkinointia on uudistettu mm. panostamalla voimakkaasti digitaalisiin markkinointikanaviin ja markkinoinnin tehokkuus on parantunut. Myynti- ja messutapahtumien tuloksia on arvioitu kriittisesti. Nuorisoon uutena kohderyhmänä, suur tapahtumien hakuun ja kaupunkitapahtumien laadun nostamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota.	Kanslia: Koko kaupungin kattavan "markkinoinnin strategiset linjaukset ja brändikonsepti -työn" tuloksena (valmis alkuvuonna v. 2016) terävöitetään mm. kansainvälisen markkinoinnin pääteemat ja kohderyhmät, luodaan Helsinki-tarinat ja visuaalinen ilme. Kansainvälisen markkinoinnin keinot (koskien muita kuin nykyisiä matkailu- ja investointiteemoja) valitaan strategiatyön tulosten perusteella. Matkailumarkkinoinnin toimenpiteiden uudistustyö on jatkuva ja proaktiivista.

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
Kaupunkimarkkinointia kehitetään kokonaisuutena, joka sisältää matkailumarkkinoinnin, tapahtumien ja kongressien Helsinkiin saamista koskevan markkinoinnin, investointien ja osajien houkuttelemiseksi tehtävän markkinoinnin, uusien asuin- ja työpaikka-alueiden markkinoinnin sekä kiinteistömarkkinoinnin.	Kanslia: Kansainvälistä markkinointia on toteutettu erityisesti matkailuun, kongresseihin, tapahtumiin ja kiinteistöalan investointeihin liittyen mm. markkinointikampanjoiden, myyntikäyntien, messujen sekä toimittaja- ja bloggarivierailuiden avulla.	Kanslia: Laaditaan koko kaupungin kattava markkinoinnin strategiset linjaukset sekä brändikonsepti -työ. Työhön osallistuu laajasti eri kaupunkiorganisaation yksiköitä ja päättäjiä sekä ulkoisia sidosryhmiä ja kaupunkilaisia. Projektin tuloksena määritellään mm. Helsingin vahvuudet, pääviestit sekä eri toimijoiden vastualueet kansainväliseen markkinointiin liittyen.
		Kir: Selvitetään mahdollisuudet luoda 'Helsinki Great City of Libraries' tai 'Helsinki, the Library Capital of the World' -linja kaupunkimarkkinointiin.
		HelTu: Tapahtumallisuuteen ja yhteisölliseen toiminnallisuuteen panostetaan lisää tulevana

Meri-Helsinki tarjoaa elämyksiä kaupunkilaisille ja matkailijoille sekä liiketoiminta-mahdollisuuksia yrityksille.

Kaupunki edistää yritystoiminnan, matkailun ja vapaa-ajan mahdollisuuksia ranta-alueilla ja saaristossa sekä vesiliikenteen kehittymistä.	Kanslia: Valmisteltu ehdotus Meri-Helsinki kehittämisohjelmaksi.	
		Helen Oy: Kaupunki edistää tuulivoiman rakentamista. Tuulivoimalat sopii hyvin merellisen Helsingin imagoon.
	Rakvv: Virasto ohjannut Katajanokan meriallashankkeen aikaansaamista.	
	Kv: Aaltoilumittauksia tehty. Tontti; Perustettu merellisen Helsingin työryhmä.	Kv: Aaltoilumittaukset v.2014 ja 14 analysoitu. Jatkuu. Tutkitaan ja kehitetään yhdessä kaupunkisuunnittelu- ja liikunta- sekä muiden virastojen kanssa edistämismahdollisuuksia
	STO: Työvänapistossa järjestettiin merenkulun kursseja.	STO: Merenkulun kursseja järjestetään edelleen.
	Liv: Meriuimalan allashanke Kauppatorin vesialueelle on lupaprosessissa. Liikuntaviraston omat allashankket eivät ole toteutuneet.	Liv: Kun meriuimalan allashankkeen lupa ja rahoitus järjestyvät tehdään tarvittavat laiturijärjestelyt alueella. Yksityinen hanke toteutunee vuonna 2016.
	KSV: Itäisen saariston asemakaavaehdotus on valmistunut ja asetettu nähtäville.	KSV: Kaava valmistellaan hyväksymistä varten yritystoiminnan, matkailun ja vapaa-ajan mahdollisuudet huomioiden. Käynnistetään armeijalta vapautuvien saarten asemakaavoitus nämä näkökohdat huomioon ottaen. Länsisataman lauttasataman ja risteilysataman asemakaavan muutokset valmisteilla.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	HKL on kehittänyt Suomenlinnan liikenteen terminaalien järjestelyjä. Kruunusiltojen raitiotieyhteyden, pyöräilyn ja jalankulun reittien suunnittelu on käynnistynyt.	HKL jatkaa Suomenlinnan lauttaliikenteen terminaali järjestelyjen kehittämistä. Suunnitellaan Kruunusiltojen raitiotieyhteyttä sekä pyöräilyn ja jalankulun reittejä.
	ZOO: Korkeasaari on merellinen matkailu- ja vapaa-ajan-kohde.	
	Arbis: Merenkulkukursseja Arbiksessa.	Arbis: Merenkulkukursseja.
	HelTu: Tukkuutori on edistänyt pienten yritysten toimintaa, ruoka- ja kaupunkikulttuuria.	
Helsingin ranta-alueiden ja saarten virkistyskäytön lisäämiseksi sekä alueiden kehittämiseksi laaditaan poikkihallinnollinen Merellinen-Helsinki-ohjelma. Ohjelma laaditaan yhdessä kaupungin ulkoisten sidosryhmien, kuten alan järjestöjen ja yritysten kanssa. Eteläsataman aluetta kehitetään	Kanslia: Valmisteltu ehdotus Meri-Helsinki kehittämisohjelmaksi HelSa: HelSa on ollut mukana kehittämässä Merellistä Helsinkiä. Liv: Hernesaaren vesiurheilukeskuksesta on tehty esitys osayleiskaavaan. KSV: Meri-Helsingin kehittämisohjelmaluonnos valmis. Yleiskaavassa Meri-Helsingin yhtenä teemana on rannikko, saaristo, meri ja satamatoiminnot. Merellistä Helsinkiä vahvistetaan asemakaavoissa (18 kaavahanketta) ja Eteläsataman kehittämiseksi on 3 hanketta. HelTu: Tapahtumatyöryhmän toimintaan osallistuminen ja yhteisten ohjeiden luominen.	HelSa: HelSa on edelleen halukas osallistumaan kehitettäessä Merellistä Helsinkiä ja Eteläsataman aluetta. Guggenheim-hankkeen toteutuessa pika-alusliikenteen toiminnoille korvaavat tilat. Liv: Hernesaaren vesiurheilualan mahdollinen esirakentaminen alkaa. KSV: Kesällä 2015 on tarkoitus järjestää näyttely Ksv:n näyttelytilassa Laiturilla liittyen merellisiin teemoihin ja rantareittiin.

Tapahtumien Helsinki on hauska kaupunki.

Kaupunki laatii kuvauksen tapahtumajärjestämiseen soveltuvista paikoista koko kaupungin alueella.	Kanslia: Virastoyhteistyössä on laadittu koko kaupunkia kattavat tapahtuma-aluekortit (16 kpl), kortteja tehdään tarpeen mukaan lisää. Tapahtumien vuosikelloa ja viestintäsuunnitelmaa rakennetaan. Tilapäisten tilojen käyttöönottoa on alettu kehittämään tapahtumakulttuuri- ja popuptoiminnan tarpeisiin. Liv: Kaisaniemen kenttä on mukana yhtenä suurtapahtumien järjestämispaikkana ja siitä on tehty tapahtumakortti Tieke: Tilastoa tapahtumista ja osallistumisesta tapahtumien vaikuttavuustutkimuksiin. HKR on tehnyt ja julkaissut tapahtumakortit tapahtumapaikoista yhteistyössä eri virastojen kanssa. Stara: Osallistutaan tapahtumien järjestelyihin ja jälkisiivouksiin tilattaessa. HelTu: Teurastamon tapahtumallisuuteen on tuotu uusia toimintamalleja ja onnistuneita tapahtumia.	Kanslia: Tapahtumajärjestämiseen soveltuvien alueita jatkokehitetään ja otetaan käyttöön uusia tapahtuma-alueita. Stara: Osallistutaan tapahtumien järjestelyihin ja jälkisiivouksiin tilattaessa. HelTu: Tapahtumatoiminta jatkuu ja kehittyy.
---	---	---

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Tapahtumajärjestämisen yleiset ja yhdenvertaiset linjaukset uudistetaan liittyen esimerkiksi melurajoituksiin, aluevuokriin sekä yritys- ja järjestöyhteistyöhön.	Kanslia: Uudet aluevuokrat on hyväksytty yleistöntöidenlautakunnassa marraskuussa 2014 ja ne tulevat voimaan 1.4.2015. Melutyöryhmän jatkotoimenpiteet on aloitettu.	Kanslia: Toimenpiteitä jatketaan ja kehitetään edelleen. Tapahtumien meluilmoitusten aikarajoitukset ja äänenvoimakkuudet päätetään. Yritys-järjestöyhteistyötä kehitetään ja uudistetaan maaliskuussa pidettävässä tapahtumaseminaarissa.
	Rakvv: Viraston vuoden 2015 tupa-tavoitteissa mukana (yli hallintokuntarajojen)	
	HKR on yhdenmukaistanut aluevuokransa.	
	YMK: Ympäristölautakunta on hyväksynyt tapahtumien ympäristökriteerit marraskuussa. Kriteerien valmistelussa oli laajasti mukana eri hallintokuntia sekä tapahtumanjärjestäjiä.	
Helsinkiin haetaan suur tapahtumia ja kilpailukyvyyn kannalta merkittäviä kongresseja yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.	Kanslia: Kaupungille on tehty kaupungin urheiluprofiilikuvaukset, joiden pohjalta lähdetään kehittämään kohdennettumpaa tapahtumahakua. Yhteistyötä, työkaluja, tavoitteita suomen suurempien kaupunkien ja Sport Finlandin kanssa on jatkettu ja kehitetty kv. tasolla. Lisäksi tapahtumien hakujen ja yhteistyöehdotuksien käsittelyä helpottamaan on tehty Tapahtumien arviointikriteeristöä ensimmäinen versio.	Kanslia: Kongressihakujen valmistelutyötä ja niihin liittyviä tutustumisvierailuja pyritään kehittämään mm. avaintoimialaverkostoja hyödyntämistä ja sisältöosaamista. Tapahtumien hakuprosesseja ja niihin liittyviä markkinointimateriaaleja kehitetään edelleen sekä tutkitaan Pohjoismaisen yhteistyön kehittymismahdollisuudet.
	NK: Nuorisosiainkeskus oli mukana vuonna 2013 järjestetyssä koko kaupungin kattavassa The Tall Ships Races -tapahtumassa. Nuorisosiainkeskus järjesti tapahtuman puitteissa kaupunkiin saapuville sekä Helsingissä lomaa viettäville nuorille ohjelmaa, työpajoja ja keikkoja Nosturissa. Vuonna 2013 nuorisosiainkeskus järjesti yhteistyössä Nuori Kulttuuri -säätien sekä pääkaupunkiseudun kulttuuri- ja nuorisotoimien kanssa valtakunnallisen teatteritapahtuman Teatriksen. Tapahtuma keräsi tuhansia nuoria teatteriharrastajia ympäri Suomen. Vuonna 2014 nuorisosiainkeskus oli mukana myös MTV Push Helsinki -tapahtumassa ja järjesti Lasipalatsin aukiolle Talent Village -tapahtumapäivän.	NK: Nuorisosiainkeskus on mukana heinäkuussa 2015 järjestettävässä voimistelutapahtumassa Gymnaestrada.
	Taimu: Helsinki-päivän graffitimaalaus ja työpajat	
	Liv: Liikuntavirasto on osallistunut liikunnan ja urheilun suur tapahtumien hakuprosesseihin.	Liv: Liikuntavirasto osallistuu liikunnan ja urheilun suur tapahtumien hakuprosesseihin.
Mahdollistetaan laaja tapahtumien kirjo koko kaupungissa yhteisöllisyyden tukemiseksi.	Kanslia: Kaupungin ja poliisin yhteistyötä on tiivistetty tapahtumaturvallisuuteen liittyvissä asioissa.	Kanslia: Jatketaan yhteistyötä Helsingin poliisilaitoksen kanssa.
	Kulke: Eri avustusmuotojen kriteereissä painotetaan aiempaa enemmän keskustan ulkopuolista toimintaa.	Kulke: Eri avustusmuotojen kriteereissä painotetaan aiempaa enemmän keskustan ulkopuolista toimintaa.

Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Nk: Vuosien 2013-2014 aikana nuorisoasiainkeskus on järjestänyt useita kaikille avoimia ja ilmaisia tapahtumia. Tapahtumat ovat tarjonneet nuorille esiintymismahdollisuuksia sekä tukeneet nuorten kulttuuriharrastuksia (Loistefestari 2013 ja 2014, Helsingin koulujen kykykilpailu Taito 2013 ja Ääni ja Vimma 2014). Nuorisoasiainkeskuksen järjestämien tapahtumien kautta kaupunkilaisille on tarjottu tekemistä myös koulujen loma-ajalla (SyysStadi 2013 sekä Reaktori 2013 ja 2014). Nuorten osallisuutta on vahvistettu Opetusviraston kanssa yhteistyössä tehdyllä RuutiExpo - tapahtumassa vuosina 2013 ja 2014 sekä järjestämällä nuorille tuottajakursseja ja tukemalla nuorten omia tapahtumaideoita. Nuorisoasiainkeskus on ollut mukana myös Helsinki -päivässä järjestämällä yhteistyössä Finnkinon ja Taidemuseon kanssa <u>Tennispalatsiin toimintaa ja tekemistä koko perheelle.</u>	Nk: Tulevina vuosina nuorisoasiainkeskus järjestää vuosittaiset tapahtumat (Reaktori, Loistefestari, Ääni ja Vimma ja RuutiExpo), joilla tuetaan tapahtumien monimuotoisuutta kaupungissa. Vuosina 2015-2016 pyritään vahvistamaan myös kaupunkilaisten omaa roolia tapahtumien tuotannossa ja suunnittelussa, sekä vastaamaan kaupunkilaisilta tuleviin tapahtumatoiveisiin ja -ideoihin. Tapahtumien kautta syntyvää yhteistyötä erilaisten kumppanien kanssa vahvistetaan.
STO: Työväenopiston 100-v juhluvoiteen liittyen järjestettiin lukuisia tapahtumia.	STO: Työväenopisto järjestää edelleen monipuolisia tapahtumia eri puolilla kaupunkia.
Taimu: Hotel Manta of Helsinki, Taidemuseo kylässä, Tennispalatsin näyttelyt ja tapahtumat.	
Kir: Tapahtumia kirjastoissa yhteensä 2013: 3838 ja 2014 30.9. mennessä 1707	Kir: Vuoden 2015 tapahtumien painopisteinä Kirjan vuosi ja asiakashankintakampanja, pienissä kaupunginosakirjastoissa painopisteenä lapsille ja lapsiperheille suunnatut tapahtumat.
Liv: Liikuntavirasto on osallistunut liikunnan ja urheilun suur tapahtumien järjestelyihin ja jakanut tapahtuma-avustuksia.	Liv: Liikuntavirasto osallistuu liikunnan ja urheilun suur tapahtumien järjestelyihin ja jakaa tapahtuma-avustuksia.
Museo: Vuosittain 50-60 erilaista avointa yleisötapahtumaa näyttelyissä.	Museo: Tapahtumat tulevat olemaan osa museon sisältöä.
Arbis on järjestänyt ilmaisia luentoja (n. 50/vuosi), konserteja (n. 5/vuosi), näyttelyitä (n. 10/vuosi) ja muita tapahtumia (n. 5/vuosi). Syksyllä 2014 opiston 100-vuotisjuhla.	Luennot, konsertit, näyttelyt ja muut tapahtumat jatkuvat.
HelTu: Teurastamo on tarjonnut ja tarjoaa mahdollisimman laajan erilaisten kaupunkitapahtumien kirjon, jossa myös osallistutetaan kaupunkilaisia ja yrityksiä luomaan omia tapahtumia.	

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Helsingin vetovoima erityisesti venäläisten ja aasialaisten matkailijoiden sekä investointien kohteena kasvatetaan merkittävästi.

Matkailupalveluita kehitetään suurimpien matkailijaryhmien, erityisesti venäläisten matkailijoiden tarpeisiin.	Kanslia: TouNet-hankkeen puitteissa seudun matkailuyrityksiä on koulutettu Venäjän ja Kiinan markkinoiden erityispiirteisiin, matkailijoiden tarpeisiin ja markkinointikanaviin. Matkailupalvelujen myyntiä ja markkinointia verkossa on kehitetty ja yrityksiä koulutettu verkkokauppaan. Visit Helsingin venäjänkielinen verkkosivusto on avattu ja omat VKontakte- ja venäjänkieliset Facebook-sivut avataan joulukuun alussa. Visit Helsingin japanin- ja kiinankieliset verkkosivut ovat laajentuneet ja myös some-kanavat on otettu aktiivisesti käyttöön.	Kanslia: TEMin matkailun yhdeksi kärkihankkeeksi on muodostumassa Stopover-matkailun kehittäminen. Tavoitteena on saada Aasian reittien lentomatkustajat pysähtymään Helsinkiin. Visit Helsinki ja paikalliset toimijat ovat aktiivisesti mukana hankkeessa. Helsingin merellisiä matkailupalveluja kehitetään.
	Kv: Hki-Tallinna fixed Link. Taloudellinen selvitys aloitettu.	Kv: Kalliopintamalli Helsingin päässä tehty.
	Museo: Venäjänkieliset näyttelytekstit toteutettu kaikkiin uusiin näyttelyihin. Museo mukana Museoliiton koordinoimassa Museot kulttuurimatkailun kärkeen -hankkeessa: 7 pääkaupunkiseudun museota loi oman Vkontakte -sivuston, jonka avulla markkinoidaan ao. museoita ja jaetaan tietoa.	
	ZOO: Opasteita venäjäksi, tarjolla venäjänkielisiä oppaita, vesiliikenteen kilpailutuksessa edellytetty venäjänkielen taito. Arbis on järjestänyt venäjän, kiinan ja japanin kielen kursseja.	Arbis järjestää venäjän, kiinan ja japanin kielen kursseja.
Kaupunki turvaa omalta osaltaan hyvät liikenne- ja elinkeinoelämän yhteydet Venäjälle, erityisesti Pietariin.	Kanslia: 2014 lentoyhteydet paranivat merkittävästi (yht. 5 kpl uusia reittejä Venäjälle): Finnair avasi uudet reitit Nizhny Novgorodiin, Samaraan ja Kazaniin Venäjällä, venäläinen lentoyhtiö S7 käynnisti lennot Helsingistä Moskovan Domodedovon kentälle ja venäläinen lentoyhtiö Severstal avasi uuden reitin Cherepovetsista Helsinkiin (ainoa suora lentoyhteys Cherepovetsista Eurooppaan). Helsinki on tehnyt aktiivista yhteistyötä erityisesti markkinoinnissa matkustajamäärien lisäämiseksi ja matkustajien viipymän lisäämiseksi. Elinkeinotoiminnassa 2014 panostettiin erityisesti Invest In -toimintaan ja sen ympärillä tapahtuvan yhteistyön kehittämiseen. Helsinki ja Pietarin edustusto Helsinki-keskus on ollut tiiviisti mukana GHP:n vetämässä MOCT-hankkeessa mm. tarjoamalla fyysisen alustan toimia paikallisesti Pietarissa.	Kanslia: Liikenneyhteyksien säilyttäminen nykyisessä tilanteessa on haastavaa, matkustajamäärien säilyttäminen on avainasemassa. MOCT-hankkeessa kehitetty toiminta siirretään kansalliselle tasolle IIF:n koordinoitavaksi, mikä laajentaa ja vakiinnuttaa toimintaa ja yhteistyötä entisestään. Lisätään toimenpiteitä, joilla houkutellaan Pietarin ja laajemmin Venäjän kasvuyrittäjiä sijoittumaan Helsinkiin (mm. MOCT-hankkeen avulla). Helsinki-keskuksen toimintaa kehitetään entisestään elinkeinotoimintaa paremmin tukevaksi, erityisesti Invest In ja Start Up -toiminnan osalta.
	HelSa: HelSa pyrkii ylläpitämään Pietariin suuntautuvaa laivalinjaa epävakanaakin aikana.	HelSa: Tavoitteena on, että Pietariin suuntautuva liikenne jatkuu

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Elinkeinoyhteistyötä edistetään Aasian suuntaan ja Helsinkiin houkutellaan lisää matkailijoita ja investointeja Aasiasta.	Kanslia: Kaupunki on toteuttanut messuvierailuita, myyntikäyntejä ja yhteiskampanjoita Kiinassa, Japanissa ja Koreassa ja liittynyt Pekingin kaupungin hallinnoimaan World Tourism Cities Federationiin. Investointeja on houkuteltu Greater Helsinki Promotionin (GHP) toimesta Aasiasta toteuttamalla sijoittajatapahtumia ja tekemällä yhteistyötä teknologiapuistojen kanssa. Aasiasta on tehty Helsingin seudulle vuosina 2012-2014 yhteensä noin 40 ulkomaista investointia. Kiinan vierailu toteutettu 11/2014	Kanslia: Aasia on matkailunedistämisen yksi painopistealue. Kaupunki osallistuu kansalliseen stopover-vierailuita edistävään kärkihankkeeseen. Japan Week järjestetään Helsingissä lokakuussa 2015. GHP jatkaa neuvotteluita erityisesti isojen kiinalaisten teknologiayritysten kanssa t&k&i-investointien houkuttelemiseksi. Seuraavien kolmen vuoden aikana pelkästään Kiinasta Suomeen suuntautuvien investointien arvon odotetaan vähintään kaksinkertaistuvan.
	Kulke: Pekingin kaupungin kulttuurivierailukutsu on esitetty käytettäväksi yhdessä elinkeino-osaston kanssa.	Kulke: Kulttuuri- ja elinkeinovierailu Pekingiin keväällä 2016.
	Taimu: Japanilaisen taiteilijan Tatsu Nishin Hotel Manta	
Helsingin kansainvälisen edunvalvonnan periaatteet arvioidaan ja uudistetaan.	Kanslia: Vuoden 2014 aikana on tehty kansainvälisen toiminnan arviointi verkostojen, kaupunkikumppanuuksien ja toimenpide-ehdotusten osalta. Yhtenä toimenpide-ehdotuksena on edunvalvonnan kärkien ja työkalujen valinta seuraavina vuosina.	Kanslia: Kansainvälisen edunvalvonnan kärjet ja vaikuttamiskanaviksi valitut verkostot (mm. Eurocities) tarkennetaan vuoden 2015-2016 aikana.
	HelSa: HelSa on tukenut kaksoiskaupungin kehitystä kehittämällä kaksoissatamatoimintaa Tallinnan Sataman kanssa, Twinport -hanke 2012-2015	HelSa: HelSa hakee uudelle EU:n rahoituskaudelle 2015-2020 jatkoa Twinport-hankkeelle. Se sisältää mm. Länsiterminaali 2:n matkustajasiltoineen ja porttitoimintoineen.
Helsinki-Tallinna-kaksoiskaupungin kehitystä ryhdytään seuraamaan yhtenä kokonaisuutena.	Kanslia: Helsingin kaupungin eri virastot tekevät aktiivista yhteistyötä Tallinnan vastaavien virastojen kanssa. Elinkeino-osastolla työskentelee Helsinki-Tallinna yhteistyön koordinaattori, joka pyrkii löytämään yhteistyökumppaneita ja antaa neuvontaa mahdollisten yhteishankkeiden rahoituksesta. Tietokeskus: julkaisee vuosittain Helsinki-Tallinn, Facts and Figures -julkaisua.	Kanslia: suunnitteilla on yhteinen verkkopohjainen Helsingin ja Tallinnan tilastotietokanta. Vuoden 2015 alussa Helsingin ja Tallinnan kaupunkien edustajat sopivat yhteistyön prioriteeteista.
	Stara: tehty yhteistyötä Tallinnan teknisen sektorin kanssa.	Stara: jatketaan yhteistyötä Tallinnan teknisen sektorin kanssa.
Helsinki kehittää matkailuaan myös yhteistyössä Uudenmaan ja muun Suomen kanssa.	Kanslia: Visit Helsinki on osallistunut Etelä-Suomen matkailun yhteiseen TouNet-hankkeeseen (Tourism Development in co-opetition in Southern Finland and Baltic Region) 2012-2014, joka päättyi syyskuussa. Osahankkeissa on kehitetty laajasti seudullista yhteistyötä ja konseptoitu tulevaisuuden matkailun neuvontapalveluita ja tiivistetty matkailuneuvontayhteistyötä Etelä-Suomessa. Etelä-Suomen matkailun Tourism Roundtable on perustettu 2013 ja kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.	Kanslia: Tiivis yhteistyö Visit Finlandin ja muiden matkailutoimijoiden kanssa jatkuu sekä markkinoinnissa että matkailun kehittämisessä. Helsingin seudun yhteismarkkinointia kehitetään edelleen.

Toteutunut 2013-2014**Ennuste 2015-2016**

Helsingin EU-projektitoiminta keskittyy vaikuttavuudeltaan merkittäviin aloitteisiin painottaen erityisesti saavutettavuuteen, kilpailukykyyn sekä palvelutuotannon innovointiin liittyviä hankkeita.

EU-hankkeissa hyödynnetään Helsingin EU-toimistoa	Kanslia: EU-hankkeiden koordinaatiota on parannettu. Kaupungin sisäinen, 16 eri virastoa/ osastoa yhteentuoava ulkopuolisen rahoituksen työryhmä on perustettu joulukuussa 2014. EU-toimisto on tiedottanut sekä ohjelmista että partnerihauista aktiivisesti sekä käynyt esittelemässä rahoitusohjelmia tarkoitusta varten järjestetyissä infotilaisuuksissa Helsingissä 2014. 2013-2014 on ollut siirtymäkausi ohjelmakausien välissä, joten hankkeet ovat vasta hakuvaiheessa.	Kanslia: Helsinki EU-toimiston toiminta jatkuu, mutta sen hallinta siirtyy Uudenmaan liitolle vuoden 2015. Valmisteilla oleviin ohjelmiin (esim. Horizon 2020 kolmannen vaiheen haut) tullaan vaikuttamaan sekä Eurocitiesin että EU-toimiston kautta. Myös ohjelmätiedotusta ja partnerihakuja jatketaan Brysselistä käsin.
		STO: Erasmus+ liikkuvuushakemus tehdään keväällä 2015.
	Kir: Kansainvälisen LABRARY -hankkeen valmistelu yhdessä elinkeinotoimiston ja Eu-toimiston kanssa	Kir: EU -toimiston infot

Suomen yritysmyönteisin kaupunki

Helsinki on Suomen yritysmyönteisin kaupunki vuonna 2016. Yrityksille tarjotaan monipuolisia sijoittumismahdollisuuksia kaupungin eri osissa.

Huolehditaan tonttitarjonnan riittävydestä varaamalla erilaisia alueita yritystoiminnan tarpeisiin. Tuotannollisen toiminnan mahdollisuudet säilyä ja laajentua varmistetaan kaupunkisuunnittelulla ja tonttipolitiikalla.	Kv: Tontteja on varattu liike-, toimisto- ja teollisuustoimintaa varten. Varattu myös kaavoittamattomia alueita, joissa kumppanuuskaavoituksella varmistetaan asiakaslähtöisyys. Nykyisiä tontinvuokrasopimuksia on jatkettu uusilla sopimuksilla eri puolilla kaupunkia mm. Viikinrannan alueelle on laadittu toiminnan turvaavat uudet vuokrausperusteet. Asuntotontteja varattu AM-ohjelman tavoitteiden mukaisesti työvoiman liikkuvuutta edistävän asuntotuotannon edistämiseksi.	Kv: Yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa tutkitaan uusien yritysalueiden kaavoitusta ja uudessa yleiskaavassa varataan alueita näille toiminnoille. Asuntotontteja varataan myös jatkossa AM-ohjelman ja sitä tarkentavien päätösten tavoitteita vastaavasti.
	KSV: Yleiskaavassa ja osayleiskaavoissa on varmistettu tonttitarjonnan riittävyys (Pohjois-Haaga, Koivusaari). Asemakaavoissa varataan alueita yritystoiminnan tarpeisiin, 12 hanketta.	KSV: Hankkeiden mukaan tehdään toimitilakaavoitusta ja sekä turvataan projektialueilta kaavoituksen yhteydessä riittävä toimitilavaranto.
Laaditaan suunnitelma yritysalueiden kehittämisestä.	Kanslia: Kaupungin yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi sekä avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamiseksi laadittu toimenpideohjelma sisältää linjauksen, miten yritysalueita kehitetään yhteistyössä alueiden kiinteistönomistajien, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa vaihteittain painottaen elinkeinopoliittisesti keskeisimpiä alueita. Yhteistyötä on jatkettu Vallilan ja Herttoniemen yritysalueilla.	Kanslia: Jatketaan yhteistyötä Vallilassa ja Herttoniemessä. Käynnistetään tarpeen mukaan yhteistyö uudelleen Pitäjänmäen yritysalueilla.
	Kv: Herttoniemen, Roihupellon, Vallilan, Kivikon ja Pitäjänmäen yritysalueilla on vireillä kehityshankkeita.	Kv: Jatketaan em. työtä ja laaditaan suunnitelmat myös muista alueista yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	KSV: Asiaa on käsitelty yleiskaavaluonnoksessa aluevarauksina.	KSV: Yleiskaavan linjausten pohjalta laaditaan merkittävien yritysalueiden periaatteelliset kehittämissuunnitelmat asemakaavoituksen pohjaksi.
	HelTu: Tukkuatorialueen ja kauppahallien kehittäminen sekä tilojen tarjonta pienyritysten tarpeisiin.	HelTu: Matalan kynnyksen yritystoiminnan edistäminen toreilla ja kauppahalleissa jatkuu.
Elinkeinopoliittisesti merkittävimpien yritysasiakkuuksien hoitamiseen otetaan käyttöön toimintamalli.	Kanslia: Yritysasiakkuuksien hoitamisen mallia on suunniteltu osana Suomen yritysmyönteisin kaupunki -ohjelman valmistelua. Yritysyhteistyötä on tiivistetty alueellisesti keskeisillä yritysalueilla, erityisesti Vallilassa ja Pitäjänmäellä.	Kanslia: Yritysasiakkuuksien hoitaminen kytketään sähköisten yrityspalveluiden kehittämiseen sekä lisätään vuoropuhelua kaupungin ja yritysten välillä.
	Kv: Tonttiosasto pitää yhteyttä vuokratonteilla toimiviin yrityksiin erityisesti vuokrasopimusten uusimisen ja yritystoiminnan kehittämisen yhteydessä.	Kv: Vuonna 2015 laaditaan yritysmyönteisyyden toimenpideohjelma, joka otetaan vuonna 2016 käyttöön.
Huolehditaan työpaikkojen sijoittumisesta eri kaupunginosiin ja pyritään lisäämään erityisesti itäisen Helsingin työpaikkoja.	Kv: Uudet tontinluovutukset ovat painottuneet itäiseen Helsinkiin, jossa on myös eniten tonttitarjontaa.	Kv: Jatketaan em. työtä.
	ATT toteuttaa toimitiloja asuntohankkeiden yhteyteen asemakaavojen niin velvoittaessa.	ATT selvittää autottomien kohteiden rakentamista täydennysrakentamisena hyvien liikenneyhteyksien läheisyyteen.
	KSV: Yleiskaavassa tuetaan raideliikenteen ja asemanseutujen edellytyksiä asumiseen ja työpaikkojen sijoittumiseen. Erityisesti Herttoniemen-Roihupellon, Vuosaaren sataman ja Östersundomin mahdollisuuksia tuetaan. Asemakaavahankkeita työpaikkojen edistämiseksi eri kaupunginosiin on 29.	
		HelTu: Tukkuatorialueen ja Teurastamon työpaikkojen varmistaminen mm. uuden pakastamon rakentamisen avulla.
Elinkeinoelämä otetaan nykyistä vahvemmin mukaan kokonaisvaltaiseen kaupunkisuunnitteluun.	Kanslia: Turvallisuus- ja valmiusyksikkö on aloittanut vuoden 2014 alussa yhteistyön Helsingin seudun kauppakamarin kanssa. Tavoitteena on parantaa kauppa- ja ostoskeskusten viihtyisyyttä. Kauppakamari tuo erityisesti yritysnaäkökulmaa työskentelyyn.	Kanslia: Jatketaan yhteistyötä Helsingin seudun kauppakamarin kanssa.
	KSV: Yleiskaavassa osallistuttu aktiivisesti Kauppakamarin seurantaryhmään, Herttoniemen yritysalueen yhteistyöhön (Hyry) sekä Helsingin yrittäjien ja kaupan toimialan ryhmiin.	

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
Hyödyntämällä ympäristöä ja mahdollistamalla innovatiivisia matkailupalveluja luodaan uusia työpaikkoja.	Kanslia: 2013 - 2014 kaudella Helsinkiin on kehittynyt lupaavia uusia matkailupalveluita, joiden kärkenä on erityisesti hyvinvointi- ja luontoaktiiviteettitoiminta mm. kaupunkipyöräretket, citykävelykierrokset, urbaanit luontokohteet, opastetut sauna- ja ruokakierrokset ja melontaretket sekä saarien tarjoamat palvelut (www.hassutourshelsinki.com ; www.naturaviva.fi ja www.Heathreshelsinki.com) Työllistävä vaikutus on hyvä, varsinkin korkeasesongin aikana.	Kanslia: Innovatiivisia hankkeita on syntymässä erityisesti rajapintoja ja toimialoja rikkovalla eri avaintoimialoja yhdistävällä liiketoiminnalla mm. design, palvelumuotoilu ja hyvinvointia yhdistäen. Erityisesti Merellisen Helsinki kokonaisuuden kehittäminen luo alustaa uusille yrittäjille mm. kaupunkiluontoa hyödyntävien pk-yritysten syntyyn. Merellisen Helsingin kautta ennuste luoda uusia työpaikkoja 2015 - 2016 on hyvä. Huomioitava että useat matkailuyrittäjät ovat mikro- tai pk-yrittäjiä.
Otetaan yritysvaikutusten arviointi mukaan päätöksentekoon.	KSV: Merkittävien kaavojen yhteydessä tehdään elinkeinovaikutusten arviointi, johon tarvittaessa sisällytetään yritysvaikutusten arviointi. Kanslia: Kaupungin yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi sekä avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamiseksi laadittu toimenpideohjelma sisältää kuvauksen, miten yritysvaikutusten arviointia aletaan ottaa käyttöön aluksi pilotoiden kolmessa lautakunnassa.	Kanslia: Yritysvaikutusten arviointia pilotoidaan valittujen virastojen ja niiden lautakuntien kanssa vuoden 2015 aikana. Pilottien pohjalta laaditaan ehdotus yritysvaikutusten arvioinnin laajentamisesta koko kaupungin tasoiseksi.
Varmistetaan pienten ja keskisuurten yritysten toimitilojen saatavuus ja teollisuuden toimintaedellytykset.	Kanslia: Kaupungin yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi sekä avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamiseksi laadittu toimenpideohjelma sisältää useita tätä tavoitetta edistäviä toimenpiteitä Kv: Varattu tontteja hankkeille, joissa rakennetaan toimitiloja useille pienyrityksille. Kir: Urban Officet (Kaupunkitoimistot) Lasipalatsissa ja seuraava Kallion kirjastossa. ATT toteuttaa toimitiloja asuntohankkeiden yhteyteen asemakaavojen niin velvoittaessa. KSV: Kantakaupungin alueella ja keskuksissa varmistetaan asemakaavoissa kivijalkatoimitilojen säilyminen. HelTu: Tukkurialueen ja kauppahallien kehittäminen ja elinvoimaisena pitäminen.	Kanslia: Jatketaan toimenpiteiden toteutusta yhteistyössä kiinteistönomistajien ja muiden sidosryhmien kanssa. Kv: Jatketaan em. työtä. Vaikuttavuuden arviointeja tehdään lisää loppukauden aikana. EPOK päättää hankkeet, joista vaikutusten arviointi tehdään Kir: Urban Office konseptin jatkokehitystyö ja siihen liittyvä verkkopalvelu ja tilanvarausjärjestelmä ATT toteuttaa jatkossakin toimitiloja asuntohankkeiden yhteyteen asemakaavojen niin velvoittaessa ja kun todetaan, että toimitiloille on markkinoilla kysyntää.
Kaikkien merkittävien maankäytön ja rakentamisen hankkeiden osalta toteutetaan elinkeinovaikutusten arviointi. Lyhennetään investointeja harkitsevien yritysten vasteaikaa kaavoituksen osalta.	Kanslia: Kaupunginkanslia on selvittänyt eri arviointityökalujen soveltuvuutta kaupungin maankäyttö- ja rakennushankkeisiin. Kaupunginkansliassa on perehdytty Suomessa ja ulkomailla laadittuihin arviointeihin. Kaupungin omana työnä on laadittu keskustakirjaston vaikutusarviointi.	Kanslia: Kaupunki jatkaa vaikutusarviointien laadintaa. Esimerkkejä arvioinneista ovat mm. Länsisataman liikennetarkaisuvaihtoehtojen kaupunkitaloudellisten vaikutusten arviointi sekä laskelma Guggenheimin taidemuseon taloudellisesta kannattavuudesta. Arvioinneista saatuja kokemuksia hyödynnetään arviointien laadinnan toimintamallin kehittämisessä.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Kv: Luotu toimintamalli. Syksyllä 2014 on tehty Keskustakirjastosta vaikuttavuuden arviointi yhdessä kaupunginkanslian kanssa.	Kv: Jatketaan em. työtä.
	KSV: Tehty sekä yleiskaavassa että Östersundomin yleiskaavassa.	
	HKL seuraa ja tukee Ksv:n vetämää Raide-Jokerin ja Kruunusiltojen kaupunkitaloudellisen arvioinnin laadintaa.	HKL osallistuu tarvittaessa raidehankkeiden kaupunkitaloudellisen arvioinnin laadintaan.
Vahvistetaan mikroyritysten, pienten ja keskisuurten yritysten toimintamahdollisuuksia (esim. Kaapelitalo-malli).	Kanslia: Kaupunki on yhteistyössä kärkiyritysten kanssa toteuttanut kaksi hanketta, joissa on tarjottu aloittaville ja start up-yrityksille yhteisöllisiä työtiloja, joissa tarjolla on neuvonta-, yrittäjyys- ja matchmaking –palveluita. Toinen hankkeista toteutettiin yhteistyössä YLE:n kanssa (Pasilan Studiot / LOFT Helsinki) ja toinen GE Healthcaren kanssa Vallilassa.	Kanslia: Kaupungin yleisten elinkeinopoliittisten toimien lisäksi yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi sekä avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamiseksi laadittu toimenpideohjelma sisältää uusia toimenpiteitä erityisesti edullisten toimitilakokeilujen mahdollistamiseksi aloittaville yrityksille.
		Rakvv: Virasto tehostaa ohjaustansa liittyen väliaikaisiin ja määräaikaisiin käyttötarkoituksuuksiin.
	Kv: Kaapelitalo on selvittänyt kaupungilta tyhjäksi jääneiden rakennusten hyödyntämistä nykyisen toiminnan laajentamiseen.	Kv: Tehdään toimenpiteet em. selvitysten pohjalta. Lisätään sähköisiä palveluja pienille yrityksille toimitilaongelmien ratkaisemiseksi. Forumin Viriumin kanssa kehitetään malli, jolla Tilakeskuksen vapaat toimitilat näkyvät palvelukartalla.
	Kir: Selvennetty kirjaston roolia mikroyrittäjien ja yrittämistä harkitsevien tukena. Konsepti syntymässä. Erityisesti Lasipalatsin Kaupunkiverstas tukee pienyrittäjiä, muutkin kirjastot erityisesti tilantarjoajina (Aalto-yliopiston CityWorkLife-tutkimus). Yhteistyö Loft-Helsingin kanssa Huomisen arki -hankkeessa.	Kir: Jatketaan palvelujen muotoilua myös yrittäjiä ajatellen.
	Stara: Lisätty pienten paikallisten yritysten käyttöä toiminnassa	Stara: Lisätään pienten paikallisten yritysten käyttöä toiminnassa

Helsinki tarjoaa erinomaisen toiminta- ja kasvu ympäristön eri toimialojen yrityksille. Kaupunki pyrkii toiminnallaan vaikuttamaan erityisesti ICT-, hyvinvointi-, matkailu-, ympäristöliiketoiminta- ja muotoilualojen kasvuun.

Avaintoimialojen toimintaedellytyksiä edistetään maankäytöllä ja tonttipolitiikalla, hankinnoilla ja hankintakäytäntöjen kehittämisellä sekä tiiviillä vuorovaikutuksella ja uusilla yhteistyön tavoilla yritysten ja yrityksiä edustavien järjestöjen kanssa	Kanslia: Yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi sekä avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamiseksi laadittu toimenpideohjelma sisältää seitsemän isoa toimenpidekokonaisuutta, joiden avulla avaintoimialojen toimintaedellytyksiä parannetaan tehostetusti.	Kanslia: Edistetään avaintoimialojen toimintaedellytyksiä määrätietoisesti toteuttamalla em. toimenpideohjelmassa esitetyt toimenpiteet.
	Hank: Hankintakeskus on ollut mukana kaupunginkanslian elinkeino-osaston työssä, jossa selvitettiin avaintoimialojen toimintaedellytysten parantamista. Hankintakeskus on pitänyt säännöllisesti yhteyttä yrityksiin sekä yrittäjäjärjestöihin, mm. Suomen ja Helsingin Yrittäjiin.	Hank: Toiminta jatkuu saman sisältöisenä.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Kv: Avainyritysten toimintaedellytyksiä on turvattu tontinluovutuksella lisärakentamishankkeita varten. Uusia yritysalueita on pyritty profiloimaan tietyille toiminnoille (esim. meriklusteri, clean tech). Asuntotontteja on varattu AM-ohjelman tavoitteiden mukaisesti työvoiman liikkuvuutta edistävän asuntotuotannon edistämiseksi.	Kv: Jatketaan em. työtä.
	ATT on käynnistänyt puurakentamisen pilottihankkeet Pukinmäkeen ja Jätkäsaareen. Hankkeissa tehdään puurakentamisen ja elinkaarikustannusten kehitystyötä yhteistyössä yritysten ja opetuslaitosten kanssa. ATT on myös käynnistänyt 9 projektia, joissa suunnitteluryhmiltä edellytetään tietomallintamista.	ATT: Tietomallintamisen hyödyntämistä lisätään ja siihen liittyvää koulutusta tarjotaan henkilöstölle suunnitelmallisesti. ICT:n mahdollisuuksia hyödyntämällä pyritään kehittämään rakentamisen materiaalihokkuutta sekä elinkaarikustannusten hallintaa.
Alojen kehitystä edistetään perustamis- ja kasvuyritysneuvonnalla, yhteistyöllä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa, markkinointitoimenpiteillä sekä osallistumalla erilaisiin kehittämisohjelmiin ja –hankkeisiin.	Kanslia: Helsingin kaupunki perusti NewCo Factory -yrityskiihdyttämön, joka palkittiin 2014 Suomen parhaaksi palveluntarjoajaksi. Helsingin kaupunki on yhdessä Helsingin yliopiston kanssa perustanut Helsinki Think Company -yrittäjäyystiloja, joissa järjestetään mm. YritysHelsingin popup -yritysneuvontaa. Lisäksi YritysHelsinki koordinoi alueellista yrityspalveluekosysteemin kehitystyötä, jolla pyritään aktiivisesti rakentamaan kasvu ympäristöä yrityksille. Helsingin kaupunki on ollut myös kehittämässä esim. GE Healthcaren kanssa yksityistä yritys yhteisöä. STO: Työväenopisto järjesti yritystoimintaan liittyviä kursseja.	Kanslia: Yrityspalveluekosysteemin kehitys jatkuu, ja siinä tullaan osallistamaan enemmän myös yksityisiä toimijoita. Lisäksi edesautetaan toimialakohtaisten yritys yhteisöjen ja -kiihdyttämöiden syntyä. YritysHelsingin kasvuyrityspalveluita jatkokehitetään myös, ja palkitun NewCo Factoryn rinnalle muodostetaan muita kasvuyrityksille tuotteistettuja palveluita. STO: Työväenopisto järjestää yritystoimintaan liittyviä kursseja.
	ATT tarjoaa hankkeitaan tutkimus- ja koulutuskäyttöön Aalto-yliopiston ja Metropolian opiskelijatöihin sekä väitöskirjatyöhön.	ATT: Tietomallintamisen koulutusta kehitetään yhteistyössä Metropolian kanssa.
	Tieke: monipuoliset yritys- ja työpaikkatilastot ja työmarkkinatilastot.	Tieke: monipuoliset yritys- ja työpaikkatilastot ja työmarkkinatilastot.
Osa työllisyyden hoidon määrärahoista kohdennetaan vahvemmin elinkeinopoliittisin perustein. Toimenpiteet suunnataan voimakkaiden rakennemuutosten aiheuttamien työmarkkinavaikutusten vaimentamiseen ja työvoimapulasta kärsivien toimialojen tarpeisiin.	Kanslia: Työllisyydenhoidon määrärahoista on varattu v. 2015 toimintasuunnitelmassa Helsinki-lisään 3,6 miljoonaa euroa. Lisäksi Yrityspalveluissa jatketaan työllisyysmäärärahoihin v. 2013 alkanutta NewCo Factory-hanketta. Tavoitteena on hankkeen avulla edistää yrittäjyyttä ja potentiaalisten kasvuyritysten toimintaa. Hankkeen toteuttamiseen on varattu 350 000 euroa. Lisäksi yrityspalveluihin varataan muihin työllisyyttä edistäviin hankkeisiin 150 000 euroa.	Kanslia: Toiminnan kehittämistä elinkeinopoliittisten perusteiden mukaiseen kohdentamiseen jatketaan edelleen. Mahdolliset painopistemuutokset huomioidaan työllisyydenhoidon toimintasuunnitelmassa vuodelle 2016.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Kaupungin keskustan asema maan johtavana kaupan, matkailun ja virkistystyksen keskittymänä turvataan panostamalla alueen viihtyisyyteen, elävyyteen ja hyvään saavutettavuuteen eri liikennemuodoilla.

Keskustaa kehitetään yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.	Kanslia: Kaupunki on jatkanut yhteistyötä Helsinki City Marketing -yhdistyksen kanssa yhdistyksen toiminnan kehittämiseksi. Kaupunki on osallistunut kivijalkayrittäjien Poikkeä putiikissa ja Ihana Helsinki kampanjoihin. Leijona-korttelin Helleniuksen piha on valmistunut 2014. Katariinan Galleria on valmistunut 2014 . Turvallisuuden edistäminen osana Helsingin poliisilaitoksen vetämää YJT-Pro -toimintaa yhdessä muiden hallintokuntien kanssa.	Kanslia: Jatketaan yhteistyötä Helsinki City Marketing -yhdistyksen kanssa. Uudet kaupunginmuseon tilat, Katariinankatu 3, valmistuvat loppuvuodesta 2015. Ravintola Savotan muutostyöt valmistuvat 2015. Cafe Röntgenin muutostyöt valmistuvat 2016. Sofiankatu 4:n (museolta vapautuvat tilat) muutostyöt 2016-17. Kauppatorin ilmeen kehittämisen jatkotyö valmistuu syksyllä 2015. Jatketaan YJT-Pro -toiminnan puitteissa
	Nk: Syksyllä 2014 on tehty keskustaselvitys, jonka pohjalta luodaan uusi toimintamalli kantakaupungissa toimimiselle ja syvennetään kumppanuuksia eri toimijoiden kesken.	Nk: Keskustassa on runsaasti erilaisia kumppanuuksien kautta syntyneitä tiloja ja yhteistoimintoja kuten tapahtumia, joissa nuoret toimivat yhdessä eri-ikäisten kanssa.
	Kv: Kasarmintorin vanhasta toimistorakennuksesta kehitettiin hotelli ja rakennusviraston toimistotalotontti varattiin uuden korkeatasoisen toimistotalon rakentamista varten keskustahakuisen yritystoiminnan tarpeisiin.	Kv: Neuvotellaan ja mahdollistetaan uudet hankkeet. Erityisesti Metropolialta ja teknisiltä virastoilta vapautuvia tiloja.
	KSV: Keskusta-projektin toimenkuva ja toiminta ovat käytännössä tavoitetta edistäviä.	
	Stara: Osallistuttu keskustan kehittämiseen (mm. Kauppatori)	Stara: Jatketaan osallistumista
	HelTu: Kauppatorialueen kehittämissuunnitelman vetäminen	HelTu: Työ jatkuu yhteistyössä kaupunginkanslian kehittämissyksikön vetämänä.

Helsingin ulkoinen ja sisäinen saavutettavuus paranee ja metropolialueen merkitys lento-, juna- ja meriliikenteen solmukohtana vahvistuu. Kaupungin sisällä ja seudullisesti keskeisten työpaikka-alueiden saavutettavuus eri liikennemuodoin paranee.

Länsisatamaan rakennetaan uusi matkustajaterminaali vastaamaan Itämeren kasvavia matkustajamääriä. Selvitetään vaihtoehtot Länsiterminaalin liikenneyhteyksien sujuvuuden parantamiseksi	HelSa: Länsisataman uuden terminaalin suunnittelu uudelle täyttöalueelle on ollut käynnissä vuonna 2014. Vuoden 2015 keväällä alueen asemakaavoitus valmistuu ja rakennuslupa saataneen elokuussa, terminaali on tarkoitus saada valmiiksi alkuvuonna 2017.	
	KSV: On luotu kaavalliset edellytykset. Länsisataman terminaalin liikenneyhteyksien sujuvuteen parantamiseksi on laadittu useita vaihtoehtoja, joista laaditaan kaupunkitaloudellinen selvitys.	KSV: Uutta Tallinnan terminaalialueen varten Jätkäsaarella sekä risteilijäsatamaa varten Hernesaarella laaditaan asemakaavan muutosta.
	HKL on osallistunut alueen raitioliikennesuunnitelmien kehittämiseen tiiviissä yhteistyössä Kanslian, HKR:n, KSV:n ja HSL:n kanssa	HKL osallistuu alueen raitioliikennesuunnitelmien kehittämiseen tiiviissä yhteistyössä Kanslian, HKR:n, KSV:n ja HSL:n kanssa

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
Vaikutetaan valtioon, jotta Suomessa käyviltä risteilyaluksilta poistetaan väylämaksut tai niitä pienennetään.	HelSa: HelSa on vaikuttanut valtioon risteilyalusten väylämaksujen alentamiseksi	HelSa: Eduskunta on osana rikkidirektiivin kustannusvaikutusten kompensointi päättänyt vuosina 2015-2017 aikana leikata risteilyalusten kalleimman hintaluokan maksuja.
Pasila-Vallila-Kalasatama -akselia kehitetään työpaikka- ja yritysvyöhykkeenä ja liikenteellistä toimivuutta parannetaan esimerkiksi raideratkaisuin.	Kanslia: Ohjattu ja koordinoitu Pasilan ja Kalasataman keskusten suunnittelua, omistaja- ja kehittäjäyhteistyötä, sekä osallistuttu hankkeiden toteuttamisedellytysten edistämiseen.	Kanslia: Osallistutaan yritys yhteistyöhön Pohjois-Pasilassa, Keski-Pasilassa, Ilmalassa, Vallilan Konepajan alueella ja Kalasatamassa. Varmistetaan ja edesautetaan monipuolisten toimitila- ja liiketilojen toteutumista alueella siten, että tilat vastaavat tarpeita ja yritysten taloudellisia resursseja. Osallistutaan Keski-Pasilan tornikilpailun valmisteluun, kilpailun käynnistämiseen ja kilpailun neuvotteluvaiheeseen, johdetaan Keski-Pasilan Keskukseen projektiryhmätyöskentelyä ja varmistetaan TRIPLA-hankkeen toimitila- ja liiketilojen, hotellin sekä palvelukonseptien toteutumista YIT:n tarjouksen ja suunnitteluratkaisun mukaisesti. Ratapihakortteleihin suunniteltujen toimitilojen ja liiketilojen sijoittumisen edellytykset tutkitaan asemakaavan valmistelun yhteydessä ja alueelle laaditaan alustava tontinluovutusaikataulu yhdessä Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Osallistutaan Pasilan joukkoliikennehankkeiden toteutuksen suunnitteluun (raitiolinja 9 ja 7, joukkoliikenneterminaali), sekä tekee Liikenneviraston ja YIT kanssa yhteistyötä läntisen lisäraiteen toteuttamisessa ja Pasilan aseman uudistamisessa sekä aseman rakentamisen aikaisissa järjestelyissä. Osallistutaan Kalasataman raideliikennetarkaisun ja Kruunusiltojen hankevalmisteluun. Edistetään Kalasataman keskuksen suunnittelun ja rakentamisen aloitusta.
	KSV: Toimenpidesuunnitelma Pasila-Vallila-Kalasatama -akselin kehittämiseksi työpaikka- ja yritysvyöhykkeenä valmistui 12/2013. Toimenpidesuunnitelma esiteltiin kaupunginjohtajan vetämälle EPOK-työryhmälle 2/2014. Uudessa yleiskaavassa alue on merkitty liike- ja palvelukeskustan alueeksi sekä tehty raitiovaununlinjaus Teollisuuskadulle.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	HKL: Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelma on käynnistetty HSL:n vetämänä. HKL antaa tarvittavan tuen työn toteuttamiseen.	Aluetta kehitetään edelleen tiiviissä yhteistyössä Kanslian, HKR:n, KSV:n ja HSL:n kanssa. Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelma valmistuu 2015-2016.
Yritysten sijoittumista Helsinkiin parannetaan kehittämällä liikennepoliittisia ratkaisuja joustavasti yritysten tarpeisiin.	Tieke: yritys- ja työpaikkatilastot alueittain.	Tieke: yritys- ja työpaikkatilastot alueittain.

Uudistumalla kilpailukykyä

Yhteistyössä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa kampuksista kehittyä innovaatio- ja liiketoimintakeskittymiä, joissa syntyy uusia yrityksiä ja työpaikkoja.

Toteutetaan yhteistyössä yliopistojen kanssa toimenpiteet sellaisten yritysten houkuttelemiseksi Viikin tiedepuistoon, Kumpulan kampukselle ja Meilahteen, jotka hyötyvät kyseisten kampusten läheisyydestä.	Kanslia: Kaupunki on käynnistänyt laajan yhteistyöhankkeen Meilahti-Viikki Lifescience keskittymän kehittämiseksi (teemoina: innovaatiotoiminta, kaupallistaminen, invest-in, markkinointi, yritys yhteistyö, huippututkimus).	Kanslia: Jatketaan käynnistettyä hanketta keskeisten toimijoiden kanssa ja käynnistetään konkreettisia uusia toimenpiteitä.
	Tieke: Yritys- ja työpaikkatilastot alueittain.	Tieke: Yritys- ja työpaikkatilastot alueittain.
Suunnitellaan Metropolia Ammattikorkeakoulun Myllypuron kampusalue. Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan liiketoimintaedellytysten luominen kampuksen yhteyteen.	Kanslia: Hankesuunnitelma valmistunut ja lähdössä päätöksäsitellyn. Tilaohjelma antaa mahdollisuuden opetusta palvelevalle yritystoiminnalle kampuksen tiloissa	
	KSV: Osoitettu asemakaavoitettu tontti Myllypurosta ja annettu puoltava lausunto poikkeamispäätöksestä. Hankesuunnittelu on valmistunut ja toteutussuunnittelu on käynnissä. Rakentamisen on määrä alkaa vuonna 2015 ja rakennusten on määrä olla valmiina 2019. Kampusalueen ympäristöön on kaavoitettu runsaasti toimitilapotentiaalia.	
Tiivistetään yhteistyötä vuoden 2013 alussa aloittavan uuden Taideyliopiston kanssa.	Kanslia: Kaupunki on käynnistänyt Taideyliopiston kanssa Helsinki Creates Works –valmisteluhankkeen, jossa etsitään ja tuetaan nuorten taiteilijoiden yrittäjyyttä.	Kanslia: Kaupunki on valmistellut yhteistyössä Taideyliopiston kanssa jatkohanketta, jossa tutkitaan laajemmin mahdollisuutta yhteiskehittävälle Art House Helsinki –toimintamallille. Mikäli hanke saa rahoituksen se käynnistyy vuoden 2015 aikana.
	Kv: Osoitettu vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja	Kv: Odotetaan taideyliopiston päätöstä.
	HelTu: Olemme osallistuneet Aalto-yliopiston HIDE-hankkeen yhteistyöhön.	Työ jatkuu.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Helsinki on kansainvälisesti tunnettu kehittämis- ja kokeilu ympäristö uusille tuotteille ja palveluille.

Östersundomista suunnitellaan uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen liittyvien ratkaisujen pilottialue ja houkutteleva sijaintipaikka cleantech-alojen yrityksille.		Kanslia: Jatketaan yhteiskehittämistä yritysten kanssa kestävästä talouskasvusta tukevan infrastruktuurin toteuttamiseksi, päivitetään Östersundomin Smart&Clean -visio ja selvitetään edellytykset biotalousintegraatin toteuttamiselle.
	Helen: Sakarinmäenkoulussa toteutettu pilotti yhdessä koulun ja oppilaiden kanssa	Helen Oy: Östersundomissa toteutetaan monipuolisesti erilaisia energiaratkaisuja riippuen kunkin osa-alueen kaavasta
	Kv: Hankittu pilottialueen mahdollistavat maat	Kv: Osallistutaan konseptin ja alueen kaavoituksen kehittämiseen. Luovutetaan alueita kehityshankkeisiin.
	KSV: Östersundomin yleiskaavaehdotuksessa (10/ 2014) on varattu alueita elinkeinotoimintaan ja mm. aurinkoenergian tuotantoon. Kaavamääräyksissä ohjeistetaan ottamaan käyttöön energiatehokkuuteen, aurinkoenergiaan ja yleensä cleantech-alaan liittyviä järjestelmiä alueen toteuttamisessa.	
Muissa aluerakentamisprojekteissa hyödynnetään alueiden erityispiirteet uuden liiketoiminnan edistämiseksi. Uusia asuin- ja työpaikka-alueita hyödynnetään uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämis-, kokeilu- ja käyttöönottoympäristöinä.	Kanslia: Fiksu Kalasatama -hanke käynnistetty, Östersundomin cleantech -alueen toteuttamisedellytyksiä ja jatkotyömahdollisuuksia kartoitettu, edistetty Jätkäsaaren terveyden ja hyvinvoinnin keskuksen suunnittelua, jätteen imukeräysjärjestelmän toteuttaminen aloitettu Jätkäsaareen, Kalasatamaan ja Kruunuvuorenrantaan, varattu tontteja rakentamisen kehittämishankkeille eri projektialueilta.	Kanslia: Fiksu Kalasatama -hanketta toteutetaan, edistetään Jätkäsaaren terveyden ja hyvinvoinnin keskuksen syntymistä, selvitetään jätteen imukeräysjärjestelmän toteuttamisedellytyksen Hernesaareen, kehitetään Pasilaa elämyksellisenä kaupunkikeskuksena ja liikenteen solmukohtana, toteutetaan jätteen imukeräysjärjestelmää kolmella merellisellä projektialueella, koordinoitaan ekotehokkaan puutaloalueen rakentamista Honkasuolle, edistetään yhteistyötä kampusta hyödyntävien yritysten osaamiskeskittymän aikaansaamiseksi Viikkiin ja pienteollisuusalueen aikaansaamiseksi Kivikkoon.
	Helen: Kalasatamassa pilotoidaan uusia älykkäitä energiasysteemejä yhdessä kumppaneiden kanssa	Helen Oy: Älykkäitä energiasysteemejä toteutetaan kaikissa aluerakentamisprojekteissa
	Rakvv: Virasto mukana Kehittyvä kerrostalo-hankkeissa.	
	Kv: Kalasataman alueesta kehitetään älykkään sähköverkon mallialue. Tavoitettua tukevat ehdot sisällytetty asutotonttien varauspäätöksiin. Lisäksi varattu tontteja erilaisia kehittämishankkeita varten.	Kv: Jatketaan toimintaa ja edistetään uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämistä mm. Kehittyvä kerrostalo-ohjelman avulla.
	Tieke: HRI-avoimen datan palvelu.	Tieke: HRI-avoimen datan palvelu.
	KSV: Kaavoissa on varattu näitä käyttötarkoituksia varten riittävät tilavaraukset.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Selvitetään mahdollisuudet luoda Helsinkiin terveyden ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymä, johon sijoittuisi käyttäjälähtöistä tuote- ja palvelukehitystä tekeviä yrityksiä sekä julkisen ja kolmannen sektorin toimijoita.	Kanslia: Kaupunki on käynnistänyt laajan yhteistyöhankkeen Meilahti-Viikki Lifescience keskittymän kehittämiseksi (teemoina: innovaatiotoiminta, kaupallistaminen, invest-in, markkinointi, yritysysteistyö, huippututkimus). Sote-viraston kanssa on käynnistetty hankkeita yritysysteistyön vahvistamiseksi sekä kokeilu- ja kehittämisympäristöjen luomiseksi. Tieke: HRI-avoimen datan palvelu.	Kanslia: Jatketaan käynnistettyä Meilahti-Viikki Lifescience -hanketta. Kootaan mukaan keskeiset toimijat ja käynnistetään konkreettisia uusia toimenpiteitä. Tieke: HRI-avoimen datan palvelu.
Käynnistetään uusiutuvan energian käyttöön ja tuotantoon sekä energiatehokkuuteen liittyviä kokeiluja.	Helen: Käynnistetty pellettien käyttö Salmisaaren voimalaitoksessa ATT on osallistunut Helsingin Energian käynnistämään SunZeb-kehityshankkeeseen, jossa selvitetään mahdollisuuksia auringon ilmaisenergian hyödyntämistä kaukolämpöverkossa. KSV: Käynnissä 5 hanketta, joissa edistetään mm. uudenlaisten ympäristö- ja energiateknologioiden kehittämistä (Östersundom, Kuninkaantammi, Honkasuo). HKR: Lähes nollaenergiarakentamisen yleisohjeet on laadittu vuoden 2013 alussa ja suunnittelualakohtaiset ohjeet valmistuvat vuoden 2014 lopussa. Ohjeistus tarkastetaan kansallisten 0-energiatavoitteiden valmistuttua. Viikin ympäristötalo on lähes 0-energiarakennus. YMK: koordinoitu Ilmastokatu-hankeen valmistelua, jossa tullaan pilotoimaan erilaisia uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden kokeiluja; osallistutaan FinSolar-hankkeeseen, jossa kehitetään aurinkoenergian uusia rahoitusratkaisuja; lisäksi Viikin ympäristötalon sähkövarasto-hanke.	Helen Oy: Käynnistetään pellettien käyttö myös Hanasaaren voimalaitoksessa. Suvilahteen valmistuu Suomen suurin aurinkovoimala. Stara: Polttoaineen käytön vähentämistä, LEAN-ajattelua
Vahvistetaan julkisen ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyötä.	Kanslia: Vuoden 2014 alusta aloittaneen kaupunginkanslian tietotekniikka- ja viestintäosaston osallisuus ja neuvonta -yksikkö huolehtii vuorovaikutuksen ja osallisuuden kehittämisestä.	

Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Sote: Psykiatria- ja päihdepalvelut kouluttaa vertaisohjaajia yhdessä järjestöjen kanssa. Järjestöseminaari on pidetty ensimmäistä kertaa, se on myös osa vapaaehtoistoimintaa. Päivystys toteuttaa yhteistyössä Omaiset huumetyön tukena -ry:n kanssa SATU-hankkeen (sairaanhoidon tukitoimintaa ja palveluohjausta). Vammaistyössä on toimittu yhteistyössä eri järjestöjen, mm. Pollin (Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ja läheiset ry) kanssa. Yhteistyössä on suunniteltu omaishoitajakortti. Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta tekee tiivistä yhteistyötä järjestöjen kanssa. Asiakkaille järjestetään toimintaa yhdessä järjestöjen kanssa. Lastensuojelun työntekijät osallistuvat esim. järjestöjen tukiryhmiin. Asukastaloissa toiminta toteutetaan yhteistyössä eri järjestöjen kanssa. SKH:ssa palvelukeskustoiminnan kehittäminen, kolmas sektori mukana aiempaa enemmän; vapaaehtoistoiminta; vahvistetaan alueellisia yhteistyöverkostoja palvelualueilla. Julkisen toimijoiden, ns. kolmannen sektorin ja vapaaehtoisten yhteistyö monipuolisissa palvelukeskuksissa on lisääntynyt. Virasto on ostanut palveluja kolmannen sektorin toimijoilta. Virasto avustaa järjestöjä n.7 miljoonalla eurolla. Virastossa on kolme vapaaehtoistyön koordinaattoria ja yksi lähipalvelujen koordinaattori.	Sote: On jatkettu yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Asukastaloissa toimintaa on toteutettu yhteistyössä eri järjestöjen kanssa. Kolmannen sektorin osuus on lisääntynyt edelleen monipuolisissa palvelukeskuksissa. Vapaaehtoistyön koordinaattorit ovat toimineet ydinosastoilla kiinteässä yhteistyössä palveluyksiköiden kanssa. Järjestöavustuksia on jaettu. Virasto on jatkanut palvelujen ostamista kolmannen sektorin toimijoilta.
STO: Työväenopisto järjesti yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa kurssitoimintaa.	STO: Kurssiyhteistyötä jatketaan kolmannen sektorin kanssa.
Taimu: Senioritoiminta ja kulttuurikaveritoiminta sekä yhteistyö työpajat ja luentosarja Helsinki Mission kanssa	
Kir: Keskustakirjaston Vaikuttajaverkosto. Selvitetty kirjastojen yhteistyökumppanit. Laadittu kumppanuustyön periaatteet.	Kir: Keskustakirjaston kumppanuuspolitiikan linjaaminen
Tieke: HRI-avoimen datan palvelu.	Tieke: HRI-avoimen datan palvelu.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Helsinki vahvistaa asemaansa muotoilun suurkaupunkina käyttämällä muotoilua kaupungin uudistamisessa ja palveluiden kehittämisessä.

Helsingin muotoiluprofiilia hyödynnetään kaupungin kansainvälisessä viestinnässä ja markkinoinnissa, yritysalue-markkinoinnissa sekä matkailumarkkinoinnissa	Kanslia: Helsingin kaupungin matkailumarkkinoinnin toimenpiteissä ja sisällöissä designtarjonta on yksi pääteemoista, joilla Helsingin vetovoimaisuutta matkailukohteena pyritään lisäämään. Muotoilu näkyy vahvasti mm. Helsingin matkailun PR-toiminnassa, Visithelsinki.fi - verkkosivuilla, sosiaalisen median kanavissa, kampanjasisällöissä, myyntikäynneillä ja esitteissä. Palvelumuotoilua ja muotoilun hyödyntämistä uusien innovaatioiden kehityksessä korostetaan kongressimarkkinoinnin puolella. Designteema on usein mukana kaupunginkanslian mediavierailujen ohjelmasisällössä sekä johdon puheissa ja muissa esityksissä. Kaupungin viestintä on pitänyt Helsingin muotoilua, designia ja siihen liittyviä teemoja esillä kansainvälisessä viestintätoiminnassaan. Smart city -sovellukset ovat olleet esillä toimittajavierailuilla ja ulkomaisille toimittajille tarkoitetuissa julkaisuissa, älykkäitä joukkoliikennratkaisuja esitelty Helsinkiin akkreditoituille ulkomaisille toimittajille.	Kanslia: Designin esilletuomista matkailu- ja kongressimarkkinoinnissa jatketaan kuten aiemminkin. Helsinki nimettiin 2014 vuoden lopussa Unescon Creative Cities -verkoston jäseneksi designkaupunkina (City of Design). Nimitys tullaan ottamaan vahvasti mukaan viestintään ja markkinointiin. Kootaan kaupungin käyttöön ns. Design Helsinki -tarinan yhdessä muotoilualan kanssa. Siihen yhdistetään designpääkaupunkivuoden jatkohankkeen (Toimiva kaupunki) tuottama sisältö muotoilun hyödyntämisestä julkisella sektorilla. Koostetta hyödynnetään esimerkiksi Pariisin Suomi-instituutin kanssa Pariisissa olevan 'Designer days'-tapahtuman yhteydessä tai Helsingin Design Week:n yhteydessä. Siitä luodaan myös työkalut aiheesta viestimiseen kumppanien toimesta. Muotoiluprofiili jatkuvasti keskeisiä teemoja kansainvälisessä viestinnässä.
	Helen: Suomalaisen työn liitto myönsi Helenille Design from Finland tunnustuspalkinnon	Helen Oy: muotoilua hyödynnetään energiatoiminnan soveltamisessa kaupunkiympäristöön ja asiakaspalvelun kehittämisessä
	ZOO: Korkeasaari on vuonna 2014 aloittanut fyysisessä ympäristössä olevan opastejärjestelmän uusimisen.	
Valituille kaupunginosille luodaan muotoilun ja teknologian avulla kaupunginosien luonnetta korostava valaistus	Rakvv: Virasto mukana Kruunuvuorenrannan valaistusprojektissa.	
	KSV: Kruunuvuoreen on laadittu tavoitteen mukainen valaistussuunnitelma.	
	HKR: Kruunuvuorenrannassa on tehty valaistuksen yleissuunnitelma "Valon kaupunginosa". Lisäksi on laadittu valaistuksen tarveselvitys, jossa on käytetty Helsingille ominaisia tyyppimääryksiä.	HKR: Valaistuksen yleissuunnitelmaa ja tarveselvitystä toteutetaan suunnittelun edistyessä.
Helsinki Design Weekistä kehitetään yhdessä järjestäjien, muotoilutoimialan ja seudun toimijoiden kanssa Pohjoismaiden suurin designtapahtuma	Kanslia: Kaupunki osallistui vuosien 2013-2014 Helsinki Design Weekin järjestelyihin toimimalla tapahtuman yhteistyökumppanina. Yhteistyö oli osa muotoilupääkaupunkivuoden jatkotoimenpiteitä. Kaupunki on tehnyt tapahtuman kanssa markkinointiyhteistyötä. Toimiva kaupunki -ohjelma on tuottanut festivaalille konkreettisia sisältöjä. Festivaali on kävijämääriltään (110 000 vierailijaa vuonna 2014) Pohjoismaiden suurin designtapahtuma.	Kanslia: Kaupunki neuvottelee Helsinki Design Weekin taustaorganisaation kanssa markkinointi- ja sisältöyhteistyöstä vuodelle 2015. Alustavia yhteistyöteemoja ovat: kaupunkimarkkinointi ja matkailu, tapahtumallisuus, kaupunkiorganisaatio ja muotoilu, elinkeinopolitiikka ja muotoilutoimialan yhteistyö.
	Kir: Kirjaston konseptisuunnittelu case esimerkkinä HDV 2014 kaupunkimuotoilun kohtauspaikka tapahtumassa	Kir: Palvelumuotoiluosaamisen lisääminen ja hyödyntäminen tilojen ja palveluiden kehittämisessä

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
HelTu: Toteutettiin yhteistyössä Design Weekin kanssa Teurastamolla Finnish Design Week.		
Helsinki on tunnettu ympäristöviisas vihreän talouden kaupunki. Resurssitehokkuus paranee sekä omassa toiminnassa että yhteistyössä yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa.		
Rakennetaan kumppanuuksia elinkeinoelämän kanssa siten, että yritysten kilpailukyky ja ympäristövastuullisuus vahvistuvat ja syntyy uutta innovatiivista liiketoimintaa esimerkiksi älykkäiden teknologioiden, resurssitehokkuuden ja hiilineutraalien tuotteiden ympärille.	Kanslia: Elinkeino-osasto on osallistunut kaupungin, yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteisen Ilmastokumppanit -verkoston koordinointiin ympäristökeskuksen kanssa.	Kanslia: Helsingin ja laajemmin pääkaupunkiseudun keskeiset toimijat laativat yhteisen toimenpideohjelman, jonka toteuttamisella metropolialue profiloituu kansallisesti ja kansainvälisesti ympäristöteknologioiden ja muiden ympäristöystävällisten ratkaisujen kehittämisen, soveltamisen ja näihin liittyvän liiketoiminnan edelläkävijänä.
	Helen: Älykkäiden energiaratkaisuiden toteutus yhdessä kumppaniverkostossa	
	ATT valmistelee Fiksu Kalasatama -tontinluovutusehtojen pilotointia hankkeissaan.	ATT toteuttaa Fiksu Kalasatama tontinluovutusehtojen pilotteja Kalasataman alueella. ATT selvittää uudenlaisten innovatiivisten urakkamuotojen toteutusmahdollisuuksia ja käynnistää niitä mahdollisuuksien mukaan.
	YMK: Ilmastokumppanit-verkoston toiminta, osallistutaan Climate-KIC -verkostoon Helsinki-Uusimaa Outreach jäsenenä. Osallistutaan SITRAn resurssiviisaus- toimintamallin kehittämishankkeeseen.	
Edistetään uudenlaisten ympäristö- ja energiateknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa yhteistyössä yritysten sekä tutkimus- ja kehittämistahojen kanssa.	Kanslia: Elinkeino-osasto on laatinut kaupungin alustavan "Smart City & Cleantech" -toimenpideohjelman yhteistyössä eri osapuolten kanssa. Elinkeino-osasto koordinoi Helsingin osallistumista INKA-ohjelmaan sekä 6Aika -strategiaan, joiden yhteydessä on valmisteltu tavoitteeseen liittyviä kehittämishankkeita (mm. Avoimet innovaatioalustat - kärkihanke, Ilmastokatu, Lähiöiden energiatehokkuus, Älyliikenne, Fiksu Kalasatama -hankkeen jatko jne.)	Kanslia: Smart City & Cleantech -toimenpideohjelmaa toteutetaan systemaattisesti. Helsingin kaupungilla ja sen kumppaneilla on valmius toimia uusien ympäristö- ja energiateknologioiden kehitys-, kokeilu- ja referenssialustana.
	Rakvv: virasto ei ole tutkimuslaitos, mutta silti edistää ko. hankkeiden toteutumista.	
		ATT pilotoi tietomallintamiseen perustuvaa elinkaariarviointityökalua.
	YMK:Sähkövarasto-hanke Viikin ympäristötalossa. Osallistuttu HSYn kanssa Decumanus-hankkeeseen, jossa tuotetaan mm. avoimeen dataan perustuvia energiapalveluita	
		Stara: Edistämme vähäpäästöisen toiminnan kehittymistä

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
		Arbis: Osallistutaan pohjoismaiseen kestävän kehityksen projektiin.
Itämerihaasteen toimenpideohjelma uudistetaan.	YMK: Ohjelma uudistettu ja hyväksytty vuosille 2014-2018 kaupunginhallituksessa marraskuussa 2013.	
	Nk: Itämerihaasteen toimenpideohjelman versiossa 2014–2018 nuorisosiainkeskukselle ei ole kohdistettu vastuutehtäviä.	Nk: Nuorisosiainkeskus jatkaa Itämeri-teemaisten pedagogisten ohjelmien toteuttamista (Meriharjun luontotalo) ja kiinnittää entistä enemmän huomiota merellisten toimipaikkojensa Itämeri-ystävällisyyteen.
	ZOO: Mukana Itämerihaasteessa	

Kulttuurista iloa ja vetovoimaa

Helsingin omaleimainen kaupunkikulttuuri kehittyy. Kulttuuri on kaikkien ulottuvilla. Lasten ja nuorten kulttuuri- ja taidekasvatukseen kiinnitetään huomiota niin kouluissa kuin muissa kaupungin toiminnoissa. Kulttuuri- ja liikuntapalveluissa huolehditaan sukupuolten tasa-arvoisesta kohtelusta.

Kulttuurikeskuksen aluetalot avautuvat enemmän lähiyhteisöön ja tarjoavat pienille ryhmille mahdollisuuden esitystensä esiintuomiseen.	Kulke: Työ on aloitettu pilotein ja alueellisia verkostoja kartoittamalla.	Kulke: Työ jatkuu. Viestintä voimakkaammin osaksi tekemistä.
	Ork: Kummilapsiprojekti 2012-2019 konserttien toteuttaminen	
	STO: Työväenopisto järjesti pienryhmien kanssa yhteistyössä taideproduktioita. Opiston omat ryhmät esiintyivät runsaasti.	STO: Pienryhmien esitystoimintaa ja väestölle tarjottavaa kulttuurikoulutusta työväenopistossa jatketaan.
	Taimu: Taidemuseo taloissa, veistoskierrokset ja pajat; taidemuseossa pienten ryhmien esityksiä	
	Kir: Mahdollisuuksia hyödynnetty myös kirjastoissa	Kir: Osallistutaan kulttuuritalojen uuden yhteistyön kehittämiseen palvelumuotoilun avulla
	Tieke: Uusi kulttuuritalo laadittiin laajana yhteistyönä hankkeena.	
Koululaisten pääsyä kulttuuri- ja liikuntapalveluihin helpotetaan. Koulujen pihoja ja puistojen leikkipaikkoja käytetään lähiliikuntapaikkoina.	Ork: Koko ikäluokan kattavat kummilapsiprojekti (2012 synt.), Tokaluokkalaisten taideretki ja Juniorikonsertti (5. luokkalaiset). Maksuttomat kenraaliharjoitukset koululaisryhmille.	Ork: Kevät 2016 nuoria tavoittava konserttihanke.
	OPEV: Soveltuvia koulunpihoja käytetään lähiliikuntapaikkoina. Lähellä sijaitsevia liikuntaviraston kenttiä käytetään välituntiliikuntaan.	OPEV: Soveltuvia koulunpihoja käytetään lähiliikuntapaikkoina. Lähellä sijaitsevia liikuntaviraston kenttiä käytetään välituntiliikuntaan.
	Taimu: Taidemuseo taloissa, veistoskierrokset ja pajat	
	Vaka: Leikkipuistoissa on toteutettu kulttuuriyhteistyönä Puisto-Pellet toimintaa.	Vaka: Kulttuurikeskuksen kanssa käynnistetään alueellista yhteistyötä taiteijoiden varhaiskasvatuksen toimijoiden kanssa.
	Liv: Liikuntaviraston ulko- ja osa sisäliikuntatiloista on maksutta koulujen liikunnanopetuksen käytössä. Koulujen pihoja ja puistoja on kehitetty lähiliikuntapaikoiksi.	Liv: Liikuntaviraston hinnastotyöryhmässä selvitetään ovatko ulko- ja osa sisäliikuntatiloista myös jatkossa maksutta koulujen liikunnanopetuksen käytössä. Koulujen pihoja ja puistoja on kehitetään lähiliikuntapaikoiksi.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	HelTu: Innovaatorahaston turvin rakennettiin opetuskeittiö Flavour Studio, jossa koululaiset ovat päässeet opettelemaan ruoanvalmistusta ja ruokaan liittyviä asioita. Lisäksi yhteistyössä Palmian ja Opetusviraston kanssa järjestettiin kouluruokatapahtuma.	
Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden saatavuutta edistetään kehittämällä sähköisiä palveluja ja viemällä niitä erilaisiin kaupunkitiloihin.	Kulke: Seurataan kirjaston ja SoTen infotauluprosessia.	Kulke: Aluetalot osaksi infotaulujen sisältövaihtoa.
	Ork:Maksuttomat radio- ja verkkolähetykset Yle:ssä ja Helsinki-kanavalla.	Ork: Verkkolähetykset seurattavissa Malmi-talo keväällä 2015 ja toiminnan laajentaminen muihin kaupungin kulttuurikeskuksiin 2016. Osallistavat konserttituokiot palvelutaloissa keväällä 2015.
	Taimu: Taidemuseon verkkosivujen uudistus käynnistetty	Taimu: Verkkosivut uusitaan; osallistava veistossivu ja avoin data
	Kir: Tekninen ja sisällöllinen info-tv-yhteistyö sotien kanssa, Pinta-hankeessa yhteistyö Forum Viriumin kanssa	Kir: Info-tv-yhteistyö laajenee muihin tiedontuottajiin
	Museo: Mukana Seinätön museo -hankkeessa: Kävelen Helsingin historiaan sovellus vie käyttäjän matkalle keskustan historiaan ja tuo esille vähemmän tunnettua tietoa nähtävyyksistä.	
Taiteen näkymistä kaupunkiympäristössä vahvistetaan uudistettujen prosenttiperiaatteiden myötä.	Kulke: Keskustelu kanslian kanssa käynnistetty Kalasataman prosenttitaideteen tapahtumaosan jakamisesta uudella tavalla.	Kulke: Osa Kalasataman prosenttirahoista jaetaan kulken asiantuntijoiden esityksestä yhteisöllisyyttä kasvattavien tapahtumien tekemiseen.
	Rakvv: Virasto perinteisesti kannustanut prosenttiperiaatteen toteutumista.	
		Nk: Maunulan uudessa työväenopiston, kirjaston ja nuorisotalon yhteisessä kiinteistössä tuodaan esille modernia taidetta useiden taideteosten kautta. Teokset näkyvät sekä talon sisällä että talosta ulospäin lasiseinien läpi.
	OPEV: Osassa koulurakennushankkeita toteutetaan taiteen prosenttihaketta	
	Taimu: Taidemuseo on toiminut asiantuntijana useissa prosenttihakkeissa. Erityisesti uusille asuinalueilla, kuten Kalasatamassa on käynnistetty useita %-hankkeita.	
	ATT toteuttaa ympäristötaidetta kaupungin ohjeiden mukaan mm Kalasatamassa ja Kruunuvuorenrannassa.	ATT toteuttaa ympäristötaidetta kaupungin ohjeiden mukaan mm Kalasatamassa ja
	ZOO: Taideprojekti historiallisissa karhulinnoissa	ZOO: Uusia taideprojekteja Korkeasaarella
Kaupungin taide- ja museokokoelmat avataan avoimen datan hengessä kaikille nähtäväksi ja	Ork: HRI data-avaus: kaupunginorkesterin konserttitiedot vuodesta 1882	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
kehitetään lainausjärjestelmä.	Taimu: Kokoelmakeskus. Julkisen taiteen verkkosivut ja wikipedia hanke. Taimu osallistuu valtakunnallisiin Museo 2015 & KDK/Finna hankkeisiin. Taidemuseon julkiset veistokset ja veistoshakusivusto on pääkaupunkiseudun palvelukartalla avoimessa datassa.	Taimu: Kokoelmakeskus. Taidemuseon kokoelmat pienimuotoisesti nuorten käyttöön: Pieni näyttely yksinäisyydestä Annantalolla
		Vaka: Toteutetaan Nykytaidetta naperoilta -hanke yhteistyössä Kiasman kanssa.
	Museo: Avannut kokoelmansa Kansallisen digitaalisen kirjaston (KDK) Finna-palvelun kautta; aineisto avoimena datana CCO-lisenssin mukaisesti määrä v. 2015: 34 500; kuttuuriympäristöinventoinnit jaettu HRI:n kautta	Museo: Avattujen kokoelmatietojen määrä v. 2017: 47 850
	Arbiksen tiloissa on kaupungin taidemuseon lainaamia taideteoksia ja ovat siten aamusta iltaan kaikkien katseltavissa.	Arbiksen tiloissa on kaupungin taidemuseon lainaamia taideteoksia.
Keskustakirjastoa viedään eteenpäin yhteistyössä valtion ja muiden toimijoiden kanssa vaarantamatta lähikirjastoverkkoa.	Vaka: Keskustakirjaston suunnitteluprosessi on käynnissä ja varhaiskasvatusvirasto on suunnittelutyössä on mukana leikkipuiston ja yhteiskäyttötilojen osalta.	Vaka: Helsingiläisten lasten ja lapsiperheiden toimintaideoita kuullaan kevään 2015 aikana.
	Kir: Osallistuttu aktiivisesti hankesuunnitteluun. Teetetty selvitys keskustakirjaston vaikutuksesta muuhun kirjastoverkkoon. Kytetty keskustakirjaston suunnittelua kirjaston muuhun konseptisuunnitteluun.	Kir: Jatketaan samoilla linjoilla. ICT-suunnittelu painottuu, haetaan myös muihin kirjastoihin skaalattavia ratkaisuja.
Tanssitaiteen näkyvyyttä ja toimintaedellytyksiä kaupungissa parannetaan yhteistyössä alan toimijoiden kanssa, mahdollisesti Tanssin talo -hanketta edistämällä.	Kulke: Jane ja Aatos Erkon säätiö on luvannut tehdyn tarveselvityksen perusteella hankkeelle 15 miljoonan euron lahjoituksen ehdolla, että valtio ja kaupunki osallistuvat merkittäväällä osuudella.	Kulke: Kulken johtama työryhmä tekee esityksen Helsingin ja valtion yhteistyöstä investoinnin loppuosan ja käyttötalouden kattamisesta.
		Ork: Keväällä 2016 nuorten konserttihanke yhteistyössä Tanssin talon kanssa.
	STO: Työväenopistossa lisättiin tanssin opetusta.	STO: Työväenopisto jatkaa tanssin opetusta.
	KSV: Suunnitteluyhteistyötä on tehty Tanssin talo -hankkeen kanssa kaavamuutoksen pohjaksi.	KSV: Taiteellisen toiminnan edellyttämät asemakaavat laaditaan hankkeiden kanssa yhteistyössä.

Monipuolinen kulttuurituotanto tarjoaa osallistumismahdollisuuksia. Maahanmuuttajien roolia taiteen ja kulttuurin kuluttajina ja tuottajina vahvistetaan.

Kulttuurin avustusjärjestelmät uudistetaan muuttuvan kentän tarpeisiin.	Kulke: Vaikuttavuus- ja mittaristomalleja kartoitettu ja muutosprosessien kokemuksia kerätty.	Kulke: Käynnistetään uudistustyö.
Liikuntaseurojen avustusjärjestelmä uusitaan ja liikuntapalvelujen tukimuotoja selvitetään.	Liv: Avustusuudistusta valmistelevaan palkattiin konsultti. Uudistusta on käsitelty useaan otteeseen seminaarityyppisesti lautakunnan kanssa. Liikuntalautakunta päätti uudesta avustusjärjestelmästä 11.12.2014.	Liv: Uudet avustusperusteet ja uusi tilojen käytön tukimalli otetaan käyttöön vuosina 2015 ja 2016.
Taiteilijoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden yrittäjyyden toimintaedellytyksiä parannetaan.		

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Kulttuurialojen päätöksenteko- ja organisaatiorakenne uudistetaan siten, että kulttuurialan hallinnointi kokonaisuutena paranee. Kaupunginteatteri säilytetään itsenäisenä.	Kanslia & Kulke: Selvitys tehty	Kanslia: Rakenteiden uudistaminen valmistellaan Khn johtamisen jaostossa linjattavalla tavalla.
	Museo, Nk, Kir ja Ork: olivat mukana selvitystyöryhmässä.	

Osaavien ihmisten kaupunki

Kansainvälistä osaamisen hyödyntäminen lisääntyy Helsingin kilpailukyvyyn rakentamisessa. Vahvistetaan Helsingin kaupungin ja yliopistojen välistä yhteistyötä.

Edistetään yhdessä yliopistojen, korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden asettautumista Helsinkiin sekä heidän mahdollisuuksiaan työllistyä erityisesti yrityksiin.	Kanslia: 1.1.2014 käynnistyneessä Helsinki Region Immigrant Employment Council (HERIEC) – hankkeessa on mm. pilotoitu kv-osaajien mentorointiohjelmaa, toteutettu maahanmuuttajien työllistymiseen ja asettautumiseen liittyviä tapahtumia sekä teetetty selvitystyö maahanmuuttajien työllistävien yritysten ammatillisen suomen kielen käytön aktivoinnin keinosta.	Kanslia: HERIEC-hankkeelle haetaan jatkoa, ja siinä kehitetään yritysten ja työnantajien tukipalveluja kv-osaajien rekrytointia varten yhteistyössä Kauppakamarin, Espoon ja Vantaan kaupunkien, Uudenmaan liiton, pääkaupunkiseudun korkeakoulujen ja työhallinnon kanssa. Osana jatkohanketta selvitetään edellytyksiä kansainvälisten osaajien yhteispalvelupisteen perustamiselle pääkaupunkiseudulle, joka edistäisi ryhmän asettautumista ja työllistymistä. Valmistellaan yhteistyössä yliopistojen ja korkeakoulujen sekä 6-kaupunkien ja elinkeinojärjestöjen kanssa yhteinen vetoomus valtion suuntaan viisumi- ja työlupamääräysten muuttamiseksi niin, että kansainvälisten osaajien työllistyminen helpottuisi.
	Ork: Avustajatehtäviä tarjotaan myös Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kansainvälisille opiskelijoille.	Ork: Avustajatehtäviä tarjotaan myös Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kansainvälisille opiskelijoille.
	ATT tarjoaa korkeakoulu- ja ammattikorkeakouluharjoittelijoille harjoittelupaikkoja sekä ohjaa opinnäytetöitä.	ATT tarjoaa korkeakoulu- ja ammattikorkeakouluharjoittelijoille harjoittelupaikkoja sekä ohjaa opinnäytetöitä.
	Tieke: Kaupunkitutkimus- ja metropolipolitiikkaohjelma.	
		Stara: Lisätään opiskelijoiden harjoittelupaikkoja
Osallistutaan työelämäyhteyksien avaamiseen Suomessa olevia osaajien ja kansainvälistä osaamista tarvitsevien yritysten yhteistyöhankkeissa.	Kanslia: Tammikuussa 2014 käynnistyneessä HERIEC - hankkeessa kehitetään palvelumallia, jolla tuetaan koulutettujen maahanmuuttajien työnhakua ja kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille. Hankkeessa on käynnistetty nuorille kansainvälisille osaajille suunnattu mentorointiohjelma, joka mahdollistaa osaajien ja työnantajien paremman kohtaamisen.	Kanslia: Toiminnalle on suunnitteilla jatkoa seudullisen HERIEC-jatkohankkeen muodossa. Siinä kehitetään kansainvälisen osaamisen hyödyntämiseen keskittyviä yritys- ja työnantajapalveluita.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Kehitetään ulkomaalaisille työntekijöille ja heidän perheilleen suunnattuja asettautumispalveluja käyttäjälähtöisesti.	Kanslia: ECHA-yhteistyön vahvistaminen.	
Kehitetään kielikylpy ja kielisuihku toimintoja niin että tarjonta vastaa paremmin kysyntää.	Vaka:Kielikylpytoimintaa on järjestetty oppimispolun jatkuvuuteen perusopetuksessa perustuvalla volyyminä.	
Kehitetään saamelaisten päivähoito ja kielipesätoimintaa.	Vaka: On perustettu saamenkielinen kunnallinen päiväkotiryhmä ja osallistuttu yksityisen kielipesätoiminnan käynnistämiseen.	

Koulujen eriarvoistumiskehitys pysäytetään ja lähikoulun merkitystä vahvistetaan.

Varmistetaan kaikille nuorille koulutus- ja työllistymispolku.

Lisätään ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen opiskelijapaikkoja.	OPEV: Ammatillisen koulutuksen tarjontaa on lisätty vuosina 2013-14 yli 9 % vuoden 2012 tasoon verrattuna.	OPEV: Ammatillisen koulutuksen tarjontaa on lisätään vuosina 2015-16 järjestämisluvan sallima enimmäismäärä, 685 eli lähes 9 % verrattuna vuoden 2014 tasoon.
Positiivista erityiskohtelua vahvistetaan. Koulujen soveltuvuuskoeluokkien verkoston laajuus linjataan ja arvioidaan verkoston merkitys lähikouluperiaatteen kannalta.	OPEV: Soveltuvuuskoeverkon tarkistamisen periaatteet on uudistettu ja hyväksytty suomenkielisessä jaostossa keväällä 2014	
Peruskoululaisia tuetaan jatkamaan toiselle asteelle ja pysymään koulutuksessa. Oppilaan ohjausta peruskoulun viimeisellä vuodella ja toisella asteella tehostetaan niin, että ohjaus toisella astella kestää vähintään puoli vuotta.	OPEV: Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheeseen on lisätty opinto-ohjausta. Opintoihin kiinnittymistä toisen asteen alussa on tehostettu (ryhmytyminen, hopsit, poissaolojen seuranta, työvaltaisuuden lisääminen). Nivelohjauksen hanke käynnistynyt syksyllä 2014 ja kolme nivelopoa aloittanut tehostetut ohjaustoiminnan.	
Vakinaistetaan maahanmuuttajanuorten lukioon ja ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus	OPEV: Lukioon ja ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus on vakinaistettu.	
	Sote: Opiskeluterveydenhuolto on osa oppilashuoltoa. Opiskeluterveydenhuolto mitoitetaan STM:n asetuksen mukaisesti. Helsingissä on toteutettu esim. ns. Terve Arki -toimintaa, maahanmuuttajien valmistavaa koulutusta, treenit ja startit. Aikuislukioissa ja ammattioppilaitoksissa on paljon tukea tarvitsevia. Ammatillisissa oppilaitoksissa lääkäriaikoja on pyritty järjestämään sitä eniten tarvitseville kutsuntatarkastusten lisäksi. Ammatillisiin oppilaitoksiin on lisätty vuoden 2013 aikana 3 terveydenhoitajavakanssia vakanssia. Aikuislukioiden opiskelijoille on tarjottu terveystarkastuksia ja Eiran aikuislukioon on lisätty	Sote: Aikuislukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa on tuettu paljon tukea tarvitsevia, joille on lisätty tukea. Yhteistyötä muun opiskelijahuollon kanssa on myös lisätty.

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
Oppilashuollon resursseja kohdennetaan positiivisen diskriminaation periaatteen mukaisesti lukioihin sekä niille ammatillisen koulutuksen aloille, joilla läpäisyaste on heikoin.	OPEV: Ammatillisessa koulutuksessa ohjausta ja tukea on suunnattu niille aloille, joilla läpäisyaste on heikko.	OPEV: Opetuslautakunta on linjannut 17.10.2014, että päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten resursointiperiaatteet uudistetaan kokonaisuudessaan vuoteen 2017 mennessä. Linjaus huomioidaan uudistamisen yhteydessä.
Ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja lisätään ja ammatillisen koulutuksen tiloja yhtenäistetään ja laajennetaan.	OPEV: Aloituspaikkoja on lisätty. Lisätiloja on saatu kasvavalle opiskelijamäärälle. Tilojen yhtenäistäminen ja suurempien kampusten rakentaminen on investointiohjelmassa.	
Kouluille turvataan riittävät mahdollisuudet erikoistua ja panostaa omiin vahvuusalueisiinsa. Myös sopimuskouluilla on tärkeä asema osana helsinkiläistä koulukenttää ja lähikouluverkostoa.	OPEV: Toteutuu osana soveltuvuuskoeverkkoa ja koulujen kieliohjelmää, joiden periaatteet tarkistettu ja hyväksytty keväällä 2014. Sopimuskoulut ovat mukana opetussuunnitelman kehittämistyössä.	

Opetustilat ovat laadukkaita ja mahdollistavat yhteiskäytön.

Koulu- ja oppilaitosverkko sopeutetaan oppilaiden ja opiskelijoiden muuttuvia palvelutarpeita vastaavasti ja tarkistamalla tilamitoitusperusteet ottamalla huomioon kaikki kaupungissa sijaitsevat koulut ja oppilaitokset.	OPEV:Koulutilojen laskennallista vähimmäisoppilasmäärää kasvatetaan 5%.	OPEV: Koulu- ja oppilaitosverkon tarkistuksia jatketaan linjauksen mukaisesti.
Koulujen tiloja avataan asukkaiden ja kolmannen sektorin käyttöön ja käytöstä saatavia resursseja kohdennetaan kouluille.	OPEV:Ilta- ja vapaa-ajankäytön pilottihanke koulujen tiloissa.	OPEV:Ilta- ja vapaa-ajankäytön pilottihanke koulujen tiloissa.
	Arbis on vuokrannut/lainannut luokkatilojaan kolmannen sektorin ja asukkaiden käyttöön.	Jatkuu.

3 TOIMIVA HELSINKI

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

Kaupunginosat kehittyvät eloisina ja houkuttelevina

Uusista alueista rakentuu toiminnoiltaan ja rakennetulta ympäristöltään persoonallisia sekä asukasrakenteeltaan monipuolisia kaupunginosia

Uusien alueiden suunnittelussa ja rakentamisessa luodaan kaupunkimaista ympäristöä ja alueiden identiteettiä vahvistavia paikkoja.	Kanslia: Toteutettu taiteen prosenttiperiaatetta sovitulla projektialueilla.	
	Rakvv: Rakennuslautakunnan vuotuisella Rakentamisen Ruusu -palkinnolla noteerataan alueiden identiteettiä.	
	Taimu: Julkisen taiteen hankkeet	
	Vaka: On toteutettu yhteistyössä Metropolian Innovaatioprojektin opiskelijoiden kanssa ideointi Myllypuron alueen asukkaiden osallisuuden, uudistuvien palvelujen, toimintaympäristön kehittämisen ja sinne rakentuvien uusien toimitilojen osalta.	
	ATT toteuttaa persoonallisia asuinhankeita, joilla tuetaan alueiden identiteetin rakentumista. Vuonna 2013 valmistui Viikinmäkeen <u>Heka Viikinmäki Harjannetie 44</u> , joka sai rakennusvalvontaviraston myöntämän Rakentamisen Ruusun. Palkinnon perusteluina oli vaikeaan paikkaan toteutettu ratkaisu, joka toimii alueen maamerkkinä ja luo näin alueellista identiteettiä. Vuonna 2013 valmistui Kalasatamaan <u>Asunto Oy Helsingin Studio</u> , joka täydentää ATT:n toteuttaman autopaikattoman korttelin. Kortteliin on aiemmin valmistunut autopaikaton vuokratalo, nyt tarjottiin omistusasuntoja ilman autopaikkoja. Konseptiin sisältyi myös asuntojen arkkitehtonisesti uudennainen tavanomaista karheampi ja avarampi ilme. Kohde edistää omalta osaltaan Fiksu Kalasatama -ohjelman tavoitteita fiksusta asumisesta ja luo alueellista henkistä identiteettiä. Vuonna 2014 valmistui Jätkäsaareen <u>Heka Kalasatama Länsisatamankatu 23</u> , jonka kadunpuoleisten julkisivujen pitsimäinen struktuuri on omiaan lisäämään paikan identiteettiä. Jätkäsaareen valmistuivat myös <u>Asunto Oy:t Helsingin Tyynimeri ja Marco polo</u> , joissa autopaikat myytiin tietyille asunnoille osoitettuina ominaisuuksina. Autopaikkojen kustannukset jyvitetiin kokonaisuudessaan autopaikallisille asunnoille. Arabianrantaan valmistui Asuntoreformikilpailun jaetun kolmannen palkinnon saaneen ehdotuksen konseptiin perustuva <u>Asunto Oy Helsingin Runko</u> . Kohde edustaa uusloft-rakentamista.	ATT toteuttaa persoonallisia asuinhankeita, joilla tuetaan alueiden identiteetin rakentumista.
	Tieke: Uusien alueiden rakentumista ja kehittymistä seurataan tilastoin ja tutkimuksin.	
	KSV: Alueen tunnistettavaa identiteettiä vahvistetaan 32 asemakaavahankkeessa ja suunnitelmassa.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	HKR: Katu- ja puistosuunnittelussa otetaan huomioon alueen identiteettiä korostavia tavoitteita.	
		HelTu: Teurastamo vahvistetaan yhtenä kaupunkikeskuksena osana Kalasataman ja Etelä-Hermannin alueita.
Uusilla alueilla huolehditaan julkisten ja yksityisten palvelujen oikea-aikaisesta toteuttamisesta. Alueellisten palvelukonseptien suunnittelussa otetaan huomioon alueen tarpeiden muuttuminen elinkaaren aikana.	Kanslia: Asuntorakentamisennusteen, väestöennusteen ja investointiohjelman synkronointia parannetty. On laadittu yhteistoimintamalli rakentamisennusteen, investointiohjelman ja palveluverkon suunnittelemiseksi. Liikennehankkeiden yhteiseksi ohjaamiseksi on käynnistetty LiikenneHOR -työskentely.	Kanslia: Jatketaan asuntorakentamisennusteen, väestöennusteen ja investointiohjelman synkronointia. Yhteistoimintamallin kehittämistä jatketaan ja tilahankkeiden käsittelyohjetta päivitetään.
	Kir: Erilaiset minikirjastoversiot: Konttikirjasto Kalasatamassa. Töölön kirjastopalvelut remontin aikana Korjaamolta. Kirjastoauto palvelee uusia alueita aluksi.	Kir: Konseptoidaan minikirjastomalleja eri tarkoituksiin. Jätkäsaaren Huutokonttori mahd.seuraava. Kirjastoauton hyödyntäminen. Kiinteiden kirjastojen nopea reagointi aluerakentamisen muutoksiin.
	ATT toteuttaa varhaiskasvatusviraston investointisuunnitelman mukaisesti perhepäivähoidon hankkeita asuinhankeiden yhteyteen yhteistyössä Vakan kanssa.	ATT toteuttaa varhaiskasvatusviraston investointisuunnitelman mukaisesti perhepäivähoidon hankkeita asuinhankeiden yhteyteen yhteistyössä Vakan kanssa. Vuosina 2015-2016 on suunnitteilla Pukinmäkeen Isonpellontielle perhepäivähoidon asunto ja korttelipäiväkotit Jätkäsaaren kortteliin 20819.
		HelTu: Teurastamon palvelukonseptia kehitetään yhteistyössä asukkaiden kanssa.

Esikaupungit ja asuinalueet säilyttävät vetovoimansa asukkaiden ja elinkeinoelämän toimijoiden näkökulmasta.

Kaupunginosien keskuksia vahvistetaan monipuolisella täydennysrakentamisella ja kaupunkiympäristön uudistamisella. Painopistealueena ovat poikittaiset joukkoliikenneyhteydet ja niiden mahdollistamat uudet toiminnot tiivistymät.	Kanslia: Täydennysrakentamisen ja kaupunginosakeskusten kehittämiseksi on perustettu Esikaupunkialueet -aluerakentamisprojekti	Kanslia: Esikaupunkien aluerakentamisprojekti koordinoi ja edistää täydennysrakentamista alueillaan palveluiden säilymisen ja alueiden kehittymisen kannalta riittävän asukasmäärän turvaamiseksi
	Kv: Mahdollistetaan mm. vanhojen ostareiden kehittäminen täydennysrakentamisella. Vuokrattujen asuntotonttien täydennysrakentamista edistetty mm. täydennysrakentamiskorvausmenettelyllä ja yksityisessä omistuksessa olevien tonttien osalta maankäyttö- ja rakennusmenettelyä kehittämällä.	Kv: Jatketaan em. työtä.
	ATT: Vuonna 2014 valmistui Myllypuron keskuksen läheisyyteen Kehä I:sen toiselle puolelle Lallukan hankekokonaisuus, jossa on 105 vuokra-, 43 asumisoikeus- ja 21 omistusasuntoa.	ATT: Nykyisiin keskuksiin esimerkiksi: Maunula, Malminkartano, Vuosaari, Myllypuro.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	KSV: Perustettu täydennysrakentamisprojekti. Ko. tavoite yleiskaavan tavoitteena. Lisäksi esikaupunkien keskustoja kehitetään 20 asemakaavahankkeessa.	KSV: Laaditaan Raide-Jokerin hankesuunnitelma sekä sen edellyttämiä asemakaavoja.
Raideliikenteen asemanseutujen viihtyisyyttä ja turvallisuuden kokemista parannetaan.	Kanslia: Toteutettu osana kaupungin turvallisuussuunnitelman toimeenpanoa.	Kanslia: Huomioitaneen uudistettavassa turvallisuussuunnitelmassa
	Rakvv: Virasto mukana lähiöprojektissa.	
		ATT: Toteutetaan täydennysrakentamishankkeita asemanseuduille.
	KSV: Keskustojen katutilojen ja julkisten paikkojen viihtyisyyttä ja turvallisuutta suunnitellaan 10 eri liikennesuunnitteluhankkeessa. Tavoite on lisäksi lähiöprojektin painopisteenä.	
	HKL on toteuttanut laajoja perusparannuksia asemille (esim. Siilitie) ja pienempiä toimenpiteitä, mm. parantanut valaistusta. Lisäksi vartiointia on kehitetty.	HKL toteuttaa metroasemien perusparannuksia (Myllypuro, Hakaniemi) sekä pienempiä parannuksia.
Yleisten alueiden aluesuunnitelmissa parannetaan katujen, virkistysalueiden ja aukoiden laatua, turvallisuutta, siisteyttä ja toimivuutta tiivistyvässä kaupunkirakenteessa.	Kanslia: Edistetty poliisin asiantuntemuksen hyödyntämistä yleisten alueiden turvallisuuden suunnittelussa.	Kanslia: Jatketaan yhteistyörakenteiden kehittämistä yleisten alueiden suunnittelua tekevien tahojen ja poliisilaitoksen kanssa.
	HKR: Ko. vaatimuksia otetaan huomioon katu- ja puistoalueiden hoito- ja kehittämissuunnitelmissa sekä katu- ja puistosuunnitelmissa. Toiminta on osa nykyistä käytäntöä, mitä vahvistetaan. Lisäksi on käynnistynyt yleisten alueiden ohjelman projektisuunnitelman laadinta. Omaisuudenhallintaa tehostamaan on virastossa laadittu myös yleisten alueiden omaisuudenhallintaa koskeva projektisuunnitelma. Virastossa on käynnissä LASSO ylläpidon laadunosoitusjärjestelmän kehittäminen.	HKR: Käytäntöjä jatketaan. Yleisten alueiden ohjelman projektisuunnitelma valmistuu ja toteutetaan sekä omaisuudenhallinnan projektisuunnitelmaa toteutetaan. LASSO ylläpidon laadunosoitusjärjestelmän kehitystä jatketaan.
		Stara: Osallistutaan osaltamme aluesuunnitteluun.
		HelTu: Teurastamon kehittäminen alueen vetovoimatekijäksi jatkuu.
Arvioidaan käytöstä poistuvien tai vajaakäytössä olevien asumisen, palveluiden ja yritystoiminnan tilojen ja tonttien käyttömahdollisuudet.	Kv: Entisten vanhusten palvelutalojen uusiokäyttö. Kaupungin Y-tonttivaranto selvitetty. Tonttiosasto osallistuu aktiivisesti täydennysrakentamismahdollisuuksien kartoitukseen yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston ja muiden keskeisten hallintokuntien kanssa.	Kv: Entisten vanhusten palvelutalojen jalostus. Jatketaan em. työtä. Rakentamattomien Y-tonttien kehittämismahdollisuudet selvitetään ja rakentamispotentiaalia omaaville tontit luovutetaan kehityshankkeita varten.
	ATT: Malminkartanossa toimistokäytössä olleen rakennuksen muuttaminen asuinkäyttöön osoittautui kannattamattomaksi.	

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Helsinki on hauska ja houkutteleva kaupunki.

Asukkaiden vastuunottoa lähiympäristöstään vahvistetaan lisäämällä mahdollisuuksia pitää huolta yhteisestä kaupungista sekä hyödyntää kaupunkitilaa tilapäiskäyttöön kuten tapahtumien järjestämiseen ja kaupunkiviljelyyn.	Nk: Ympäristökasvatustoiminta tavoitti arvion mukaan noin 4000 nuorta vuonna 2013. Yli puolessa nuorisoasiainkeskuksen toimintayksiköissä toimi vuoden 2013 aikana ryhmiä, joilla oli ympäristökasvatuksellisia tavoitteita. Kymmenet ympäristöaiheiset tapahtumat. Meriharjussa 7.-luokkalaisten ryhmäytyksiä luontovaelluksina. Kaupunkiviljelystä on muotoutunut vuosien 2013 -2014 yksi uusi ympäristökasvatuksen toimintamuoto. Vuonna 2014 Kumpulan koulukasvitarha siirtyi nuorisoasiainkeskukselle.	Nk: Kaupunkiviljelyä nuorisotaloissa ja nuorten kesätyöllistämistä vihertoihin lisätään.
	STO: Työväenopiston 100-v. juhlaan liittyen järjestettiin "katukarnevaali".	STO: Tutkitaan mahdollisuuksia käyttää enemmän kaupunkitilaa työväenopiston toiminnassa.
	Vaka: Leikkipuistotiloja on vuokrattu viraston ulko-puolisille tahoille vuonna 2014 yhteensä 2504 kertaa. Lisäystä edelliseen vuoteen on 687 kertaa.	
	Kir: Kirjastoja käytetty Ravintolapäivän tilana, häätilana ja ruokapiirin solmukohtana. Kalliossa ja Kirjasto 10:ssä 80% tapahtumista on käyttäjien organisoimia.	Kir: Asukaskäytön tapoja laajennetaan edelleen. Tähän liittyvä maksupolitiikka selvitetään. Keskustakirjaston tapahtumatuotannon malli
	HKR on panostanut jo useamman vuoden ajan asukkaiden osallistumismahdollisuuksiin liittyen esim. viheralueiden hoitoon. Rakennusviraston toimintaan kuuluu mm. puistokummitoiminta ja erilaisten talkoiden järjestäminen kaupunkilaisille yleisillä alueilla. HKR on laatinut ohjeet ja sopimukset kaupunkiviljelystä yleisillä alueilla. Lisäksi virasto myöntää luvat tapahtumien järjestämisestä yleisillä alueilla.	HKR: Edellisen vuoden toimintaa jatketaan ja kummitoimintaa kehitetään myös koira-aitauksiin.
		Arbis: Suunnitellaan kaupunkiviljelyä Arbiksen edessä olevaan puistoon.
	HelTu: Teurastamon yhteisöllinen kehitys on aloitettu ja se jatkuu.	HelTu: Toreja ja kauppahalleja kehitetään niin, että niistä tulee yhä vahvemmin osa kaupunginosakulttuuria ja tapahtumallisuutta. Alueen yhdistyksiä ja yrityksiä otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.
Vahvistetaan yhteisöllisyyttä lisäävän kaupunkikulttuurin mahdollisuuksia eri alueilla.	Kulke: Kaupunkikulttuuriavustusten jakoperiaatteita on uudistettu. Muiden avustusmuotojen kriteereihin on lisätty aluetyön panoarvoa.	
	Nk: Helsinkiin perustettiin 14 laillista graffitimaalauspaikkaa ja kulttuurisia toimintoja alueilla selvitettiin.	Nk: Kulttuurisen nuorisotyön toimisto alkaa koordinoida nuorille suunnattuja kulttuuriprojekteja, jotka toteutetaan taidetoimijoiden kanssa.
	STO: Työväenopiston toiminta lisää yhteisöllisyyttä Helsingin eri alueilla.	STO: Työväenopiston toiminta lisää yhteisöllisyyttä Helsingin eri alueilla.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Taimu: Unelma -teos Kannelmäkeen. Taidemuseo kylässä -hanke, Taidemuseon keskittäminen Tennispalatsiin vahvistaa Kampin alueen kulttuuripalveluja. Veistoskierrokset koululaisille lähiöissä ja maahanmuuttajille	Taimu: Julkisen taiteen hankkeet, osallistavat veistossivut
	Kir: Olkkari-projektin (Lähikirjasto asukkaiden tilana) myötä toteutettu asukasyhteistyöllä mm Herttoniemen ruokaosuuskunnan myymälä Herttoniemen kirjastossa ja asukkaiden järjestämää toimintaa ja tapahtumia kaikissa pilottikirjastoissa. Kirjasto aktiivinen osallistuja myös esim Kallio kukkii tapahtumassa ja Ravintolapäivässä.	Kir: Projektin ja pilottien tuottamien ideoiden toteuttamista kirjastoverkon muissa yksiköissä jatketaan.
	Tieke: HRI- avoimen tiedon palvelu.	Tieke: HRI -avoimen tidon palvelu.
	Museo: perustanut asiakaspaneelin, jossa toimii noin 1000 helsinkiläistä. 2014-15 toteutetaan ensimmäinen yhteiskuratoitu näyttely: 12 helsinkiläistä suunnittelee ja toteuttaa valokuvanäyttelyn. Näyttelyt kohtaamispaikkoja ja niissä vuosittain n. 200 000 kävijää.	Museo: Uusi kaupunginmuseo avautuu Senaatintorin kulmalla keväällä 2016: palvelukonsepti tarjoaa kaupunkilaisille uudenlaisia yhteisöllisyyden kokemusmahdollisuuksia ja kohtamisia.
	HelTu: Kaikissa Tukutorin toiminnoissa yhteisöllisyyden korostamisella ja osalistamisella kehitetään kaupunkia yhä paremmaksi paikaksi yrittää ja asua.	
Julkisen kaupunkitilan käytettävyyttä kehitetään muun muassa esteettömyyttä ja turvallisuutta edistämällä.	Kanslia: Toteutettu osana kaupungin turvallisuussuunnitelman toimeenpanoa.	Kanslia: Huomioitaneen uudistettavassa turvallisuussuunnitelmassa
	STO: Opiston tiloista tehdään esteettömiä mahdollisuuksien mukaan.	STO: Opiston tiloista tehdään esteettömiä mahdollisuuksien mukaan.
	Kir: 2014 kartoitettu useita kirjastoja esteettömyyden kannalta. Keskustakirjaston esteettömyyttä suunniteltu.	Kir: Jatketaan kirjastokohtaisia kartoituksia.
	HKR: Rakennusvirasto koordinoi esteettömyysasioiden neuvottelukunnan toimintaa. Neuvottelukunta raportoi vuosittain kaupunginhallitukseen. Viimeisin raportti kaupunginhallituksessa keväällä 2014. Helsingin kaupunki on sijoittunut toiseksi EU:n Access City Award -kilpailussa joulukuussa 2014. Esteettömyys on huomioitu laajasti koko viraston toiminnassa (esim. ohjeet, malliasiakirjat): myönnettäessä maankäytön lupia, yleisten alueiden suunnittelussa ja rakentamisessa sekä tilahankkeissa. Viimeisimpänä rakennusvirasto on päivittänyt toimintajärjestelmänsä katualueita koskevat tyyppipiirustukset, joissa myös esteettömyys on huomioitu.	HKR: Esteettömyysasioidenneuvottelukunta jatkaa toimintaansa toimikaudella 2015-2016. Rakennusvirasto jatkaa esteettömyyslinjausten toteutusta. HKR jatkaa esteettömyyden edistämistä mm. jatkamalla esteettömyys koulutuksia eri hallintokunnille sekä kehittämällä esteettömyyden palvelukartan sisältöä sekä antamalla asiantuntija-apua käytännön hankkeissa.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016
Kaupunkirakenteen eheytyminen parantaa saavutettavuutta ja sujuvuutta

Toiminnallista eheyttä vahvistetaan sekä rakentamalla uusia kaupunginosia että tiivistämällä nykyistä kaupunkirakennetta joukkoliikenneyhteyksien varten. Kehitetään kaupunginosien keskuksista monitoimintaisia ja viihtyisiä sijoittamalla asumista, palveluita ja työpaikkoja limittäin.

Valtuustokaudella laaditaan uusi yleiskaava, joka eheyttää kaupunkirakennetta ja parantaa eri osa-alueiden saavutettavuutta.	KSV: Yleiskaava luonnosvaiheessa, lautakunnassa joulukuussa 2014.	
	Rakennusvirasto osallistuu uuden yleiskaavan valmisteluun ja yleiskaavan hyväksymisen yhteydessä perustettavan metsäisen suojeluverkoston suunnitteluun.	Rakennusvirasto osallistuu uuden yleiskaavan valmisteluun ja yleiskaavan hyväksymisen yhteydessä perustettavan metsäisen suojeluverkoston suunnitteluun.
Jokerivyyöhykkeitä kehitetään liikenteen, asumisen ja työpaikkojen alueina.	Kv: Pyritään hankkimaan kaupungille hanketta edistäviä maa-alueita	Kv: Pyritään hankkimaan kaupungille hanketta edistäviä maa-alueita
	KSV: Toteutetaan uudessa yleiskaavassa sekä valittu täydennysrakentamisprojektin painopisteeksi.	
Raideliikenteen suunnittelu etenee samanaikaisesti maankäytön suunnittelun kanssa Jätkäsaarella, Kalasatamassa, Pasilassa ja Kruunuvuorenrannassa.	KSV: Raitioliikenneverkon laajentamista selvitetään näillä alueilla.	
	HKL on osallistunut alueen raitioliikenteen kehittämissuunnitteluun tiiviissä yhteistyössä Kanslian, HKR:n, KSV:n ja HSL:n kanssa	Alueita kehitetään edelleen tiiviissä yhteistyössä Kanslian, HKR:n, KSV:n ja HSL:n kanssa. Laajasalon raitioteiden yleissuunnitelman valmistuminen 2015.
Yleiskaavan hyväksymisen yhteydessä perustetaan metsäinen suojeluverkosto tavoitteena nostaa suojelualueiden määrä kaupungin maa-alueista luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi.	KSV: Luotu edellytykset yleiskaavaluonnoksessa.	
	HKR: Metsäisen suojeluverkoston perustamisesta työ tehdään kaupunkisuunnitteluvirastossa yleiskaavan laatimisen yhteydessä yhteistyössä ympäristökeskuksen ja rakennusviraston kanssa. Kaupunkisuunnitteluvirasto on tarkastellut yleiskaavatyön laadinnan yhteydessä metsäiseen suojeluverkostoon liittyviä asioita asiantuntijayhteistyössä rakennusviraston kanssa syksyn 2013 ja alkuvuoden 2014 aikana. Kaupunkisuunnitteluvirasto on teettänyt syksyn 2013 ja alkuvuoden 2014 aikana Helsingin yliopistolla kaupunkiekologisen selvityksen. Rakennusviraston asiantuntijat ovat olleet mukana selvitykseen liittyneessä työpajassa sekä kommentoimassa selvitystä.	HKR: Kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston asiantuntijatyö jatkuu metsäiseen suojeluverkostoon ja yleiskaavoitukseen liittyvissä asioissa edelleen yleiskaavaprosessin aikataulun mukaisesti. Ympäristökeskus teettää Helsingin uuteen luonnonsuojeluohjelmaan liittyen selvityksen metsäisestä suojeluverkostosta.
Palveluiden ja työpaikka-alueiden saavutettavuutta parannetaan kehittämällä joukkoliikenneyhteyksiä sekä kävely- ja pyörätieverkostoja.	Kv: Pyritään hankkimaan kaupungille hanketta edistäviä maa-alueita	Kv: Pyritään hankkimaan kaupungille hanketta edistäviä maa-alueita
	KSV: On yleiskaavan tavoitteena.	
	HKL on osallistunut raideliikennehankkeiden suunnitteluun yhteistyössä KSV:n, HSL:n ja HKR:n kanssa	HKL osallistuu raideliikennehankkeiden suunnitteluun yhteistyössä KSV:n, HSL:n ja HKR:n kanssa
		Stara: Kevyenliikenteen väylien kunnossapitoon kiinnitetään enemmän huomiota.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Parannetaan liikennepolitiikan eri osa-alueiden koordinaatiota.

Yhdensuuntaistetaan liikkumista ja liikennettä koskevien eri toimenpidealueiden tavoitteet ja valinnat laatimalla Helsingin kokonaisvaltainen liikenteen kehittämisohjelma. Ohjelmalla parannetaan liikkumiseen kohdistettavien kaupungin resurssien vaikuttavuutta ja tuottavuutta.	KSV: Liikkumisen kehittämisohjelma käsitelty kaupunginhallituksessa 12.1.2015.	
		Stara: Osallistuimme osaltamme ohjelman tekoon.
Konkretisoidaan toimenpiteitä, joilla Helsingin kaupunki tukee seudullisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (HLJ) tavoitteiden toteutumista.	KSV: Liikennesuunnitteluhankkeet toteutuu HLJ:n mukaisesti.	
	HKL: Raideliikennehankkeita suunnitellaan yhteistyössä KSV:n, HSL:n, HKL:n ja HKR:n toimesta. HLJ 2011 -suunnitelman hankkeista HKL on rakennuttama Jokeri 2 -linjan Paloheinän tunneli ja Kuusmiehentien joukkoliikennekatu ovat miltei valmistuneet, Raide-Jokerin hankesuunnittelu ja Laajasalon raitioteiden yleissuunnittelu on käynnistetty.	Raideliikennehankkeita suunnitellaan yhteistyössä KSV:n, HSL:n, HKL:n ja HKR:n kesken.
Laaditaan HLJ 2015.	Kanslia: Osallistuttu aktiivisesti HLJ -työhön. Lausunto Khssa joulukuussa 2014.	Kanslia: Jatketaan työskentelyä ja huolehditaan kaupungin edunvalvonnasta
	KSV: Osallistuttu aktiivisesti laadintaan ja valmisteltu asiasta lausunto.	
	HKL on osallistunut HLJ 2015 -valmisteluprosessiin. HKL:n johtokunta on lausunut HLJ 2015 -luonnoksesta.	

Edistetään kestävästä liikkumisesta lisäämällä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuutta liikenteestä. Tavoitteena lisäys prosenttiyksiköllä vuosittain, 4 prosenttiyksikköä valtuustokauden aikana.

Joukkoliikennettä kehitetään mm. HSL:n runkolinjastossuunnitelman ja poikittaisen joukkoliikenteen kehittämissuunnitelman mukaisesti.	KSV: Otettu huomioon Liikkumisen kehittämisohjelmassa. HKL:n johtokunta on lausunut linjastossuunnitelmista. HKL rakennuttaa Jokeri 2 -linjan keskeisimpiä osia eli Paloheinän tunnelia ja Kuusmiehentien joukkoliikennekatua, jotka valmistuvat alkuvuodesta 2015.	HKL rakennuttamat Jokeri 2 -linjan keskeisimmät osat eli Paloheinän tunneli ja Kuusmiehentien joukkoliikennekatu valmistuvat alkuvuodesta 2015 ja linjan liikenne alkaa elokuussa 2015.
Joukkoliikenteen liityntäpysäköintiä ja terminaalien toimivuutta parannetaan.	KSV: Laadittu liikennesuunnitelmia liityntäpysäköintiin. HKL on toteuttanut yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa lisää liityntäpysäköintiä autoille mm. Myllypurossa. HKL on toteuttanut myös polkupyörien liityntäpysäköintiä mm. Puotilassa ja Vuosaarella.	HKL kehittää pyörien liityntäpysäköintiä asemilla. Ajoneuvojen liityntäpysäköintiä kehitetään yhdessä asema-alueiden rakennushankkeiden kanssa, mm. Kalasatamassa ja Mellunmäessä.
Helsingin kaupungin alueella tarvittavat joukkoliikenteen etuusjärjestelyt (mm. joukkoliikennekaistat ja liikennevaloetudet) toteutetaan.	KSV: Joukkoliikenteen etuusjärjestelyjä on toteutettu. HKL toteuttaa bussiliikenteen toimintaedellytyksiä merkittävästi parantavan joukkoliikennekadun Kuusmiehentiellä. HKL on kehittänyt raitioliikenteen toimintaolosuhteita ja parantanut liikennemuotojen erottelua monissa kohteissa.	HKL: Parannetaan raitioliikenteen toimintaolosuhteita ja liikennemuotojen erottelua.
Jalankulku- ja pyöräilyverkostojen jatkuvuutta ja	KSV: Toteutetaan strategian mukaisesti.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
turvallisuutta parannetaan. Kaupunkipyöräverkko rakennetaan joukkoliikenteen osaksi ja lisätään tietoisuutta kevyen liikenteen terveys- ja ympäristöhyödyistä.	HKR: Pyöräilyn edistämiseen on osoitettu erillistä rahoitusta viraston toiminnassa. Pyöräilyn pääväylien ylläpidon tasoa parannetaan.	HKR: Pyöräilyn edistämiseen on osoitettu erillistä rahoitusta viraston toiminnassa. Pyöräilyn pääväylien ylläpidon tasoa parannetaan.
	HKL on valmistellut kaupunkipyöräjärjestelmän kilpailutusta. HKL vastaa Kampin pyöräkeskuksesta.	HKL kilpailuttaa kaupunkipyöräpalvelun vuoden 2015 aikana. Kaupunkipyöräpalvelu otetaan käyttöön viimeistään kesällä 2016. HKL toteuttaa toisen pyöräkeskuksen Malmille 2016.
Edistetään kattavan sähköautojen latausverkoston luomista.	Helen: Rakennettu 30 julkisten alueiden latauspistettä Helsinkiin ja kehitetty palvelu kiinteistöjen omien latauspisteiden toteuttamiseen. Helen perustajaosakas Liikennevirta Oy:ssä.	Helen Oy: Laajennetaan latausverkostoa kysynnän mukaisesti
		ATT toteuttaa autopaikoituspaikkoja asuinalueiden yhteyteen siten, että osa autopaikoista on helposti muutettavissa sähköautojen latauspisteiksi.
	KSV: Toteutetaan.	
	HKR: Sähköisen liikenteentyöryhmä on perustettu, joka on laatinut latauspisteiden yleissuunnitelman. Lisäksi tekeillä on latauspisteiden tyyppipiirustukset, jotka valmistuvat vuoden 2014 aikana. Helen on rakentanut yleisille alueille yhteensä 35 latauspistettä.	HKR: Latauspisteitä rakennetaan lisää.
Priorisoidaan joukkoliikenteen, kävelyn tai pyöräilyn osuutta nostavat liikennehankkeita.	YMK: Hankittu sähköauto ja pikalatauspiste Ympäristötoimikunnalle.	
Toteutetaan Pyöräilyedistämishankkeen suosituksia.	KSV:n Toteutettu investointiohjelmaa laadittaessa.	
	Rakvv: Rakennuslupakäsittelyssä kiinnitetty, ja kiinnitetään, erityistä huomiota pyöräpaikkojen riittävyyteen.	
	KSV: Toteutetaan.	
	HKR: Pyöräilyedistämishankkeen suosituksia noudatetaan. Uudet tyyppipiirustukset otetaan käyttöön uusissa suunnittelukohteissa. HKR myöntää luvat pyöräasemien sijoittamiselle.	HKR: Pyöräilyedistämishankkeen suosituksia noudatetaan.
Perustetaan poikkihallinnollinen ratikkaprojekti kehittämään raitioliikennettä ja valmistautumaan sen laajentamiseen.	KSV: Ratikkaprojekti on perustettu.	
	HKL osallistuu ratikkaprojektin ohjaus-, projekti- ja valmisteluryhmiin. HKL osallistuu myös raitioliikenteen lainsäädännön valmistelutyöhön.	HKL osallistuu aktiivisesti ratikkaprojektin ohjaus-, projekti- ja valmisteluryhmiin.
Pyritään aikaistamaan raide-Jokerin toteutusta.	KSV: On edistetty.	
	HKL osallistuu Raide-Jokerin hankesuunnitelman ohjaukseen.	HKL osallistuu aktiivisesti Raide-Jokerin vuonna 2015 valmistuvan hankesuunnitelman ohjaukseen ja tämän jälkeen toteutussuunnitteluun.

Turvataan kantakaupungin liikenteen toimivuus

Laaditaan suunnitelma kantakaupungin liikenteen toimivuuden parantamiseksi	KSV: Valmistelussa.	
	Rakennusvirasto kehittää toiminnassaan pysäköinninvalvonnan ja maksullisen pysäköinnin käytäntöjä ja palveluita.	

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

Asukkaille sujuvat ja integroidut palvelut

Palvelu käynnistyy ensimmäisessä kohtaamispaikassa. "Tulit juuri oikeaan paikkaan. Miten voin auttaa?"

Arvojohtamisella vahvistetaan asiakaslähtöistä palveluasennetta ja asiakkaan arvostamista.	Helen: erinomainen asiakaspalvelu keskeinen osa strategiaa	Helen Oy. Palvelun merkitys korostuu energia-alan kilpailun kiristyessä
		Rakvv: virasto järjestää asiakaspalvelukoulutusta.
	Palmia: Asiakaslähtöisyys on perustavana osana Palmian arvoissa, jotka muostavat pohjan kaikelle henkilöstöviestinnälle. Laajoja asiakaspalvelukoulutuksia on vuosina 2013 ja 2014 järjestetty mm. koulujen vahtimestareille, metrovirtijoille ja kaikille puhelin- ja hyvinvointipalvelujen työntekijöille. Asiakaspalvelukoulutuksessa on erityisesti korostettu vuorovaikutusta ja asiakkaan kuuntelua.	Palmia: Asiakaslähtöisyyden ja asiakkaan kuuntelun painotus kaikenlaiselle Palmian palveluhenkilöstölle jatkuu edelleen.
	Kir: Asia keskustelussa strategiaa päivitettäessä.	Kir: Vuorovaikutussuunnittelija siirtyy keskustakirjastoprojektista koko kirjaston resurssiksi. Osallistumishankkeita laajennetaan edelleen.
	HKR kerää ja hyödyntää asiakaspalautteita toimintansa kehittämisessä.	HKR kerää ja hyödyntää asiakaspalautteita toimintansa kehittämisessä.
	Museo: on osallistaen määritellyt uudet strategiset painopisteet (Tehdään yhdessä!, Ajattelemme asiakasta ja Vahvistamme moniäänistä Helsinkiä), joiden pohjalta lähdetty kasvattamaan asiakasymmärrystä ja palveluiden kehittämistä asiakkaita kuullen ja henkilöstöä kouluttaen.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Sote: Sosiaali- ja terveysvirastossa asiakaslähtöisyys on kaikkien yksiköiden toiminnan perustana ja tulokorteissa asiakasnäkökulma on vahva. SKH:n eri toiminnoissa on käytössä asiakasraateja. Erilaisia avoimia yleisötilaisuuksia ja verkostoja on koottu vuoden aikana "Stadin ikäohjelman" valmistelun yhteydessä.	Sote: Vuonna 2015 käynnistyneessä Hyvä Potku -hankkeessa on pyritty lisäämään asiakkaalle arvoa tuottavan työn osuutta, mikä on osaltaan asiakkaan arvostamista. Terveysasemilla on tehty linjaus siitä, että tilanteen edellyttäessä asiakkaan kanssa laaditaan terveydenhuoltolain mukainen terveys- ja hoitosuunnitelma, jossa hoidon tarpeen ja tavoitteen asettaa asiakas. Tämä on ajattelu- ja toimintamallin kannalta suuri muutos, joka on edellyttänyt intensiivisen ja pitkän jalkauttamisen. Perhe- ja sosiaalipalveluissa on alettu laatia yhteistyössä asiakkaan kanssa palvelu- tai asiakassuunnitelma, jossa asiakas on mukana palvelutarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa. Vuonna 2015 vammaistyössä on alkanut uuden asumisyksikön suunnittelu yhteistyössä perheiden edustajan kanssa. SKH:n asiakkaiden osallisuus on korostunut edelleen eri toiminnoissa, mm. "Stadin ikäohjelman" toimeenpanossa. Stara: Koulutamme henkilöstöä asiakkaan kohtaamiseen.
Hyödynnetään käyttäjälähtöistä palvelumuotoilua sekä parannetaan palvelumuotoilun osaamista.	Kanslia: Kansainvälisen designsäätiön designpääkaupunkivuoden perintöä jatkava Toimiva kaupunki -projekti (2014-2015) on palkannut kolme kaupunkimuotoilijaa antamaan apua ja neuvontaa muotoilun hyödyntämiseen liittyen ja työskentelemään valittujen hankkeiden kanssa. Muotoiluagenttien verkoston -toiminnan kautta on parannettu kaupunkikonsernin asiantuntijoiden palvelumuotoilun osaamista. Helen: Sähkötalon Energiatorin neuvontapiste toteutettu palvelumuotoilukonseptin avulla Rakvv: Viraston neuvontapiste "Tellinki" edistänyt, ja edistää käyttäjälähtöistä neuvontaa. Viraston asiakasohjeisto tullaan uudistamaan käyttäjäystävällisemmäksi. Nk: Vuoden 2015 keväällä aloittavaa monihallinnollista Nuorten palvelupisteen valmistelussa on hyödynnetty palvelumuotoilua asiakasprofiileja määriteltäessä ja haastateltu yli 50 nuorta. Palmia: Palmiassa on osallistuttu palvelumuotoilukoulutuksiin. Yhteistyössä virastoasiakkaiden kanssa palvelumuotoilua on hyödynnetty palvelukonseptien rakentamisessa.	Kanslia: Toimiva kaupunki -projekti jatkaa toimintaansa 2015 loppuun saakka. Palvelumuotoiluosaamista tullaan hyödyntämään myös useissa 6Aika -ohjelman vuonna 2015 kärkihankkeissa ja piloteissa. Nk: Nuorten palvelupiste toteutuu käytännössä 2015 keväällä Palmia: Palmiassa otetaan käyttöön uudistettu ja käyttäjälähtöinen ruokalistasovellus, jossa on mm. tuoteselosteet ja ravintosisältötiedot.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
		STO: Palvelumuotoilua hyödynnetään palveluverkkosuunnitelmassa ja asiakaspalvelukonseptissa.
	Taimu: yhteistyö Toimiva Kaupunki säätiön palvelumuotoilijoiden kanssa. Jatkuu 2015	Taimu: Yleisötutkimukset ja -raadit
		Vaka: Muotoillaan palveluja yhdessä asiakkaiden kanssa samanaikaisesti kun varhaiskasvatusta koskevaan lainsäädäntöön tulee muutoksia.
	Kir: Pienyrittäjien palvelupaketti. Kalasataman Konttikirjasto.	Kir: Malli varausten itsepalvelunoudolle rakennetaan palvelumuotoilun avulla. Palveluiden konseptointia edistetään palvelumuotoilun keinoin, esim. minikirjastokonsepti
	Sote: Palvelumuotoilukoulutuksia on järjestetty runsaasti yhteistyössä Oivan kanssa. Koulutuksen antia on hyödynnetty monien palvelujen kehittämisessä, mm. nuorten palvelupisteen ja ohjaamon valmistelussa (verkoston toimesta, sote mukana).	Sote: Sosiaali- ja terveysvirasto tekee Aalto-yliopiston kanssa yhteistyötä palvelumuotoilussa. Palvelumuotoilua hyödynnetään uusien toimipisteiden kehittämisessä, käyttämällä kokemus- ja vertaisasiantuntijoita palvelujen uudistamisessa sekä keskeisten palveluprosessien kehittämisessä yhteistyössä asiakkaiden kanssa.
Edistetään asiakkaan valinnanmahdollisuuksia.	Palmia: Kotiaterioiden tilauskäytäntöä kehitettiin siten, että asiakkaalla on valittavissa vapaasti omaan ruokavalioonsa soveltuvia aterioita viikon ateriatarjonnasta.	Palmia: Uusia palvelukonsepteja kehitetään mm. kotiaterioihin.
	STO: Kursorin ja ilmonetin käyttöönotto tehty	STO: Jatkokehitetään tietojärjestelmiä edelleen.
	Taimu: Yhteistyö Toimiva Kaupunki säätiön palvelumuotoilijoiden kanssa. Jatkuu 2015	Taimu: Tennispalatsin taidemuseo avataan
	Vaka: On lisätty yksityisen päivähoidon palveluja, sekä kerho- ja osapäiväryhmiä.	
	Kir: Kirjasto asukkaiden toiminnan tukena - hankkeen tavoitteena luoda kirjastosta portaali kaupunkiin: tieto, neuvot ja apu löytyvät alueellisesti ja tarvelähtöisesti. Verkkopalvelujen kautta palvelujen saavutettavuus ja valinnanmahdollisuudet.	Kir: Fyysisessä tilassa ja verkossa tarjottavien palvelujen kehittäminen yhdessä Kaupunginkanslian osallisuus ja neuvonta yksikön kanssa.
	Tieke: HRI -avoimen tiedon palvelu, jossa palvelukartta ja palveluiden saavutettavuus ym.	Tieke: HRI -avoimen tiedon palvelu, jossa palvelukartta ja palveluiden saavutettavuus ym.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Sote: Asiakkaiden valinnavapaus on terveydenhuoltolain myötä laajentunut koskemaan perusterveydenhuoltoa ja erikoissairaanhoidon. Laajentunut palvelusetelitoiminta on lisännyt asiakkaiden valinnanmahdollisuuksia myös sosiaalipalveluissa. Hammashoitolansa ovat helsinkiläiset voineet valita jo vuosia. Palvelukeskustoiminta on avointa kaikille ikääntyneille. Ympäri vuorokautista hoitoa tarvitsevien toiveita kuullaan ja otetaan huomioon paikkaa valittaessa. Oiva Akatemia: Palvelumuotoilukoulutukset sotelalle.	Sote: Valinnanmahdollisuudet ovat laajentuneet entisestään koko virastossa palvelusetelivastaanottojen ja sähköisten palvelujen lisääntymistä. Oiva Akatemia: Palvelumuotoilukoulutuksia toteutetaan edelleen.
Huomioidaan palvelukehittämisessä myös heikommat ryhmät.	Palmian catering-palveluissa on panostettu erityis- ja rakenneruokavalioihin sekä ravitsemusneuvontaan. Palmian puhelin- ja hyvinvointipalveluissa ylläpidetään monikanavaisuutta, että kaikki, myös esim. puhe- ja kuulovammaiset saavat haluamansa palvelut.	Palmia: Catering-palveluissa suunnitteilla on erityis- ja rakenneruokavaliokonseptin uudistaminen.
	Taimu: Kiinnitetään huomiota Tennispalatsin taidemuseon saavutettavuuteen. Työpaja- ja opastustarjontaa erityisryhmille	STO: Huomioidaan asiakaspalvelukonseptissa. Taimu. Työpaja- ja opastustarjontaa erityisryhmille
	Kir: Opastusta senioreille osittain yhteistyössä Enter ry:n kanssa. Kirjasto treenaa nuoria -nuorisotakuuhanke.	Kir: Infoaineiston tuottaminen palveluista eri tavoin esteellisille (haettu OKM-rahoitusta)
	Sote: Heikommassa asemassa oleville henkilöille on luotu terveydenhuollossa omia palveluketjuja. Vammaistyössä väliinpuotoaja-asiakkaille tarkoitetun Paula-kodin perustaminen on parantanut heikommassa asemassa olevien nuorten väliinpuotoajien asemaa. Työvoiman palvelukeskus Duurin asiakkaille tehtiin joulukuussa 2014 asiakaskysely, jonka perusteella palveluja kehitetään. Asiakasraadin kokoontumisesta saatua tietoa hyödynnetään työtoiminnan arviointilomakkeen suunnittelussa. SKH:ssa vastuutyöntekijämallin avulla voidaan kohdentaa palveluja entistä paremmin. Ikääntyneiden toimeentulotuen tarvitsijoiden löytämiseksi ja palvelun saamiseksi on kehitetty toimintamalli.	Sote: Positiivista diskriminaatiota on jatkettu edelleen palvelujen suuntaamisessa. Hammastarkastuksia on kohdennettu lapsiin, joilla on ollut kohonnut riski suun sairauksiin. On lisätty ns. Pilke-ryhmiä (tukiryhmiä päihteitä käyttäville iäkkäille).

Asukas- ja asiakastytytvyisyys paranee

Asukkaita ja asiakkaita palvelee yhden oven periaatteella.	Helen: Tarjoaa asiakkaille energiapalveluja yhden luukun periaatteella	
	Nk: Nuorten palvelupistettä on valmisteltu yhdessä soten, opevin, kanslian ja TE-toimiston kanssa. Samoin hankehakemus tähän kytkeytyvän Ohjaamo-rahoituksen saamiseksi Helsinkiin on jätetty 2014.	Nk: Toiminta alkaa tavoitteen mukaan 2015 keväällä keskustassa tarjoten nuorille mahdollisuuden saada samasta paikasta vastauksia ja apua useisiin eri kysymyksiin.
	Kv: Kaupungin luovuttamien tonttien työmaa-aluevuokraukset siirtyvät pääosin tonttiasastalle.	Kv: Selvitetään mahdollisuuksia.
		STO: Huomioidaan asiakaspalvelukonseptissa.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Kir: Kirjastot kaupunginosiensa majakoina. SOTE:n kanssa yhteistyötä. Kirjasto lainaa mm. verenpainemittareita. Sote: Aukkaita ja asiakkaita palvelee yhden oven periaatteella päivystyksissä somaattisen ja psykiatrisen päivystyksen integroiduttua uudessa Malmin sairaalassa. Erityisesti pohjoisen alueen terveysasemilla on kehitetty toimintamallia, jossa asiakas saa avosairaanhoidon, psykiatrisen ja päihdeongelmien palvelut integroituna kokonaisuutena. Se merkitsee psykiatrisen jalkautumista perustasolle ja hoitohenkilöstön yhteistyömallien luomista. Pohjoisen psykiatria- ja päihdekeskuksen tilat on yhdistetty. Asiakas ohjataan palvelukarttoja hyödyntäen suun terveydenhuollosta suoraan oikean palvelun piiriin. Työvoiman palvelukeskus toimii verkostona.	Sote: Terveysasemilla ja sisätautien poliklinikoilla on otettu käyttöön hoitovastaavamalli. Lännen psykiatria- ja päihdekeskus on muuttanut yhteisiin tiloihin vuoden 2015 aikana. Päivystyspalvelut on tuotettu integroidusti. Somaattisen päivystyksen ja psykiatrisen päivystyksen toimintojen integraatio on toteutettu vuonna 2014 tehdyn erillisen suunnitelman mukaan. Sosiaali- ja kriisipäivystyksen integroiminen muun päivystyksen kanssa on suunniteltu alkuvuonna 2015 asiakastarpeet huomioiden. Suun terveydenhuollossa palvelukarttojen hyödyntämistä on laajennettu. Nuorille on avattu 1.3.2015 ohjaamo ja palvelupiste
Asukas- ja asiakasnäkökulma tuodaan esiin jokaisen työntekijän henkilökohtaisessa työn laadussa.	Helen: Asiakasnäkökulma keskeinen osa strategiaa, osittain myös kannusteiden perusteena Palmia: Asiakastytytyväisyyksimittauksia on tehty säännöllisesti useimmille asiakasryhmille ja kehitystoimenpiteet niiden perusteella ovat jatkuvia. Palmian asiakastyt. on edelleen noussut. Puhelin- ja hyvinvointipalvelujen työntekijöille tehdään säännöllisesti henkilökohtaisia auditointeja ja annetaan palaute, kuinka työtä voi asiakaslähtöisesti kehittää. Catering-palveluissa ketjuohjatulla mallilla ja johtamisjärjestelmällä mahdoll. työntekijöiden toimiminen asukas- ja asiakaslähtöisesti. (mm. asiakasryhmäkoht. keskitetyt reseptit)	Helen Oy: Kehitetään asiakasnäkökulmaan liittyvää suoritepalkkausta Palmia:Asiakastytytyväisyyttä seurataan kiinteästi edelleen. Catering-palveluissa suunnitteilla on ketjuohjauksen tehostaminen johtamis- ja tukijärjestelmissä (taustalla mm. hallintomallimuutos).
		Kv: Järjestetään asiakaspalveluun liittyvää koulutusta ja painotetaan asiaa uusien työntekijöiden perehdyttämisessä.
		STO: Huomioidaan asiakaspalvelukonseptissa.
	Taimu: Henkilökunnan koulutus	Taimu: Henkilökunnan koulutus
	Vaka: Uusien asiakkaiden asiakaskyselyjen, vuosittaisen kaikkien asiakkaiden asiakaskyselyn sekä sähköisen asiakaspalautteen kautta saatu palaute on hyödynnetty toiminnan kehittämisessä.	
	Kir: Asiakaspalvelukonseptin uusiminen aloitettu	Kir: konseptin uusiminen viedään loppuun
	ATT: Vuonna 2014 ATT:n toimintajärjestelmän kehittämisessä keskeinen näkökulma oli sisäisten asiakkuusprosessien sujuvoittaminen.	ATT: Työn laadun arviointia kehitetään asiakaslähtöisyydestä käsin.
	HKR on kehittänyt asiakaspalautteen käsittelyyn liittyvää prosessia viraston sisällä tehokkaammaksi. Asukaspalautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Museo: Asiakasnäkökulma vahvasti osana museon strategisia tavoitteita ja toimenpiteitä vuoteen 2018.	
	Sote: Asiakaspalautteet käsitellään työntekijän kanssa. Strategiset tavoitteet viedään tulokortteihin, jotka ohjaavat jokaisen työntekijän työtä. Asiakasnäkökulma on yksi tulokortin osa. Työntekijän kanssa käytävissä kehityskeskusteluissa varmistetaan myös työhön sisältyvää asukas-/asiakaslähtöisyyttä. Palveluprosesseja on virtaviivaistettu mm. Lean-menetelmillä niin, että asiakkaan saama arvo palvelusta kasvaa.	Sote: On hyödynnetty uudenlaisten asiakaspalauttejärjestelmien (mm. "Happy or not") kautta saatavaa tietoa asiakastytytyväisyydestä. Asiakkaille tuotettavaa lisäarvoa on parannettu edelleen Lean-menetelmillä.
		Stara: Koulutamme henkilöstöä asiakkaan kohtaamiseen.
	Oiva Akatemia: Tuodaan esiin koulutuksissa ja valmennuksissa.	
Määritellään perusterveydenhuollon palveluiden sisällöt ja muodostetaan palveluista asiakaslähtöisiä kokonaisuuksia.	Sote: Esimerkkinä asiakaslähtöisten palvelukokonaisuuksien muodostamisesta on Tukevasti kotona -hanke, jossa on luotu terveysasemien, suun terveydenhuollon ja sosiaali- ja lähityön yhteisen tekemisen toimintamalli.	Sote: Terveysasemat- ja sisätautien poliklinikka -toimisto on mallintanut käyttösuunnitelman 2015 mukaista asiakassegmentaatiota valmistautuen terveys- ja hyvinvointikeskuksen suunnitelmien mukaisesti. Tavoitteena on saatavuuden, tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen. Keinoina ovat korkean riskin asiakkaiden hoitovastaavamalli, sekä sähköisen terveystarkastuksen ja -valmennuksen integroiminen Kundit kondikseen -terveystarkastus-konseptiin ja kohdunkaulansyövän seulontaan. Hoidon porrastus perusosaajien, erityisosaajien, suun erikoishoidon yksikön ja erikoissairaanhoidon välillä on toteutettu tarkoituksenmukaisesti. Asiakasanalyysien ja -segmentointien kautta on muodostettu uudenlaisia palveluja. Kuntalaisten palvelu- ja hoitoketjut on muutettu asiakaskeskeisiksi kuvauksiksi esimerkkien kautta, Paljon palveluja tarvitsevien ryhmien palvelut uusissa keskuksissa moniammatillisena yhteistyönä ja myös keskusten välisenä yhteistyönä. Satunnaisesti ja vähän palveluja käyttävien kuntalaisten palvelujen mahdollisimman tehokas ja omaa vastuuta korostava uudistaminen. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi myös vähän palveluja käyttävistä on tunnistettava syrjäytymisuhan alaiset ja enemmän tukea tarvitsevat. Heidän palveluissaan korostuvat moniammatillinen yhteistyö ja palveluohjaus. Suun erikoishoidon yksikön ja erikoissairaanhoidon rooleja on täsmennetty

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
Vakinaistetaan palveluseteli palvelujen järjestämisuodoksi. Käytön laajentamisesta päätetään lauta- ja johtokunnissa. Varmistetaan tasa-arvoiset palvelut kaikissa sosioekonomisissa ryhmissä.	Sote: Vammaistyössä ja lapsiperheiden kotipalvelussa palvelusetelit ovat vakiintuneet palvelujen järjestämistapana. Henkilökohtaisen avun palvelusetelien käyttö on lähes kaksinkertaistunut (asiakasmäärä v.11/2013 yht.253, v.11/2014 yht.456) ja vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen palvelusetelin käyttö kolminkertaistunut (v.2013 yht 2 as ja v.2014 yht. 6 as) 2013-2014 välisenä aikana. Suun terveydenhuollossa ja paksunsuolen tähytyksessä palvelusetelitoiminta on vakinaistettu. Suun terveydenhuollossa toiminta on laajentunut entisestään ja asiakkaiden omavastuuosuuksille on asetettu katto. Kotihoidon palveluseteli on valmistelussa, palveluasumisen setelin on myös arvonkorotus valmistelussa	Sote: Palvelusetelitoimintaa laajennetaan poliittisten päätösten mukaisesti. Palvelusetelitoiminta on laajentunut edelleen ja potilaiden omavastuuosuuksien on ennustettu laskevan.Vammaistyössä on ollut valmistelussa kolme uutta palveluseteliä: vammaisten ja kehitysvammaisten harkinnanvarainen lyhytaikaishoito, omaishoidontuen asumisyksikössä toteutettavan lakisääteisen lomituksen palveluseteli, omaishoidon tuen lakisääteisen lomituksen palveluseteli tunti-lomituksena. Palvelusetelitoiminta on ollut tarkoitus aloittaa 3/2015.
Toteutetaan käytäntöjä, jotka edistävät palvelutuotannon kustannusten vertailua kaupungin yksiköiden välillä ja suhteessa muihin palvelutuottajiin.	Vaka: Päivähoidon kustannusten vertailu viraston ja opetusviraston välillä. Lisäksi virasto osallistuu kuuden suurimman kaupungin Kuusikko-toimintaan, jossa vertaillaan ja tarkastellaan kuntalaisille tuotettuja päivähoidon palveluja sekä niiden kustannuksia.	
	Kir: Prosessikuvaus, kokonaisarkkitehtuuriajattelun lanseeraaminen. Toimintolaskentaa kehitetty.	Kir: Toimintolaskennan ja tilastojen hyödyntäminen. Tavoitteena toimiva tiedolla johtaminen.
	Tieke: Kuutoskaupunkivertailut.	Tieke: Kuutoskaupunkivertailut.
	Sote: Helsinki osallistuu Kuntaliiton suurten kaupunkien ns. laajennetun terveydenhuollon kustannusvertailuihin sekä kuuden suurimman kaupungin ns. Kuusikko-vertailuihin. Tämän lisäksi sosiaalipalvelujen osalta kustannusvertailua on tehty pääkaupunkiseudun kuntien välillä. Suun terveydenhuollossa on tehty kustannusvertailuja oman toiminnan ja ostopalvelujen eri muotojen välillä.	Sote: Kustannusvertailuja on jatkettu ja palvelutuotantoa toteutettu vertailutietojen pohjalta.
		Stara: Osallistumme HKR:n palvelutuotannon hinnan benchmarkkaukseen.

Kuntalaisten itsepalvelua sekä palveluneuvontaa ja palveluohjausta vahvistetaan

Tuetaan keskitetyllä palveluneuvonnalla ja -ohjauksella kaupunkilaisten arjessa selviytymistä.		Kanslia: Helsinki310 prototyyppi konseptoidaan.
	Nk: Nuorten palvelupistettä on valmisteltu yhdessä soten, opevin, kanslian ja TE-toimiston kanssa. Samoin tehtiin hankehakemus tähän kytkeytyvän Ohjaamo-rahoituksen saamiseksi Helsinkiin; hakemus jätettiin v. 2014.	Nk: Toiminta alkaa tavoitteen mukaan 2015 keväällä keskustassa. Palvelupiste tarjoaa nuorille mahdollisuuden saada samasta paikasta vastauksia ja apua useisiin eri kysymyksiin.
		STO: Huomioidaan asiakaspalvelukonseptissa.
	Vaka: On käynnistetty palveluneuvonta (2013)	
	Kir: Opastaminen e-aineistojen käytössä ja sähköisessä asiointissa	Kir: Konspetoidaan e-opastamista edelleen.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Sote: Toteutunut	Sote: Terveyspalvelujen neuvonta on jatkunut keskitettynä ja sosiaalipalvelujen neuvonta hajautettuna alueellisissa toimipisteissä.
Laaditaan neuvontapalvelujen toteutusohjelma.		Kanslia: Neuvonnan auditointi 6Aika ohjelmassa ja tietotekniikkaohjelmassa.
		STO: Huomioidaan asiakaspalvelukonseptissa.
	Sote: Aloitettu INKA-hankkeessa (= Innovatiiviset kaupungit)	Sote: On jatkettu INKA-hankkeessa
Lisätään käyttäjäpaneelien käyttöä ja etsitään keinoja arvioida palveluita myös niiden ulkopuolelle jäävien näkökulmasta.		Taimu: Käyttäjäpaneelit otetaan käyttöön 2015 aikana.
	HKR: Asukaspaneeli otettu käyttöön mm. ylläpidon Kontulan alueurakan arvioinnissa. Viraston toimintatapana on aluesuunnittelun yhteydessä pitää erilaisia vuorovaikutustilaisuuksia asukkaille ja alueen toimijoille, jossa käyttäjien tarpeita ja toiveita kuullaan. Näkökulmat otetaan huomioon aluesuunnitelman laadinnassa.	HKR: Asukaspaneeli otetaan käyttöön mm. ylläpidon Pakilan alueurakan arvioinnissa.
	Kir: Kirjaston saavutettavuustutkimuksessa 2014 hyödynnetty verkkopaneelia.	Kir: Saavutettavuustutkimuksessa saatujen ei-käyttäjätulosten hyödyntäminen
	Sote: Asiakasraateja on pilotoitu kahdella terveysasemalla sekä tehty arviointi raatien toiminnasta. Toinen raati koki toiminnan hyödylliseksi, mutta päätti lopettaa toiminnan tässä vaiheessa. Haagan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen toimipisteessä on toiminut jo vuosia asiakasraati. Vammaistyössä on toiminut kuljetuksen asiakasyhteistyöryhmä.	Sote: Toisen terveysaseman asiakasraati on jatkanut v.2015 loppuun. Haagan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen toimipisteiden asiakasraati on jatkanut toimintaansa kaksi vuotta kerrallaan. Kuljetuksen asiakasyhteistyöryhmä on jatkanut toimintaansa

Kaupungin toiminta on kestävä, vaikuttavaa ja tehokasta

Ympäristökriteerien käyttöä lisätään ja resurssitehokkuutta parannetaan.

Uuden yleiskaavan tavoitteeksi asetetaan energiatehokas kaupunkirakenne.	KSV: On asetettu ja arvioitu.	
Asemakaavoituksella turvataan energiatehokkaan rakentamisen toteuttamisedellytykset.	KSV: Kuninkaantammen alueella on asemakaavamääräyksiin korostettu energiatehokasta rakentamista.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Yleisten alueiden rakentamisen ja ylläpidon energia- ja materiaalitehokkuutta parannetaan mm. tehostamalla ylijäämämassojen hyödyntämistä ja purkumateriaalien uudelleen käyttöä ja kierrätystä.	Kanslia: Osallistuttu kaivumaiden kehittämisohjelmatyöhön, sekä esirakentamisen koordinointiin. Tutkittu materiaalitehokkuutta parantavien perustamisratkaisujen mahdollisuuksia. Hyödynnetty läjitysmaamassoja esikuormituspenkereissä ja täyöissä.	Kanslia: Edistetään Kalasataman älykkäät energiajärjestelmät -hanketta, sekä valvotaan ekokriteerien toteutumista. Edistetään ylijäämämassojen käyttöä täyöissä ja maanvahvistustöissä. Saatetaan Jätkäsaaren Vihreistä vihrein -kortteli ja Woodcity -kortteli rakentamiskelpoisiksi. Varmistetaan ekologiset kriteerit Keski-Pasilan jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa. Varmistetaan hulevesien hallinta erityisesti Vallilan konepaja-alueella, Keski-Pasilassa ja Kuninkaantammessa.
	Kv: Osallistuttu aktiivisesti kaupungin kaivumassastrategian uusimiseen massatyöryhmän kautta	Kv: Kaivumassastrategian mukaisten toimenpiteiden jalkauttaminen niin kaavoitusyhteistyöhön kuin tontinluovutukseen.
	HKR: Massahallintaan rekrytoitu lisähenkilö. Kokeillaan uusiotuotteita, kuten lämminasfalttia. Lisätään kaivumaiden ja purkumateriaalien, kuten asfaltin ja betonin, hyödyntämistä rakennuskohteissa mm. suunnittelun ja rakennuttamisen ohjeistuksen, massakoordinaation ja valvonnan avulla. Kehitetään purkumateriaalien hyötykäytön ohjeistusta (betoni, tiili ja asfaltti) rakentamisessa.	HKR: Uusio- ja purkumateriaalien hyötykäytön pilotointi.
		Stara: Karsimme hukkatuotantoa erilaisin kehitystoimin.
Elinkeinoelämän ja kaupungin kumppanuuksia edistetään siten, että ympäristövastuullisuus vahvistuu ja syntyy innovatiivista ja uutta liiketoimintaa älykkäiden teknologioiden, resurssitehokkaiden palveluiden ja hiilineutraalien tuotteiden ympärille.	Kanslia: Fiksu Kalasatama -hanke käynnistetty, Östersundomin cleantech -alueen toteuttamisedellytyksiä ja jatkotyömahdollisuuksia kartoitettu, edistetty Jätkäsaaren terveyden ja hyvinvoinnin keskuksen suunnittelua, jätteen imukeräysjärjestelmän toteuttaminen aloitettu Jätkäsaareen, Kalasatamaan ja Kruunuvuorenrantaan, varattu tontteja rakentamisen kehittämishankkeille eri projektialueilta.	Kanslia: Fiksu Kalasatama -hanketta toteutetaan, edistetään Jätkäsaaren terveyden ja hyvinvoinnin keskuksen syntymistä, selvitetään jätteen imukeräysjärjestelmän toteuttamisedellytyksen Hernesaaressa, kehitetään Pasilaa elämyksellisenä kaupunkikeskuksena ja liikenteen solmukohtana, toteutetaan jätteen imukeräysjärjestelmää kolmella merellisellä projektialueella, koordinoidaan ekotehokkaan puutaloalueen rakentamista Honkasuolle, edistetään yhteistyötä kampusta hyödyntävien yritysten osaamiskeskittymän aikaansaamiseksi Viikkiin ja pienteollisuusalueen aikaansaamiseksi Kivikkoon.
	YMK: Ilmastokumppanit-verkoston puitteissa valmisteltu useita hankeaihoita, joissa kehitetään ympäristövastuullisia ja resurssitehokkaita palveluita.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
		HelTu: Aurinkoenergian hyödyntämishanke yhteistyössä alueen yrittäjien ja HKR:n kanssa käynnistetään mahdollisuuksien mukaan.
Kaupunki edistää uudenlaisten ympäristö- ja energiateknologioiden käyttöönottoa rakentamisen kehittämishankkeissa.	Kv: Tilakeskus edistää taloteknisten tietoverkkojen kehitystä, jotta kiinteistöjä voidaan ohjata energiatehokkaasti. Kulutuksen seurannassa ollaan siirtymässä etäluentaan.	Kv: Kehittäminen jatkuu kaudella 2015-2016
	ATT on käynnistänyt puurakentamisen pilottihankkeet Pukinmäkeen ja Jätkäsaareen. Hankkeissa tehdään puurakentamisen ja elinkaarikustannusten kehitystyötä yhteistyössä yritysten ja opetuslaitosten kanssa.	ATT: ICT:n mahdollisuuksia hyödyntämällä pyritään kehittämään rakentamisen materiaalitehokkuutta sekä elinkaarikustannusten hallintaa.
	HKR on laatinut viherkattostrategian.	HKR: Toiminta jatkuu edellisen mukaisena.
	YMK: Kehitetty yhdessä Turun kaupungin kanssa rakentamisen investointien ilmastovaikutusten arviointimallia ja testattu sitä kahdessa infrarakentamisen hankkeessa. Osallistuttu SYKE:n vetämään innovatiivisten hankintojen hankkeeseen.	
Kalasatamasta luodaan älykkään kaupunkirakentamisen mallialue.	Kanslia: Fiksu Kalasatama -hanke käynnistetty	Kanslia: Fiksu Kalasatama -toteutusta edistetään, Kalasataman älykkäät energiajärjestelmät –kehityshanketta (Hele, ABB, Fingrid) edistetään, Kalasataman keskuksen ekokriteerien toteutumista valvotaan.
	Rakvv: Kalasataman keskuksen päätoteuttaja SRV on energiatehokkaan Kalasataman edistäjä.	
	Kv: Hankkeen käyttöön on jalostettu ja luovutettu runsaasti kartta- ja paikkatietoaineistoja. Asiaa koskevat tontinvarausehdot on sisällytetty asuntotonttien varauspäätöksiin sekä luovutussopimuksiin.	Kv: Aineistotukea jatketaan tarpeiden mukaan sekä osallistutaan aihepiiriin läheisesti liittyvään kaupungin 3D-tietomallihankkeeseen. Asiaa koskevat tontinvarausehdot on sisällytetty asuntotonttien varauspäätöksiin sekä luovutussopimuksiin.
	Kir: Konttikirjasto Kalasatamassa syys-lokakuun 2014, kehitettiin aurinkovoimalla toimivaa itsepalvelulainaussysteemiä	Kir: Mallin edelleenkehittely
	ATT valmistelee Fiksu Kalasatama -tontinluovutusehtojen pilotoimista korttelissa 10589, jotka luovutettu ATT:lle vuonna 2009.	ATT toteuttaa Fiksu Kalasatama -tontinluovutustavoitteiden mukaisen pilotin.
	Tieke: HRI- avoimen tiedon palvelu sekä 6 Aika- ohjelma.	Tieke: HRI- avoimen tiedon palvelu sekä 6 Aika- ohjelma.
	KSV: On oltu mukana ohjausryhmässä.	
		HelTu: Osallistutaan Kalasataman alueen kehittämiseen luomalla Teurastamolle yhteisöllinen ja älykäs palvelukonsepti asukkaille ja alueella vieraileville.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Koko Helsingin hiilidioksidipäästöjä vähennetään 30 % vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta.

Energiantuotannon päästöjä vähennetään 20 % vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tasosta.	Helen: Valmistele kehitysohjelmaa kaupunginvaltuuston päätöstä varten	Helen Oy: Kehitysohjelman selvityksen tulokset esitellään kaupunginhallitukselle ja valtuustolle 2015.
	PEL: Sekä sähköenergian että kaukolämmön kulutus laskee 2% vuodessa.	
	Kv: Asuntotonttien luovutuksessa noudatetaan AM-ohjelman mukaista energiatehokkuustavoitetta. Tilakeskus toteuttaa energiansäästötoimenpiteitä, joilla tavoitellaan 20 % säästöjä vuoteen 2020 mennessä.	Kv: Jatketaan työtä. Tilakeskus toteuttaa energiansäästötoimenpiteitä, joilla tavoitellaan 20 % säästöjä vuoteen 2020 mennessä.
	ATT:n vuonna 2013 käynnistämien uudistuotantohankkeiden keskiarvo oli 117 (E-luku). Asuinrakennuksille määriteltävä kustannustehokas lähes 0-energiataso asettunee välille 105-115. Vuonna 2013 valmistuneiden hankkeiden keskiarvo 105 (ET-luku). Käynnistyneissä peruskorjaushankkeissa ET-luku parani keskimäärin 22 %, kun hankkeiden (6 hanketta) tavoitearvojen keskiarvo oli 186 (ET-luku). Samana vuonna valmistuneiden peruskorjaushankkeiden ET-luku oli 171. Vuonna 2014 käynnistyneiden uudistuotantohankkeiden osalta tilastointi ei ole vielä valmis. Valmistuneiden asuinhankeiden keskiarvo on 110 (ET-luku). Kun mukaan otetaan terveydenhuoltoalan palveluasuntohankkeet keskiarvoksi tulee 116 (ET-luku). Uudistuotantona Heka Kangasalan tie 13:een toteutettiin aurinkokeräimiä, joiden lämpöä käytetään käyttöveden lämmitykseen.	ATT uudisrakennusten tavoitteellinen energiatehokkuustaso on lähes 0-energiatasoa, 115 (E-luku). Peruskorjauksissa tavoitteellisesti parannetaan energiatehokkuutta, tavoitteellinen taso on D (ET-luku).
Helsingin Energian sähkön ja lämmön tuotantorakennetta muutetaan siten, että uusiutuvien energialähteiden osuus on vuoteen 2020 mennessä noin 20 %	Helen: Salmisaaren voimalaitoksella otetaan pelletit käyttöön kivihiilen rinnalle 5-7% osuudella	Helen Oy: Hanasaarensaaren voimalaitoksella otetaan pelletit käyttöön kivihiilen rinnalle 5-7% osuudella. Suvilahden aurinkovoimala käyttöön.
Kaupunginvaltuuston käsittelyyn tuodaan vuonna 2015 päätösehdotus siitä, rakennetaanko Vuosaareen uusi biopolttoainetta hyödyntävä voimalaitos vai toteutetaanko Hanasaaren ja Salmisaaren voimalaitoksilla muutosinvestoinnit biopolttoaineen osuuden kasvattamiseksi.	Helen: Kehitysohjelman valmistelu kaupunginvaltuuston päätöstä varten on käynnissä ja Helenin osalta valmistuu 2014 lopussa	Helen Oy: Kaupunginvaltuuston päätöksen jälkeen käynnistetään joko Vuosaari C:n tai Salmisaaren ja Hanasaaren 40% pellettijärjestelmien toteutus suunnittelu
Helsinki toteuttaa selvityksen vaihtoehtoisista toteuttamistavoista kustannusarvioineen päästöjen vähentämisen vuoden 2013 loppuun mennessä.	YMK: Helsingin 30% päästövähennysselvitys valmistui ja käsiteltiin Khn iltakoulussa joulukuussa. Selvityksen tuloksia käytetään laadittaessa Helsingin ilmastotiekarttaa vuoteen 2050 asti.	

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Kaupunki sopeutuu ilmastonmuutokseen.

Parannetaan tulva- ja hulevesien sekä lumen hallintaa sekä sään ääri-ilmiöihin varautumista. Tarpeelliset tilavaraukset otetaan huomioon kaupunkisuunnittelussa.	Kanslia: Vaarallisen sään LUOVA-tiedotepalvelu on otettu käyttöön. Käyttäjinä HeLSa, Hkr, Stara ja Kanslia. Lisäksi keskitetyn palvelun ulkopuolelta käyttäjinä Helen ja Pel.	Kanslia: Selvitetään järjestelmän käyttöönoton laajentamista.
	Rakvv: virasto ollut mukana laatimassa kaupungin hulevesiohjeistusta, ja osallistuu aktiivisesti ohjeistuksen käytäntöön viemiseen. Viraston edustaja mukana Itämeri-haasteessa ja tulviin varautumisen työryhmässä.	
	ATT osallistui kaupungin viherkerroin työryhmän toimintaan. Työn tuloksena syntyi loppuraportti Viherkerroin menetelmän kehittäminen Helsingin kaupungille, 29.11.2013.	ATT ohjeistaa käyttämänsä konsultit ottamaan huomioon tulva- ja hulevedet, lumen hallinnan sekä sään ääri-ilmiöihin varautumisen suunnittelu- ja toteutusratkaisuihin.
	KSV: Tulva- ja hulevesien hallintaan on kiinnitetty erityistä huomiota kaikissa asemakaavahankkeissa hulevesistrategian mukaisesti.	
	HKR: Toteutetaan tulvastrategiaa, lumilogistiikkaa on parannettu, lisäksi toteutetaan talveen varautumissuunnitelmaa.	HKR: Toiminta jatkuu.
	YMK: ILKKA-ilmastonkestävä kaupunki -työkaluja suunnitteluun - hankkeessa tuotettiin työkaluja mm. hulevesien hallintaan ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Citywater-hankkeessa tehtiin suunnitelma hulevesipilotille ja tehtiin kustannus-hyötyanalyysi muutamalle hulevesiratkaisulle. Hulevesistrategian työryhmä päätti toimintansa.	YMK: Työkalujen kehittämistä ja niiden käyttöönottoa edistetään Turun koordinoimassa iWater-hankkeessa.
Monipuolisella kasvillisuudella kompensoidaan rakennettujen alueiden tuottamia kasvihuonekaasupäästöjä.		Stara: Parannamme lumilogistiikkaamme erilaisin kehitystoimin.
		ATT tutkii viherkerroin-pilotin toteuttamista Kuninkaantammen alueelle.
	HKR: Huomioidaan katu- ja puistosuunnittelussa sekä luonnon hoidon suunnittelussa. Laadittu kasvien käytön linjaus ja kaupunkipuustrategia. YMK: ILKKA-hankkeessa kehitettiin ja testattiin viherkerroinmenetelmä tontin viher- ja hulevesiratkaisujen kehittämiseksi. Laskettiin kaupungin hiilivarastot ja nielut ja tehtiin aluetasoinen hiilinielun arviointilaskuri. Osallistuttu kaupungin viherkattotyöryhmän työhön.	HKR: Toiminta jatkuu.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Vastuullisen energiapolitiikan tärkein työkalu on energiansäästö

Kaupunki laatii tavoitteet energiansäästön lisäämiseksi energiasäästöneuvottelukunnan suositusten pohjalta.	HKR: Ulkovalaistuksen energiatehokkuutta on parannettu. Rakenusvirasto toimii asiantuntijana koko kaupungin energiatehokkuustyössä ja koordinoi energiansäästöneuvottelukunnan toimintaa. Energiansäästöneuvottelukunnan laatima uusi energiansäästötavoite hyväksyttiin 5.11.2013. Tavoite lisättiin Kaupunginkansliassa osaksi vuoden 2015 talousarvio-ohjetta. Helmikuussa 2014 hallintokuntiin lähetettiin ohje energiansäästötavoitteiden asettamisesta vuodelle 2015 ja kehoitus energiansäästösuunnitelmien laatimiseen. Rakennusvirasto avustaa hallintokuntia suunnitelmien laatimisessa. Yhteensä 22 hallintokuntaa on saanut suunnitelman valmiiksi ja osa myös päivittänyt suunnitelmaansa. Vuoden 2016 tavoitteita koskeva kirje lähetetään hallintokunnille alkuvuodesta 2015.	HKR: Toiminta jatkuu.
	Nk: Nuorisoasiainkeskuksella on energiansäästöneuvottelukunnan ohjeiden mukaan laadittu energiansäästösuunnitelma, joka päivitetään 2015. Vuonna 2013 pilottitaloilla onnistuttiin näin vähentämään sähkönkulutusta 1-14,6 % edellisen vuoden tasosta.	Nk: Energian säästämistä laajennetaan jatkossa yhä useammalle nuorisotalolle, tällä hetkellä keskitettyjen palvelujen kaikissa toimipisteissä on toimintamalli energiansäästöön
	Kv: Tilakeskus on omalta osaltaan laatinut energiansäästöohjelman energiansäästöneuvottelukunnan suositusten pohjalta. Tilakeskus noudattaa matalaenergiaohjeita rakentamisessa. Ylläpitoon on kehitetty työkalut energiasäästöjen toteuttamiseksi.	Kv: Energiansäästötavoitteita ja -toimenpiteitä päivitetään tarpeen mukaan.
	Vaka: On tehty otantana toimipistekohtaista energiankulutusseurantaa vuonna 2013	Vaka: Jatketaan kaupungin energiansäästötavoitteiden edistämistä.
	ATT on osallistunut energiansäästöneuvottelukunnan toimintaan. ATT laati energiansäästösuunnitelman itselleen vuonna 2013 ja pyrkii säästämään 2 % energiankäytöstään vuosittain.	ATT osallistuu energiansäästöneuvottelukunnan toimintaan.
	HKL on laatinut energiansäästön toimintasuunnitelman vuonna 2013. Energiatehokkuussopimuksen mukaisesti HKL:n tavoite on kiinteistöjen 6 % energiansäästö 2014 mennessä ja 9 % energiansäästö 2016 mennessä (verrattuna vuoteen 2010).	HKL laatii kiinteistöjen energiakatselmuksia vuosisuunnitelman mukaisesti. Energiansäästötoimet raportoidaan vuosittain Rakennusvirastolle. HKL hankkii uusiutuvilla energialähteillä tuotettua sähköä liikennöintiin ja kiinteistöihin.

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

Monipuolisia asumisvaihtoehtoja kasvavassa kaupungissa

Asuntotuotannolla vastataan kasvavan Helsingin tarpeisiin.

Uudella yleiskaavalla mahdollistetaan pitkän aikavälin edellytykset riittävälle asuntotuotannolle.	KSV: On mahdollistettu, 9 milj. kem ² toteuttaminen. Tieke: Väestöennuste vuosittain.	Tieke: Väestöennuste vuosittain.
Kaupunki hankkii yhdyskuntarakentamiseen soveltuvaa maata omistukseensa. Kaupunki luovuttaa vuosittain asunto-tuotantoon tontteja vähintään 325 000 kem ² .	Kv: Harjoitettu aktiivista maanhankintapolitiikkaa. Erityisesti Östersundomista on hankittu satoja hehtaareja tulevaa kaavoitettavaa maata. Luovutetun asuntotonttikerrosalan määrän tavoitetta ei ole saavutettu.	Kv: Luovutettavaa kerrosalaa vähintään 200 000 kem.
Vuosittain laaditaan asemakaavoja asuntotuotantoon vähintään 500 000 kem ²	KSV: 2013/ 460 000 kem ² , 2014/ yli 500 000 kem ²	KSV: Tavoitteet 2015/ 500 000, 2016/ 565 000
Helsinkiin rakennetaan vuosittain 5 500 asuntoa uudistuotantona sekä käyttötarkoituksen muutoksin.	Kanslia: Vuonna 2013 Helsingissä aloitettiin 3582 asunnon rakentaminen ja vuoden aikana valmistui 4687 asuntoa. Vuoden 2014 ennakoitu tuotantomäärä on n. 3600 alkavaa ja n. 4000 valmistuvaa asuntoa. Rakvv: Rakennuslupien käsittelyaikoihin kiinnitetty, ja kiinnitetään, erityistä huomiota. Kv: Tavoitetta tuetaan kartta- ja paikkatietopalveluilla sekä maanmittausalan viranomaispalveluilla. Asuntotontteja on varattu tavoitteiden saavuttamiseksi. Tontinvarauskanta vastaa asetettuja tavoitteita.	Kanslia: Tuotantoennuste vuodelle 2015 on rakennusluvat ja asuntomarkkinatilanne huomioiden 4000 - 4500 asuntoa. Kv: Tavoitetta tuetaan kartta- ja paikkatietopalveluilla sekä maanmittausalan viranomaispalveluilla. Varmistetaan lisävarauksin tontinvarauskannan riittävyys.
Kaupungin omana asuntotuotantona rakennetaan vuosittain 1 500 asuntoa.	Kanslia: Huolehdittu tontinluovutusten yhteydessä riittävän tonttivarannon luovuttamisesta Kv: Tavoitetta tuetaan kartta- ja paikkatietopalveluilla sekä maanmittausalan viranomaispalveluilla.	Kv: Tavoitetta tuetaan kartta- ja paikkatietopalveluilla sekä maanmittausalan viranomaispalveluilla. Jatketaan yhteistyöstä ATT:n kanssa ATT:n tuotantoon soveltuvien tonttien kartoittamiseksi. Esitetään lisävarauksia.
	ATT on käynnistänyt (toimikunnan päätös) vuonna 2013 yhteensä 760 asunnon rakentamisen (Facta) ja teki rakentamispäätökset yhteensä 591 asunnosta, joista oli erityisasuntoja 45. Samana vuonna valmistui yhteensä 1053 asuntoa (Factan mukaan 976), joista yhteensä 77 oli erityisasuntoja. (Erot kuntarekisteri Factan ja ATT:n oman tilastoinnin välillä johtuvat pääosin erityisasunnoista, joiden osalta ATT laskee asuntopaikat, kuntarekisterin mukaan ko. kohteet eivät välttämättä sisällä asuntoja lainkaan vaan kyse on määritelmällisesti laitospaikoista). Rakennustyöt alkanevat yhteensä 617 asunnon osalta. Vuonna 2014 ATT ennustaa tekevänsä rakentamispäätökset yhteensä 1082 asunnosta.	Vuonna 2015 ATT suunnittelee tässä hetkellä (joulukuu 2014) käynnistävänsä 1046 asunnon rakentamisen.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
ATT:n toimintaedellytykset varmistetaan.	Kanslia: Pyritty virastojen välisenä yhteistyötä turvaamaan ATT:n toimintaedellytykset	Kanslia: Jatketaan virastojen välistä yhteistyötä
Kaupungin asumisen ja maankäytön ohjaamisessa noudatetaan voimassa olevan AM -ohjelman linjauksia.	Kanslia: Vastattu AM-ohjelman tavoitteiden koordinoinnista ja seurannasta	Kanslia: Vastataan AM-ohjelman tavoitteiden koordinoinnista ja seurannasta sekä valmistellaan uusi ohjelma
	Rakvv: Virasto mukana Hitas- ja AM-ryhmissä.	
	Kv: Asuntotonttien varauksissa noudatettu AM-ohjelmassa asetettuja tavoitteita. Tontinvarauskanta vastaa erittäin hyvin asetettuja	Kv: Varmistetaan lisävarauksin tontinvarauskannan riittävyys ja vastaavuus tavoitteisiin.
	ATT on mahdollisuuksiensa mukaan noudattanut AM-ohjelman linjauksia. ATT on pyrkinyt sujuvoittamaan asuntotuotantoprosessia ja lisäämään omaa uudisasuntotuotantoaan vastatakseen AM-ohjelman sille asettamaan 1500 asunnon määrätavoitteeseen. ATT on osallistunut rakennusvalvontaviraston yhteistilaohjeen päivittämiseen 2013-2014, Ksv:n pysäköintipolitiikkastrategiatyössä täydennysrakentamisalueiden pysäköintinormien kohtuullistamiseen sekä käynnistänyt täydennysrakentamiseen soveltuvan tyyppikerrostalokonseptin (MAKE-talo) laatimisen. ATT toteuttaa kohtuuhintaisia asuntoja sekä projektialueille että täydennysrakentamisen olemassa olevia asuinalueita. ATT on pyrkinyt toteuttamaan kaupunkimaisia pientaloja (Kalasatama) ja kehittää taloudellisesti toteuttamiskelpoisen tavan toteuttaa kohde tosiasiallisesti kerrostaloratkaisuna. ATT kehittää houkuttelevaa kerrosrakentamista käyttämällä erilaisia pilottikonsepteja (Kalasataman autopaikattomat, Jätkäsaaren autopaikkojen hinnan erottaminen asunnoista, Tapuli kaupungin savuttomat vuokra-asunnot) ATT ottaa huomioon esteettömän asuntorakentamisen tavoitteet sekä uudistuotannossa että peruskorjauksissa. ATT edistää energiatehokkuutta ja <u>nuorakentamista</u>	ATT noudattaa AM-ohjelman linjauksia. ATT pyrkii sujuvoittamaan asuntotuotantoprosessia yhteistyössä muiden rakentamisen edellytyksiä luovien hallintokuntien kanssa ja lisäämään tuotantomääränsä vastaamaan AM-ohjelman tavoitteita. ATT edistää AM-ohjelman laadullisia tavoitteita. ATT käynnistää Fiksu Kalasatama -tavoitteita, materiaalihokkuuden laskentamenetelmiä ja selvittää mahdolliset viherkerrointa testaavat pilottikohteet ja kehittää edelleen täydennysrakentamiseen soveltuvaa tyyppikerrostaloa.
	KSV: On noudatettu.	KSV: Noudatetaan.

Erilaisille kotitalouksille on tarjolla laadukkaita, kohtuuhintaisia ja elämäntilanteeseen sopivia asumisvaihtoehtoja.

Vuosittaisesta asuntotuotannosta 20 % toteutuu valtion tukemina vuokra-asuntoina, 40 % Hitas-, osaomistus-, asumisoikeus-, nuoriso- ja opiskelija-asuntoina sekä 40 % sääntelemättöminä vuokra- ja omistusasuntoina.	Kanslia: Vuonna 2013 valtion tukeman vuokratuotannon osuus oli valmistuneista 15 % ja alkaneista 12 %. Asuntoja valmistui välimuodon tuotantona 34 % ja alkoi 24 %. Sääntelemättömän tuotannon osuus oli valmistuneista 58 % ja alkaneista 54 %. Ennakoitu vuoden 2014 hallintamuotojakauma-% (valtiontukema vuokra - välimuoto - sääntelemätön) on valmistuvissa 17 - 31- 52 ja alkavassa tuotannossa 3 - 22- 75.	Kanslia: Huolehditaan yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa tontinvarauskannan vastaavuus hallintamuotojakauman tavoitteisiin.
--	--	---

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Kv: Tontteja varattu AM-ohjelman rahoitus- ja hallintamuototavoitejakauman mukaisesti ja varauskanta vastaa erittäin hyvin tavoitetta.	Kv: Varmistetaan lisävarauksin tontinvarauskannan riittävyys ja vastaavuus tavoitteisiin.
	Tieke: Monipuoliset rakentamisen ja asumisen tilastot.	Tieke: Monipuoliset rakentamisen ja asumisen tilastot.
Kaupungin omassa asuntotuotannossa 50 % asunnoista toteutetaan valtion tukemana aravuokratuotantona ja 40 % välimuodon tuotantona. Vaparahoitteisten asuntojen osuus vuosituotannosta voi olla 10 %, mikäli se on kortteli- tai aluekokonaisuuksien tasapainoisuuden kannalta tarkoituksenmukaista.	Kanslia: Vuonna 2013 kaupungin omana tuotantona valmistuneista asunnoista oli valtion tukeman vuokratuotannon osuus 48 % ja välimuodon (Hitas ja asumisoikeus) osuus 50 %. 2 % tuotannosta oli sääntelemätöntä. Vuonna 2013 alkaneista (rakentaminen käynnistynyt) ara-vuokratuotannon osuus oli 36 % ja välimuodon osuus 64%. Ennakoitu jakauma vuonna 2014 valmistuvista on 46 % ara-vuokratuotantoa ja 54 % välimuotoa. Alkaneiden (rakentaminen aloitettu) ennakoitu jakauma on 20 % ara-vuokratuotantoa ja 80 % välimuotoa.	Kanslia: Huolehditaan yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa tontinvarauskannan vastaavuus hallintamuotojakauman tavoitteisiin.
	Kv: Tontteja varattu AM-ohjelman rahoitus- ja hallintamuototavoitejakauman mukaisesti ja varauskanta vastaa erittäin hyvin tavoitetta. Selvitetty mahdollisuudet muuttaa olemassa olevia ATT tontinvarauksia paremmin tavoitteita vastaaviksi. Muutokset tehty.	Kv: Varmistetaan lisävarauksin tontinvarauskannan riittävyys ja vastaavuus tavoitteisiin.
	ATT:n vuonna 2013 käynnistämä tuotanto (591 asuntoa) jakautuu hallintamuotoihin seuraavasti: Vuokra-asuntoja 333 (45 erityisasuntoa), asumisoikeusasuntoja 145 ja hitas-omistusasuntoja 113. Vuonna 2013 valmistuneen tuotannon vastaavat lukemat olivat: vuokra 510 (77 erityisasuntoa), asumisoikeus 191, hitas-omistus 332 ja sääntelemätön omistus 20 asuntoa, yhteensä 1053. Vuonna 2014 ennustetaan käynnistyvän yhteensä 1028 asunnon tuotanto, joka jakautuu hallintamuotoihin seuraavasti: vuokra 506, asumisoikeus 473, hitas-omistustuotanto 149 asuntoa. Käynnistämispäätöksen saaneista asunnoista 19,67 % sijoittuu täydennysrakentamisalueille. Vuonna 2014 ennustetaan valmistuneen yhteensä 1020 asuntoa, jotka jakautuvat hallintamuotoihin seuraavasti: vuokra 466, asumisoikeus 201 ja hitas-omistus 353 asuntoa.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Eri puolille kaupunkia sijoittuvan kohtuuhintaisen asuntotuotannon turvaamiseksi tulee kaupunkisuunnittelun ja asuntorakentamisen tukea jokaisessa vaiheessa kohtuuhintaisiin asumiskustannuksiin tähtäävää toteutustapaa.	Kanslia: Projektialueiden tontinluovutuksissa on noudatettu alueittain asuntopolitiikan mukaista hallintomuotojakautumaa. Ohjattu kustannustietoisuutta kaavasunnittelussa ja hankkeiden taloudellista toteutettavuutta. Edistetty tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamista.	Kanslia: Projektialueiden tontinluovutuksissa noudatetaan alueittain asuntopolitiikan mukaista hallintomuotojakautumaa. Edistetään kustannustietoisuutta kaavasunnittelussa ja hankkeiden taloudellista toteutettavuutta. Huolehditaan tonttien saattamisesta rakentamiskelpoiseksi ja poistetaan rakentamisen esteitä.
	Rakvv: Virasto vie vastuuvirastona eteenpäin Helsinki-kerrostalohanketta.	
	Kv: Asuntotontteja varattu kohtuuhintaista asuntotuotantoa varten eri puolilta Helsinkiä. Tonttihinnoittelussa pyritään maltillisuuteen asumiskustannusten kohtuullisuuden varmistamiseksi. Pyritään ohjaamaan kaavoitusta kustannustehokkaiden kaavaratkaisujen saavuttamiseksi. Maanhankinnalla edistetty pitkäjänteisen asuntotuotannon mahdollisuuksia (mm. Kuninkaantammessa, Malmilla ja Östersundomissa)	Kv: Jatketaan menettelyä.
	ATT on kehittänyt kustannusohjausmenetelmiään erityisesti investointikustannusten kohtuuhintaisuutta tukevien suunnitteluratkaisujen priorisoimiseksi. Eskolantien puukerrostalokohteiden urakkatarjousten arvioinnissa pilotoitiin elinkaarikustannusten arvioinnin hyödyntämistä.	ATT: Elinkaarikustannusarvioiden laskentamenetelmien hyödyntämistä hankkeiden arvioinnissa kehitetään edelleen.
	KSV: Kaavaratkaisujen kustannustietoisuutta on parannettu koulutuksella ja selvityksillä ja tavoite on otettu huomioon asemakaavoja laadittaessa.	
Edistetään tontinluovutuksissa määräaikaista tontinluovutuksia.	Kv: Kaikki säänneltyn tuotantoon luovutettavat tontit luovutetaan vuokraamalla määräajaksi.	Kv: Jatketaan menettelyä.
KSV selvityksen pohjalta linjataan autopaikkojen rakentamista tavoitteena kohdistaa kustannukset paremmin autopaikkojen käyttäjille.	ATT toteutti Jätkäsaaren korttelin, jossa autopaikkojen investointikustannukset ja käyttöoikeudet kohdennettiin tietyille asunto-osakkeille (Asunto Oy:t Tyynimeri ja Marco Polo).	
	KSV: Sisältyy pysäköintipolitiikkaohjelmaan (laadittu 2013).	

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Asuntorakentamisella tuetaan kaupungin vetovoimaisuutta sekä kestävästä kaupunkikehitystä. Kaupunkisuunnittelun ja asutuskonseptien kehittämisen keinoin turvataan Helsingin houkuttelevuus seudun omistusasuntomarkkinoilla.

Kaupunkimaisten pientalojen sekä houkuttelevan kerrostaloasumisen kehittämistä jatketaan ja kohteita toteutetaan sekä projektialueilla että täydennysrakentamisena.	Kanslia: Kehittyvä kerrostalo-projekti	Kanslia: Kehittyvä kerrostalo-projekti
	Kv: Kaupunkipientalohankkeita on toteutettu sekä projektialueilla että esikaupunkialueilla. Kehittyvä kerrostalo-ohjelmaan jatkettu ja tontteja varattu Kehittyvä kerrostalo -hankkeita varten. Tontteja osoitettu ryhmärakennuttamishankkeisiin, asuntotuotantotapojen ja asuntotarjonnan monipuolistamiseksi.	Kv: Jatketaan menettelyä.
	ATT teetti vuonna 2013 Vuosaaren Pomeranssipuiston alueelle vuonna 2007 toteutettamansa Helsingin Asumisoikeus Oy Jasmiinin asukkailla kohdennetun haastattelututkimuksen asukastyytyväisyydestä. Kyselyn raporttia jaettiin kaupunkipientaloratkaisujen kehittämiseksi sekä tukijoille että kaupunkisuunnittelijoille.	ATT pyrkii kehittämään kustannustehokkaan tavan toteuttaa kaupunkipientalomaisia asumisratkaisuja.
Omatoimista rakentamista ja rakennuttamista tuetaan luovuttamalla omakotitontteja ja priorisoimalla mahdollisuuksien mukaan tontinluovutuksessa ryhmä rakennuttamishankkeita.	KSV: Hankkeita varten on laadittu tarvittavat asemakaavat ja on osallistuttu kehittämishankkeiden seurantaan.	
	Kv: Ryhmärakennuttamiseen soveltuvia tontteja osoitettu ryhmärakennuttamishankkeille ja ryhmärakennuttajille suunnattuja tonttihakuja varten.	Kv: Jatketaan menettelyä. Ryhmärakennuttajille suunnattu tonttihaku järjestetään kevään 2015 aikana.
	Kv: Osallistuttu kaavoitukseen tavoitteen saavuttamisen edistämiseksi.	Kv: Jatketaan menettelyä.
Pientaloalueiden rakentamista keskitetään alueille, joiden toteuttaminen on kokonaistaloudellisesti perusteltua.		
Puurakentamista sekä uusiutuvien ja ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavien rakennusmateriaalien käyttöä edistetään.	Rakvv: virasto kouluttanut kaksi asiantuntijaa nykyaikaiseen puurakentamiseen.	
	Kv: Puukerrostalo-rakentamista varten on osoitettu tontinvarauksia. Tontteja varattu puurakentamishankkeille suunnattua tonttihakua	Kv: Jatketaan menettelyä. Puurakentamishankkeille suunnattu tonttihaku järjestetään 2016 aikana.
	ATT on käynnistänyt kolme puurakentamisen pilottikohdetta: kaksi Pukinmäkeen Eskolantielle (vuokra- ja asumisoikeusasuntoja) sekä Jätkäsaareen (vuokra-asuntoja).	ATT osallistuu materiaalitehokkuuden laskentamenetelmiä kehittävään kehittämishankkeeseen.

Helsingin asutuskanta uudistuu energiatehokkaammaksi sekä elinkaariasumiseen soveltuvaksi.

Kaupungin luovuttamalle asuntotontille rakennettaessa edellytetään A-luokan energiatehokkuusvaatimusta. Pyritään kohti nollaenergiarakentamista.(Nykyisten voimassa olevien normien mukaisesti.)	Kanslia: AM-ohjelman seurannan 2014 yhteydessä tarkennettiin tontinluovutuksessa käytettävää kriteeriä vastaamaan uusia	
	Rakvv: Määräysten entinen A-taso vastaa nykymääräysten C-tasoa. Kaupunki sitoutunut hiukan C-tasoa parempaan kokonaisenergiatavuun (E-luku) rakennettaessa kaupungin luovuttamalle maalle.	
	Kv: Tavoite sisällytetty asuntonttien varausehtoihin. Tavoite on muuttunut. Energiatehokkuus on asetettu arviontikriteeriksi tonttihauissa/kielipailuissa.	Kv: Jatketaan menettelyä.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	ATT:n tuotanto lähenee kansallisia asuntorakentamisen LOR-tavoitteita (105-115 E-luku).	ATT:n uudistuotanto toteuttaa LOR-rakentamisen tavoitteet.
Kaupungin oman asuntokannan peruskorjaustoiminnassa pyritään tavoitteellisesti C-energialuokkaan.	ATT:n vuonna 2013 käynnistämässä peruskorjaushankkeissa hankkeiden suunnitelmien mukaan laskettu ET-luku parani keskimäärin 22 %.	ATT:n parantaa peruskorjaushankkeiden energiatehokkuutta kaikissa korjaushankkeissa.
Esteettömiä asumisvaihtoehtoja lisätään täydennysrakentamisalueilla. Asunto-osaakeyhtiöille tarjottavaa neuvontaa jatketaan hissiprojektin ja peruskorjausneuvonnan avulla.	Rakvv: Ohjausta annetaan. Virasto osallistuu kaupungin hissiprojektiin.	
	ATT ottaa huomioon esteettömyystavoitteet kaikessa toiminnassaan.	ATT ottaa huomioon esteettömyystavoitteet kaikessa toiminnassaan.

Asunnottomuus vähenee

Laaditaan yhteinen suunnitelma kaupungin eri virastojen yhteistyönä	Kanslia: Asunnottomuustyöryhmä työskenteli 2013	Kanslia: Jatketaan virastojen välistä yhteistyötä
	Kv: Sote-yhteistyö, asunnottomuus ja kriisiasuminen	Kv: Kriisimajoituksen konsepti tuotannossa
Vahvistetaan asumiskuntoutusohjelma psykiatria- ja päihdepalveluissa		
Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelmaa jatketaan. Kiinnitetään erityistä huomiota nuorten asunnottomuuden ehkäisemiseen.	Kanslia: Paavo II ohjelma käynnissä	Kanslia: Paavo II ohjelma jatkuu vuoden 2015 loppuun
	Nk: Nuorten asunnottomuuteen uusia keinoja etsivään hankkeeseen on haettu rahoitusta Euroopan sosiaalirahastosta ja hanketta on valmisteltu syksyllä 2014.	Nk: Oman muotoinen koti –hankkeessa on löydetty uusia menetelmiä ratkaista nuorten asunnottomuutta. Hankkeessa tehtyjä erilaisia asumiskokeiluja on mallinnettu ja niitä on otettu käyttöön myös hankkeen ulkopuolella. Nuorten asuminen on saanut huomiota laajasti ja eri toimijat tekevät suunnitelmallisesti työtä yhdessä.

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

4 TASAPAINOINEN TALOUS JA HYVÄ JOHTAMINEN

Talous tasapainottuu ja tuottavuus paranee

Velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä emokaupungin käyttömenojen reaali­kasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1% tuottavuuden parantamisen tavoitteella valtuustokaudella 2013–2016 ja rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulorahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla

Emokaupungin nettomenoille asetetaan talousarvioraami, jossa kaupungin käyttömenojen reaali­kasvu on asukasmäärän kasvu -1% tuottavuustavoite.	Kanslia: Vuoden 2014 talousarviossa kaupungin toimintamenot mitoitettiin tasolle, jossa tilinpäätöksen 2013 menotasolle lisättiin peruspalvelujen hintaindeksi kasvu lisättynä väestönkasvulla vähennettynä -1 %:n tuottavuustavoite. Edellä mainitun mukaista menotasoa ei saavuteta vuoden 2014 aikana.	Kanslia: Talousarviota 2015 valmisteltaessa ei nähty mahdolliseksi vuonna 2014 toteutuvan menoylityksen eli tuottavuustavoitevajeen umpeen kuromista vuoden 2015 talousarviossa. Sen sijaa taloussuunnitelma vuosille 2016–2017 lähtee siitä, että vuonna 2014 syntyvä tuottavuustavoitevaje kurotaan umpeen vuonna 2016.
	Vaka: Vakan tuottavuutta parantavat toimenpiteet käyttösuunnitelmassa v. 2013, tae 2014 ja käyttösuunnitelmassa 2014. Vakan tilapaikkatarkastelu vuonna 2014. Tarkastelun tuloksena tilapaikkoja tehostettiin noin 350 paikkaa vrt. siihen, miten tilat olivat tammikuun 2014 lopussa käytössä. Laskennallinen säästö tilapaikkatarkastelun myötä on noin 0,6 milj. euroa sis. vuokrissa, mikä realisoituu tulevina vuosina. Tilojen käytön tehostaminen vaikuttaa väh. myös kaupungin investointitarpeeseen.	Vaka: Hallinnon säästöohjelma (hallinnon säästöt) käyttösuunnitelma 2015. Vakan tuottavuuden toimenpiteet ta 2015 ja käyttösuunnitelma 2015. Tilojen käytön tehostamista ja yhteiskäyttöä jatketaan yhteistyössä Tilakeskuksen ja muiden hallintokuntien kanssa vuosien 2015-2016 aikana.
		Stara: Sitoudumme tuotannon tuottavuuden kehittämiseen.
Asetetaan strategiakaudelle vuotuiseksi investointien tasoksi 435 miljoonaa euroa. Otetaan käyttöön vuosittainen 10-vuotinen investointiraami osana raamiohjausta.	Kanslia: Vuosien 2014 ja 2015 talousarvioissa on on investointien tasoksi asetettu 435 milj. euroa (+ indeksikorjaus v. 2015). Osana raamiohjausta on otettu käyttöön 10-vuotinen investointiraami vuoden 2014 talousarviossa sekä vuoden 2015 raamivalmistelussa ja talousarviossa. Vuonna 2013 investoinnit pysyivät inestointitason puitteissa. Vuoden 2014 viimeisimmän ennusteen mukaan 435 milj. euron investointitasoa ei ylitetä huolimatta edellisestä vuonna käyttämättä jääneiden määräahojen perusteella myönnettyjä ylitysoikeuksia.	Kanslia: Vuoden 2016 talousarvion investointitasoksi on suunniteltu 435 milj. euron taso (+ ind. korjaukset vsta 2014 alkaen). Raamiohjauksessa käytetään 10-vuotista investointiraamia.
	HKR: 10-vuotinen investointiohjelma menettely on otettu käyttöön.	HKR: Menettelyä jatketaan.
Vuotuista asuinkaavoituksen tavoitetta nostetaan 5500 asuntoon (500 000kem). Tontinluovutuksessa pyritään kovan rahan asuntotuotannon osalta markkinaehtoisuuteen ja kaupungin tulonmuodostuksen maksimointiin.	Tieke: Seuraa asuinalueiden kehitystä, verotulokertymiä, tietopalvelua.	Tieke: Seuraa asuinalueiden kehitystä, verotulokertymiä, tietopalvelua.
	KSV: Kaavoitetettu vuosittain noin 500 000 kem ² .	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Virastot laativat suunnitelmat eläköitymiseen varautumiseksi 30.6.2013 mennessä. Suunnitelmat perustuvat valtuustostrategian tavoitteeseen tuottavuuden kasvusta. Suunnitelmissa huomioidaan kasvavan väestön aiheuttamat erot eri hallintokuntien välillä.	Kanslia: Henkilöstötarpeen ennakointi aloitettiin jo 2012 jolloin virastoille ja liikelaitoksille järjestettiin viisi yhteistä tilaisuutta, tuotettiin tuki- ja tilastomateriaalia ja tietosivustoja kaupungin Helmeen. Ennakoinnilla arvioitiin toimintaympäristön muutosten vaikutuksia henkilöstön määrään, rakenteeseen ja osaamistarpeisiin. 2013 keväällä vuoden 2014 talousarvion laatimisen yhteydessä virastot ja liikelaitokset tuottivat eläköitymiseen varautumissuunnitelmat. Suunnitelmista laadittiin yhteenveto khs:lle. Syksyllä 2013 virastoille ja liikelaitoksille järjestettiin kolme työpajaa yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa. Työpajoissa eläköitymiseen varautumissuunnitelmia pyrittiin laajentamaan ikänäkökulman pohjalta.	Kanslia: Henkilöstöresurssien suunnittelua kehitetään edelleen yhteistyössä tason kanssa osana toiminnan ja talouden suunnittelua: - TAE 2016 laatimisohjeet, työvälineet, raporttipohjat - edistetään henkilöstösuunnittelua virastojen aktiivisella ohjauksella, neuvonnalla ja virastokäynneillä sekä TUPA -tavoittella - henkilöstösuunnitteluprosessin kuvaaminen ja rajapinnat taloussuunnitteluprosessiin - valmistellaan henkilöstötarpeen ennakointia yhteistyössä tason kanssa osana kaupungin strategiavalmistelua.
	PEL: Suunnitelma on laadittu.	
	Rakvv: Viraston tae-esityksiin ja toimintasuunnitelmiin sisältyy aina tarkastelu eläköitymisestä.	
	Nk: Vuonna 2013 arvioitiin eläkepoistumaksi vuoteen 2016 mennessä yhteensä 14 henkilöä. Vuonna 2013-2014 eläkkeelle on jäänyt yhteensä 10 henkilöä. Yksi vapautunut vakanssi on lakkautettu, seitsemän vakanssia on täytetty asiakastyöhön, hallinnon avautuneeseen tehtävään valittiin uusi henkilö ja kaksi vakanssia käytetään suunnantarkistuksen yhteydessä tehtäväjärjestelyihin.	Nk: Eläkeikä täyttyy vuosina 2015-2016 kolmella henkilöllä. Sen lisäksi palveluksessa on kolme henkilöä, joiden eläkeikä on jo täyttynyt vuosina 2010-2014. Kaikki vapautuvat vakanssit tullaan täyttämään suunnantarkistuksen yhteydessä tehtäväjärjestelyihin.
	OPEV: Eläköitymissuunnitelma laadittiin aikataulun mukaisesti.	OPEV: Rekrytoidaan eläkepoistumaa ja oppilasmäärän kasvua vastaava määrä uutta opetushenkilöstöä. Pula-aloilla tehdään erillisiä rekrytointitoimenpiteitä. Hallinnossa vähennetään vakansseja.
	Kv: Suunnitelma on laadittu.	Kv: Päivitetään suunnitelma tarvittaessa.
	STO: Suunnitelma laadittu	STO: Tarkennetaan
	Tav: Virastossa on laadittu v.2013 eri-ikäisten johtamista käsittelevä suunnitelma, jossa on määritelty viraston keskeisimmät eläköitymisen ja eri-ikäisten johtamisen henkilöstöhaasteet, keskeisimmät haasteisiin liittyvät tavoitteet ja tärkeimmät kehittämistoimenpiteet vuosille 2013–2016.	Tav: Tarkastusviraston eri-ikäisten johtamisen suunnitelman tavoitteita ja kehittämistoimenpiteitä on sisällytetty tarkastusviraston vuosien 2014-2016 henkilöstöohjelmaan, jonka kautta niiden toimeenpanoa jatketaan.
	Tyke: Suunnitelma laadittu	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Taimu: Taidemuseo on laatinut suunnitelman eläköitymiseen varautumiseksi. Suunnitelmassa on huomioitu eläkepoistuma vuosina 2013-2016 sekä keskeiset henkilöstön osaamisen toimenpiteet ja kehittämisen toimenpiteet. Johtokunta on hyväksynyt suunnitelman 14.5.2013 tae2014 yhteydessä.	
	Vaka: Laadittu Tae 2014	
		ATT laatii henkilöstöresurssisuunnitelman vuonna 2015.
	Tieke: Suunnitelma laadittu ja seurattu.	Tieke: Suunnitelma ylläpidetään ja seurataan.
	KSV: On laadittu.	
	HKR: Suunnitelma eläköitymiseen varautumiseksi tehdään talousarviovaiheessa jatkuvatoimisesti. TUPA-tavoite 2015.	
	Museo: Suunnitelma tehty osana ta-esitystä.	
	HKL on laatinut suunnitelman eläköitymiseen varautumiseksi. Suunnitelmaa kehitetään vuosittain henkilöstön kehittämissuunnitelman päivittämisen yhteydessä. Tuottavuuden kasvu on keskeinen tavoite.	HKL laatii vuosittain henkilöstön kehittämissuunnitelman. Tuottavuuden kasvu on keskeinen tavoite.
	Sote: Eläköitymiseen varautuminen on osa henkilöstösuunnittelua, jota viraston osastot tekevät. Suunnitelma laadittiin määräajassa.	Sote: Eläköitymiseen varautuminen on ollut osa henkilöstösuunnittelua edelleen.
		Stara: Jatketaan henkilöstösuunnitelman
	Arbis: Suunnitelma tehty 31.1.2013. Todettiin, että Arbiksen henkilökunta on sen verran pieni, ettei sitä voi enää supistaa eläköitymisen myötä.	
	Oiva Akatemia: On tehty suunnitelma.	
Kaikki hallintokunnat laativat tilankäyttöohjelmat ja tehostamissuunnitelmat, joissa otetaan huomioon teknologian muutokset sekä palvelujen ja työn uudet muodot. Hallintotyössä edistetään avokonttoreiden käyttöön siirtymistä. Tavoite on, että kaupungin omassa käytössä olevien kokonaistoimitilojen kokonaispinta-alan määrä ei kasva strategiakaudella.	Kanslia: Kaikki hallintokunnat ovat laatineet tilankäyttöohjelmat ja tehostamissuunnitelmata vuosien 2014 ja 2015 talousarvioehdotusten yhteydessä Kanslian ja tilakeskuksen laatimien ohjeiden mukaisesti. Vuoden 2014 alussa Kanslian johdolla pidettiin neuvottelut kaikkien virastojen ja tilakeskuksen kanssa. Tilamäärä on vuoden 2015 talousarvion valmistelun yhteydessä arvioitu kasvavan vuosina 2013-2014 yhteensä 73 000 htm2. Eniten kasvua aiheuttaa uusien alueiden aiemmin päätetyt tai rakenteilla olevat palvelutuotannon rakennukset.	Kanslia: Teknisten virastojen yhteisen toimitalon selvitystyö. Vuoden 2015 ja 2016 tammikuussa pidetään Kanslian johdolla neuvottelut kaikkien virastojen ja tilakeskuksen kanssa. Tilamäärä on vuoden 2015 talousarvion valmistelun yhteydessä arvioitu kasvavan vuosina 2015-2016 noin 6 000 htm2 eli strategiakauden tilamäärän kasvuksi tulisi yhteensä 79 000 htm2. Vuosina 2015-2016 pyritään tehostamaan tilankäyttöä ja luopumaan tarpeettomiksi jäävistä tiloista.
	PEL: Suunnitelma on laadittu.	
	Rakvv: Virasto mukana teknisten hallintokuntien yhteisessä toimitilahankkeessa.	

Toteutunut 2013-2014**Ennuste 2015-2016**

Nk: Nuorisoasiainkeskus toteuttaa kaupungin strategian kirjausta neliöiden vähentämisestä. Kesän 2013 aikana toteutettiin toimistokiinteistö Hietaniemenkatu 9:ssä tilojen uudelleenjärjestely, jonka tuloksena työntekijät siirtyivät jaettuihin työhuoneisiin ja virasto luopui 480 neliöstä toimistotiloja. Vapautuvat tilat siirtyvät varhaiskasvatusvirastolle. Lisäksi nuorisoasiainkeskus luopui vuoden 2014 aikana noin 300 neliöstä Itäkeskuksen Stoaan (Kipinä) tiloja sekä 574 neliön Laakavuoren nuorisotalosta.	Nk: Tilankäytön tehostamissuunnitelman toteuttamista jatketaan. Tilojen kokonaismäärä tulee vähentymään 31.12.2012 tilanteesta vuoden 2017 loppuun mennessä hieman yli 1000 m2. Suurimmat tilakokonaisuudet, joista on luovuttu, ovat vuonna 2013 Vuorilahden kurssikeskus 895 m2, Klaari-Helsingin toimistotila Eerikinkadulla 348 m2 ja Hietaniemenkadun toimistotilat 228 m2 sekä vuonna 2014 Laakavuoren nuorisotalo 574 m2.
Palmia: Laadittiin suunnitelma Palmian käytössä olevien tilojen tehostamiseksi.	
OPEV: Tilankäyttöohjelma ja tehostamissuunnitelma laadittu vuosittain talousarvioehdotuksen yhteydessä.	OPEV: Viraston keskitetty hallinto- ja tukipalveluhenkilöstö siirtyy vuoden 2017 alusta uusiin tiloihin Teollisuuskadulle. Uusissa tiloissa tilankäyttö tehostuu merkittävästi. Uudet tilat on suunniteltu kombikonttoriperiaatteella sisältäen sekä avotilaa että hiljaisen työn tiloja.
Kv: On osallistuttu teknisten toimitalohankkeeseen. Hallintokunnat ovat tehneet tilankäyttösuunnitelmat, joista Tilakeskus on tehnyt yhteenvedon.	Kv: Jatketaan osallistumista. Hallintokunnat tekevät tilankäyttösuunnitelmat, joista Tilakeskus tekee yhteenvedon
STO: Suunnitelmat laadittu	STO: Palveverkkosuunnitelman päivitys valmistuu keväällä 2015.
Tav: Virastossa käynnistettiin vuonna 2012 hanke toimitilojen käytön tehostamiseksi ja laadittiin toimitilojen kehittämissuunnitelma. Tilojen käyttöä on tehostettu mm. pari- ja tiimityötapoja kehittämällä ja etätyömahdollisuuksia parantamalla. Käynnissä on ollut myös hanke työpapereiden sähköiseksi arkistoinniseksi.	Tav: Tarpeettomaksi käyvät työhuoneet tullaan luovuttamaan kaupungin muiden toimintojen käyttöön. Pari- ja tiimityötapoja sekä etätyömahdollisuuksia kehitetään edelleen. Työpapereiden sähköinen arkistointihanke jatkuu.
Tyke: suunnitelma laadittu	
	Taimu: Tennispalatsin taidemuseossa siirrytään monitoimitiloihin/ avokonttoreihin.
Vaka: laadittu 31.1. 2014 mennessä, liitteenä varhaiskasvatusviraston tae 2015 materiaalissa	
Kir: Kirjastossa painopiste tilojen käytön monipuolistaminen, ei tilojen vähentäminen. Hgissä kirjastoalaa/1000 as. on 61,05 m2 , kun maan keskiarvo on 92,55 m2. Tilojen käyttö aukioloaikojen ulkopuolella, mm kokous- ja juhlatiloina.	Kir: Tilojen monipuolinen käyttö lisääntyy. Maunula -hanke, omatoimikäytön lisääminen. Keskustakirjaston kaikki kokoustilat asiakaskäyttöön. Kirjastojen takatilojen tiivistäminen.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	ATT on osallistunut Teknisten virastojen yhteiseen Tekvi-hankkeeseen. ATT:n toimitiloja on ehostettu vuonna 2014. Tekvi-taloon liittyvien selvitysten yhteydessä todettiin, että ATT:n nykyinen tilankäyttö on kaupungin teknisten virastojen vertailussa tehokasta.	ATT: Tavoitteena on valmistella siirtymistä yhteisiin tiloihin Helsingin kaupungin asunnot Oy:n kanssa.
	Tieke: Suunnitelma laadittu ja seurattu.	Tieke: Suunnitelma ylläpidetään ja seurataan.
	KSV: On laadittu.	
	HKR: Toiminta keskitetty Kasarmikatu 21:n tiloihin ja vuoden 2015 aikana tehdään suunnitelma monitilatoimistoon siirtymisestä nykyisen kiinteistön myymisen johdosta.	
	Museo: Tehty osana ta-esitystä.	
		HKL laatii tilankäyttösuunnitelman, joka kattaa kaikki HKL:n hallinnolliset (toimisto)tehtävät. Suunnitelman tavoitteena on sekä tilankäytön tehostaminen että yhtenäisemmällä tiloilla saavutettavat toiminnalliset synergiaedut.
	YMK: Muutettu työhuoneita neljäksi uudeksi avotyötilaksi, joissa työskentelee 15 työntekijää. Ko.yksikön osalta tilatehokkuus lähes kaksinkertaistui.	
	Sote: Tilankäytön tehostamisohjelma on laadittu. Uusia, tilankäyttöä tehostavia tilaratkaisuja on suunniteltu sekä uudishankkeissa että peruskorjauksissa. Tiloja on irtisanottu mahdollisuuksien mukaan. Oiva Akatemia: On tehty suunnitelma ja tiivistetty tilojen käyttöä.	Sote: Tilankäytön tehostamista on jatkettu, tiloja tiivistetty ja ylimääräisiä tiloja irtisanottu.
Jokaisen investointihankkeen yhteydessä on esitettävä selvitys onko hanke toteutettavissa sitovan investointi- ja toimintamenoraamin puitteissa sekä toteuttaako hanke, tuottavuudelle, tilatehokkuudelle ja eläköitymiseen varautumiselle strategiassa asetetut tavoitteet.	Kanslia: Palveluhallintokunnat osallistuvat tarveselvitysvaiheesta alkaen hankkeen suunniteluun. Hallintokunnat sitoutuvat hankkeen tilakustannuksiin ja toimintamenoihin sekä arvioivat hankkeen vaikutuksia tuottavuuteen hyväksyessään omalta osaltaan hankesuunnitelman (esim. rakennukset). Isojen hankkeiden vaikutuksia toimintamenoihin arvioidaan myös investointilaskentamallilla.	Kanslia: Vuonna 2015 valmistuvassa tilahankkeiden käsittelyohjeessa ja sen liitteenä olevassa hankesuunnitelman mallissa ohjeistetaan em. asioiden selvittämistä. Hankkeiden vaikutuksia toimintamenoihin arvioidaan myös investointilaskentamallilla.
	PEL: Selviykset on laadittu.	
	Kv: Selvitykset tehdään aina. Hankkeet on sovitettu investointi- ja toimintamenoraamiin. Hankkeissa tarkastellaan tilatehokkuutta tarkastellaan tarveselvitysten ja hankesuunnitelmien yhteydessä.	Kv: Jatketaan selvitysten tekemistä. Hankkeet sovitetaan investointi- ja toimintamenoraamiin. Tilatehokkuutta tarkastellaan tarveselvitysten ja hankesuunnitelmien yhteydessä.
	Vaka: Uudishankkeissa ja peruskorjauksissa tilapaikat määritellään 8 m2/ lapsi	
	Kir: Tehty keskustakirjastohankkeessa	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Sote ei ole esittänyt muita, kuin investointiohjelmaan hyväksytyjä hankkeita. Jokaisen hankkeen yhteydessä on selvitetty toimintamenojen osuus.	Sote: Investointihankkeet on esitetty investointilistalle vain perustellusti tarvekuvausten pohjalta. Tilatehokkuus ja toimintamenot on otettu huomioon kaikissa hankkeissa.
Tonttien ja rakennusten myyntitavoitteita nostetaan velkaantumisen hillitsemiseksi.	Kanslia: Tonttien myyntitavoite nostettiin vuoden 2013 talousarvion 85 Me:stä 100 Me:oon v. 2014 talousarviossa. Vastaavasti rakennusten myyntitavoite nostettiin 15 Me:sta 25 Me:oon. Tontteja myytiin vuonna 2013 yhteensä 79 Me ja rakennuksia ja osakkeita 6 Me:n edestä. Vuoden 2014 TA:n 4. ennusteen mukaan tonttien 100 milj. euron myyntitavoite saavutetaan. Ennusteen mukaan rakennuksia ja osakkeita myydään vuonna 2014 yhtensä 19 Me:n edestä. Kv: Tavoite nostettu 100 M€:oon ja vuonna 2013 toteutunut noin 79 M€ ja 2014 noin 100 M€. Laadittu esitys maanmyyntitavoitteiden saavuttamista edistäviksi periaatteiksi, jonka Khs hyväksynyt. Periaatteita ryhdytty soveltamaan.	Kanslia: Tonttien vuosittainen myyntitavoite on asetettu vuodesta 2014 eteenpäin 100 Me:n tasolle. Rakennusten myyntitavoite on vuodesta 2015 eteenpäin asetettu talousarviossa 35 Me:n tasolle. Kv: Pidetään 100 M€:n tavoitetta edelleen voimassa.
Kaupunki ennaltaehkäisee menojen kasvua laadukkailla ja tehokkailla julkisen sektorin hyvinvointipalveluilla.	Pel: Ensihoitopalvelun palvelutasoon suhteutetut kustannukset ovat edullisuudessaan valtakunnallisesti kärkitasoa. Palmia: Pilotoidut virtuaalihoitajapalvelut korvaavat osaltaan kotihoidon kontakteja. Catering-palveluissa henkilöstön ja raaka-aineiden käyttöä on tehostettu mm. esimiestyön, reseptiikan, osto-ohjauksen ja hävikinseurannan avulla.	Palmia: Puhelin- ja hyvinvointipalveluissa keskitettyä palvelukonseptia sosiaali- ja terveysviraston asiakaskuljetuksissa laajennetaan. Matkojen yhdistelyllä parannetaan tuottavuutta siten, ettei kuljetusten laatu heikkene. Yhdistelyn tavoitteena on 28 %. Catering-palveluissa henkilöstön ja raaka-aineiden käytön tehostamista jatketaan.
Kaupunki ylläpitää ja vahvistaa verotulopohjaansa harjoittamalla hyvää elinkeinopolitiikkaa ja seuraamalla työllisyysasteen kehittymistä.	Kanslia: Elinkeinopolitiikan toteutumista kuvaa se, että kun vuonna 2013 Helsinki sai 20,39 % kuntien saamasta yhteisövero-osuudesta niin vuonna 2015 vastaava osuus on 23,27%. Työllisyysasteen osalta tilanne on heikentynyt, sillä 2013 ensimmäisellä neljänneksellä työllisyysaste oli 73,1 % ja 2014 kolmannella neljänneksellä 72,7 % Tieke: Tarvittavat tilastot ja tutkimukset.	Kanslia: Yhteisöveron kuntakohtaisen jako-osuuden arvioidaan käytössä olevien verotustietojen mukaan edelleen paranevan vuodelle 2016. Tieke: Tarvittavat tilastot ja tutkimukset.

Tuottavuus paranee

Tehdään ja toteutetaan vuosille 2013–2016 kaupungin kokonaisvaltainen tuottavuusohjelma, joka tulee esitellä kaupunginhallitukselle 30.6.2013 mennessä.	Kanslia: Talousarvioon on vuosittain sisällytetty kaikkien hallintokuntien tuottavuustoimenpiteet. Valtuustokauden tuottavuustavoitteen saavuttaminen on haasteellista ja edellyttää palvelujen volyymin, sisällön, rakenteen ja tuottamistapojen laajempaa uudelleenarviointia. PEL: Pelastuslaitos on kasvattanut laitoksen kokonaistuottavuutta henkilöstöresurssien käyttöä tehostamalla ja organisaatiomuutoksella.	
---	---	--

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Palmia: Palmian tuottavuutta on parannettu jatkuvasti lukuisin toimenpitein esim. uusinta tekniikkaa hyödyntämällä sekä hankintoja ja prosesseja kehittämällä. HKR: Tuottavuusohjelma on laadittu aikataulun mukaisesti ja se tarkastetaan talousarviosuunnittelun yhteydessä.	
Toteutetaan työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämishanke, jossa kehitetään konkreettisia toimia työhyvinvoinnin lisäämiseksi ja sairauspoissaolojen vähentämiseksi. Kaupunginhallitus seuraa työhyvinvoinnin sairauspoissaolojen kehittymistä.	Kanslia: Työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämishankeen suunnitellut toimenpiteet vuosille 2014 toteutuneet. Työhyvinvointimittari otettu käyttöön, pitkien sairauslomien seulonta käynnissä, työterveyspalvelujen suurkuluttajia analysoitu, eri-ikäisten johtamisen ohjelma vuosilta 2009-2013 auditoitu.	Kanslia: Vuoden 2015 osalta konkreettinen toimenpidesuunnitelma valmis. Hanke toteutunee suunnitellusti.
	PEL: Palomiesten ikähanke on toteutettu tavoitteena lisätä palomiesten pysymistä työkykyisinä mahdollisimman pitkälle lähelle eläkeikää.	
	Palmia: Toteutettiin PalSta-hanke yhteistyössä Staran kanssa vuonna 2013 ja Kun Vatu ei riitä -hanke yhteistyössä liikuntaviraston kanssa vuonna 2014.	
	Tyke: Osallistuttu hankkeen toteuttamiseen; sairauspoissaolot sekä varhe-maksut laskeneet	
	Vaka: Sairauspoissaolojen profilointi on tehty osana työhyvinvointisuunnitelmaa	
	Tieke: Uusi henkilöstöohjelma laadittu, jossa myös työhyvinvointisuunnitelma.	Tieke: Henkilöstöohjelma ja työhyvinvointisuunnitelma.
		HKR: Laaditaan työhyvinvointisuunnitelma kaupungin ohjeiden mukaisesti Kunta -10 tulosten mukaisesti.
	Sote: On kaupunkitason hanke, joka on yhtenevä soten omien työhyvinvoinnin linjausten kanssa	Soten työhyvinvoinnin toimintasuunnitelman painopisteenä vuonna 2015 on ollut etäjohtamisen tukeminen ja muutoksen tuki. Virasto on ollut mukana kaupunkitason hankkeessa.
		Stara: Otetaan käyttöön työhyvinvointimittari.
	Oiva Akatemia: On toteutettu esimiesten valmennuksissa.	
Vahvistetaan kaupunginhallituksen ja keskushallinnon roolia hallintokuntien rajat ylittävien prosessien ohjauksessa.	Kanslia: Hallintokuntarajat ylittäviä tavoitteita on sisällytetty tulospalkkojärjestelmään. Hallintomenettelyn ohjaaminen on käynnistynyt.	Kanslia: Tuetaan hallintokuntien yhteistyötä ja yhteisten prosessien sujuvoittamista, mm. hallintokäytäntöjen yhtenäistämällä.
	ATT on osallistunut Kaj:n vetämään asuntotuotantoprosessin sujuvoittamishankkeeseen.	
Tilankäytön tehostamista ohjataan keskitetysti.	Kanslia: Vuoden 2014 alussa Kanslian johdolla pidettiin neuvottelut kaikkien virastojen ja tilakeskuksen kanssa läpikäynti.	Kanslia: Vuoden 2015 ja 2016 tammikuussa pidetään Kanslian johdolla pidetään neuvottelut kaikkien virastojen ja tilakeskuksen kanssa läpikäynti.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Sosiaali- ja terveysvirastossa on tilojen hallinnointi keskitetty talous- ja tukipalvelut -osaston tilahallintoon, joka ylläpitää tilarekisteriä ja vastaa tilojen käytön tehokkaasta suunnittelusta. Toimintoja on keskitetty ja ylimääräisiä tiloja on irtisanottu.	Sote: Tilankäyttöä on tehostettu suunnittelemalla monitilatoimistoja ja keskittämällä toimintoja. Samalla on luovuttu ylimääräisistä tiloista. Tilankäytön tehostamisesta ja tilojen hallinnoinnista on järjestetty koulutusta viraston henkilökunnalle.
Määritellään ja toteutetaan ne palvelut ja palveluprosessien osat, jotka siirretään sähköiseksi palveluksi (esimerkiksi hakemukset ja ajanvaraukset).	RaKvv: virasto mukana valtakunnallisessa Lupapiste.fi pilvipalveluhankkeessa, jonka puitteissa siirrytään asteittain sähköiseen lupaprosessiin. Piirustusarkisto on jo sähköistetty (Arka).	
		Palmia: Palmian puhelin- ja hyvinvointipalvelujen tavoitteena on tarjota asiakkaalle tukipalveluja sähköisten palvelujen käytössä, esim. chat-palvelu sähköisen asioinnin avuksi verkossa.
	Kv: Selvityksen tekeminen on aloitettu.	Kv: Jatketaan sähköisten palveluiden kehittämistä ja käyttöönottoa.
	STO: Kursor ja ilmonet sekä avustustenhakujärjestelmä uusittu.	STO: Arvioidaan, mitä muita palveluita voidaan kehittää sähköiseksi.
	Kir: Kirjasto tukee jatkuvasti kansalaisten sähköisen asioinnin taitoja. Verkkomaksamisen toteuttaminen PKS-pilottina.	Kir: Uudelleenmääritellään tietopalvelu mm.tästä näkökulmasta. Kstossa tuetaan soten hanketta sähköisen asioinnin laajentamiseksi.
		ATT pyrkii luomaan sähköisen esitteiden lähettämisyjärjestelmän, joka perustuu ATT:n oman asiakasrekisterin tietokantaan.
	Tieke: Kaikki aineisto asteittain sähköiseen säilyttämiseen, toteutetaan Johtajiston asettamaa projektia.	
	HKR tarjoaa sähköisiä palveluita mm. asiakaspalautteissa, oikaisuvaatimuksissa ja terassiluvissa.	HKR lisää sähköisiä palveluita pysäköintitunnuksiin ja uusiin lupatyyppeihin sekä tuo verkkomaksamisen sähköisiin palveluihin.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Sote: Suun terveydenhuollon tekstiviestimistutus, sähköinen ajanvaraus sekä digitaalinen itseilmoittautumispalvelu ovat käytössä ja terveyden edistämistä toteutetaan sosiaalisessa mediassa. Toimeentulotuen sähköinen asiointi laajeni koko kaupungin tasoiseksi 22.10.14. Toimeentulotuen sähköinen hakeminen otettiin käyttöön vuonna 2014. Fysioterapiassa on otettu käyttöön takaisinsoittojärjestelmä.	Sote: Terveysasemien avosairaanhoidossa määrältään suurimpia ongelmia ovat olleet ylähengitystieinfektiot, alaselkävivot, virtsatieinfektiot. Näiden hoito on kuormittanut sekä hoidontarpeen arviointia (puhelut) että vastaanottoja. Näiden oirearviointi on ollut toteutettavissa sähköisenä itsepalveluna kyllä-ei -kysymyksin, mikäli perustana on lääketieteellisen tietämyksen tietokanta. Suun terveydenhuollossa on toteutettu sähköinen interaktiivinen esitietolomake ja digitaalinen hoitoonohjauspalvelu sekä verkossa toimiva terveydenedistämispeli. Toimeentulotuen sähköistä asiointia on kehitetty asiakaspalautteiden perusteella. Asiakkaita on opastettu hakemaan toimeentulotukea sähköisen hakemuksen avulla.
	HelTu: Hietalahden kirpputorivarausjärjestelmän muuttaminen sähköiseksi.	HelTu: Selvitetään muiden varausjärjestelmien muuttamista sähköisiksi.

Toiminnan tuottavuus paranee välitöntä asiakastyötä lisäämällä

Kohdennetaan palveluja ja vastaanottoaikoja tarvetta vastaaviksi.	PEL: Pelastuslaitos on suunnannut lisää henkilöresursseja onnettomuuksien ehkäisytyöhön sekä valvontatoiminnassa että turvallisuusviestinnässä.	
		Palmia: Puhelin- ja hyvinvointipalvelujen asiakaspalveluun lisätään moniosaaajia, joiden avulla tasataan ruuhkahuippuja ja hiljaisia aikoja.
		STO: Huomioidaan asiakaspalvelukonseptissa.
	Tyke: analysoitu työterveyspalveluiden suurkuluttajat ja kehitetty palveluohjausta	
	Taimu: Tennispalatsin taidemuseon asiakaskokemuksen suunnittelu.	Taimu: Tennispalatsin taidemuseo avataan.
	Sote: Idän alueella on aloitettu nopean palvelun konsepti (Nopsa). Suun terveydenhuollossa vastaanottolajeja ja vastaanottoaikojen pituuksia on säädelty vastaamaan asiakkaiden tarpeita. SKH:ssa puhelinaikoja on muutettu ja aukioloaikoja laajennettu palvelemaan asiakkaita nykyistä paremmin.	Sote: Terveysasemilla ja sisätautien poliklinikoilla nopean palvelun konseptia pikavastanottomallista on laajennettu etenkin isoille terveysasemille. Suun terveydenhuollossa rutiininomaiset 7-luokkalaisten tarkastukset poistui ja jatkossa vain riskipotilaat tarkastetaan, jolloin vapautuvia aikoja voidaan käyttää aikuisten hoitamiseen.
Selkeytetään yhteistyötä ja työnjakoa sekä	Rakvv: prosessien kehittäminen on viraston strateginen tavoite.	Stara: Lisätään yhteiskäyttöisten resurssien määrää

poistetaan päällekkäisyyksiä työn tekemisen tapaa ja tehtävärakenteita uudistaen.

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

	Palmia: Yhteistyössä kotihoidon kanssa puhelin- ja hyvinvointipalveluilla on tavoitteena tunnistaa asiakkaan tarpeet ja optimoida tarvittavat resurssit.
STO: Työväenopiston organisaatiomuutos toteutettu.	STO: Arvioidaan ja tarvittaessa kehitetään organisaation rakennetta lisää.
Kir: Pohjustettu isoa logistiikka+työprosessihanketta. Organisoitu valtakunnallista yhteisluettelointia ja e-aineistojen hankintaa (keskuskirjastoroolissa).	Kir: Logistiikan ja työprosessien uudistaminen käyntiin. Valtakunnalliset hankkeet käyntiin.
ATT on osallistunut Teknisten virastojen tehtävien perusselvitystyöhön.	
KSV: Prosesseja on kehitetty yhteistyössä naapurihallintokuntien kanssa.	
HKR: Rakennusvirasto on tehnyt prosessien rajapinnoissa tarkasteluja toiminnan selkeyttämiseksi ja tehostamiseksi. Tällaisia rajapintoja on mm. HKR - KV - Tilakeskus. Lisäksi yhteinen kunnallistekninen työmaa projektissa on pyritty tehostamaan eri toimijoiden välistä yhteistyötä myös kaupunkiorganisaation rajojen ulkopuolelle.	HKR: Prosessien tehostamista jatketaan mm. teknisten virastojen välillä sekä viraston sisällä toimintatapojen tehostamiseksi.
Sote: Työtä on jaettu entistä tarkoituksenmukaisemmin eri ammattiryhmille, esim. 1- ja 3-vuotiaiden tarkastukset on siirretty suuhygienisteiltä hammashoitajille. Vammaisten sosiaalityön henkilökohtaisen avun ja kotihoidon asiakkaiden yhteistyöprosessi on kuvattu. Lastensuojelussa aloitettu Lean-työskentely lastenpsykiatrian kanssa. SKH:n palvelualueilla on kehitetty eri toimintojen yhteistyötä esim. SAS-arviointityö, ikääntyneiden päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittäminen; HUS-hoitoketjujen tarkastelu; fysiatrian poliklinikka siirtyy HUS:iin, neurologian poliklinikan ja HUS:n työnjakoa on selkiytetty	Sote: Vuoden 2015 aikana on selvitetty Helsingin oman erikoissairaanhoidon ja päivystysten päällekkäisyydet HUS:n kanssa ja aloitettu mahdollinen valmistelu näiden yhdistämiseksi. Päällekkäiset toiminnot päihdepsykiatrian klinikan ja psykiatria- ja päihdekeskusten välillä on karsittu. Lännen päihdepoliklinikka on siirtynyt Laakson sairaalan tiloihin psykiatrian poliklinikan yhteyteen. Konsultaatiomalli lastensuojelulasten vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmien arvioinnissa on vakiintunut. On käynnistetty alueellisen lasten ja nuorten kuntoutusryhmän kokeilun valmistelu yhteistyössä perhe- ja sosiaalipalvelut -osaston sekä sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut -osaston kanssa. Suun terveydenhuollossa erityistä osaamista vaativa työ on keskitetty, mikä on parantanut ajankäyttöä ja hoidon vaikuttavuutta. Sähköisen asioinnin käyttö on yleistynyt. Henkilökohtaisen avun ja kotihoidon yhteiset asiakkaat on kartoitettu ja työpajoja yhteistyön tehokkaampaan toteuttamiseen on järjestetty työntekijöille. On jatkettu kehittämistyötä koko lastensuojeluprosessissa.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Oiva Akatemia: Tehty Oiva Akatemiassa ja tuettu virastoja kehittämishankkeissa	
Lisätään asiakas- ja potilasvastaanottopohjiin työntekijäkohtaisesti vastaanottoaikoja.	Tyke: Vastaanottoaikoja lisätty Sote: Päihdepalveluissa polikliinisten asiakaskäyntien määrä on lisääntynyt 20 % vuodesta 2013. Suuhygienistin ensikäynnin vastaanottoajan pituutta on lyhennetty. Välitön työaika on lisääntynyt eri palveluissa SKH:ssa ja pesossa.	Sote: Psykiatria- ja päihdepalveluissa on lisätty avohoitokäyntien määrää. Suun terveydenhuollon Hyvä Potku -hankkeen myötä vastaanottoaikojen määrä on lisääntynyt.

Pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyttä vähennetään

Selvitetään eri keinoja järjestää valtiolle maksettavien sanktiomaksujen sijaan työttömille veroja tuottavaa työtä tai esimerkiksi työllistymiseen johtavaa oppisopimuskoulutusta.	Kanslia: Toimenpidesuunnitelma työmarkkinatuen kuntaosuuden vähentämiseksi hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 2.6.2014. Sote: Työllistymisen tuen palvelut on suunnattu pitkään työttöminä olleille. Asiakasmäärä on kasvanut vuonna 2014.	Sote: Työllistymisen tuen palvelut on suunnattu pitkään työttöminä olleille. Nuorten Ohjaamo-toimintaan on haettu ESR-rahoitusta: toiminta on ollut tarkoitus aloittaa maaliskuussa 2015.
--	--	---

Taitava johtaminen ja osaava henkilöstö

Johtaminen on kaupungissa kansallisesti ja kansainvälisesti korkeatasoista.

Uudistetaan kaupungin johtamisjärjestelmä. Uudistuksen tavoitteena on kunnallisvaalituloksen heijastuminen kaupungin johtoon, demokraattisen päätöksenteon ja sen vaikuttavuuden parantaminen ja kaupunginvaltuuston ja -hallituksen roolin vahvistaminen kaupungin johtamisessa. Uudistusta valmistelemaan nimetään kaupunginhallituksen jaosto, jossa edustettuina ovat kaikki kaupunginhallitusryhmät. Jaosto tekee esitykset johtamisjärjestelmän uudistamisesta niin, että ne voivat astua voimaan vuoden 2017 alussa.	Kanslia: Johtamisen jaoston työskentely käynnistynyt. Jaosto on tutustunut eri kaupunkien johtamisjärjestelmiin ja lainsäädäntömuutoksista uudistukselle aiheutuviin reunaehtoihin.	Kanslia: Johtamisen jaosto määrittelee uudistamiskohteet, jonka pohjalta uudistetaan tarvittavilta osin johtosäännöt, johtamisjärjestelmät ja organisaatorakenteet.
Palvelutoimintaa johdetaan virastoissa ja liikelaitoksissa tavoitteiden suuntaan tasapainoisella johtamisella ja hyödyntämällä palkitsemisjärjestelmää, pohditaan palkitsemisjärjestelmiä osaksi tuottavuus- ja työhyvinvointitavoitteita	Rakvv: osa viraston normaalia kehittämistoimintaa ja tupa-tavoitteistoa. Nk: Nuorisoasiainkeskuksen johtamisjärjestelmä perustuu tasapainoisen johtamisen periaatteisiin, mikä on näkynyt mm. virastotasaisen tulospalkkiojärjestelmän tavoitteissa. Tavoitteissa on ollut mm. viraston oman tuottavuusmatriisin kehittäminen ja osaamisen kehittämiseen sekä työhyvinvointiin liittyviä tavoitteita. Viraston tuottavuuskehitys on ollut hyvä, vuoden 2014 ennuste tuottavuusindeksiksi on 102.	Ork: HKO:n hallinto siirtyy tulospalkitsemisen piiriin 2015. Nk: Viraston tulospalkkiojärjestelmään sisältyy edelleen mm. työhyvinvointiin liittyviä tavoitteita. Tuottavuusmatriisia uudistetaan vastaamaan viraston suunnantarkistuksen tavoitteita. Tuottavuuskehityksen ennustetaan olevan edelleen positiivinen.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Palmia: Tasapainotettu tulokortti ja siihen liittyvä palkitsemisjärjestelmä muodostaa vuosittain Palmian johtamisen rungon.	
	STO: Palvelutoimintaa johdetaan vuosittaisen talousarviosuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Viraston palkitsemisohjelma on laadittu ja toimittu sen ohjaamana. Työväenopiston toimintaa ohjaava opetussuunnitelma valmistui.	STO: Työväenopisto ottaa opetussuunnitelman käyttöön. Tulospalkkio otetaan käyttöön.
	Kir: Organisaatio uudistettu, johtamisjärjestelmä uusittu	Kir: Joitain tarkistuksia uudistuksiin
	Tieke: Uudessa henkilöstöohjelmassa 2015-2017 on myös palkitsemisohjelma.	Tieke: Toteutetaan uutta henkilöstöohjelmaa 2015-2017, jossa myös palkitsemisohjelma.
	HKR: Toteutetaan kaupungin ohjeiden mukaisesti.	HKR: Palkitsemisjärjestelmää kehitetään yhteistyössä teknisten virastojen kanssa.
	Soten vuoden 2014 tulospalkkiojärjestelmä perustuu sitovien tavoitteiden ja viraston strategiasuunnitelman tavoitteiden toteuttamiselle. Talousarvion ylityksen vuoksi tulospalkkioita ei kuitenkaan voida maksaa, sen sijaan käytetään kertapalkitsemista hyvistä työtuloksista. Henkilöstön palkitsemismuotoja seurataan ja palkitseminen perustuu tavoitteiden saavuttamiseen.	Sote: Esimiehiä on kannustettu kaikkien palkitsemismuotojen käyttöön
	Oiva Akatemia: Tulokortti ja tupajärjestelmä käytössä.	
Palvelutoiminnan laadunhallinnan välineet ovat EFQM-mallin käyttö, auditoinnit, itsearviointit, ulkoiset arvioinnit, kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailu ja valmennukset sekä prosessien johtaminen ja parantaminen.	Kanslia: Kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailu järjestettiin vuonna 2014. Talouarvion noudattamisohjeissa on todettu, että virastojen ja liikelaitosten tulee tehdä EFQM-mallin mukainen itsearviointi vähintään kerran valtuustokaudessa. Valtuustokauden lopussa virastoilta kerätään raportti itsearviointien toteuttamisesta. Oiva Akatemia on järjestänyt valmennusta mm. prosessien johtamiseen ja parantamiseen sekä laatujohtamiseen. Valmisteltu prosessien ja kokonaisarkkitehtuurin kuvaamisen ja hallinnan ohjelmiston hankinta.	Kanslia: Kaupunginjohtajan vuoden saavutus -kilpailu on tarkoitus järjestää vuonna 2015. Virastojen ja liikelaitosten tulee tehdä EFQM-mallin mukainen itsearviointi vähintään kerran valtuustokaudessa. Valtuustokauden lopussa virastoilta kerätään raportti itsearviointien toteuttamisesta. Oiva Akatemia jatkaa mm. prosessien johtamisen ja parantamisen, laatujohtamisen sekä EFQM-mallin koulutusta. Vuonna 2015 hankitaan ohjelmisto prosessien ja kokonaisarkkitehtuurin kuvaamiseen, hallintaan ja jakeluun.
	Helen: EFQM mallia on käytetty itsearvioinnissa ja osallistuttu kilpailuihin	
	PEL: Pelastuslaitoksella on kuvattu ja suunniteltu uudestaan henkilöstöhallinnon ja taloushallinnon prosesseja.	PEL: Pelastuslaitos arvioi toimintansa EFQM-mallilla 2015.
	Ork: Asiakaskyselyt vuosittain.	Ork: Laajat yleisö- ja asiakastutkimukset tehdään 2015.

Toteutunut 2013-2014**Ennuste 2015-2016**

Nk: Johdon katselmuksissa (2) johtoryhmä arvioi keskeiset johtamisalueensa: talous, tunnusluvut, tuottavuus, muut tulokset ja tilat. Aluellisten palvelujen osaston kaikissa toimipaikoissa tehtiin itsearviointit Nuorisotyön arviointimallin avulla. Lisäksi muutamiin nuorisotaloihin tehtiin ulkoinen auditointi pääkaupunkiseudun nuorisotoimien yhteistyönä. Koko henkilöstö jalkautui haastattelemaan nuoria asiakastuntemuksen ja -ymmärryksen lisäämiseksi.	Nk: Uusi tunnuslukujärjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2015. Tunnuslukuja ja tuottavuusmatriisia tarkistetaan vuodelle 2016. Johdon tietoperustaisia katselmuksia jatketaan kuten toiminnan itsearviointejakin.
Palmia: Strategiakaudella Palmiassa käytössä olevia laadunhallinnan välineitä ovat sisäiset ja ulkoiset auditoinnit, erilaiset itsearviointit, laaduntarkastuskierrokset, valmennukset ja prosessien kehittäminen. Arvioijia on osallistunut kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailuun. OPEV: Etu-Töölön lukio mukana KJ:n laatupalkintokilpailussa.	Palmia: Käytettäviä laadunhallinnan välineitä arvioidaan hallintomallimuutokseen liittyen.
STO: Laadunhallinnan välinettä ei ole käytössä. Toimintajärjestelmän kuvaus ja prosessien kuvaus tehty IMS-järjestelmään.	STO: Laatujärjestelmä valmistellaan vuonna 2015 ja ensimmäinen arviointi vuoden 2016 aikana. Osallistuminen laatupalkintokilpailuun vuonna 2017.
Tav: Virasto suoritti vuonna 2013 EFQM-mallin mukaisen itsearvioinnin ja osallistui vuonna 2014 kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailuun, jossa saavutti 436 pistettä ja Laatukeskuksen Recognised for Excellence -tunnustuksen.	Tav: Virasto toteuttaa auditointien tulosten perusteella valittuja kehittämishankkeita toimintansa edelleen parantamiseksi.
Tyke: EFQM mukainen auditointi tehty kattaen viraston koko toiminnan. Osallistuttu kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailuun.	
Vaka: Auditoinnit esiopetuksen, lapsen tukemisen ja yksityisen päivähoitoon prosesseista	
Kir: Prosessien ja kokonaisarkkitehtuurin ristiintarkastelu aloitettu. EFQM pika-arvionti tehty jory:ssä. Tehtäväkierrossa toteutetaan arviointia. Virastosta arvioija laatupalkintokilpailussa.	Kir: Rakennetaan uusi kokonaisuus prosesseista + kokonaisarkkitehtuurista, mukaan kytkennät pääkaupunkiseudun ja valtakunnan kirjastoyhteistyöhön
ATT:ssa on vuonna 2014 kehitetty johtoryhmän toimintaa Oiva-akatemian konsultin avustuksella.	ATT:ssa käynnistyy vuoden 2015 alusta Hyvästä parempi -johtamisen kehittämishanke.
Tieke: Valmisteltu itsearvioinnin suorittamista 2015.	Tieke: Suoritetaan itsearviointi ja mahdollisesti ulkoinen arviointi. Syvennetään laatutyötä Tiekeen EFQM mukaisesti.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	HKR: Viraston laadunhallintaa toteutetaan EFQM:n, prosessien johtamisen ja parantamisen sekä jatkuvan parantamisen periaatteiden mukaisesti. Virasto on osallistunut vuonna 2014 kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailuun ja on saanut Recognised for Excellence tunnustuksen Laatukeskukselta. Virasto on kuvannut yhteistyössä KV - Tilakeskuksen kanssa tilahankkeiden prosessin, jonka tiimoilta on laadittu myös yhteistoimintasopimus. Yhteinen kunnallistekninen työmaa (Ykt) -prosessin kehitystä yli hallintokuntarajojen on myös edistetty kaivutöiden koordinoinnin parantamiseksi.	HKR: Vuonna 2015 käynnistetään virastotasaisen prosessien auditointien käytäntö ja jatketaan prosessien kehitystyötä. Prosessien kehittämisteemoja ovat mm. yhteinen kunnallistekninen työmaa (Ykt) - prosessin kehitys sekä hankintaprosessin edelleen kehittäminen.
	HKL-Raitioliikenne on osallistunut vuonna 2014 KJ:n laatupalkintokilpailuun ja toteuttanut sen osana itsearvioinnin. Kilpailun arvioinnin tuloksena raitioliikenteen käytössä on EFQM-mallin mukainen kehittämiskohdeluettelo. Toimintajärjestelmän laatimisen yhteydessä yksikössä on toteutettu kaksi sisäistä auditointia, kuvattu prosesseja sekä kehitetty edelleen omaa johtamisjärjestelmää.	HKL: Vuonna 2015 jatkuu toiminta-, ympäristö- sekä TTT-järjestelmän rakentaminen. EFQM-mallin mukaisesti tehdyn arvioinnin tuloksia hyödynnetään kehityskohteiden valinnassa sekä toimenpiteiden suunnittelussa siten, että resursseja suunnataan alueille, joissa havaittiin olevan eniten kehitettävää. Sisäiset auditoinnit jatkuvat auditointisuunnitelman mukaan.
	Sote: EFQM-mallin mukaisen itsearvioinnin toteutuksen periaatteet on sovittu. Syksyllä 2014 aloitettiin virastotason itsearviointi EFQM-mallilla. Useita viraston työntekijöitä osallistui kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailun arviointiin. Virastossa on järjestetty Lean-koulutuksia ja -toteutuksia ja useita palvelumuotoiluprojekteja. Lean-toimintamallia on käytetty palveluprosessien kehittämisessä.	Sote: Virastotason itsearviointi valmistui v.2015 alkupuolella, sen perusteella tunnistettiin kehittämistarpeita. Suun terveydenhuollossa käynnistyi laaja Lean-perusteinen vastaanottotoiminnan kehittäminen.
		Arbis: Otetaan uusi laatu- ja kehityskäsikirja käyttöön, joka perustuu CAF-malliin.
Toiminnan mittaaminen on osa johtamiskulttuuria.	Kanslia: Johdon työpöytä otettu eräissä virastoissa käyttöön. Kaupungin tulospalkkiojärjestelmä perustuu BSC -viitekehukseen. Työhyvinvointimittari on kehitetty.	Kanslia: Johdon työpöydän käyttö laajenee. Kaupungin tulospalkkiojärjestelmä perustuu BSC -viitekehukseen. Työhyvinvointimittarin käyttöönotto.
	Helen: BSC ja KPI:t käytössä	Helen Oy: BSC ja KPI käytössä
	PEL: Pelastuslaitos on laajentanut johdon mittaristoa. Mittaaminen on olennainen osa jokaista palvelutoimintoa ja -prosessia.	
		Ork: Tulospalkkiojärjestelmään siirryttäessä otetaan tulostittarit käyttöön.
	Palmia: Tasapainotettu tuloskortti mittareineen on käytössä sekä Palmia-tasolla että yksiköissä ja toiminnoissa.	Palmia: Mittaamisen kehittämistä jatketaan
	STO: PKS-opistojen yhteinen mittaristo valmistui.	STO: Otetaan mittaristo käyttöön.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Tav: Virastolla on ollut käytössä BSC-mallin mukainen tulokortti, jossa jokaiselle osa-alueelle on asettu tavoitteita ja mittareita.	Tav: Panostetaan viraston toimintaan soveltuvien vertailutietojen saantiin.
	Taimu: Toiminnan mittarien uudistaminen aloitettu	Taimu: Toiminnan mittarit uusitaan
	Vaka: Palvelujen yksikkökustannukset otettu käyttöön tae 2014 yhteydessä --> Käyttösuunnitelma 2014	
	Tieke: Suoritemittarit on ja niitä kehitetään jatkuvasti.	Tieke: Suoritemittarit on ja niitä kehitetään jatkuvasti. Toiminnan vaikuttavuuteen kiinnitetään huomiota.
	KSV: Toimintaa mitataan ja sen pohjalta parannetaan toimintatapoja.	
	HKR: Viraston toimintaa mitataan ja seurataan erityisesti talouden mittareiden ja TUPA-tavoitteiston kautta.	HKR: Virastotasoista johdon mittaristoa on tarkoitus kehittää vuoden 2015 aikana.
	Sote: Strategiset toimintamittarit ovat keskeinen osa soten strategian toteutumisen seuranta kaikkialla osastoilla. Strategiasuunnitelmasta johdetut tulokortit ovat käytössä. Pesossa on toteutettu säännöllistä strategiaseuranta valittujen palvelujen osalta. Käytössä on SKH:n seurantaraportointi, RAI-seurannat, Haipron käyttö. Hallinnon osastot ovat tehneet sisäisen asiakastytyväisyyskyselyt, joiden tulosten perusteella kehitetään hallinnon toimintaa tukemaan ensitstä paremmin viraston tarpeita. IT-palvelupyynnöjen määrää ja ratkaisuaikaa seurataan vakiintuneesti. Viraston asiakastytyväisyyskysely tehtiin syksyllä 2014.	Sote: Terveysasemat- ja sisätautien poliklinikka - toimisto on aloittanut hoidon tulosten mittaamisen ja seuraamisen ja määritellyt ensimmäiset mittarit, joilla seurataan sydän- ja valtimosairauksien riskejä, depressiota ja alkoholin liikakäyttöä. On selvitetty, miten kirjaaminen voitaisiin käytännössä toteuttaa Pegasokseen. Tämän jälkeen on selvitetty, miten kirjattu tieto on louhittavissa. IT-palvelupyynnöjen määrää ja ratkaisuaikaa on seurattu vakiintuneesti. Hallinnon osastojen asiakastytyväisyyskysely on tehty myös jatkossa. Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset on hyödynnetty.
		Stara: Rakennamme tuottavuusmittariston.
	Oiva Akatemia: Mukana valmennuksissa.	
Johtajuutta ja urakehitystä tuetaan koulutuksella ja esimiesvalmennuksin. Johtamisen muutosvalmiutta ja palvelumuotoiluosaamista parannetaan. Johtamista seurataan esimiesarvioinnein säännöllisesti.	Kanslia: Esimiesten perehdytysohjelman ja koulutusaineiston valmistelu käynnistetty. Edistetään uramalliajattelua aktiivisella yhteistyöllä virastojen kanssa. Uramallin yleinen kuvaus tehty. Tehtäväkierron periaatteiden selvitystyö on käynnistetty.	Kanslia: Tarkistetaan Oivan esimieskoulutusten sisältö ja kokonaisuudet HR-tavoiteprosessien näkökulmasta. Edistetään aktiivisesti kanslian johtamis- ja esimieskoulutusten yhteissuunnittelua. Esimiesten perehdytystilaisuuksien sisältövästuiden jakaminen ja tilaisuuksien aikatauluttaminen, tiedottaminen virastoille ja käynnistäminen. Etsitään pilotteja johdon tuke-mallin kehittämiskumppaneiksi. Edistetään uramalliajattelua aktiivisella yhteistyöllä virastojen kanssa ja tuottamalla ura-ajattelun aineistoa Helmeen. Edistetään tehtäväkiertomalleja kokeilujen avulla virastojen kanssa.

Toteutunut 2013-2014**Ennuste 2015-2016**

Ork: Tuetaan työntekijän halua kehittyä jatkuvilla koulutuksilla (EMBA ja esimieskoulutukset).	Ork: Osaamissuunnitelma laaditaan 2015.
Rakvv: Viraston johtamisen strategiatyö jatkunut, jatkuu edelleen.	
Palmiassa esimiesten koulutus ja valmennus on ollut erittäin laajaa startegiakaudella.	Palmia: Esimieskoulutuksia jatketaan.
OPEV: Johtajuus ja esimies -valmennuksia sekä koulujen ja oppilaitosten johtoryhmien valmennuksia toteutettu. Lukioiden rehtoreille ja Stadin ammattiopiston rehtoreille järjestetty muutosjohtamisen valmennusta.	OPEV: Kehitetään palvelumuotoiluosaamista osana tuottavuuden johtamisosaamista.
Kv: Osallistuttu esimiesvalmennuksiin.	Kv: Jatketaan valmennuksiin osallistumista, joissa tehdään myös esimiesarvioinnit.
STO: Esimiehiä kannustettu esimieskoulutuksiin ja kaikki esimiehet suorittavat verkkokurssina esimiehen ABC:n. Yksi osastopäällikkö osallistuu kaupungin EMBA-koulutukseen.	STO: Laaditaan toimintatapa, jolla esimies saa alaisiltaan johtamispalautteen kehityskeskustelun yhteydessä. Yksiköiden esimiehet suorittavat oman tason mukaisen esimieskoulutuksen.
Tav: Kaupunkitarkastajaksi on edennyt keskijohdon valmennuksen käynyt erikoistarkastaja ja nimikemuutoksella atk-suunnittelija, joka vakanssi voitiin lakkauttaa. Uralla kehittymistä on tuettu laajentamalla työnkuvia tiiminvetäjän tai arviointivastaavan tehtävillä ja vastuilla. Arviointipäällikkö EMBA-valmennuksessa.	Tav: Johtamisen suorituskyykyä seurataan säännönmukaisesti asiakas- ja työhyvinvointikyselyiden avulla.
Tyke: Viraston johtamisjärjestelmä arvioitu osana EFQM arviointia; johtajuutta kehitetty vaativilla koulutuksilla	
Vaka: Esimiesvalmennus 2013, osaamisen kehittämisen suunnitelmassa kehittämisalueena 2015-2016 uusiutuva johtajuus ja johtajuuden jatkumo. Palvelumuotoilukoulutus 2014-2015	
Kir: Kaksi henkilöä EMBAssa. Esimiehiä Jet -koulutuksessa ja Oivan esimiesvalmennuksissa	Kir: EMBA jatkuu, Esimiesosaamisen vahvistaminen. JET, Oiva, esimiesten viestintätaidot
Tieke: Henkilöstöohjelma ja sen toteuttaminen.Osaamiskartoitus tehty ja sen identifioimat vahvistettavat osaamisalueet varmistetaan koulutuksin, henkilöstöresurssisuunnitteluin ja urapoluin.	
KSV: On järjestetty esimiesvalmennusta.	KSV: Esimiesarviointien seuraaminen
HKR: Keskijohdon tehtävät määriteltiin yhtenäisiksi. Rakennusviraston esimiehet ovat osallistuneet kaupungin erilaisiin johtamiskoulutuksiin. Johtoryhmäkäytännöt uudistettiin vuonna 2013.	HKR: Vuonna 2015 virastossa määritellään esimiesarviointien käytäntö ja mittautapa.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Sote on järjestänyt omaa esimies- ja johtamiskoulutusta. Soten johtoa ja esimiehiä on osallistunut kaupungin johtamiskoulutuksiin (mm. eMBA, keskijohdon koulutus). Johtamisen laatua arvioidaan mm. henkilöstökyselyillä (Kunta10, työterveyskysely, fuusiotutkimus) ja kehityskeskusteluissa, johdon katselmuksissa. Esimiesten palvelumuotoiluosaamista on lisätty koulutuksilla ja hankkeilla.	Sote: Omaa esimies- ja johtamiskoulutusta on jatkettu.
	Arbis: Rehtori on suorittanut Hyvän esimiehen ABC:n ja aloittanut EMBA-koulutuksen.	Arbis: Keskijohto suorittaa Hyvän esimiehen ABC:n.
	Oiva Akatemia: Oiva Akatemian toteuttamiin kaupunkitasoisin valmennusohjelmiin on osallistunut yli 400 johtajaa ja esimiestä. Lisäksi on toteutettu virastokohtaisia valmennuksia noin 800 esimiehelle. Muutosjohtaminen ja palvelumuotoilu ovat olleet osana valmennusohjelmia.	Oiva Akatemia: Esimiesarvioinnit systemaattisiksi.
Palvelujen laatuun kiinnitetään erityistä huomiota.	Kanslia: Virastoja on tuettu mm. Oiva Akatemian järjestämällä HelsinkiQuality koulutuksilla (2012 - 2013 ja 2013 - 2014).	Kanslia: Virastoja tuetaan järjestämällä HelsinkiQuality koulutuksia (2014 - 2015 ja 2015 - 2016).
		PEL: Pelastustoiminnan osalta tutkitaan, onko pelastustoiminnan tuloksellisuuden arvioimiseksi löydettävissä uudenlaisia tavoitearvoja ja mittauksia. Toimintaa kehitetään ja sille luodaan perustasot analyysin perusteella.
	Ork: Asiakaspalautteen jatkuva seuranta.	Ork: Laajempi yleisö- ja asiakastutkimus 2015.
	Palmia: Asiakastytyväisyyttä ja asiakkaiden näkemystä palvelun laadusta mitataan Palmiassa säännöllisesti ja kehitystoimenpiteitä laadun parantamiseksi tehdään jatkuvasti. Laatu- ja toimintajärjestelmien (ISO 9001) kehittäminen on jatkuvaa toimintaa.	Palmia: Systemaattinen toiminta palvelujen laadun parantamiseksi Palmiassa jatkuu.
	Kv: Tehdään vuosittain asiakastytyväisyysmittaukset.	Kv: Tehdään vuosittain asiakastytyväisyysmittaukset.
	Tav: Virasto on vuosittain asiakaskyselyillä kartoittanut tarkastuslautakunnan ja kaupungin ulkoisen tilintarkastajan tyytyväisyyttä viraston tuottamiin palveluihin. Lisäksi arviointitoiminnan laatua on vuonna 2014 selvitetty haastattelemalla valtuustoryhmien edustajia ja laatimalla valtuustokysely	Tav: Virasto laatii yhteistyössä tarkastuslautakunnan kanssa suunnitelman arviointitoiminnan kehittämiseksi ja toteuttaa siihen valitut kehittämistoimenpiteet.
	Tyke: Palveluiden laatu arvioitu osana EFQM auditointia	
	Taimu: Museokokemuksen ja asiakaspolun kehittäminen	Taimu: Tennispalatsin uuden taidemuseon asiakaspolku otetaan käyttöön
	Vaka: osaamisen kehittämisen suunnitelman kehittämisalueena laadun arviointi ja osaamisen jakaminen.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Kir: Asiakaskysely toteutetaan vuosittain. Kirjastojen saavutettavuus - tutkimus toteutettu. Monipuolinen haastatteluihin ja havainnoiteihin perustuva tutkimus lasten kirjastonkäytöstä tehty (12/04). Tieke: Seuranta ja asiakaspalautteen keräämistä asiakastapaamisissa. Kaupungin palautejärjestelmä. Kilpailuihin osallistuminen antoi palautetta. KSV: Palvelujen laadunhallintaprojekti on käynnissä. HKR: Laatua mitataan asiakastytyväisyyskyselyillä, joiden tulokset analysoidaan ja otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä. Sote: Terveysasemien, sisätautien poliklinikoiden, psykiatria -ja päihdepoliklinikoiden sekä päiväkeskusten asiakaspalautteita seurataan asiakaspalautelaitteiden tulosten avulla. Vuonna 2014 toteutetaan asiakastytyväisyyskysely kaikissa palveluissa. Suun terveydenhuollossa on toteutettu asiakastytyväisyyskysely vuonna 2014 ja otettu käyttöön laadunvalvontamenetelmä, jolla pyritään löytämään laatupoikkeamista johtuvat uusintakäynnit. SKH:ssa on tehty laatusurannan kuvaus; omavalvontasuunnitelma käyttöön v 2015; toiminnan mittaamisen menetelmiä lisätty ja kehitetty; otettu käyttöön arviointi- ja kuntoutusyksiköiden sähköinen ja keskitetty lähetekäytäntö, yhtenäiset kriteerit, SAS-sosiaalityön yhtenäiset kriteerit. Pesossa seurataan asiakaspalautteita ja asiakastytyväisyyskyselyjä palvelujen kehittämiseksi. Arbiksen kurssit arvioidaan jatkuvasti.	Kir: Asiakaspalautteiden käsittely systemaattiseksi johdon tasolla HKR: Toimintaa jatketaan edellisten vuosien tapaan. Sote: Laaja virastotason asiakastytyväisyyskysely on tehty v.2016, sen lisäksi on tehty suppeampia kyselyjä. Asiakastytyväisyyttä on mitattu eri palveluissa myös pikapalautejärjestelmällä ("Happy or not"). Arbis: Arvioidaan sekä kursseja että asiakaspalvelua.
Toteutetaan rakentamisen laadun parantamisen hanke tavoitteena elinkaarikustannusten pienentäminen. Hankkeessa hyödynnetään ulkopuolista osaamista ja auditointia.	HKR: Työryhmän raportti valmistui 30.04.2014. HKR- Rakennuttaja, asuntotuotantotoimisto ja kiinteistöviraston tilakeskus pyrkivät lisäämään yhteistoimintaansa ja keskinäistä tietojen vaihtoaan. Rakennusvirasto on kiinnittänyt huomiota toimitilahankkeiden suunnittelussa elinkaarikustannustietoisuuden parantamiseen. Viraston omissa hankesuunnitelmissa otetaan huomioon elinkaaren huomioivat asiat. Lisäksi virasto neuvoa elinkaarikustannusasiassa.	
Hankintaosaamista parannetaan.	Hank: Hankintakeskus on yhteistyössä Oiva Akatemian ja kaupunginkanslian oikeuspalvelujen kanssa suunnitellut ja järjestänyt hankintoihin liittyvää koulutusta kapunkiyhteisölle. Hankintaosaamisen käyttöä on parannettu kannustamalla hallintokuntia keskittämään hankintojensa kilpailuttamista hankintakeskukseen. Ork: Henkilökuntaa on koulutettu mm. OIVA:n kursseilla	Hank: Toiminta jatkuu saman sisältöisenä. Hankintakeskus ottaa käyttöön tarkennetun yhteistyömallin hallintokuntien erillishankintoissa. Malli edistää hankintojen keskittämistä hankintakeskukseen ja siten keskitetyn hankintaosaamisen käyttöä.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Nk: Hallintopalveluihin on rekrytoitu henkilö, jonka työajasta 30 % on kohdennettu hankinta-asioihin. Järjestö- ja kumppanuustalojen tuottamien palvelujen hankintojen periaatteet valmisteltiin ja päätettiin nuorisolautakunnassa joulukuussa 2014.	Nk: Hankintojen käsikirja tuotetaan vuonna 2015 ja henkilöstöä koulutetaan hankintaosaamisessa.
	Palmia: Avainhenkilöitä on koulutettu julkisen hankintalain osajiksi. Catering-palveluissa on laadittu keskitetysti osto-ohjeet tilaajille. Kiinteistöpalveluihin on nimetty hankintayhdyshenkilöt.	Palmia: Suunnitteilla on catering-palvelujen kilpailutusstrategian uudelleenarviointi. Elintarvikeostot sopimustoimittajilta suoritetaan tuotannonohjausjärjestelmää käyttäen sähköisesti.
	Kv: Osallistuttu koulutuksiin.	Kv: Osallistutaan koulutuksiin edelleen.
	STO: Hankintakeskusta käytetty isommissa hankinnoissa apuna.	STO: Hankintakeskusta käytetään isommissa hankinnoissa apuna.
	Vaka: Osallistuttu sekä kaupungin omaan että ulkopuoliseen hankintakoulutukseen. Osaamista on saatu myös yhteistyöstä hankintakeskuksen ja kkanslian oikeuspalveluiden kanssa.	
	ATT laati vuonna 2013 itselleen kilpailullisen neuvottelumenettelyn prosessikuvauksen puurakenteisten pilottihankkeiden käynnistämistä varten sekä pilotoi elinkaarikustannusten ja hiilijalanjäljen laskentamenetelmiä ja ko. kriteerien käyttöä hankinnassa. ATT järjesti hankintalakikoulutuksen koko henkilökunnalle vuonna 2014.	
	HKR: Viraston lakimiehet ovat antaneet viraston sisällä koulutusta hankintaosaamisen lisäämiseksi. Lisäksi pienhankintojen ohjeistus on päivitetty.	HKR: Vuosien 2015-2016 koulutusaiheet: Hankintalainmuutos ja kestävät hankinnat.
	Sote: Hankintapäällikkö on luennoinut hankinnoista viraston esimiehille kustannustietoisien johtamisen valmennustilaisuudessa. Hankintapäällikkö on puhunut hankinnoista myös neljässä viraston osasto- ja yksikötasoisessa johtoryhmässä. Toimistosiheteereille, psykiatralle ja mm. diabeteshoitajille on järjestetty tilaus- ja hankintakoulutusta.	Sote: Koulutustilaisuuksia on järjestetty säännöllisesti
Käydään lävitse teknisen puolen virasto- ja vastuurakenne sekä nykyiset virastorajat leikkaavat prosessit. Uudistetaan tämän pohjalta virasto- ja lautakuntarakennetta.	Starassa on laadittu ohjeistusta hankinnoista sekä järjestetty koulutusta hankinnoista hankintoja tekeville henkilöille ja kaikille Staran esimiehille esimiesvalmennuksen yhteydessä.	Stara: Esimiesvalmennus jatkuu vuonna 2015. Hankkijoille järjestetään koulutusta myös 2015-2016. Koulutamme omaa henkilöstöä hankintojen osalta.
	Oiva Akatemia: Koulutettu	Oiva Akatemia: Koulutetaan
	Kanslia: Virasto- ja vastuurakenne sekä keskeiset virastorajat leikkaavat prosessit on kuvattu ja käsitelty kaupunginhallituksessa, joka kehotti johtamisen jaostoa huomioimaan työssään tarpeet teknisen sektorin virastorakenteiden ja toimintamallien uudistamisesta.	Kanslia: Johtamisen jaosto linjaa uudistamistarpeet osana johtamisjärjestelmän uudistusta.
	Rakvv: virasto ollut mukana asiaa selvittäneissä työryhmissä.	
	ATT osallistui teknisten virastojen perusselvitystyöryhmän työhön.	
	KSV: On oltu mukana projektissa.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Rakennusvirasto osallistuu teknisen puolen virastojen välisen yhteistyön tiivistämiseen. Mm. vuoden 2015 TYHY-raha on suunnattu yhteistyön kehittämiseen. Lisäksi virasto osallistuu teknisen sektorin tilahankkeeseen.	Rakennusvirasto osallistuu teknisen puolen virastojen välisen yhteistyön tiivistämiseen. Mm. vuoden 2015 TYHY-raha on suunnattu yhteistyön kehittämiseen. Lisäksi virasto osallistuu teknisen sektorin tilahankkeeseen.

Kehitetään prosessien johtamista ja johtamistapoja sekä parannetaan asukkaiden palveluketjuja tehostamalla toimialarajat ylittävien prosessien ohjausta

Määritellään konsernijohtettavat teema- ja asiakokonaisuudet strategiaohjelman pohjalta. Valituista toimenpiteistä muodostetaan kaupunginhallituksen ohjaama strategiaohjelman muutoshankkeiden toteuttamisen hankesalkku.	Kanslia: Strategiaohjelman täytäntöönpanopäätöksen (Khs 20.5.2013) 38 toimenpidettä muodostavat strategiaohjelman keskeisten muutoshankkeiden salkun. Kaupunginkanslia on raportoinut hankkeiden etenemisestä kaupunginhallitukselle 2 kertaa vuodessa. Viimeisin raportointi oli 3.11.2014.	Kanslia: Toimenpiteiden valmistelua jatketaan ja raportoidaan kaupunginhallitukselle.
Keskeisissä toimialarajat ylittävissä tavoitteissa toimenpiteet valmistellaan samaan palveluketjuun osallistuvien virastojen ja liikelaitosten yhteistyönä. Yhteiset toimenpiteet sisällytetään samansisältöisinä ao. lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotuksiin.	Kanslia: Johtajiston tekemien päätösten mukaisesti tulospalkkiojärjestelmissä oli vuosina 2012 – 2013 sekä on vuosina 2014 - 2015 mukana viisi toimialarajat ylittävää prosessia. Prosessien tavoitteet ja toimenpiteet on määritelty prosessiin osallistuvien virastojen yhteistyönä. Seuranta TA-raporteissa. Rakvv: Virasto ollut mukana ja toteuttaa asuntotuotannon sujuvoittamisprosessia. Palmia: Palmia tuottaa kaupungille tukipalveluja. Kaikki palvelukokonaisuudet määritellään yhteistyössä asiakasvirastojen kanssa kustannustehokkaiden ratkaisujen löytämiseksi. Keittiöverkkoratkaisua on valmisteltu.	Kanslia: Johtajiston tekemien päätösten mukaisesti tulospalkkiojärjestelmissä on vuosina 2014 - 2015 mukana viisi toimialarajat ylittävää prosessia. Prosessien tavoitteet ja toimenpiteet on määritelty prosessiin osallistuvien virastojen yhteistyönä. Palmia: Keittiöverkon kehittäminen. Ruokapalvelukonseptin kehittäminen. Kanslian johdolla Palmian, tilakeskuksen ja keskeisten asiakasvirastojen yhteistyössä saavutetaan kustannustehokas ja tuottava keittiöverkko- ja ruoantuotantoratkaisu, joka mahdollistaa oman tuotannon edulliset hinnat. Yhteistyö virastojen kanssa pohjautuu yhteistyöasiakirjoihin, joissa on määritelty palvelun määrä, laatu ja hinta.
	Tyke: Osallistuttu hankintojen tehostamisen osalta toimialarajat ylittävään prosessiin	
	Kir: Info-tv-yhteistyössä alun perin kir ja sote, nyt myös liv. HSL-yhteistyötä matkakortin käytössä kirjastokorttina	Kir: Kummatkin hankkeet jatkuvat ja laajenevat
	ATT osallistui vuonna 2013 asuntotuotantoprosessien sujuvoittamistyöryhmän työhön.	
	KSV: Prosesseja on kehitetty yhteistyössä naapurihallintokuntien kanssa.	
	HKR: Yhteistyötä on tiivistetty mm. teknisten tilahankkeiden yhteydessä.	

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
Toimialarajojen ylittävää johtamista toteutetaan pilottihankkeilla, joissa kokeillaan johtamisvaltuuksien muutoksia määräaikaisesti ja tarvittaessa johtosääntöjen muutoksilla.	Kanslia: Johtajiston tekemien päätösten mukaisesti tulospalkkiojärjestelmissä oli vuosina 2012 – 2013 sekä on vuosina 2014 - 2015 mukana viisi toimialarajat ylittävää prosessia.	Kanslia: Johtajiston tekemien päätösten mukaisesti tulospalkkiojärjestelmissä on vuosina 2014 - 2015 mukana viisi toimialarajat ylittävää prosessia. Prosessien tavoitteet ja toimenpiteet on määritelty prosessiin osallistuvien virastojen yhteistyönä.
	HKR: Yhteinen kunnallistekninen työmaa (Ykt) menettelyä on kehitetty ja otettu käyttöön.	HKR: Ykt -toimintatapaa kehitetään edelleen.
Lisätään usean hallintokunnan yhteisten sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrää talousarviossa.		PEL: Pelastuslaitos ja kaupunginkanslian turvallisuusyksikkö kehittävät yhteistoimintaansa kaupungin kokonaisturvallisuus huomioiden.
	Vaka: Hyve4 kattavuus on ollut Vakan sitovana tavoitteena vuonna 2014. Sen toteutuminen on edellyttänyt yhteistyötä Soten kanssa ja ollut myös osa Lasten ja nuorten hyvinvointi suunnitelman HKR: Vuosina 2013 ja 2014 on rakennusvirastolla ollut talousarviossa kolme yhteistä sitovaa tavoitetta muiden virastojen kanssa.	HKR: Rakennusvirastolla on v. 2015 talousarvioehdotuksessa kaksi yhteistä sitovaa tavoitetta muiden virastojen kanssa.
Asetetaan vuosittain talousarviossa yhteisiä tavoitteita koko kaupungin kannalta merkittäviin tavoitteisiin (kuten asiakastytyväisyys, johtaminen, henkilöstöön, tietotekniikka tai tilojen käyttö).	Kanslia: Talous- ja hallintohenkilöstön määrän seurannan kehittäminen aloitettu	Kanslia: Henkilöstöresurssisuunnittelua kehitetään yhteistyössä virastojen kanssa osana toiminnan ja talouden suunnittelua palveluluokituksen pohjalta. Tuottavuustavoitenäkökulma otetaan mukaan TAE 2016 henkilöstöresurssisuunnitelmaan. Henkilöstöraportoinnin kehittäminen suunnittelua tukevaksi.
	Vaka: Asetettu vuoden 2015 taalousarvion yhteydessä tilojen osalta HKR: Kadulla tapahtuvien kaivutöiden lyhentämiselle on asetettu tavoitteet, joiden toteutumista seurataan.	HKR: Liikenteellisesti merkittävillä alueilla edellytetään kaivutöiden tekijöiltä v. 2015 alkaen haittojen hallintasuunnitelmaa, jonka perusteella lupaehdot tullaan asettamaan.
Lisätään usean viraston ja liikelaitoksen yhteisten tulospalkkiotavoitteiden osuutta tulospalkkiojärjestelmässä.	Kanslia: Johtajiston tekemien päätösten mukaisesti tulospalkkiojärjestelmissä vuosina 2012 – 2013 sekä 2014 - 2015 oli mukana viisi toimialarajat ylittävää prosessia.	Kanslia: Johtajiston tekemien päätösten mukaisesti tulospalkkiojärjestelmissä on 2014 - 2015 mukana viisi toimialarajat ylittävää prosessia.
	Nk: Lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen johtamisrakenne. (Sosiaali- ja terveysvirasto, opetusvirasto, liikuntavirasto, nuorisoasiainkeskus, varhaiskasvatusvirasto, Palmia) Peruskoulun päättäneiden ohjaus ja toisen asteen koulutuksen tehostaminen (Opetusvirasto, kaupunginkanslia, nuorisoasiainkeskus sekä sosiaali- ja terveysvirasto)	Nk: Molemmat hankkeet jatkuvat vuoden 2015

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	OPEV: Opetusvirasto/nal vastuuvirastona Peruskoulun päättäneiden ohjaus ja toisen asteen koulutuksen tehostaminen -toimialarajat ylittävissä prosessissa (tulospalkkiojärjestelmät 2014 ja 2015).	
	Vaka: Yli hallintokuntaiset tupatavoitteet asetettu kaikkiin tulospalkkioyksiköihin	
Selvitetään kaupungin ulkopuolisten toimijoiden avustusten ja tukien myöntämisen keskittäminen kaupunginhallitukselle. Jatkossakin lautakunnat tekevät esityksen tukien myöntämisestä kaupunginhallitukselle. Kaupungin osallisuuteen ja demokratiaan tähtäävä aluetyö yhdistetään kaupungin kattavaksi kokonaisuudeksi.	Kanslia: Kaupunginhallitus päätti 7.1.2014, että asukasyhdistysten ja kaupunginosaseurojen sekä asukastaloja ylläpitävien tahojen avustaminen keskitetään kaupunginhallitukselle avustustyöryhmän ehdotusten mukaisesti. Asukasosallisuuden avustusten myöntämisperiaatteet ja asukastalojen hallinnon järjestely on kaupunginhallituksen käsittelyssä 19.1.2015.	

Kaupunki on vastuullinen ja oikeudenmukainen työnantaja. Henkilöstön sairauspoissaolojen ja kokoaikaisten työkyvyttömyyseläkkeiden määrä vähenevät. Helsinki on monimuotoisuuden johtamisen mallikaupunki. Henkilöstön osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia päätöksentekoon lisätään.

Vakinaisen henkilöstön palvelussuhde turvataan, jos työ organisaatiomuutosten takia tai muusta syystä loppuu. Tämä edellyttää henkilöstöltä valmiutta siirtyä tehtävästä toiseen.	Kanslia: Organisaatiomuutostilanteissa henkilöstösuunnitteluohjeisiin kirjattu periaate, joka ohjaa suunnittelua. Uudellsijoituksen periaatteiden uudistamistyö aloitettu.	Kanslia: Uudellsijoituksen periaatteiden uudistamisen loppuun saattaminen.
	PEL: Pelastuslaitos on muotoillut uusiksi keskijohdon tehtäviä ja muuttanut niistä suuren osan ei-virkasidonnaisiksi.	
	KSV: Tehtäväkiertoon on kannustettu.	
	Sote: Virasto on noudattanut kaupungin henkilöstön uudellsijoituksen ohjeita. Henkilöstöä on sijoitettu heidän osaamistaan hyödyntäviin tehtäviin.	Sote: Sovittua toimintamallia on jatkettu. Uudellsijoituksen työtä on lisännyt mm. perustoimeentulotuen maksatuksen siirto Kelaan
Otetaan käyttöön yhtenäiset henkilöstöhallinnon prosessit ja uusi henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä tukemaan laadukasta henkilöstöjohtamista.	Kanslia: Keskeisiin HR-toimintoihin määriteltujen tavoiteprosessien jalkautusta on toteutettu HR-tietojärjestelmähankkeen alaisessa prosessien jalkautusprojektissa. Tavoiteprosessit on pääosin otettu käyttöön niiltä osin, kuin se on mielekästä ilman tietojärjestelmätukea. Tietojärjestelmän hankinta on jouduttu keskeyttämään, sillä kilpailutuksen lähtökohdat ovat muuttuneet, kun sote-uudistus johtaa kaupungin henkilöstömäärän pienenemiseen noin puolella.	Kanslia: HR-tietojärjestelmähankkeen jatkotoimenpiteistä hankinnan keskeyttämisen jälkeen päätetään vuoden 2015 alussa.
		PEL: Pelastuslaitos ottaa käyttöön operatiivisen henkilöstöohjausjärjestelmän ja on sen myötä vahvasti mukana kaupunkiyhteisen HR-järjestelmän määrittelyssä.
	STO: Prosessit kuvattu IMS-järjestelmään ja toimintatapoja ja ohjeisto yhtenäistetty.	STO: Kehittämistyötä jatketaan edelleen.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	YMK: Edetään HR-hankkeen edellyttämässä aikataulussa kohti yhtenäisiä prosesseja. Esimiesten roolia on selvennetty ja päätösvaltaa henkilöstöhallinnon asioissa on delegoitu.	
	Sote: Viraston edustajat ovat olleet mukana kehittämässä kaupunkitason prosesseja.	Sote: Prosessien kehitystyötä on jatkettu.
	Oiva Akatemia: Tuettu HR-kehittämisohjelmalla ja yhtenäistetty prosessien kehittämistä.	
Työhyvinvointi- ja työturvallisuusriskit ennakoitaa ja hallitaan.	Kanslia: Työkyky - ja työturvallisuusjohtamisen prosesseja on kehitetty. Uhkaustilanteiden toimintamalli ja uhka-arvioprosessi on laadittu yhteistyössä Helsingin poliisilaitoksen kanssa. Heosin ja Turvan yhteistyössä on laadittu uhka- ja väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyohjeistus virastoille. Opetusviraston ja poliisin kanssa on luotu toimintamalli koulu-uhkaus- ja muissa poikkeamatilanteissa. Työkyky - ja työturvallisuusjohtamisen prosesseja on kehitetty.	Kanslia: Tavoitteena on sairauspoissaolojen, työkyvyttömyyseläkkeiden sekä työtapaturmien väheneminen v. 2016 mennessä. Koulu-uhkausten toimintamalli jalkautetaan opetustoimeen yhteistyössä opetusviraston Helsingin poliisilaitoksen kanssa. Tavoitteena on sairauspoissaolojen, työkyvyttömyyseläkkeiden sekä työtapaturmien väheneminen v. 2016 mennessä.
	PEL: Tavoite on toteutettu.	
	Ork: Suunnitelma olemassa ja sitä noudatetaan.	Ork: Uudistetaan työhyvinvointisuunnitelma ja päivitetään riskien arviointi.
	Palmia: Palmiassa työturvallisuuden vaarat on arvioitu ja työhyvinvoinnin riskit käsitellään säännöllisesti. Toiminta on järjestelmällistä ja kattaa koko organisaation.	
	STO: Viraston työsuojeluryhmä perustettu ja koulutuksia toteutettu työsuojelupareille. Vaarojen arvioinnin päivitys käynnissä.	STO: Vaarojen arviointi tehty ja toimenpiteillä turvattu työturvallisuus. Seuranta aktiivista.
	Tav: Virastossa on työhyvinvointia edistämässä tyhy-ryhmä, joka päivittää ja seuraa viraston työhyvinvoinnin toimintaohjelmaa v. 2014-2017. Työhyvinvoinnin tilaa on mitattu vuosittain. Virasto on luonut työmotivaatiomittarin ja käytössä on ollut ajantasainen pelastus- ja turvallisuussuunnitelma.	Tav: Jatketaan voimassa olevien suunnitelmien ja ohjelman toimeenpanoa.
		Tyke: Työhyvinvointiriskien arviointi tehdään kaupungin koko henkilöstölle suunnatulla Työterveyskyselyllä 2015
	HKR: Työpaikkaselvitykset on tehty. Käytössä on työturvallisuuden työsuojelupakki.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	HKL on laatinut työsuojelun toimintaohjelman vuosittain. Ohjelma sisältää ohjeita työturvallisuuden järjestelyistä ja vastuista. Toimintaohjelma on sisältänyt yhteisiä ja yksikkökohtaisia tavoitteita ja johdon sitoutumisen työsuojelutyöhön.	HKL ottaa käyttöön toimintajärjestelmän, jolle on tavoitteena saada ISO 9001, ISO 14001 ja ISO 18001 sertifiointit. ISO 9001:2015 standardi muuttuu lähemmäksi epävarmuuden hallintaa ("Risk Based Management") ja muiden standardien oletetaan muuttuvan samaan suuntaan. Aikaisemmasta työsuojelun toimintaohjelmasta siirretään ohjeet osaksi toimintajärjestelmää ja toimintaohjelma keskittyy toiminnan turvallisuuden ja työhyvinvoinnin kehittämisen toimenpiteisiin ja niiden seurantaan.
	YMK: Vaarojen arviointi toteutettu organisaatiomuutoksen jälkeen vuonna 2014	
	ZOO: Ryhdytty erityisiin toimiin työtapaturmien vähentämiseksi	ZOO: Ryhdytään toimiin työhyvinvoinnin parantamiseksi ja jatketaan tapaturmien vähentämistä.
	Sote: Virastossa on noudatettu kaupunkitason ohjeistusta. Neuvontaa on järjestetty esimiehille.	Sote: On jatkettu toimintamallien mukaista toimintaa.
		Stara: Systemaattinen seurantamalli käyttöön.
	Oiva Akatemia: Työsuojelu- ja työsuojeluparivalmennukset	
Toimintaympäristön muutokset ennakoidaan strategiatyössä ja muutosten vaikutukset henkilöstötarpeeseen ja osaamiseen hallitaan.	Kanslia: Henkilöstötarpeen ennakointi aloitettiin jo 2012 jolloin virastoille ja liikelaitoksille järjestettiin viisi yhteistä tilaisuutta, tuotettiin tuki- ja tilastomateriaalia ja tietosivustoja kaupungin Helmeen. Ennakoinnilla arvioitiin toimintaympäristön muutosten vaikutuksia henkilöstön määrään, rakenteeseen ja osaamistarpeisiin. 2013 keväällä vuoden 2014 talousarvion laatimisen yhteydessä virastot ja liikelaitokset tuottivat eläköitymiseen varautumissuunnitelmat. Suunnitelmista laadittiin yhteenveto Khs:lle. Syksyllä 2013 virastoille ja liikelaitoksille järjestettiin kolme työpajaa yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa. Työpajoissa eläköitymiseen varautumissuunnitelmia pyrittiin laajentamaan ikänäkökulman pohjalta. Henkilöstösuunnittelu otettiin osaksi talousarviota v. 2014. Suunnittelun ohjeet ja pohjat TAE 2014 laatimisohjeissa mukana.	Kanslia: Henkilöstöresurssien suunnittelua kehitetään edelleen yhteistyössä tason kanssa osana toiminnan ja talouden suunnittelua: - TAE 2016 laatimisohjeet, työvälineet, raporttipohjat - edistetään henkilöstösuunnittelua virastojen aktiivisella ohjauksella, neuvonnalla ja virastokäynneillä sekä TUPA -tavoitteella - henkilöstösuunnitteluprosessin kuvaaminen ja rajapinnat taloussuunnitteluprosessiin - valmistellaan henkilöstötarpeen ennakointia yhteistyössä tason kanssa osana kaupungin strategia valmistelua
	PEL: Tavoite on huomioitu uudessa strategiassa.	PEL: Henkilöstön osaamista parannetaan suunnitelmallisen osaamisenhallinnan keinoin koko henkilöstö huomioiden ja laitoksen kriittiset osaamistarpeet priorisoiden
	Ork: Strategia uudistettu 2014 toimintaympäristön muutokset huomioiden.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Kv: Asumisoikeuden keskittäminen; valmistelu, Koko virasto; Henkilöstötarpeen ennakoiva suunnittelu.	Kv: Helsinki hoitaa seudun asumisoikeusasiat. Koko virasto; Jatketaan ennakoivaa henkilöstötarpeen suunnittelua.
	STO: Henkilöstörakennetta ja työnkuvia kehitetty toimintaympäristön muutoksen mukaisesti. TVA-kuvaukset toteutettu ohjeiden mukaan.	STO: Kehittämistyötä jatketaan edelleen.
	Tav: Viraston strategia 2014-2020 on laadittu kaupungin strategiaohjelman pohjalta v. 2014. Strategiassa on ennakoitu toimintaympäristön muutoksia. Vuoden 2014 aikana on laadittu myös strategialähtöinen osaamisen ja toiminnan kehittämissuunnitelma 2014-2020, joka päivitetään vuonna 2017.	
	Tyke: Muutosanalyysi tehty liittyen työterveyshuollon rooliin kuntalain kilpailuneutraaliteettikysymyksessä sekä sote-uudistuksessa	
	Vaka: Osaamisen kehittämisen suunnitelma hyväksytty vaka jory 26.11.	
	Kir: Strategiapäivitys aloitettu, syksy 2014, henkilöstöryhmä	Kir: Strategiapäivitys valmis kesällä 2015, henkilöstösuunnitelman toimeenpano
		ATT laatii henkilöstöresurssisuunnitelman vuonna 2015.
	KSV: On laadittu henkilöstösuunnitelma, joka pohjautuu toimintaympäristön muutoksiin ja osaamistarpeisiin.	
	HKR: Koulutussuunnitelma valmistui 2014, jossa on huomioitu toimintaympäristön muutoksen tuomia koulutustarpeita.	HKR: Koulutussuunnitelma tarkastetaan vuosittain.
	YMK: Strategia päivitetty 2014, järjestetty myös toimintaympäristöseminaari	
	Sote: Virastossa on tehty henkilöstötarpeen ennakointi ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset.	Sote: Ennakointityötä on jatkettu.
		Stara: Jatketaan kumppanuustoimintaa rakennusviraston kanssa.
	Oiva Akatemia: Toteutettu Oiva Akatemiassa	
Monimuotoisuuden johtamista parannetaan kaikissa virastoissa ja liikelaitoksissa.	Kanslia: Toimintasuunnitelma on laadittu ja monimuotoisuuden käsite ja sisältö määritetty.	Kanslia: Keskeiset henkilöstöjohtamisen käytännöt arvioidaan monimuotoisuuden näkökulmasta.
	Ork: Avoimen dialogin lisääminen työyhteisössä.	Ork: Soitinryhmäkohtaiset kehityskeskustelut aloitetaan keväällä 2015.
	Nk: Vuonna 2013 järjestettiin "työhyvinvointia toimivasta monimuotoisuudesta" – hankkeen sovittelukoulutukset. Lisäksi keväällä 2014 järjestettiin yhteistyössä vammaisjärjestön kanssa monimuotoinen työyhteisö –koulutus, jossa erityispaino oli vammaisen nuoren työllistämässä ja ohjaamisessa.	Nk: Johtajuuden alle ei ole suunnitteilla erityistä, monimuotoisuuskoulutukset ovat kaikille viraston työntekijöille avoimia ja johtajuus on niissä mukana yhtenä näkökulmana.
	Palmia: Maahanmuuttajien urakehitystä Palmiassa on tuettu ja heitä on myös noussut esimiestehtäviin.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Vaka: Huomioitu osana eri ikäisten johtamisen suunnitelmaa, työhyvinvointisuunnitelmaa ja osaamisen kehittämisen suunnitelmaa.	
	Kir: Maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden neuvottelupäivät säännöllistetty	Kir: Neuvottelupäivät jatkuvat, erityisosaaminen käyttöön nykyistä laajemmin
	KSV: On parannettu, mm. eri-ikäisten johtaminen.	
	HKR: Virasto on laatinut ikäohjelman.	HKR: Ikäohjelma tarkistetaan vuotuisesti henkilöstösuunnitelman yhteydessä.
	Sote: Monimuotoisuutta tukevaa valmennusta ja koulutusta on järjestetty.	Sote: Valmennuksia ja koulutuksia on jatkettu.
	Oiva Akatemia: Mukana valmennusohjelmissa ja kehittämishankkeissa.	
Maahanmuuttajien määrä kaupungin henkilöstössä lähenee heidän osuuttaan väestöstä.	Kanslia: Osuus kasvaa vuosittain, joten edetään kohti tavoitetta. Ammatillisen kielitaidon testien (ASKI) kehittämistyö meneillään Aikuisopiston kanssa. Jatkoselvitystyö käynnistetty virastojen kanssa.	Kanslia: ASKI -kielitaitotestien kehittämistarveselvityksen jälkeen päätetään kaupungin toimintamallista.
	Ork: HKO on kansainvälinen työyhteisö; rekrytointi tapahtuu ainoastaan taiteellisin perustein.	
	Nk: Nuorisoasiainkeskus toteutti vuoden 2014 aikana seitsemän nimetöntä rekrytointia, joiden tavoitteena oli lisätä maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden määrä. Näiden rekrytointien kautta emme palkanneet yhtään maahanmuuttajataustaista henkilöä.	Nk: Nuorisoasiainkeskus jatkaa nimettömien rekrytointien toteuttamista vuoden 2015 aikana. Kohdistaen prosessit vakituisiin ja pitkiin määräaikaisiin työtehtäviin.
	Palmia: Palmian henkilöstöstä maahanmuuttajien osuus on 20 %.	
	STO: Päätoimisessa henkilöstössä maahanmuuttajataustaisten määrä vastaa väestöosuutta.	
	Vaka: osuus on kasvanut: koko henkilöstöstä 7 % ja vakinaisista 2,8 % v. 2009: 3 % ja vakinaisista 1,4 %.	
	Sote: Henkilöstöstä on maahanmuuttajataustaisia noin 8 %, vaihdellen ammattiryhmittäin.	Sote: Maahanmuuttajien suhteellista osuutta henkilöstössä on seurattu ja tämä tavoite on otettu huomioon rekrytoinneissa.
	Arbis: Vakituiseista henkilökunnasta 11 % on maahanmuuttajia ja 16 % tuntiopettajista.	Arbis: Jatketaan samalla linjalla.
Kaupunki on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen. Kaupunki toteuttaa järjestelmällisesti	Kanslia: Tasa-arvosuunnitelmat on laadittu. Mentorointiohjelma käynnistetty, millä tuetaan johtamisuralle pyrkiviä naisia.	

sukupuolivaikutusten arviointia ja edistää toiminnassaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Lisätään naisjohtajien määrää.

Toteutunut 2013-2014

Nk: Nuorisoasiainkeskukseen perustettiin erityinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioiden työryhmä. Työryhmän tehtävänä on suunnitella ja viedä eteenpäin monimuotoisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyviä asioita. Kallahden nuorisotalolla tehdään yhteistyötä Finn-Mamu ry:n kanssa muslimityttöjen osallistamiseksi nuorisotoimintaan. Virastossa tehdään myös sukupuolen vaikutusten arviointia. Arviointiin on kouluttautunut tällä hetkellä viisi henkilöä eri osastoista. Virastolla on lisäksi kaksi edustajaa virastojen välisessä tasa-arvoasioiden yhdyshenkilöiden verkostossa. "Suvaus" on laajennettu tasa-arvonäkökulman lisäksi kattamaan monikulttuurisuuden arvioinnin. Tasa-arvon edistäminen on osa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa.

Palmia: Palmiassa nais- ja miesjohtajia on yhtä paljon.

ATT:n esimiesjakauma on seuraava: naisia 4, miehiä 3, esimiehiä yhteensä 7.

HKR: Johtoryhmä käsitteli palvelujen tasa-arvon suunnitelman toimeenpanon rakennusvirastossa 4.8.2014 ja linjasi kehittämistoimenpiteet palveluiden tasa-arvon parantamiseksi.

Sote: Virastossa kiinnitetään huomiota tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun ja se näkyy esimieskoulutusten sisällössä. Onnistumista on arvioitu myös fuusiotutkimuksessa vuosina 2012, 2013, 2014.

Oiva Akatemia: Naisjohtajien mentorointiohjelma on aloitettu.

Työpaikkatason esimiesvalmiuksia parannetaan.

Kanslia: Hr- neuvonta vakiinnuttanut toimintaansa. Pehdytysohjelma valmistunut, joka läpi viedään ensimmäisen kerran vuonna 2015.

PEL: Erityisesti paloesimiesten henkilöstöosaamista kehitetään vahvasti useilla koulutuksilla.

Ork: Tuetaan koulutuksia.

Ennuste 2015-2016

Nk: Sukupuolen vaikutusten arviointia jatketaan viraston yksiköissä. Näiden pohjalta tehdään muutosehdotuksia, jotta eri sukupuolet tulevat huomioituksi sekä palvelujen tarjoamisessa että henkilöstöpolitiikassa. Henkilökunnan kouluttamista tasa-arvoasioista jatketaan.

STO: Suvaus -arviointi toteutetaan opetustoiminnassa vuonna 2015.

HKR: Jatkuva.

ZOO: Korkeasaari on nimennyt virastostaan yhteyshenkilöt palvelujen ja henkilöstön tasa-arvotyöryhmään. HR-suunnittelija vastaa henkilöstön ja ympäristökasvattaja palvelujen tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta.

Sote: On jatkettu kaupungin tasa-arvosuunnitelman tavoitteiden toteuttamista.

Oiva Akatemia: Jatkuu edelleen.

Ork: Jatketaan koulutusten tukemista.

Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Nk: Käytössä on Työsuojelupakki, josta saatuja tietoja on hyödynnetty turvallisuuden lisäämisessä. Työsuojelutoimijat ovat seuranneet ja raportoineet sen tietoja eteenpäin osastoille ja johtoryhmälle. Toimipaikat ovat tehneet työsuojelupakkiin vaarojen arviointeja. Lisäksi on järjestetty tietoisuuksia ja koulutustapahtumia henkilökunnalle. Pelastussuunnitelmien päivittäminen on aloitettu ja uusien suunnitelmien laadinta niille toimipaikoille, joista ne puuttuvat. Virastolla on ollut johtoryhmän hyväksymä työhyvinvointisuunnitelma 2013.	Nk: Virastolle laaditaan ja päivitetään seuraaville vuosille uusi työhyvinvointisuunnitelma. Lisäksi työsuojelupakki on käytössä ja sen käyttöä tehostetaan ja tietoja hyödynnetään kokonaisvaltaisemmin. Pakista saadut tiedot otetaan johtamisen välineeksi. Kaupungin työhyvinvointimittari on yksi uusi työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden seurantaväline.
Palmia: Vuosina 2013 ja 2014 toteutettiin lähiesimiesvalmennus. Esimiestyötä on kehitetty jatkuvasti eri keinoin. Esimiesten tutkintokoulutus on ollut osana urakehitystä.	
Kv: On osallistuttu viraston esimiesvalmennuksiin.	Kv: Osallistutaan edelleen.
STO: Esimiehiä kannustettu esimieskoulutuksiin ja kaikki esimiehet suorittavat verkkokurssina esimiehen ABC:n.	STO: Laaditaan toimintatapa, jolla esimies saa alaisiltaan johtamispalautteen kehityskeskustelun yhteydessä. Yksiköiden esimiehet suorittavat oman tason mukaisen esimieskoulutuksen.
Tav: Tiiminvetäjät ja arviointivastaavat ovat osallistuneet Ovi- ja Treenivalmennuksiin.	Tav: Esimiesvalmiuksiin kiinnitetään huomiota mm. henkilökohtaisissa kehityssuunnitelmissa sekä viraston koulutus- ja kehittämisohjelmissa.
Vaka: Esimiesvalmennukset, täydennyskoulutus virasto- ja toimistotasolla.	
Kir: Esimiesfoorumi muutettu esimiesneuvotteluiksi	Kir: Kehitetään johtajuutta vastaamaan toimintaympäristön ja muuttuvan kirjastotyön haasteisiin. Palvelut tuotetaan taloudellisesti.
ATT:n esimiehet kävivät esimiesten ABC-koulutuksen vuonna 2013.	
KSV: On järjestetty esimiesvalmennusta.	
HKR: Esimiehet osallistuvat suunnitellusti esimieskoulutuksiin. Lisäksi sisäisesti järjestetään viraston laajennetun johtoryhmän tilaisuuksia, joiden tarkoituksena on lisätä viraston esimiesten yhteistä näkemystä virastolle tärkeistä asioista.	HKR: Toiminta jatkuvaa.
YMK: Kaikki esimiehet käyvät esimiesvalmennuksen	
Sote: Virasto on järjestänyt esimieskoulutuksia ja -valmennuksia. Johtamisen laatua arvioidaan mm. henkilöstökyselyillä ja kehityskeskusteluissa.	Sote: Esimiesten valmiuksia on kehitetty edelleen.
	Arbis: Keskijohto suorittaa Hyvän esimiehen ABC:n.
Oiva Akatemia: Oiva Akatemia on toteuttanut virasto-/työyhteisötasoisia esimiesvalmennuksia ja vertaistukiryhmiä.	

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

Kaupunkikonsernia johdetaan kokonaisuutena

Kaupunkikonsernia johdetaan kokonaisuutena

Tytäryhteisöt noudattavat hyväksytyn konsernistrategian peruslinjauksia (strategia käsiteltävä hallituksissa).	Kanslia: Tytäryhteisöjä on ohjeistettu noudattamaan konsernistrategian peruslinjauksia ja käsittelemään kaupungin strategiaohjelma hallituksissa.	Kanslia: Konsernistrategian linjausten noudattamista ohjeistetaan ja seurataan konserniohjauksen osana myös tulevilla tarkastelukaudella.
		HelSa: Helsingin Satama Oy:n hallitus käsittelee Helsingin Sataman strategiaa vuosille 2015-2020 tammikuussa 2015
Kaupungin talousarviossa asetetaan tulostavoitteet myös merkittävimmille tytäryhteisöille.	Kanslia: Merkittävimmille tytäryhtiöille on asetettu vuosien 2014 ja 2015 talousarviossa sitovia ja muita tavoitteita.	Kanslia: Talousarviotavoitteiden asettamista jatketaan ja kehitetään.
	Liv: Liikuntavirasto on osallistunut liikuntapalveluita tuottavien tytäryhteisöjen talousarvion tavoitteiden valmisteluun.	Liv: Liikuntavirasto osallistuu liikuntapalveluita tuottavien tytäryhteisöjen talousarvion tavoitteiden
	Sote: Helsingin kaupungin talousarvioon sisältyy seuraava linjaus: Toimialan tytäryhteisöt (Helsingin seniorisäätiö, Niemikotisäätiö, Oulunkylän sairaskotisäätiö ja Posivire) ovat osa toimialan palvelukokonaisuutta ja omaan toimintaan rinnastettavaa tuotantotapaa.	Sote: Helsingin kaupungin talousarvioon sisältyy seuraava linjaus: Toimialan tytäryhteisöt (Helsingin seniorisäätiö, Niemikotisäätiö, Oulunkylän sairaskotisäätiö ja Posivire) ovat osa toimialan palvelukokonaisuutta ja omaan toimintaan rinnastettavaa tuotantotapaa.

Konserniohjausta tehostetaan ja selkeytetään

Kaupunginhallituksen konsernijaoston asemaa konserniyhteisöjen ohjauksessa selkiytetään ja vahvistetaan	Kanslia: Helsingin kaupunkikonsernin ohjaukseen kuuluvat ne yhtiöt, säätiöt, yhdistykset ja muut yhteisöt, joissa kaupungilla on määräysvalta. Konsernijaoston rooli yhteisöjen ohjaamisessa on johtosääntömääräysten mukaisesti keskeinen.	Kanslia: Konsernijaoston asemaa konserniyhteisöjen ohjauksessa tarkastellaan konserniohjeen päivittämisen yhteydessä vuonna 2015.
Konsernijaosto ohjaa kaupunkikonsernin tytäryhteisöjä kokonaisuutena.	Kanslia: Tytäryhteisöjen on ennalta hankittava konsernin johdon suostumus yhteisön normaalista toiminnasta poikkeaviin päätöksiin.	Kanslia: Konsernijaoston asemaa konserniyhteisöjen ohjauksessa tarkastellaan konserniohjeen päivittämisen yhteydessä vuonna 2015.
Kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen johtamisen kokonaisvastuu on kaupunginjohtajalla. Kaupungin palvelutuotannon osana toimivien tytäryhteisöjen substanssiohjaus on ao. rootelin johtajalla ko. sektorin kokonaisnäkömyksen varmistamiseksi. Tarvittavia eri toimialojen tytäryhteisöjen ohjaussignaaleja tuodaan johtajistokäsittelyyn kaupunkikonsernin kokonaisnäkömyksen vahvistamiseksi.	Kanslia: Helsingin kaupunkikonsernin ohjaukseen kuuluvat ne yhtiöt, säätiöt, yhdistykset ja muut yhteisöt, joissa kaupungilla on määräysvalta. Näiden yhteisöjen konserniohjausvastuu on jaettu toimialoittain kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien kesken.	Kanslia: Uudistetaan kaupunkikonsernin valmiusohje. Kaupungin kokonaisnäkömyksen vahvistamista konserniyhteisöjen ohjauksessa tarkastellaan konserniohjeen päivittämisen yhteydessä vuonna 2015.
	Liv: Liikuntavirasto on ollut mukana sivistystoimen apulaiskaupunginjohtajan Liikuntafoorumissa jossa on mukana kaupunkikonsernin muita toimijoita.	Liv: Liikuntavirasto on mukana sivistystoimen apulaiskaupunginjohtajan Liikuntafoorumissa jossa on mukana kaupunkikonsernin muita toimijoita.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Kilpailuilla markkinoilla toimivien tytäryhteisöjen ohjaus keskitetään konsernijaostolle.	Kanslia: Tytäryhteisöjen jakamista kilpailuilla markkinoilla toimiviin ja muihin yhteisöihin ei ole vielä toteutettu. Jakaminen tehdään konserniohjeen päivittämisen jälkeen.	Kanslia: Konsernijaoston asemaa kilpailuilla markkinoilla toimivien tytäryhteisöjen ohjauksessa tarkastellaan konserniohjeen päivittämisen yhteydessä vuonna 2015.

Omistajapolitiikkaa selkeytetään

Kaupunginhallituksen konsernijaosto asettaa strategiaohjelman peruslinjauksia noudattaen tytäryhteisökohtaisesti omistuspohjaa, kehittämisvisiota ja toimintaa koskevat omistajapolitiittiset tavoitteet.	Kanslia: Vuonna 2011 on asetettu tytäryhteisökohtaiset omistuspohjaa, kehittämisvisiota ja toimintaa koskevat omistajapolitiittiset tavoitteet. Konsernijaosto on seurannut osana valvontatehtäväänsä linjausten toteutumista.	Kanslia: Konsernijaoston käsiteltäväksi valmistellaan tytäryhteisökohtaiset päivitetty omistajapolitiittiset linjaukset.
Tehdään tytäryhteisöjen salkuttaminen markkinaehtoiseen ja muuhun toimintaan. Kaupunginhallituksen konsernijaostolle valmistellaan salkutuksen periaatteet ja ne viedään kaupunginvaltuuston päätettäväksi. Salkkumuutokset tämän jälkeen delegoidaan kaupunginhallitukselle.	Kanslia: Konserniohjeen päivittämistä ja salkutuksen periaatteiden määrittelyä on valmisteltu.	Kanslia: Konserniohjetta päivitetään vuoden 2015 aikana. Konserniohjeeseen otetaan salkutuksen periaatteet.
Kaupungin palvelutuotannon osana toimivien yhteisöjen tulosta arvioidaan ensisijaisesti sen perusteella, miten ja minkälaisilla kustannuksilla yhtiö hoitaa sille asetetun palvelutehtävän.	Kanslia: Kaupungin tytäryhteisöjen toimintaa ja tuloksia seurataan ja analysoidaan mm. säännöllisen raportoinnin avulla. Seurannassa otetaan huomioon eri yhteisöjen perustehtävä ja niille asetetut tavoitteet.	Kanslia: Seuranta ja raportointia kehitetään konserniohjauksen parantamiseksi ja selkiyttämiseksi.
Suoraan markkinatilanteessa toimivien kaupunkikonsernin yhtiöiden toimintaperiaatteet vastaavat kilpailijoiden toimintaperiaatteita.	Kanslia: Konserniohjeen päivittämistä ja salkutuksen periaatteiden määrittelyä on valmisteltu.	Kanslia: Konserniohjetta päivitetään vuoden 2015 aikana. Konserniohjeeseen otetaan salkutuksen periaatteet.
Palmian, Helsingin Energian ja Helsingin Sataman toiminta- ja hallintomallit järjestetään kilpailuneutraliteettisäännösten edellyttämällä tavalla.	Kanslia: Helsingin Energian ja Helsingin Sataman toimintojen yhtiöittäminen toteutuu 31.12.2014. Palmian osittainen yhtiöittäminen toteutuu 31.12.2014. Jäljelle jäävän Palmia-liikelaitoksen toiminta järjestetään kilpailuneutraliteettisäännösten mukaiseksi 31.12.2014 mennessä.	Kanslia: Tavoite toteutetaan 31.12.2014 mennessä.
Kaupungin kilpailuilla markkinoilla olevat toiminnot järjestetään kilpailuneutraliteettisäännösten edellyttämällä tavalla.	Kanslia: Alustavia tarkasteluja mm. Staran osalta on tehty.	Kanslia: Tarvittavat kilpailuneutraliteettivaatimuksiin liittyvät toimenpiteet toteutetaan.
Valmistellaan HKL:n operatiivisen toiminnan ja infran toimintamalli vuoden 2013 loppuun mennessä.	Kanslia: Khs päätti 9.6.2014 merkitä tiedoksi selvityksen HKL:n operatiivisen toiminnan ja infran toimintamallin järjestämisestä. HKL: Selvitys HKL:n operatiivisen toiminnan ja infran toimintamallista on laadittu yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa.	Kanslia: Tavoite toteutui kaupunginhallituksen käsittelyn 9.6.2014 yhteydessä.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Organisaatiota kehitetään asukkaiden palvelujen parantamiseksi

Tilahallinnon, rakennuttamisen ja rakentamisen toimintojen kehittämistä jatketaan toisistaan erillisiksi kokonaisuuksiksi tavoitteena selkeät työnjaot ja läpinäkyvä toimintamalli.	Kanslia: Tilahallinnon, rakennuttamisen ja rakentamisen työnjakoja ja toimintamalleja on selvitetty teknisen puolen virasto- ja vastuurakennetta sekä virastorajat leikkaavia prosesseja koskevassa selvityksessä.	Kanslia: Johtamisen jaosto linjaa uudistamistarpeet.
	ATT osallistui teknisten virastojen perusselvitystyöryhmän työhön.	ATT osallistuu HKR:n vetämään Tulevaisuuden toimisto -projektiin.
		HelTu: Tukutorin kiinteistöjen ja investointien siirtoa Tilakeskukselle valmistellaan.
Vähennetään organisaatioyksiköitä konsernin sisällä.	STO: Organisaatiomuutos toteutettu.	STO: Arvioidaan ja kehitetään tarvittaessa lisää.
	Vaka: Viraston perustaminen ja matala organisaatio. Virastossa ei ole osastotasoa.	
		HelTu: Tukutorilla yhdistetään vuokraustoiminta yhdeksi asiakaspalveluyksiköksi.
Keskushallinnon kolme virastoa yhdistetään.	Kanslia: Kaupunginkanslia aloitti 1.1.2014.	
Tukipalvelujen keskittämistä jatketaan.	Kanslia: Khs on päättänyt käynnistettävistä tukipalvelujen keskittämistä koskevasta selvityksistä Palmian toiminnan yhtiöittämistä koskevan päätöksen yhteydessä.	Kanslia: Keskittäväksi esitettävät tukipalvelut täsmennetään valtion kuntauudistuksesta aiheutuvien tehtäväsiirtojen selkiytyttyä.
	Palmia: Neuvotteluja palvelujen siirroista on käyty useiden hallintokuntien kanssa, mutta käytännössä mitään toimenpiteitä palvelujen keskittämiseksi ei ole tapahtunut.	
	STO: Tukipalvelut keskitetty organisaatiomuutoksen yhteydessä.	STO: Arvioidaan ja kehitetään tarvittaessa lisää.

Tehokkaat ja toimivat tukipalvelut

Tietotekniikka palvelee kaupunkilaisia ja kaupungin kehittämistä

Sähköisiä asiointipalveluja laajennetaan palvelujen saatavuuden parantamiseksi ja lisätään palvelujen saatavuutta verkon kautta toimistoajan ulkopuolella.	Kanslia: Kaupungin asiointipalveluja on laajennettu toteuttamalla toimentulotukihakemukset koko kaupungin (kasvu 14%). Asiointikansioiden käyttäjien määrä on noussut yli 200.000 henkilöön marraskuussa 2014 (kasvu 100%). Yritystunnuskäyttäjien määrä on lähes kaksinkertaistunut (yli 1000).	Kanslia: Asiointiympäristö tullaan yhdenmukaistamaan ja integroimaan uudistetun hel.fi -verkkopalvelun kanssa. Asiointikansiota laajennetaan ja uudistetaan käyttäjäkokemuksen parantamiseksi.
	Helen: Sähköisen asiakaskontaktoinnin osuus kasvanut noin 40 prosenttiin	Helen Oy: Toteutaan yhden kirjautumisen periaate 2015
	Rakvv: Sähköisen Arska-piirustusarkiston käyttö ollut ennakoitua suurempaa.	

Toteutunut 2013-2014**Ennuste 2015-2016**

Nk: Nuorisoasiainkeskuksen sähköisen Harrastushaku.fi – palvelun sisällön tuottajien määrä on merkittävästi laajentunut viime vuoden aikana ja tuotetta on edelleen jatkokehitetty sekä käytettävyydestä. Vuoden 2014 aikana palvelu on laajentunut alueellisesti kattamaan kaikki PKS- kunnat. Myös muiden Helsingin kaupungin hallintokuntien ja erilaisten järjestöjen nuorille suunnatut palvelut löytyvät enenemässä määrin Harrastushausta. Palvelu avataan myös nuorille suunnattuja palveluja tuottaville yrityksille vuoden 2014 loppuun mennessä.	Nk: Nuorisoasiankeskus pyrkii laajentamaan sähköisiä asiointipalveluja Harrastushaku-palvelun lisäksi myös lainaus- sekä tilavarauspalveluihin sekä kehittää sähköisen maksujärjestelmän nykyiseen harrastushaku-palveluun. Sähköiset ilmoittautumiset tapahtumissa ja harrastustoiminnoissa otetaan laajamittaisesti käyttöön.
	Palmia: Palmian puhelin- ja hyvinvointipalvelujen tavoitteena on tarjota asiakkaalle tukipalveluja sähköisten palvelujen käytössä, esim. chat-palvelu sähköisen asiointin avuksi verkossa.
OPEV: - Sähköinen kouluun ilmoittautuminen - Päättötodistuksen hakupalvelu sähköisen asiointiportaalin kautta - Harkinnanvarainen lisäävustushakemus sähköisen asiointiportaalin kautta - Iltapäivätoiminnan maksuvapauskompensaatioavustushakemus sähköisen asiointiportaalin kautta - Toiminta-avustushakemus koululaisten iltapäivätoiminnan järjestäjille sähköisen asiointiportaalin kautta - Yleisavustushakemus sähköisen asiointiportaalin kautta	OPEV: - Tutkimuslupahakemukset - Erotuomaripalkkion hakeminen yhdessä Talpan kanssa - Oppilaan loma-anomus - Hakemus iltapäivätoimintaan - Koulumatkahakemus - Matka-, ip-, erityisopetus- sekä aluepäälliköiden päätösten kirjaaminen
Kv: Asunto-osastolla korjausrahoitus ja asumisoikeus e-asiointiin. Kaupunkimittausosastolla uusia kartta- ja paikkatietoaineistoja on julkaistu runsaasti lisää verkon katselupalveluissa sekä itsepalveluperiaatteella toimivissa jakelu-rajapinnoissa. Tuetaan em. aineistojen käyttöä muiden hallintokuntien asiantipalveluissa. Vireillä ovat myös rakennuslupaprosessin ja johtotietoselvityksen sähköisen asiointin kehityshankkeet. Sähköisten hakulomakkeiden käytön laajentamiseen tähtäävä projekti aloitettu. Paikkatietopalvelun hyödyntämistä jatketaan ja hyödyntämismahdollisuuksia selvitetään.	Kv: Asunto-osasto; Kaikki asunto-osaston palvelut e-asiointinissa 24 h. Kaupunkimittausosastolla kartta- ja paikkatietoaineistojen sekä näihin liittyvien verkkopalveluiden kehitystyötä jatketaan resurssien puitteissa. Otetaan käyttöön rakennuslupaprosessin ja johtotietoselvityksen sähköisen asiointin ratkaisut. Kaupunkimittausosastolla laaditaan selvitys sähköisen asiointin kehitystarpeista ja -mahdollisuuksista muissa palveluissa.
STO: Kursor ja Ilmonet otettu käyttöön.	STO: Kehitetään tietojärjestelmiä edelleen.
Tav: Virasto on julkaissut vuodesta 2014 lähtien avoimen datan periaatteella kaikki lautakunnan v. 1997–2014 esittämät arviointihavaintoihin liittyvät suositukset ja kaupunginhallituksen niihin antamat selvitykset Helsinki Region Infoshare (HRI) -palvelussa. Lisäksi tarkastuslautakunnan vuoden 2014 arviointikertomus on julkaistu internetsivustona.	Tav: Tietojen julkaisemista jatketaan myös vuosina 2015-2016.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	Vaka: Virasto on ollut mukana palvelukeskuksen suunnittelussa ja perustamisessa.	Vaka: Lasten poissaolot esim. loma-ajat, sairastumiset pyritään saamaan sähköisiksi. Asiakasmaksupäätökset tehdään sähköisiksi.
	HKR tarjoaa sähköisiä palveluita palautteissa, oikaisuvaatimuksissa ja terassiluvissa. Hyödynnetään kaupunkiyhteisiä asiointipalveluja (asiointi.hel.fi) .	HKR lisää sähköisiä palveluita pysäköintitunnuksiin ja uusiin lupatyyppeihin sekä tuo verkkomaksamisen sähköisiin palveluihin. Lisäksi katu- ja puistosuunnittelun aineistoa tuodaan kaupungin yhteiseen karttapalveluun kartta.hel.fi . Lisäksi HKR hankkii uuden tapahtumahallintajärjestelmän.
	YMK: Kolme sähköisen asiointin eAsiointi-portaalin lomaketta: melulupa, ilmoitus elintarvikehuoneistosta, tilapäinen elintarvikemyynti-ilmoitus. Virastolla on ympäristötilastointiin erityisesti medialle tarkoitettu sivusto. Lisäksi virasto on jatkanut edelleen luontotietojärjestelmän kehittämistä.	YMK: Sähköisen asiointin palvelut muuttuvat valtakunnallisiksi palveluiksi ja omien sähköisten lomakkeiden kehittäminen muuttuu enemmän työtä tukevien sähköisten lomakkeiden tuottamiseksi.
	Sote: Sähköisiä asiointipalveluja on lisätty : sähköinen toimeentulohakemus otettiin käyttöön 10/2014. Lisäksi Asiointi.hel.fi -portalin ESB-väylän päivitys (loppuvuosi 2013 - alkuvuosi 2014). Asiakkaalla tulee olla mahdollisuus liikkua portlettien välillä sujuvammin (toteutettu 4/2014). Äitiyneuvolaesitetolomake sähköiseksi 9/2014. Ereseptin uusiminen sähköiseksi 11/2014, otetaan tuotannolliseen käyttöön 1/2015. Sähköinen suostumuslomake toteutettu 10/2014. Sähköisiä asiointipalveluja kehitetään edelleen ja laajennetaan ja annetaan uusille asiakasryhmille mahdollisuus sähköiseen asiointiin. Vuoden 2014 aikana sähköisen asiointin volyymi on noussut voimakkaasti.	Sote: Sähköisen asiointin pidemmän tähtäimen suunnitelma on tehty ottaen huomioon Apotti-hankkeen eteneminen ja Sote-järjestämislain vaikutukset.
	Arbis: Uusi ilmoittautumisjärjestelmä Ilmonet on otettu käyttöön.	Arbis: Ilmonetia kehitetään vielä asiakasystävällisemmäksi.
	Oiva Akatemia: eTaika-koulutuksenhallintajärjestelmän käyttö ja laajentaminen uusiin virastoihin.	
Helsinki aktivoi eri toimijoita synnyttämään uusia ratkaisuja ja palveluja.	Kanslia: Helsinki aktivoi eri toimijoita Forum Virium Helsinki-toiminnan kautta. Kaupunki järjestää säännöllisesti Helsinki loves Developers-tapaamisia kehittäjäyhteisön kanssa (4 krt/v).	
		Vaka: Avoimen datan hyväksi käyttöä kehitetään virastossa.
	Kir: Huomisen arki -hanke (pienyrittäjien tuotteet esillä kirjastoissa), Ideahippu-kilpailu työntekijöille ja asukkaille	Kir: Rakenteistetaan kirjaston innovaatorakenne, Århus ja Chicago -yhteistyö
	Tieke: Avointa dataa tarjottu HRI:n kautta	Tieke: Lisää avointa dataa tarjotaan HRI:n kautta
	KSV: Helsinki on jatkanut mahdollisimman avointa politiikkaa edistääkseen uusia ratkaisuja ja palveluja.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	HKR lanseerasi ketterät kioskit konseptin yrittäjien kanssa.	
	YMK: Laatukoulutuksen työn aiheeksi on valittu asiakaslähtöisyyden lisääminen ympäristökeskuksessa. Työn on tarkoitus valmistua vuoden 2015 aikana.	YMK: Laatukoulutukseen laadittavan työn tuloksena voidaan tehdä karkeata arviointia mm. sähköisten palveluiden asiakaslähtöisyyden kehittämisestä.
		Stara: Jatketaan Mobilenote-tuotannonohjausjärjestelmän käyttöönottoa.
Helsinki kehittää palveluprosesseja ja teknisiä rajapintoja avoimuuden, saavutettavuuden ja yhteensopivuuden periaatteiden mukaisesti.	Kanslia: Helsinki julkaisee avointa dataa HRI-prosessin kautta ja ottaa vastaan palautteita toiminnan kehittämiseksi ja avointen rajapintojen toteuttamiseksi kaupungin toimesta. Lisäksi Helsinki on osallistunut CitySDK-hankkeessa rajapintojen standardointityöhön kahdeksan eurooppalaisen kaupungin kesken.	
	Palmia: Puhelin- ja hyvinvointipalvelut on hankinnoissaan painottanut avoimia rajapintoja ja integrointimahdollisuutta.	
	Kir: Metatiedon avaaminen, mukana avoin GLAM verkostossa (Avoinglam.fi)	Kir: Digitaalisten sisältöjen avaaminen
	Tieke: Tavoitteen mukaisesti toimitaan HRI:ssä yhteistyössä hallintokuntien ja liikelaitosten kanssa.	Tieke: Tavoitteen mukaisesti toimitaan HRI:ssä yhteistyössä hallintokuntien ja liikelaitosten kanssa.
	HKR on kehittänyt prosesseja ja rajapintoja mm. asiakaspalvelussa palautteiden käsittelyssä ja alueiden käytössä lupien käsittelyssä, yhteensovittaen niitä kaupunkitasoisiin ratkaisuihin (mm. palautejärjestelmä , asiointiportaali)	HKR jatkaa kehitystyötä hyödyntäen kaupunki- ja myös valtakuntatasoisia ratkaisuja (mm. SADe-hanke/lupapiste.fi)
	YMK: Virastolla on omat kokonaisarkkitehtuurikuvaukset, joita on päivitetty. Teknisen sektorin virastot ovat tehneet yhdessä kokonaisarkkitehtuurityötä.	YMK: Jatketaan kokonaisarkkitehtuurityötä omassa virastossa ja teknisten virastojen kanssa.
Forum Virium tukee kaupungin digitaalisten palvelujen ja ulkoisten palvelujen ja ICT-ekosysteemien kehittämiseen.	Kanslia: Forum Virium Helsingin ohjaus- ja hallintamalli on uudistettu.	
		Vaka: Avoimen datan hyväksikäyttöä kehitetään virastossa
	Kir: Aktiivista yhteistyötä FVH:n kanssa	Kir: Aktiivinen yhteistyö jatkuu
	Tieke: Tieke toimii yhteistyössä FVH:n kanssa.	
	YMK: Huomioitu, että Forum Viriumin palvelut ovat virastossa tuntemattomia.	YMK: Tutustuminen Forum Viriumin mahdollisuuksiin ja mahdollinen koeprojekti
Tietotekniikan ja palvelutuotannon kehittämistä jatketaan siten, että keskeisenä tavoitteena on automatisoinnin lisääminen.	Kanslia: Kaupungin virastojen ja liikelaitosten palveluita ja yhteentoimivuutta on kehitetty kaupungin ICT-hankeohjelmassa olevissa hankkeissa.	
	Helen: Asiakaspalvelun automatisointia lisätty 5 henkilötyövuoden	
		PEL: Pelastuslaitos on aktiivinen toimija uuden valtakunnallisen palotarkastusohjelmiston kehittämisessä.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
		Palmia: Puhelin- ja hyvinvointipalvelut tukee mahdollisuuksien mukaan työntekijöiden mobiliteettia ja hakee ratkaisuja tehostaa työn tekemistä mobiilin avulla.
	Kv: Asunto-osastolla automatisointi taustajärjestelmissä keskeinen. Kaupunkimittausosaston kehittämisen kohteina mm. tiedonkeruun ja maastomittauksen tekniikat, karttojen ja rekisterien ylläpito sekä erityisesti aineistojen jakelu itsepalveluperiaatteella toimivissa jakelurajapinnoissa. Tontti; Maanvuokrajärjestelmän uusiminen aloitettu. Kehittämistyön yhteydessä selvitetään automatisoinnin mahdollisuudet.	Kv: Asunto-osastolla automatisointi taustajärjestelmissä keskeinen. Kaupunkimittausosastolla kehitystyötä jatketaan resurssien puitteissa ja tuetaan kaupungin 3D-tietomallihanketta.
		Vaka: Aikaperusteisen päivähoitomaksun tuloon varaudutaan kehittämällä lasten ja henkilökunnan läsnäolon sähköistä seuranta (kellokortti)
	Kir: Logistiikan ja työprosessien parantaminen	Kir: Logistiikan ja työprosessien parantaminen
	Tieke: Automatisointi pyritään samaan entistä enemmän tietovirtoihin ja tietopalveluun.	Tieke: Automatisointi pyritään samaan entistä enemmän tietovirtoihin ja tietopalveluun.
	HKR kehittää rekistereitään ja aineistojaan niin, että tiedot on suoraan käytettävissä muissa järjestelmissä ja niitä pystytään päivittämään ulkoisista järjestelmistä, esim. hankerekisterin kehittäminen. Lisäksi HKR kehittää käytössään olevaa pysäköinninvalvonnan toiminnanohjausjärjestelmää.	HKR: Kehitystyö jatkuu, mm. tietojen päivitys suoraan hankerekisteristä "Suunnitelmat kartalla" - tietopalveluun ja YKT-palveluun.
	YMK: Laskutuksen tiedonsiirto on toteutettu tarkastustoiminnan järjestelmästä Talpaan	YMK: Mietitään keinoja automatisoida toimintoja prosessikuvausten perusteella.
Tietotekniikan avulla tuetaan kaupungin työntekijöiden henkilökohtaisen työn tuottavuutta.	Kanslia: Pikaviestintä- ja verkkokokoustyökalun ja yhteisen verkkopohjaisen työryhmätyötilojen käyttö on laajennettu voimakkaasti (pikaviestimen käytön kasvu 200%, työtilojen määrän kasvu 80%). PEL: Pelastuslaitos ottaa käyttöön operatiivisen henkilöstöohjausjärjestelmän ja tehostaa siten merkittävästi HR-prosesseja.	Kanslia: Liikkuvan työn tuen kehittämistä jatketaan. PEL: Pelastuslaitos ottaa käyttöön operatiivisen henkilöstöohjausjärjestelmän ja tehostaa siten merkittävästi HR-prosesseja.

Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Palmia: Catering-palvelujen tilaus- ja laskutusjärjestelmiä on yhdistetty jo käytössä olevaan tuotannonohjausjärjestelmään, minkä avulla toimintoja on voitu tehostaa. Kassajärjestelmä-projekti on aloitettu.	Palmia: Catering-palveluissa on suunnitteilla sähköisen osto- ja tilausjärjestelmän käytön laajentaminen sekä tuotannonohjausjärjestelmään integroidun ruokalistasovelluksen käyttöönotto ja kassajärjestelmän uudistaminen. Kehitetään yhteistyössä alan toimijoiden kanssa (INKA-hanke) kotihoitoasiakkaan opas tablettiin tms. Sähköinen ohjaava opas mahdollistaa kaikkien asiakkaan hoitoon osallistuvien ryhmien tilanteen tasalla pysymisen. Päiväkoteihin hankitaan tietokoneet ja järjestelmät otetaan käyttöön.
Kv: Hankittu etätöitä mahdollistavaa tietokonekalustoa.	Kv: Jatketaan etätövalmiuksien kehittämistä.
STO: Cursor ja Ilmonet otettu käyttöön.	STO: Kehitetään tietojärjestelmiä edelleen.
Tav: Työn tuottavuutta on tuettu ajanmukaisin tietoteknisin työvälinein ja lisäämällä osaamista kaupungin tietojärjestelmien hyödyntämiseen työtehtävissä.	Tav: Kartoitetaan uusia tietotekniikan mahdollisuuksia työn tuottavuuden lisäämiseksi.
Tyke: hankittu ajanvaraukseen takaisinsoittojärjestelmä	Tyke 2015: laajennetaan takaisinsoittojärjestelmää sekä pilotoidaan sähköistä viesti- ja seurantakanavaa
Kir: Omatoimikäytön lisääminen, verkkomaksamisen aloittaminen, itsepalvelutulostuksen käynnistyminen	Kir: Omatoimikäyttö laajenee. Logistiikan ja työprosessien uusiminen. Itsepalvelutulostusta laajennetaan. Varausten itsepalvelunouto kaikkiin kirjastoihin. RFID:n laajentaminen ja hyödyntäminen.
Tieke: Koulutusta ja pilotteja.	Tieke: Koulutusta, pilotteja ja Tiekelle laaditaan uusi it-ohjelma vuonna 2015 ja huomioidaan siinä koko kaupungin linjaukset.
HKR on kehittänyt tiedonhallintaratkaisuja, joilla aineistojen/dokumenttien käyttö tehostuu ja liikkuva työ tulee mahdolliseksi (esim. työ maastossa ja etätö).	HKR: Rakennetut tiedonhallintaratkaisut otetaan kattavammin käyttöön. TUPA -tavoite: Määritellään tehtävään liittyvät tietotekniikka osaamistarpeet ja järjestetään tarvittavaa koulutusta.
YMK :Virastolle on luotu aineistopankki ja aineistoja on muutettu sähköiseen muotoon. Virastossa on tutkittu tablettien käyttöä ja mm. kokeiltu Surface 3-tabletin soveltuvuutta ainoaksi koneeksi.Etäyhteyksiä on lisätty. Etäkokouksia on lisätty entisestään LYNC- ja GoToMeeting-ohjelmien avulla.	YMK: Kokouksiin osallistumisesta etäyhteyksin tehdään vakiintunut tapa. Kenttätyöskentelymahdollisuuksia kehitetään edelleen.
Oiva Akatemia: Oiva Akatemia on toteuttanut IT-koulutuksia henkilöstölle.	

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
Kaupunki jatkaa kaupungin yhteiskäyttöisen tietoteknisen infrastruktuurin ja kaupunkiyhteisten tietotekniikkapalvelujen kehittämistä ja ylläpitoa turvatakseen toimintansa jatkuvuuden ja kehittymisen.	Kanslia: Kanslia on hankkinut varautumiseen liittyviä keskitettyjä hälyttämISRatkaisuja pilottikäyttöön. KuntaHuovi-portaali on otettu pilottikäyttöön. Hallintokuntien ICT-vastuuhenkilöistä koostuvat tietohallintopalvelujen johtoryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja osallistunut aktiivisesti kaupungin tietoteknisen infrastruktuurin kehittämiseen ja jatkuvuuden turvaamiseen. Sopimushallintajärjestelmää koskeva hankintapäätös on tehty ja järjestelmän valmistelu pilottivaiheeseen alkanut. Testaus on aloitettu. Järjestelmä on työväline, jolla hallitaan systemaattisesti kaupungin kymmeniätuhansia sopimuksia. Virastojen yhteyshenkilöille on pidetty <u>sopimushallintajärjestelmää koskeva infotilaisuus joulukuussa.</u>	Kanslia: Jatketaan keskitettyjen varautumiseen liittyvien palveluiden käyttöönottoa. Sopimushallintajärjestelmän testaus jatkuu ja koulutus ja käyttöönotto käynnistyvät pilottivirastoissa alkuvuoden 2015 aikana. Pilottivirastoina toimivat hankintakeskus, kaupunginkanslian tietotekniikka ja Stara. Muiden kuin pilottivirastojen kouluttaminen ja järjestelmän käyttöönotto alkaa porrastetusti vuoden 2015 aikana.
	Kv: Edistetty ja tehty asiakirjojen digitointityötä. Tehty laaja pohjatyötä paikkatietopohjaisen aineiston parantamisessa, niiden hyödyntämismahdollisuuksien kehittämiseksi (Intranet/PaikkatietoVipunen - vuokra-alueet, katujen haltuunotot, <u>pilaantuneen maaperän tutkimustiedot).</u>	Kv: Jatketaan kehittämistyötä.
	Vaka: Virasto on ollut mukana palvelukeskuksen suunnittelussa ja perustamisessa.	Vaka: Asiakasmaksupäätökset tehdään sähköisiksi.
		YMK: Virastolla on tarkoitus kehittää häiriötilanteiden valmiutta ohjeistusta kehittämällä, kouluttamalla henkilöstöä ja mahdollisuuksien mukaan harjoittelemalla.
Perustetaan kaupunginhallituksen alaisuuteen IT-jaosto, joka valvoo kaupungin tietotekniikkastrategiaa sekä tietohallinto- ja tietotekniikkainvestointeja eri hallinnonaloilla. Tavoitteena on yhteisten perus - IT tehtävien hoitaminen keskitetysti keskushallinnossa.	Kanslia: Tietotekniikkajaosto on kokoontunut yhteensä 9 kertaa, minkä lisäksi jaosto on pitänyt kaksi työseminaaria. Jaosto on käsitellyt kaupungin ICT-hankeohjelmaa ja hankkeita sekä seurannut tietotekniikkaohjelman toimeenpanoa ja uuden valmistelua.	Kanslia: Jaosto jatkaa toimintaansa suunnitellusti ja seuraa uuden tietotekniikkaohjelmakauden toimeenpanoa.
	YMK: Ympäristökeskus on ilmoittanut liittyvänsä ICT-palvelukeskukseen vuoden 2016 alusta.	YMK: ICT-palvelukeskukseen liittyminen aikaisintaan v. 2016.
Tietotekniikan ja palvelutuotannon kehittämistä jatketaan siten, että keskeisinä tavoitteina on automatisoinnin lisääminen henkilöstön työn tukeminen.	Taimu: Taidemuseo on liittynyt ICT-palvelukeskukseen vuonna 2014, alkaen 1.1.2015	
		Palmia: Automatisoidaan ruoantuotannon prosesseja (mm. ruoan annostelua) sekä logistiikkatoimintoja siten, että henkilöstön fyysinen kuormitus vähenee.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
		Kv: Pyritään lisäämään resursseja tietotekniikan käyttäjäkuntaa hyödyntäviin hankkeisiin. Tavoitteena on myös nostaa hallintokuntien työn tehokkuutta PaikkatietoVipusen kautta. Palveluun kootaan valmistelun ja toimeenpanon työtä helpottavaa monipuolista ja laadukasta paikkatietopohjaista aineistoa, jota on helppoa käyttää ja tulostaa/esittää päätöksenteon pohjaksi.
		Vaka: Aikaperusteisen päivähoitomaksun tuloon varaudutaan kehittämällä lasten ja henkilökunnan läsnäolon sähköistä seurantaa (kellokortti), ensimmäisenä perhepäivähoidossa.
	HKR: Rakennusvirasto on ohjeistanut ja pilotoinut tietomallinnusta infra- ja tilahankkeiden toteutuksessa, esim. Olympiastadionin perusparannus on suunniteltu ja toteutettu tietomallihankkeena. Viraston asiantuntijoita on vahvasti koulutettu tietomallinnusosaamisen parantamiseksi. HKR on aloittanut pysäköinninvalvonnan toiminnan kehittämisen kohti rekisteritunnuksen avulla tehtävää kamera-autovalvontaa.	HKR: Tietomallinnuksen hyödyntämistä infra- ja tilahankkeiden läpiviennissä kehitetään edelleen. HKR jatkaa kamera-autovalvonnan kehittämistä ja ottaa sen käyttöön.

Tilojen käyttöä tehostetaan.

Toimitilojen käytön kehittäminen kytketään yhteen uuden yleiskaavasunnittelun kanssa.	KSV: Toimitilojen tarvetta, mitoitusta ja kehittämisedellytyksiä on arvioitu osana yleiskaavan valmistelua yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Mitoitus ja tarpeet on otettu huomioon yleiskaavaluonnoksen ratkaisussa.	
	Vaka: Tekee yhteistyötä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa, yhteistyössä mukana tilakeskus	
Ulkopuolisille (=ei kaupungin omaan käyttöön) vuokrattujen toimitilojen omistuksesta luovutaan. Tavoitteena on luopua 60 000 htm ² tiloja vuosittain.	Kv: Tilakeskus on luokitellut kohteet pidettäviin ja luovuttaviin sekä kehitettäviin ja luovuttaviin. Tilakeskuksen myyntitavoite oli 2014 25 milj. euroa.	Kv: Tavoitteena on nostaa kohteista luopumisen määrää vuosittain. Tavoitteena on korjausvelan pienentäminen.
Myytäväksi tulevien asemakaavassa suojeltujen rakennusten suojelutavoitteet päivitetään.	Rakvv: Virasto mukana nelikantaryhmässä, jossa selvitetään myytävien rakennusten suojelu- ym. kysymyksiä.	
	Kv: Jatkuvaa kiinteistö- ja kaupunkisuunnitteluvirastojen välistä pitkäjänteistä yhteistyötä, jossa toteutuksen onnistuminen pääosin näkyy vasta tulevinä vuosina.	
	KSV: Virasto on tehnyt tavoitetta toteuttavaa yhteistyötä kaupunginmuseon ja kiinteistöviraston tilakeskuksen kanssa.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Laaditaan asukaslähtöiseen näkökulmaan perustuen pitkän tähtäimen palvelujen saatavuuden tavoitetilat, joissa tarkastellaan kokonaisuutena palvelujen saavutettavuus, sähköisten palvelujen laajentaminen, tilankäytön tehostaminen ja tilojen yhteiskäyttö.	Kv: Tilakeskus on tehnyt alueellisia tilankäyttötarkasteluja yhdessä Opevin, Vakan ja muiden palveluja tuottavien virastojen sekä Ksv:n ja kaupunginkanslian kanssa.	Kv: Vuonna 2015 työryhmätyö muuttuu koordinoivaksi ja tarkastelut tehdään tehokkaammin.
		STO: Asiakaspalvelukonseptissa ja palveluverkkosuunnitelmassa otetaan huomioon. Tila- ja palveluyhteistyön kehittäminen eri hallintokuntien kanssa, mm. kirjasto, nuorisotoimi, opetusvirasto, kulke ja sote.
	Vaka: Palveluverkkotarkastelu viedään lautakuntaan kaksi kertaa vuodessa, huomioidaan rakentamishankkeen valmistelutyössä	
Toteutetaan virastojen ja hallintokuntien poikki ulottuva toimitilaohjelma, jonka tavoitteena on tilankäytön tehokkuuden kasvattaminen ja säästöt tilakustannuksista.	Kv: Tilakeskus tekee virastojen tekemistä tilankäyttösuunnitelmista vuosittain yhteenvedot.	Kv: Toimintaa kehitetään paremmin yhteensopivaksi talousarvion laadinnan vuosikellon kanssa.
	Vaka: Osallistuu Tilakeskus vetoiseen virastojen palvelutilojen tilanhallintatyöryhmän työskentelyyn, jossa mm. alueellisia tarkasteluja eri virastojen käytössä olevien tilojen käytön tehostamisesta	
		ATT osallistuu tulevaisuuden toimisto -hankkeeseen.
	KSV ja HKR: Viraston omien toimitilojen osalta viraston on ollut mukana Tekvi-hankkeessa.	KSV ja HKR: Virasto osallistuu edelleen Tekvi-hankkeeseen.
		Museo: Keskittää toimintojaan edelleen: 1) Sofiankatu 4:n tiloista luovutaan Uuden kaupunginmuseon valmistuessa 2016 (jää 5 museota); 2) KoKe 2015-16 Turvalaaksoon yhteiskäyttöisesti Taimun kanssa - museon kahdesta kokoelmakeskuksesta siirrytään yhteen, kokoelmatilojen neliömäärä pienenee n. 1400 m2 eli n. 20 %

Hankintatoimintaa tehostetaan ja ympäristövastuuta lisätään.

Palvelustrategiaa monipuolistetaan jatkamalla edellisellä valtuustokaudella aloitettua palvelustrategiatyötä.	Kanslia: Palvelustrategiset valinnat sisältyvät talousarviossa esitettyihin hallintokuntien strategiaohjelman toteuttamisen linjauksiin.	
Lisätään innovatiivisia hankintoja.	Hank: Hankintakeskus on selvittänyt innovatiivisten hankintamallien lisäämistä omassa toiminnassaan ja kannustanut hallintokuntia innovatiivisiin hankintoihin. Virasto on myös osallistunut Tekes-rahoitteeseen VTT:n vetämään innovatiivisten hankintojen Procu Inno -kehityshankkeeseen.	Hank: Innovatiivisten hankintojen edistämistyötä jatketaan. Selvitetään tämän alueen kaupunkitasoisen koulutuksen järjestämistarvetta. Hankintakeskus osallistuu tarpeen ja mahdollisuuksiensa mukaan innovatiivisten hankintojen kehittämishankkeisiin.
	Kir: Aloitettu Keskustakirjaston palautuskonseptiin ja digitaalisiin palveluihin tarkoitetut selvitykset.	Kir: Jatketaan keskustakirjastohankkeen myötä mm. robotiikkaratkaisun hankintaa ja käytetään hankintakeskusta apuna innovatiivisten hankintojen kilpailutuksessa.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	ATT:n Pukinmäen Eskolantien puurakentamishankkeiden hankintaprosessia voidaan pitää innovatiivisena hankintaprosessina. Hankinta toteutettiin kilpailullisena hankintamenettelyinä, jossa ensin selvitettiin rakennusalan nykykykyä ja osaamista, jonka mukaan laadittiin aitoa kilpailua tukevat hankintakriteerit. Tavoitteena oli edistää puurakentamisen osaamista ja levittää kilpailua puurakentamisessa sekä toteuttaa terveelliset, turvalliset ja viihtyisät puurakennukset Pukinmäkeen.	
	HKR: Viraston hankintamenettelyjen nykytilanne on kartoitettu. Pilotoidaan uusia hankintatapoja: ylläpidon allianssiurakka.	HKR: Viraston hankintaprosessia kehitetään ja allianssiurakan pilotointia jatketaan.
		HKL lisää innovatiivisia hankintoja mahdollisuuksien mukaan.
	Oiva Akatemia: Oiva Akatemia on toteuttanut hankintakoulutuksia hankintakeskuksen kanssa.	
Hankintojen keskittämistä kaupungin toiminnassa jatketaan.	Hank: Hankintakeskus on neuvotellut hallintokuntien kanssa hankintakeskuksen palvelujen käytön lisäämisestä. Hankintakeskuksen kilpailutusten määrä on kasvanut. Vuonna 2013 toimintansa aloittaneen sosiaali- ja terveystieteiden viraston kaikki hankinnat on kilpailutettu hankintakeskuksessa. Hankintakeskus on käynnistänyt erillishankintojen yhteistyömallin kehittämisen sote-hankintayhteistyön pohjalta.	Hank: Hankintakeskus jatkaa osaltaan hankintojen keskittämistä. Hallintokuntien erillishankintoihin laadittu uusi yhteistyökonsepti otetaan käyttöön. Yhteishankintojen vastuunjako selvitetään keskittämistavoite huomioiden.
	Kv: Puitesopimuskilpailutukset tehty yhdessä Staran ja HKR:n kanssa.	Kv: Jatketaan samalla tavalla.
	Vaka: Lisätty yhteistyötä opevin ja hankintakeskuksen kanssa	
50 %:ssa kaupungin hankinnoista huomioidaan ympäristönäkökulma vuoteen 2015 mennessä.	Hank: Hankintakeskus on kannustanut hallintokuntia ympäristönäkökulmasta kestäviin hankintoihin. Hankintakeskuksen tekemistä hankinnoista 44 % huomioitiin ympäristönäkökulma vuonna 2013.	Hank: Kestävien hankintojen edistämistyötä jatketaan ja ympäristönäkökulman huomioivien hankintojen osuutta hankintakeskuksen hankinnoista lisätään.
		Nk: Ympäristökriteerien käyttöä hankinnoissa tullaan lisäämään tällä hetkellä päivitettävänä olevan hankintastrategian avulla.
	Kv: Tehty selvitys kuljetusten ympäristövaikutusten mukaan ottaminen pilaantuneiden maiden vastaanottokilpailutuksissa.	
	ATT käytti ympäristökriteerejä Pukinmäen Eskolantien hankinnoissa vuonna 2013.	

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
	HKR: Kestävät hankinnat on keskeinen osa-alue rakennusviraston ympäristöohjelmassa ja strategiassa, jossa toimenpiteet on aikataulutettu vuosille 2013-15. Vuonna 2014 valmistui selvitys rakennusviraston keskeisten toimintojen ympäristövaikutuksista, jonka tuloksia hyödynnetään vuonna 2015 alkavassa kestävien hankintojen kehittämistyössä mm. infrarakentamisessa sekä työmaiden urakoiden ympäristönäkökohtien huomioimisessa. Rakennusvirasto on osallistunut aktiivisesti kaupungintason kehitystyöhön (Hankintojen ympäristöryhmä, vetovastuu ymk), jossa on mm. etsitty tapaa seurata kestävien hankintojen osuutta hankinnoista. Tämän tiimoilta viraston kestävien hankintojen osuutta kokonaishankinnoista on alustavasti selvitetty.	HKR: Hankintojen ympäristökriteerejä on kehitetty merkittävässä hankintakokonaisuuksissa (mm. alueurakat) ja aloitettu ”Ympäristönäkökohdat hankinnoissa” –ohjeen laadinta, joka liitetään osaksi viraston toimintajärjestelmää ja hankintaprosessia.
	HKL on ottanut ympäristönäkökulman huomioon hankinnoissaan.	HKL ottaa ympäristönäkökulman huomioon hankinnoissaan.
	YMK: Perustettu hankintojen ympäristöverkosto, jonka puitteissa edistetään ympäristökriteerien asettamista hallintokuntien hankintoihin sekä niiden seurannan kehittämistä.	YMK: Yhteishankintojen osalta toteutuu valtaosin. Palveluhankintojen osalta ei todennäköisesti toteudu.
	Stara osallistuu Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen vetämään hankintojen ympäristöryhmään. Lisäksi Stara on osallistunut pilottivirastona ympäristökeskuksen vetämään hankintojen ympäristökriteerien selvitystyöhön 2014.	Stara: Ehdotukset ympäristökriteereistä saadaan vuodenvaihteessa 2014/2015. Kriteerien soveltuvuus käydään Starassa läpi 2015 aikana.
Hankintojen hallintaa yhtenäistetään kehittämällä yhtenäistä hankintatiedon tuottamista, raportointia, mittarointia ja analysointia.	Hank: Hankintakeskus on osallistunut tilaus-, maksu- ja varastonhallintaprosessien tietojärjestelmiä uudistavaan Tilauksesta maksuun -hankkeeseen. Yhtenä hankkeen tavoitteista on hankintojen ja niiden raportoinnin kehittäminen.	Hank: Tilauksesta maksuun -hanke jatkuu, ja sen osana kehitetään yhtenäistä hankintatiedon tuottamista, raportointia, mittarointia ja analysointia.
	KSV: Cloudia-järjestelmä on otettu käyttöön.	
	HKR: Hankintastrategia hyväksytty 2012.	HKR: Hankintasuunnitelma laaditaan.
	Stara on osallistunut mm. tilauksesta maksuun -hankkeeseen ja sopimushallinnan kehittämishankkeeseen, jotka tähtäävät mm. hankintojen raportoinnin ja seurannan parantamiseen.	Stara: Kaupunkitasoisin hankintatoimen kehittämiseen tähtääviin hankkeisiin osallistutaan aktiivisesti myös 2015-2016.
Oman toiminnan kilpailuttamisen periaatteet uudistetaan. Samalla arvioidaan kilpailuttamisen hyödyt ja haitat.	Kanslia: Oman toiminnan kilpailuttamista on linjattu kilpailuneutraalisuuteettisäännösten edellyttämien toimintojen järjestelyjen yhteydessä.	Kanslia: Periaatteet uudistetaan valtion kuntauudistuksesta aiheutuvien tehtäväsiirtojen selkiytyttyä.
	Nk: Nuorisosiainkeskuksessa selvitettiin nykyisten kumppanuussopimusten tilanne ja kustannusvaikutukset. Käsittelyn yhteydessä kuultiin sekä yhteistyötahoja (mm. järjestöt ja toiset hallintokunnat) sekä henkilöstöä. Selvitysten ja kuulemisten perusteella uudistettiin palvelujen hankintaperiaatteet, jotka hyväksyttiin nuorisolautakunnassa.	Nk: Palvelujen hankintoja koskeva kilpailutus valmistellaan 2015 ja uudet sopimukset tulevat voimaan viimeistään syksyllä 2016. Ostopalveluina hankitaan nuorille suunnattavia palveluita vuosittain enintään 8 % talousarviosta.

Toteutunut 2013-2014

HKR: Ylläpidon hankintavertailu 2001-2013 on tehty (yksityinen urakoitsija / Stara). Tekeillä on yleisten alueiden hankintasuunnitelma, joka tarkoittaa hankintastrategiaa.

Ennuste 2015-2016

HKR: Hankintasuunnitelma valmistuu ja sitä toteutetaan.

Toteutunut 2013-2014

Ennuste 2015-2016

DEMOKRATIA JA OSALLISUUS VAHVISTUVAT

Avoin ja osallistava Helsinki

Avoin Helsinki

Avoimessa kaupungissa kaupunkilaiset ovat mukana yhteisön jäsenenä ja päätöksentekoprosessit avataan kaupunkilaisille. Kaupungin tuottama asiakirja- ja muu tietoaaineisto on helposti ja esteettömästi kaupunkilaisten avoimesti käytettävissä ja kaupungin ulkopuolisessa toiminnassa hyödynnettävissä. Valmistelun avoimuutta lisätään ja kannustetaan kaupunkilaisia käyttämään sähköisiä tiedonhaku-, osallistumis- ja vuorovaikutuskanavia.

Kaupunkilaisille rakennetaan yhteispalautekanava mahdollistamaan käyttäjäpalautteen antamisen.	Kanslia: Liitettiin ja koulutettiin kaikki virastot palautejärjestelmän käyttöön. Aloitettiin palautteiden ja vastausten julkaisu Hel.fi-portaalissa sekä avattiin palautteiden käsittelytila kansalaisten nähtäväksi. Palautteiden määrää, laatua ja käsittelyaikoja seurataan mm. BO-raporttein.	Kanslia: Kehitetään palutejärjestelmän julkaisutoimintaa ja raporttien hyödyntämistä edelleen.
	Ork: Liitytty yhteispalautekanavan käyttäjiksi.	
	Rakvv: Oli mukana ottamassa palautekanavaa käyttöön v. 2013. Verkkosivut uusitaan v. 2015, samoin asiakasohjeet.	
	STO: Työväenopisto mukana yhteisessä palautejärjestelmässä.	STO: Kehitetään järjestelmä kurssipalautteen hallinnointiin sähköisesti.
	Kir: Kirjasto mukana kanavan käyttäjänä	Kir: Eri lähteistä saadun palautteen saaminen hyötykäyttöön toiminnan suunnittelussa.
		ATT valmistautuu liittymään kaupunkiyhteiseen palautekanavaan vuonna 2015.
	Tieke: Kaupunkiyhteinen palautejärjestelmä on käytössä.	
	KSV: Koko kaupungin palautejärjestelmä on käytössä.	
	HKR asiakaspalvelu on toiminut pilottivirastona kaupungin yhteisen palautejärjestelmän kehittämisessä ja käyttöönotossa.	HKR: Vuosina 2015-2016 rakennusvirasto jatkaa teknisten virastojen yhteisen asiakaspalvelun suunnittelua ja kehittämistä. Lisäksi asiakaspalauteprosessia kehitetään mm. siten, että palautteen antajan palautteen tilatiedon lähettäminen automatisoidaan.
Kehitetään verkkopalveluja ja vuorovaikutuskanavia sekä edistetään niiden käyttöönottoa.		Stara: Otetaan käyttöön uusi
	Kanslia: Hel.fi-portaali uudistettiin kokonaan palvelulähtöiseksi, uusi sivusto toimii myös mobiililaitteissa. Kerrokkartalla- palvelua pilotoitiin asukastoimijoiden käytössä.	Kanslia: Hel.fi-portaalin uuditus jatkuu, loputkin virastot mukaan keväällä 2015. Kehitetään uusia vuorovaikutteisia sisältöjä Helsinki -kanavalle: asukkaiden omat videot, kaupunginosaradio-lähetys, liittymät muihin järjestelmiin (mm. Open Ahjo, kerrokkantasi.hel.fi)
	Helen: Yrityksen kotisivut uudistettu	Helen Oy: Sähköisten palvelujen ja myyntikanavien kehittämiseen iso panostus
	Ork: Aloitettu verkkopalvelu-uudistus.	Ork: Verkkopalvelu-uudistus valmistuu.

Toteutunut 2013-2014
Ennuste 2015-2016

Nk: Nuorisiasiainkeskuksen toimipaikkojen ja toimintaryhmien tiedottamista Ruuti-toiminnasta tuettiin. <u>Ruuti.net</u> -verkkosivut uudistettiin nuorten kehitysehdotusten perusteella. Nuorten aloitekanava Ruuti.net – sivustoilla siirtyi käyttämään kaupungin palautejärjestelmää. Sosiaalisen median käyttöä kehitettiin.	Nk: Vuodenvaihteessa 2014-2015 siirrytään käyttämään ruuti.netin kautta kaupungin palautejärjestelmää nuorten aloitteiden käsittelyssä.
STO: Työväenopistolla Facebook, twitter, sähköpostikanavat käytössä.	STO: Kehitetään vuorovaikuttavia järjestelmiä edelleen. Kotisivut uudistuvat keväällä 2015.
Taimu: Verkkosivujen uudistaminen aloitettu	Taimu: Uudet verkkosivut valmiit.
ATT on kehittänyt asuntomyyntin prosessien sähköisiä palveluita ja kehittänyt työprosessien automatisointeja.	
Liv: Luonnonjääkenttien Mskate verkkopalvelu (<u>Mski.fi/helsinki.mskate</u>) otettiin käyttöön. Varausjärjestelmän uudistamista valmistellaan. Sisäliikuntapaikoissa ja maauimaloissa on oettu käyttöön kassa- ja kulunvalvontajärjestelmiä. Karttapalveluja on kehitetty. Liikuntavirasto avasi 2014 uudet sosiaalisen median kanavansa – facebook, twitter, YouTube ja instagram. 2014 avattiin liikuntaviraston uudet verkkosivut.	Liv: Vuonna 2016 käynnistetään tilavarausjärjestelmän hankinta, jolla parannetaan asukkaiden palvelun laatua tilojen varustoinnoissa.
Tieke: Tiedon käyttöönsaattamisessa ja siitä viestinnässä pääpaino on verkkopalveluissa ja avoimessa tiedossa. Helppo palautteen antomahdollisuus suoraan palvelussa itsessään.	
KSV: Yleiskaavan karttakyselyn aineisto julkistettiin avoimena datana Helsinki Region Infosharen kautta	
HKR: Lisäksi katu- ja puistosuunnitelmaluonnokset on nähtävillä verkossa. Suunnitelmaluonnosten esittely verkossa ja palautteet verkon kautta.	HKR: Tavoitteena automatisoinnin lisääminen.
Sote: Toteutettu verkkopaneeli, jossa kartoitettiin asiakkaiden näkemyksiä ja toiveita liittyen lapsiperheiden perhevalmennukseen, verkkopalveluihin ja sähköiseen asiointiin. Kartoitettu sähköisen asioinnin mahdollisuuksia sekä ilmoittautumisjärjestelmän käyttöönottoa perhevalmennuksessa. Toteutettu palvelumuotoilun keinoin työpaja, johon osallistui kuntalaisia, kaupungin työntekijöitä sekä järjestösektorin edustajia. Työpajalla tuotettiin keskeiset materiaalisällöt perhevalmennuksen verkkosivuston parisuhdeosioon. Aloitettu perhevalmennuksen verkkomateriaalin tuottaminen. Palveluverkkotyön pohjaksi toteutettiin verkkokysely asukkaille ja henkilökunnalle.	Sote: On tuotettu perhevalmennuksen verkkomateriaali sekä perheentuki-verkkopalvelu. Verkkopalvelut pitävät sisällään informaatiota helsinkiläisiä lapsiperheitä koskevista aiheista ja kaupungin palveluista sekä monikanavaisen asiointimahdollisuuden. Palvelut on laadittu asiakaslähtöisesti palvelumuotoilun keinoin yhteisöprosessina, jossa mukana ovat olleet niin kaupungin työntekijät kuin asukkaat ja kolmannen sektorin edustajat.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Tuotetaan uusia sähköisiä ja vuorovaikutuksellisia menetelmiä, joilla kaupunkilaiset pystyvät osallistumaan kaupungin kehittämiseen.	Kanslia: Toteutettiin kuulemispalvelun kerroksentasi.hel.fi prototyyppi, jolla testattiin käyttäjien ja virastojen tarpeita. Otakantaa.fi - palvelun piltointi osana asukasosallisuuden avustuskriteeristön valmistelua. Käynnistettiin kansalaisvaikuttamisen joukkoistamisen verkkopalvelun suunnittelu yhteistyössä Helka ry:n ja D- CENT- hankkeen kanssa.	
	Helen: toteutettu Suvilahteen aurinkopaneeliprojekti, jossa asiakkaat saavat varata oman nimikkopaneelin	Helen Oy: jatkaa aurinkovoiman rakentamista nimikkopaneelikonseptilla
	Ork: Kaupunkilaisten osallisuutta tuetaan rohkaisemalla palautteen antamiseen kaikissa kaupunginorkesterin sähköisissä kanavissa.	
	Nk: Osana nuorisoasiainkeskuksen osallistuvaa budjetointia avattiin hallintokunnan vuosibudjetti infografiikan avulla RuutiBudjetin verkkosivuille. http://ruutibudjetti.munstadi.fi/wp-content/themes/ruutibudjetti-bonsai/budjettipuu/	Nk: Nuorisoasiainkeskuksen alueyksiköiden budjetti avataan vuoden 2015-2016 aikana neljän alueyksikön osalta. Budjetit ovat tarkasteltavissa RuutiBudjetti-verkkosivuilla. Budjetin käyttöä ja toimintojen toteutumisen seuranta RuutiBudjetti –sivuilla tehostetaan.
	Kir: Keskustakirjaston kaverit ja vaikuttajaverkosto. Asiakkaat osallistuneet verkossa aineistovalintaan.	Kir: Osallistavien menetelmien hyödyntäminen kirjastoverkossa
	Liv: Liikuntavirasto on käyttänyt erilaisia verkkokyselyjä palveluiden kehittämisen välineenä. Liikuntaviraston ja myös lähes kaikkien muiden palveluottajien yhteensä 1 600 liikuntapaikkaa löytyy Helsingin palvelukartalta.	Liv: Jatketaan verkkokyselyjä. Tallennetaan kaikkien Helsingin yli 2 000 liikuntapaikan tiedot Helsingin palvelukartalle.
	Tieke: Verkkokyselyin suoritettavat tutkimukset. Toinen esimerkki on Nuorten hyvinvointikertomus, johon nuoret voivat tuoda kokemustaan eli kokemustiedon linkitys koviin indikaattoreihin.	
Julkista tiedon avaamista jatketaan Ahjo-järjestelmää kehittämällä ja Helsinki Region Infoshare – hankkeessa.	KSV: Ryhdytty käyttämään kaupungin uutta Kerro Kantasi -palvelua. Pilottikohteena Hämeentien suunnitelma.	
	Kanslia: Open Ahjo -rajapinnassa on avattu sekä toimielinten että viranhaltijoiden päätökset. Uusi Päätökset-palvelu http://dev.hel.fi/paatokset/ on kuntalaisille helppo tapa hakea tietoa kaupungin päätöksistä. Avattiin useimpien virastojen laskutustiedot verkossa. Ahjon tiedottajaominaisuutta kehitettiin.	Kanslia: Kehitetään Ahjoa niin, että vireille tulevat asiat saadaan jo valmisteluvaiheessa Päätökset-palveluun. Näin kuntalaiset saavat asioista tietoa jo aikaisemmassa vaiheessa ja voivat vaikuttaa päätöksentekoon.
	Ork: Kaupunginorkesterin konserttitietokanta julkaistettu HRI-palvelussa 2013.	
	Liv: Helsingin yli 2 000 liikuntapaikan sijainti- ja ominasiustiedot on tallennettu valtakunnalliseen Suomalaisen liikunnan tietopankkiin (LIPAS), jossa on avoin rajapinta, jonka kautta ne voidaan siirtää muihin järjestelmiin.	Liv: Osallistutaan Suomalaisen liikunnan tietopankin (LIPAS) kehittämiseen.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
		Tieke: HRI -palvelussa jatketaan systemaattista julkisen tiedon avaamista uusien aineistoin. Myös standardoitujen avointen rajapintojen avaamista jatketaan samoin kuin avattujen tietoa-aineistojen yhteentoimivuuden edistämistä.
	HKR on kaupunkitasoisten tiedon avaamisen ohella avannut myös merkittävästi omia tietoaan/rekistereitään. Merkittävimmät/käytetyimmät ovat tapahtumalupatiedot (Winkki) ja yleisten alueiden tiedot (YLRE).	HKR: Tiedon avaamista jatketaan ja kehitetään.
	HKL:n tavaroiden ja palvelujen ostotiedot viedään Helsinki Region Infoshare-palveluun vuoden 2014 lopussa tai alkuvuonna 2015.	HKL toteuttaa julkista tiedon avaamista kaupungin linjauksien mukaisesti.
	YMK: Valmisteltu ympäristötilaston viemistä avoimeksi dataksi yhdessä tietokeskuksen kanssa. Kaupungin ilmasto-ohjelmien toimenpiteet on viety avoimeen wiki-pohjaiseen sivustoon, jossa voidaan analysoida toimenpiteiden muodostamaa kokonaisuutta.	YMK: Ympäristöraportoinnin tiedonkeruu tehdään vuodesta 2015 alkaen avoimen datan periaattein
	Sote: Sosiaali- ja terveystietojen suorite- ja asiakasmääriä palveluittain kuvaavia tilastoraportteja on avattu Tietokeskuksen kautta avoimena datana sekä vuonna 2013 että 2014.	Sote: Sosiaali- ja terveystietojen toiminta- ja asiakastietojen avaamista on jatkettu edelleen. Lisäksi on kehitetty yhteistyössä kaupungin Tietokeskuksen kanssa väestön terveys- ja hyvinvointitietojen raportointia.
	Oiva Akatemia: Oiva Akatemia on järjestänyt näistä koulutuksia avainhenkilöille.	
Virtuaalisen ja sähköisen viestinnän kehittämiseen panostetaan.	Kanslia: Toteutettiin hel.fi -portaalin kokonaisuudistus, palvelulähtöinen ja toimii myös mobiililaitteissa.	Kanslia: Keväällä 2015 viimeistenkin virastojen verkkosivut toteutetaan uuteen malliin.
	Ork: Aloitettu verkkopalvelu-uudistus, sosiaalisen median palveluita käytetään aktiivisesti.	Ork: Verkkopalvelu-uudistus valmistuu ja sosiaalisen median palveluita kehitetään.
	STO: Työväenopistolla Facebook, twitter, sähköpostikanavat käytössä.	STO: Kehitetään vuorovaikutteisia järjestelmiä edelleen. Kotisivut uudistuvat keväällä 2015.
		Kir: Hetaan toimivaa yhteistyömallia viestinnän järjestämiseksi Helsingin, Helmetin ja koko maan tasolla (keskuskirjastotehtävät)
		Tieke: Laajoja historiallisia aineistoja, mutta myös muita julkisia isoja aineistoja avataan virtuaaliseen esittelyympäristöön.
	KSV: Virasto lisännyt merkittävästi läsnäoloaan sosiaalisessa mediassa Helsinki Suunnittelee -nimen alla.	
	HKR: Virasto on ottanut käyttöön sosiaalisen median yhdeksi viestinnän kanavaksi. Rakennusviraston Twitter palkittiin Some Awardsissa 11.11.2014 parhaana julkisyhteisönä.	HKR: Sosiaalisen median osaamista parannetaan ja pilotoidaan Instagramin käyttöä.

Toteutunut 2013-2014		Ennuste 2015-2016
YMK: Viestintää sosiaalisen median kautta on lisätty.		
Sote: Viraston intranetiä on kehitetty (henkilöstösivujen ulkopuolinen arviointi, videointia on lisätty viestinnän välineenä, otettu käyttöön osastopäälliköiden blogi), otettu käyttöön henkilöstön uutiskirje ja esimiesviesti, viraston palvelut on siirretty hel.fi-konseptiuudistuksen mukaisesti uusille sivuille, otettu käyttöön ePressi-mediajaku.		Sote: Vuorovaikutteisuutta on lisätty intranetiin, virastokohtaiset internetsivut on siirretty uuteen konseptiin, internetsivuilla on otettu käyttöön sähköisen asioinnin blogi, sosiaali- ja terveysviraston uusien palvelumallien kehittämisessä ja suunnittelussa on käytetty hyväksi henkilöstöä ja kuntalaisia osallistavaa viestintää, viestinnän visuaalisuutta ja jaettavuutta on lisätty, on tehty suunnitelma sosiaalisen median käytön hyödyntämisestä viraston viestinnässä ja toteutettu se.
HelTu: Uusien sähköisten medioiden hyödyntämistä tiedottamisessa on kehitetty. Työ jatkuu.		

Osallistava Helsinki

Edustuksellista demokratiaa vahvistetaan, kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia lisätään sekä niitä koskevia menetelmiä parannetaan. Alueellisen demokratian kehittämistä jatketaan alueellisen kokeilun hankkeista saatavien kokemusten pohjalta. Tuetaan suoran demokratian toteutumismahdollisuuksia ja aktiivista kuntalaisuutta.

Kaupunkilaisten ja hallintokuntien väliseen vuorovaikutukseen luodaan pysyvät rakenteet. Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia parannetaan.	Kanslia: Valmisteltiin kaupunginhallituksen asukasosallisuuden avustuskokonaisuuteen avustuskriteerit, toteutettiin Avoin ja osallistava Helsinki- verkkoavoriini, osallistuttiin esikaupunkimessujen suunnitteluun ja toteutukseen. Tuettiin Helka ry:n paikallisen kehittämisen polku -hanketta. Paikallisen turvallisuussuunnittelun periaatteissa linjattiin asuinaluekohtaisesta turvallisuussuunnittelusta ja kaupunkilaisten osallistamisesta turvallisuussuunnittelussa. Nuoret osallistettu uuden turvallisuussuunnitelman valmisteluun erillisellä nuorten turvallisuuskyselyllä.	Kanslia: Kaupunkitasoisen osallisuusverkoston käynnistäminen ja Avoin ja osallistava Helsinki -seminaarin järjestäminen. Osallistutaan "Kaupunginosat senaatintorilla 2016" -tapahtuman suunnitteluun ja koordinointiin. Tuetaan edelleen Helka ry:n paikallisen kehittämisen polku- hanketta. Jatketaan asuinaluekohtaisen turvallisuussuunnittelun kehittämistä.
	Ork: Tehty yhteistyötä Nuorisasiankeskuksen RUUTI- verkoston kanssa.	Ork: Nuoret suunnittelevat sisältöä konserttikokonaisuuteen keväällä 2016.

Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Nk: Nuorten vuorovaikutusta kaupungin hallintokunnissa edistetään Ruuti-verkoston avulla. Ruuti-verkosto koordinoi hallintokuntien osallistumista RuutiExpo – ja Päättäjämiitti tapahtumiin sekä muita hallintokuntien yhteisiä nuorten kuulemistilaisuuksia ja toimintaa. Ruuti-verkosto kokoontuu vähintään neljästi vuodesta ja raportoi nuorten kuulemisesta hallintokunnissa sivistystoimen apulaiskaupunginjohtajalle. Nuorten kaupungille suuntaamia aloitteita tuetaan Ruudin toiminnan avulla. Aloitteita voi jättää sähköisesti Ruuti.net –aloitekanavan kautta. Nuorisosiainkeskus vastaa aloitteiden perille lähettämisestä aloitteista vastaavalle hallintokunnalle ja toimihenkilölle. Ruuti-verkoston jäsenet vastaavat omassa hallintokunnassaan nuorten aloitejärjestelmän huomioimisesta.	Nk: Nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien osalta Ruuti-järjestelmä vakiinnuttaa paikkansa kaikissa kuntalaispalveluja tuottavissa hallintokunnissa. Ruudin nuorten osallistumis- ja kuulemistilaisuuksia osataan hyödyntää kaikissa hallintokunnissa. Nuorten aloitteiden osalta on yhtenäiset vastauskäytännöt kaikissa hallintokunnissa.
OPEV: Ruuti-järjestelmä, Aktiivipolku-opinnot toisen asteen koulutuksessa, opiskelijat mukana johtokunnissa ja oppilaitosten kehittämistiimeissä Osana Ruuti- toimintaa. Lisäksi kehitetty erilaisia vaikuttamisen kanavia ja toimintamalleja oppilaille ja huoltajille esim., POP Up koulupäivät	
	STO: Nuorten fokusryhmä ideoimaan nuorten harrastustoimintaa työväenopistossa.
Taimu: Yhteistyö Nuorisosiainkeskuksen ja kulttuuritalojen kanssa; Helsinki-päivä, Nuorten kuratoima Yksinäisyys-näyttely, mukana Ruudissa	Taimu: Nuorisoraati
Kir: On luotu välineet aineistohankintaan vaikuttamiseksi. Testattu engl.kielisen aineiston hankinnassa 2014	Kir: Vakiinnutetaan. TUPA 2015: asukasyhteistyön uudet avaukset.
Tieke: Sähköinen Nuorten hyvinvointikerrtamus tukee tätä tavoitetta.	
KSV: Yleiskaavan vuorovaikutuksen erityiskohderyhmänä olleet nuoret. Tähän liittyen järjestetty esimerkiksi nuorten kaupunkisuunnittelusafareja, osallistuttu Ruuti-expoon sekä järjestetty #stadifotona-kilpailu.	
Museo: Asiakaspaneeli toteutettu alkuvuodesta 2014 ja hyödynnetään palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä. Osallisuus pysyväksi osaksi toimintaa.	Museo: Toiminta jatkuu
Sote: Tehty suunnitelma osallisuuden vahvistamisesta viraston palveluissa	Sote: Vuonna 2015 on tehty osastokohtaiset osallisuussuunnitelmat

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Tuetaan alueellisen osallistumisen pilottien toteutusta ja kehitetään uusia toimintamalleja niiden pohjalta.	Kanslia: Turvallisuus- ja valmiusyksikkö on jatkanut turvallisuuskävelyjen toteuttamista asuinalueilla. Kävelykonseptia on kehitetty paremmin kaikkien virastojen tarpeisiin sopivaksi. Kuulemispalvelun pilotti on alkanut joulukuussa 2014. Päävastuu nyt tietotekniikka- ja viestintäosastolla. Toteutettiin alueellisen osallistumisen kokeilu 2013. Vastattiin kokeilun demokratia.hel.fi -sivustosta. Tieken arviointiraportti kokeilusta : Unelmia, pikavoittoja ja demokratiapöhinää. Helsingin demokratiapilottien tulokset. Osallistuttiin Kirjasto asukkaiden toiminnan tukena -kokeiluun ja toteutettiin kansalaisraati Vallilan kirjaston vuorovaikutuskonseptien ideoimiseksi.	Kanslia: Jatketaan uuden Kerro Kävelyllä! -konseptin kehittämistä, turvallisuuskävelymallin pohjalta. Uusi malli pyritään vakiinnuttamaan osaksi useampien virastojen normaalia toimintaa - hyödynnettävissä laajemmin hyvinvoinnin ja ympäristön parantamiseen liittyvässä työssä. Kuulemispalvelu otetaan käyttöön 2015. Ollaan mukana Kirjasto asukkaiden toiminnan tukena- kokeilussa. Selvitetään Maunulassa toteutetun demokratiatila -konseptin soveltamismahdollisuuksia osana asukastalotoiminnan uudistamista.
	STO: Osallistuttu alueelliseen yhteistyöhön eri puolilla Helsinkiä.	STO: Osallistutaan alueelliseen yhteistyöhön edelleen.
	Taimu: Alueellisilla veistoskierroksilla oma asuinalue tutuksi	Taimu: 100 teosta Jakomäkeen; osallistavat veistossivut
	Vaka: toteutettu asukasfoorumit varhaiskasvatusalueilla.	Vaka: Jatketaan asukasfoorumien toteutusta varhaiskasvatusalueilla.
	Tieke: Tieke antaa monenlaista tietotukea ja tarjoaa avointa tietoa.	Tieke: Tieke antaa monenlaista tietotukea ja tarjoaa avointa tietoa.
	KSV: Alueellisen vuorovaikutuksen kehittämisen suunnittelu käynnissä. Pilottikohteena Raide-Jokerin vaikutusalueella olevat kaupunginosat.	
		HelTu: Alueellista osallistumista pyritään edistämään niin ruokakulttuurin, hallien, torien kuin Teurastamonkin osalta.
Osallistavaa budjetointia kokeillaan mm. opetustoimessa, nuorisotoimessa ja kirjastotoimessa. Osallistavan budjetoinnin mahdollisuuksia selvitetään myös muissa palveluissa.	Kanslia: Demokratiapilottikokeilu toteutettu.	
	Nk: Osallistuvaa budjetointia on kokeiltu vuodesta 2013 alkaen nuorisosiainkeskuksessa kahdessa nuorisotyöyksikössä. Kokeilun tuloksena käytäntöä laajennetaan koskemaan kaikkia alueellisia nuorisotyöyksiköitä vuoteen 2017 mennessä. Osallistuva budjetointi on nuorisosiainkeskuksen Ruuti-toimintaa, jossa nuorisotyön alueellisten määrärahojen käytöstä päättävät alueiden nuoret yhdessä työntekijöiden kanssa. Osallistuvaan budjetointiin osallistui 2013 vuoden aikana noin 1200 nuorta ja vuonna 2014 noin 1600 nuorta. Osallistuvan budjetoinnin pilotit Haaga-Kaarelassa ja Kaakkoisessa nuorisotyöyksiköissä ovat tuottaneet alueille myös uudenlaista toimintaa. Esimerkiksi 2014 kesällä nuoret pitivät Tuoriniemessä mummokahvilaa alkukesän ajan. RuutiBudjetin avulla yhteistyö nuorten kuulemisessa on tiivistynyt eri hallintokuntien kanssa.	Nk: Osallistuvaa budjetointia laajennetaan vuoden 2015 aikana koskemaan kuutta nuorisotyöyksikköä. Tavoitteena on, että kaikki alueelliset nuorisotyöyksiköt toteuttavat toimintasuunnitelmansa ja vuosibudjettinsa osallistuvan budjetoinnin avulla vuonna 2017.
	OPEV: Johtokunnat päättävät koulujen ja oppilaitosten vuosittaiset talousarvion käyttösuunnitelmat.	OPEV: Johtokunnat päättävät koulujen ja oppilaitosten vuosittaiset talousarvion käyttösuunnitelmat.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
		STO: Selvitetään osallistavan budjetoinnin mahdollisuutta, tavoitteena osallistavan budjetoinnin kokeilu.
	Kir: Osall.budjetointi käytössä, keskustakirjaston suunnittelussa erilaisia osallistamismuotoja	
Huolehditaan digitaalisen syrjäytymisen ehkäisemisestä tarjoamalla sähköisiä oppimis- ja osallistumismahdollisuuksia.	Kanslia: Koordinoitiin vapaaehtoisten IT-opastajien toimintaa virastoissa ja tuettiin nettipisteiden toimintaa.	Kanslia: Tuetaan vapaaehtoisten IT- opstajien ja nettipisteiden toimintaa.
	Ork: Maksuttomat verkkokonsertit.	Ork: Maksuttomat verkkokonsertit ja pedagogisen verkkomateriaalin kehittäminen 2015.
	OPEV: Toteutettu osana henkilöstön ammatillista osaamisen kehittämistä. Perusopetuksen tasa-arvohankkeessa on kehitetty 23 PD-koulun valmiuksia digitaalisuuden hyödyntämiseen oppimisessa. Tehostetun ja erityisen tuen opettajien osaamista kehitetty digitalisaation hyödyntämisessä. Stadin eKampus-opinnot ja muut verkkokurssit toisella asteella, sähköisiin yo-kirjoituksiin valmistautuminen, omien laitteiden mukaanotto opetukseen Yhtenä koulutuksellisen tasa-arvohankkeen kehittämisalueista on TVT taitojen vahvistaminen kriteerit täyttävissä kouluissa.	OPEV: Monikanavaisia kouluttautumismuotoja kehitetään ja käyttöön otetaan henkilöstön ammatillisen osaamisen varmistamiseksi. Tasa-arvohanke kehittää koulujen valmiuksia tarjota kaikille lapsille mahdollisuus digitaalisuuden hyödyntämiseen oppimisessa.
	Tieke: toimenpiteitä tehty HRI-palvelun puitteissa.	Tieke: toimenpiteitä tehdään HRI-palvelun puitteissa.
	Arbis on järjestänyt it-neuvontaa sekä Arbiksessa että eri palvelutaloissa (Töölön, Munkkiniemen ja Folkhälsanin) ja tavallisia atk-kursseja Arbiksen tiloissa.	Arbis: It-neuvonta ja kurssitoiminta jatkuvat.
Luodaan demokratiatilojen toimintamalli ja madalletaan kynnystä olemassa olevien tilojen käyttöönottamiseksi.	Kanslia: Käynnistetty kokeilu Vallilan kirjastossa 2014-2015. Selvitettiin menettelytapoja kaupungin ylläpitämien asukastalojen luovuttamiseksi yhteisöille ja valmisteltiin asukastalotoiminnan avustuskriteerit osana kaupunginhallituksen asukasosallisuuden avustuskokonaisuuden valmistelutyötä.	Kanslia: Kokeilu Vallilan kirjastossa 2014-2015. Kehitetään ja uudistetaan Helsingin asukastalotoiminnan hallintomallia yhdessä sosiaali- ja terveysviraston, kiinteistöviraston ja yhteisötoimijoiden kanssa.
	STO: Toteutettu Maunulatalon suunnittelussa.	STO: Työväenopisto mukana mallin kehittämisessä.
	Kir: Kirjasto asukastalotoiminnan tukena -hanke (Vallilan kirjasto pilottina) Tilojen omatoimikäytön mahdollistaminen (Suomenlinna, Jakomäki, Käpylä, Roihuvuori) . Maunula -talon hankesuunnitelman laatiminen yhdessä hallintokuntien ja asukkaiden kanssa.	Kir: Maunula-talo (valmistuu 2016) johtoryhmään asukasedustus. Tilojen asukastilamaisen käytön edistäminen saatujen kokemusten ja uusien toimintamallien myötä.
	ATT: Fiksu Kalasatama -hankkeessa on kehitetty palvelua, jossa asuntoyhtiöt voisivat tarjota tilojaan ulkopuolisten käyttöön.	
Otetaan neuvoa-antavat kansanäänestykset käyttöön.	Kanslia: Tehty selvitys kansanäänestyksistä ja aloite oikeusministeriölle. OM on aloittanut valmistelun.	Kanslia: Voidaan ottaa äänestykset käyttöön OM:n ratkaisujen pohjalta.

	Toteutunut 2013-2014	Ennuste 2015-2016
Helsinki on Suomessa avoimen datan edellä kävijä. Muutoksella saadaan lisää innovatiivisuutta ja luovia palveluja Helsinkiin. Päätöksentekoprosesseja avataan (ICT), vaihtoehtoisten ratkaisujen tuominen päätöksenteon pohjaksi.	Kanslia: Osallistuttiin Apps4Finland kilpailuun haastekumppanina ja palkittiin kaksi asukasosallisuutta edistävää työtä.	Kanslia: Kehitetään ja uudistetaan Helsingin asukastalotoiminnan hallintomallia yhdessä sosiaali- ja terveysviraston, kiinteistöviraston ja yhteisötoimijoiden kanssa. Kanslia: Kartoitetaan palkittujen töiden soveltamis- ja kehittämismahdollisuuksia.
	Kv: Uusia kartta- ja paikkatietoaineistoja on julkaistu runsaasti lisää verkon katselupalveluissa sekä jakelurajapinnoissa. Merkittävä osa aineistoista muutettiin maksuttomiksi v. 2014 alusta lukien. Monia aineistoja on myös jo julkaistu avoimena datana.	Kv: Kartta- ja paikkatietoaineistojen ja näihin liittyvien verkkopalveluiden kehitystyötä sekä aineistojen julkaisemista avoimena datana jatketaan resurssien puitteissa.
		Taimu: Kehitetään julkisen taiteen osallistavat verkkosivut.
		Kir: Alueisiin liittyvää kaupungin avointa päätöksentekodataa tuotu esille alueiden kirjastojen infonäytöillä
	Tieke: Tieke toimii yhteistyökumppaneittensa (erityisesti Kaupunginkanslian osastot, hallintokunnat, FVH, HRI-osapuolet, valtionhallinto, korkeakoulut, suuret kaupungit) kanssa ja kansainvälisten verkostojensa avulla tämän tavoitteen toteuttamiseksi. Uusia mahdollisuuksia antavat Fiksu kaupunki-projektit ja 6 Aika-ohjelma samoin kuin uudet EU-ohjelmat, mm. Horizon 2020.	
	KSV on julkaissut Helsinki Region Infoshare -aineistoina: Helsingin pyöräilybarometrikysely 2014, Baanan pyöräilijämäärät, Liikennemäärät Helsingissä, Liikenneonnettomuudet Helsingissä, Helsinki 2050 -kyselyn vastaukset.	
		HKR:n laskutustiedot avataan avoimeksi dataksi.
	Sote: Sosiaali- ja terveyspalvelujen suorite- ja asiakasmääriä palveluittain kuvaavien tilastoraporttien avaamisen lisäksi vuonna 2014 valmisteltiin 6Aika-strategiaan liittyen PKS-kaupunkien yhteinen Sosiaali- ja terveyspalvelujen odotusaikaraportoinnin kehittämistä koskeva hankesuunnitelma.	Sote: 6Aika-strategian Avoin data-kärkihankkeeseen kuuluva PKS-kaupunkien yhteinen "Sosiaali- ja terveyspalvelujen odotusaikaraportoinnin kehittäminen" -hanke on toteutettu vuosina 2015-2016. Hankkeen lopputuloksena odotusaikatietoja avataan avoimena datana. Samalla yhdenmukaistetaan osallistuvien kaupunkien odotusaikatietoja koskevia käsitteitä, määritelmiä ja tietojen raportointiprosesseja.